

KUOPIO

Kuopion kaupunki

TILINPÄÄTÖS 2020

Kuopion kaupunki
Seurantajulkaisut
SE 2021:1
ISSN 0785-0344

Kuopion kaupunki

Tilinpäätös 2020

Sisällysluettelo

1. Toimintakertomus	5
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	5
1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus	5
1.1.2 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	7
1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	11
1.1.4 Olennaiset muutokset Kuopion kaupungin toiminnassa ja taloudessa	15
1.1.5 Henkilöstö	19
1.1.6 Ympäristötekijät	23
1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat	24
1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	25
1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	26
1.2 Selontekosisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	30
1.3 Tilikauden tulokset muodostuminen ja toiminnan rahoitus	36
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	36
1.3.2 Toiminnan rahoitus	39
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset	42
1.5 Kunnan kokonaistulot ja menot	46
1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous	48
1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	48
1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus	48
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	48
1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	48
1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	49
1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	50
1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	57
1.7.1 Tilikauden tuloksen käsittely	57
1.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	57
2. Talousarvion toteutuminen	58
2.1 Tavoitteiden toteutuminen	59
2.1.1 Strategisten tavoitteiden seuranta	60
2.1.2 Liikelaitokselle asetetut sitovat tavoitteet	81
2.1.3 Konserniyhteisöille asetetut tavoitteet	81
2.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	90
2.2.1 Käyttötalouden toteutuminen	91

2.3 Talousarvion toteutumisvertailu	183
2.3.1 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	184
2.3.2 Investointien toteutuminen.....	191
2.3.3 Investointien seurantatekstit	194
2.3.4 Rahoitusosan toteutuminen	199
2.3.5 Valtuuston hyväksymien sitovien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	204
3. Tilinpäätöslaskelmat	207
3.1 Tuloslaskelma	208
3.2 Rahoituslaskelma.....	210
3.3 Tase	212
3.4 Konsernilaskelmat.....	214
4. Liitetiedot	218
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	219
4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	219
4.1.2 Konsernitiilinpäätöksen laatimisperiaatteet	221
4.1.3 Tuloslaskelman liitetiedot	223
4.1.4 Taseen liitetiedot, vastaavaa	226
4.1.5 Taseen liitetiedot, vastattavaa	232
4.1.6 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	234
4.1.7 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot ..	242
5. Eriytetyt tilinpäätökset.....	249
5.1 Liikelaitoksen tilinpäätös	250
5.1.1 Kuopion kuntatekniikkaliikelaitos (Mestar)	250
5.2 Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätökset.....	254
5.2.1 Pohjois-Savon pelastuslaitos	254
5.2.2 Tilakeskus.....	257
5.3 Liikelaitoksen vaikutus kunnan talouteen	260
6. Allekirjoitukset ja merkinnät	262
7. Luettelot ja selvitykset.....	264
7.1 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja niiden säilytyksestä	265
7.2 Tositelajit.....	266

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Vuosi 2020 tullaan muistamaan ennen kokemattoman ja yhä jatkuvan pandemian vuoksi. Tammi-helmikuun tilanteessa näytti siltä, että kaupungin linjaamat tehostamistoimet vievät kohti tavoitetta. Maaliskuussa koko yhteiskunnan huomio ja voimavarat suunnattiin ensisijaisesti pandemian vaatimiin toimenpiteisiin.

Kulunut vuosi osoitti, että kaupungin tehtävien painopiste oli varsin nopeasti käännettävissä ihmisten terveyden turvaamiseen. Henkilöstöä kyettiin siirtämään sinne, missä tarve oli suurin, palveluja suljettiin tai uusia palvelupisteitä pystytettiin lyhyelläkin varoitusajalla. Esimerkkinä poikkeuksellisista toimista mainittakoon, että kaupunki kumppaneineen soitti keväällä kaikille yli 70 vuotiaalle kuopiolaisille. Tavoitimme yli 13000 asukasta. Samanaikaisesti vastattiin onnistuneesti kaupunkilaisten muihin palvelutarpeisiin ja vietiin tuloksellisesti eteenpäin kaupungin keskeisiä hankkeita.

Toimistoissa tapahtunut työ sekä kuntapäätöksenteko muutti muotoaan hämmästyttävällä ketteryydellä etäpisteisiin sekä verkkokokouksiin ja -tapaamisiin. Asiakkaat alkoivat enenevässä määrin edellyttää digitaalisia palveluja, kun fyysiset kontaktit eivät olleet entiseen tapaan mahdollisia. Monet uudistetuista toimintatavoista ovat osoittautuneet toimiviksi ja tehokkaiksi jatkoajattellen.

Suomen siirtyessä keväällä 2020 poikkeusoloihin, näytti selvältä, että kunnat ottavat talouteensa iskun, joka realisoituu välittömänä hoito- ja hoivakustannuksina, maksu- ja myyntitulojen menetyksinä ja välillisinä kriisin aiheuttamina menoina lähes jokaisessa kaupungin palvelussa. Lisäksi ennen kaikkea yleisen taloudellisen toimeliaisuuden lamaantuminen ja työttömyyden kasvu johtaisivat verotulojen merkittävään pudotukseen. Mutta jo kesäkuussa valtio suuntasi kunnille ensimmäisen talouden tukipaketin ja sen jälkeen ohjasi kuntien ja sairaanhoitopiirien tukemiseen useissa lisätalousarvioissa valtionosuuslisäyksiä. Lisäksi kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettiin. Kuntien oli mahdollista hakea monien tehtäviensä yhteydessä myös kohdennettua valtionavustusta. Kun kesän jälkeen tilannearviot verotulojen kehityksestäkin kääntyivät myönteisemmiksi, oli syytä uskoa, että pandemian pahimmat kuntatalousvaikutukset eivät osu vuoteen 2020.

Kuopion kaupungin kasvu ja kehitys on ilahduttanut tilanteesta huolimatta. Suurten kaupunkien vertailujoukossa työttömyysluvut olivat käytännössä pienimmät koko loppuvuoden. Kriisistä huolimatta monilla Kuopion yrityksistä on kehittämishankkeita ja investointisuunnitelmia. Elinkeinoelämän toipuminen ja sitä kautta työllisyyden turvaaminen on ensiarvoisen tärkeää myös kaupungin talouden näkökulmasta.

Asukasluvussa yllettiin lähes 1000 asukkaan kasvuun ja Kuopio oli Suomen kolmanneksi muuttovetovoimaisin kunta. Kuopio nousi syksyllä kahdeksanneksi suurimmaksi kaupungiksi 120 210 asukkaallaan. Vuoden lopulla teetetyssä kaupungin vetovoimaa selvittäneessä tutkimuksessa Kuopio sijoittui kymmenen suurimman kaupungin joukossa toiseksi. Myös asukas-tyytyväisyys on tutkimuksen mukaan poikkeuksellisen korkea.

Poikkeuksellinen vuosi päättyi poikkeukselliseen kuntatalouden tilaan. Kertaluonteiset valtion koronatuotot toivat kuntatalouteen hetkellisen helpotuksen. Kuitenkin paineet tuleviin vuosiin kasvavat entisestään. Kuopion kaupungin valtionosuus- ja verotulolisäykset sekä kohdennetut tuot mm. kulttuuripalveluihin ja joukkoliikenteeseen olivat yhteensä lähes 50 miljoonaa euroa. Vastapainona olivat tulojen menetykset eri palveluissa sekä kasvaneet hoivapalvelujen ja terveydenhoidon sekä erikoissairaanhoidon menot. Keväällä 2020 käynnistynyt poliittisten ryhmien tulevaisuustyö – Kuopio 2025 – hakee ratkaisuja kaupungin talouden rakenteelliseen alijäämään.

Kuopion kunnallisverotulot kasvoivat kokonaisuudessaan 5,4 % ja kaikki verotulot 4,8 %. Veroprosenttia korotettiin 0,25 %-yksikköä vuodelle 2020. Valtionosuuksien kasvuksi tuli peräti 22 %. Kaupungin vuosikate oli 57,2 miljoonaa euroa ja se nousi 476 euroon/asukas. Vuosikate kattaa 120 % poistoista.

Kuopion kaupungin, mukaan lukien liikelaitos ja taseyksiköt, vuoden 2020 talousarvio laadittiin alun perin 13,7 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Tilinpäätöksessä ylijäämää syntyi 19,2 miljoonaa euroa. Koko kaupungin toimintakate oli vuonna 2020 yhteensä -689,6 miljoonaa euroa, kasvua edellisvuoteen 4,5 %. Tilinpäätöksen ennakkotietojen mukaan yli 100.000 asukkaan kaupungeissa kasvu oli 5,2 %.

Bruttoinvestoinnit olivat 81,7 miljoonaa euroa. Suurimmat investointikohteet olivat museon peruskorjaus, Savilahden alueen liikennejärjestelyt ja kunnallistekniikka, von Wrightin koulu läntisellä maaseutualueella sekä musiikki- ja ilmaisutaidon lukion, Lumitin, rakentamisen aloitus. Tulorahoitus riitti noin 73 %:iin investoinneista. Parantuneen tulorahoituksen myötä lainamäärä kasvoi talousarvioon merkittävästi 136 euroa/asukas vähemmän ja tilanne heijastuu vielä alkuvuoden 2021 lainanottotarpeeseen. Lainamäärä vuoden 2020 lopussa oli 459,5 miljoonaa euroa, 3823 euroa/asukas. Kuopion omistamat tytäryhtiöt ja muut konserniyhteisöt sisältävän kaupunkikonsernin tulos vuodelta 2020 oli 45,7 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Koronapandemian voittaminen ja taloudellisten seuraamusten tasoittaminen vie vuosia. Kunnissa eläköityä lähivuosina ennätysmäärä henkilöstöä keskeisistä palveluista. Hyvinvointialueiden valmistelu jatkuu ja tuo toteutuessaan merkittäviä muutoksia kaupungin rooliin ja talouteen.

Poikkeusvuonna olemme näyttäneet, että toimintakykymme on hyvä ja osaamisemme kohdallaan. Kuopion kaupunki on osoittanut sopeutumiskykynsä samalla säilyttäen pito- ja vetovoimansa. Sitoutunut henkilöstömme sekä määrätietoisesti toimivat päätöksentekijämme ovat pitäneet tästä huolen. Lämmin kiitos kaikille toimijoille yhteistyöstä ja voimia tulevaan.

Jarmo Pirhonen
Kaupunginjohtaja

1.1.2 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimi Sari Raassina (kok.), valtuuston I varapuheenjohtajana Markku Rossi (kesk.) ja II varapuheenjohtajana Tuula Väättäinen (sd.). Kaupunginhallituksen puheenjohtajana toimi Antti Kivelä (kesk.), hallituksen I varapuheenjohtajana Allu Koskinen (kok.) ja hallituksen II varapuheenjohtajana Jaakko Kosunen (sd.).

Kuopion kaupunginvaltuuston ja – hallituksen poliittiset voimasuhteet olivat vuoden 2020 lopulla seuraavat:

	Valtuusto	Hallitus
Suomen Keskusta	14	3
Kansallinen Kokoomus	12	3
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue	11	2
Vihreä liitto	8	1
Vasemmistoliitto	6	1
Perussuomalaiset	3	1
Suomen Kristillisdemokraatit	3	-
Sininen tulevaisuus	2	
yht.	59	11

Kaupunginjohtajana ja kaupunginhallituksen esittelijänä toimi kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen. Kaupunkiympäristöstä vastaavana apulaiskaupunginjohtajana toimi Jari Kyllönen. Jari Saarinen toimi perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueista vastaavana apulaiskaupunginjohtajana. Kasvun ja oppimisen palvelualueen sekä hyvinvoinnin edistämisen palvelualueiden apulaiskaupunginjohtajana toimi Pekka Vähäkangas.

Kaupungin hallintoa, toimintaa, taloutta ja palveluja koskevia keskeisiä päätöksiä

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Vallitsevan koronavirusepidemian johdosta katsottiin perustelluksi varautua myös Kuopiossa tilanteeseen, missä voi tulla äkillisesti tarve tehdä kiireellisiä päätöksiä, joissa esimerkiksi ei ehditä odottamaan hallintosäännön mukaisen toimielimen kokoontumista. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 16.3.2020 ylimääräisenä asiana kaupunginjohtajan toimivaltaa koskevan hallintosäännön muutoksen, minkä mukaisesti mm. vakavien häiriötilanteiden aikana ja poikkeusoloissa kaupunginjohtaja voi käyttää normaaliolojen hallintosäännön määrittelemästä toimivallasta poiketen päätösvaltaa peruspalvelujen turvaamiseksi ja häiriötilanteen normalisoimiseksi, milloin asia koskee toimenpiteiden yhteensovittamista eri palvelualueiden välillä, taloudellisten resurssien tai henkilöstöresurssien suuntaamista, viestintää tai muuta häiriötilanteen hoitamiseksi välttämätöntä päätöstä.

Kaupunginvaltuusto päätti myös ylimääräisenä asiana samassa kokouksessaan oikeuttaa talousjohtajan nostamaan tilapäisluottoa enintään 150 milj. euroa maksuvalmiuden turvaamiseksi. Päätös oli voimassa 15.9.2020 saakka. Päätöksellä varauduttiin Koronaviruksen aiheuttaman poikkeuksellisen tilanteen myötä mahdollisesti esiintyviin häiriöihin kaupungin päätöksentekojärjestelmässä, virkahenkilöiden läsnäolossa tai rahamarkkinoilla.

Kaupunginvaltuusto päätti marraskuun kokouksessaan kaupungin johtamisjärjestelmän uudistamisesta. Uudistamisesityksissä keskeisenä tavoitteena oli demokratian ja vuoropuhelun lisääminen luottamushenkilöiden ja kuntalaisten välillä parantamalla mm. luottamustehtävien hoitamisen edellytyksiä mahdollistamalla joidenkin luottamustehtävien hoitaminen jatkossa koko- tai osa-aikaisena (kaupunginhallituksen puheenjohtaja 100 %, kaupunginvaltuuston puheenjohtaja 50 %, kaupunginhallituksen 1. varapuheenjohtaja 50 % ja 2. varapuheenjohtaja 50 %) siten, että luottamustehtävän hoitamisesta maksettaisiin jatkossa erillistä palkkaa. Lisäksi uudistuksen tarkoituksena oli vahvistaa osaltaan demokraattisen päätöksentekoprosessin toimivuutta kaupungin omistajaohjausasioissa. Omistajaohjausjaoston kokoonpanoa päätettiin muuttaa siten, että kaupunginhallitus valitsisi jatkossa keskuudestaan jaostoon toimikaudekseen yhden jäsenen jokaisesta kaupunginhallituksessa edustettuna olevasta valtuustoryhmästä. Lisäksi keskeisenä muutoksena oli lautakuntien roolin vahvistaminen talousarviovalmistelussa jatkossa siten, että lautakunnat tekisivät oman palvelualueen talousarvioesityksen.

Kaupunginvaltuusto päätti 9.11.2020 osana vuoden 2021 talousarviovalmistelua siitä, että vakituisen asunnon kiinteistöveroprosenttia korotetaan 0,1 %-yksiköllä 0,62 %:iin. Korotus vaikuttaa esimerkiksi 120 m²:n omakotitalon kustannuksiin noin 40 euroa vuodessa ja 50 m²:n kerrostaloasunnon asumiskustannuksiin noin 23 euroa vuodessa. Muilta osin kaupungin veroprosentit säilyivät ennallaan.

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 18.11.2019 päättänyt yhtiöittää kuntatekniikkaliikelaitos Mestarin liiketoiminnan siten, että yhtiön perustamispäätös tehdään keväällä 2020 vuoden 2019 tilinpäätöslukujen valmistuttua ja että uusi yhtiö aloittaa toimintansa 1.1.2021. Kaupunginvaltuusto päätti kesäkuun kokouksessaan, että Kuopion kaupunki perustaa Mestar Kuopio Oy:n ja sijoittaa yhtiön osakepääomaan 2.500 euroa ja että kuntatekniikkaliikelaitoksen liiketoimintakauppa Mestar Kuopio Oy:lle toteutetaan 31.12.2020 siten, että Mestar Kuopio Oy:n liiketoiminta alkaa 1.1.2021. Lisäksi hyväksyttiin yhtiön perustamissopimus, yhtiöjärjestys ja liiketoiminnan kauppakirja. Samalla hyväksyttiin keskeiset kaupan ehdot seuraavasti: kaupunki myy liikelaitoksen toiminnan perustettavalle osakeyhtiölle velaksi siten, että kauppahinta täsmentyy ja on noin 12 milj. euroa, josta konvertoidaan noin 5,5 milj. euroa perustettavan yhtiön SVOP-rahastoon. Perustettava yhtiö jää kaupungille velkaa noin 6,5 milj. euroa. Velan korko on 4 prosenttia, velka on tasalyhenteinen ja laina-aika 20 vuotta.

Marraskuussa kaupunginvaltuusto päätti Kuopion kaupungin omistamien Kiinteistö-Kys Oy:n ja Vapaarahoitteinen-KYS Oy:n osakkeiden myynnistä. Omistajaohjausjaosto oli käsitellyt Kiinteistö-Kys Oy:n osakkeiden myyntiä kokouksissaan 15.10.2018, 25.6.2019, 14.10.2019, 9.12.2019, 24.2.2020 ja 12.10.2020. Omistajaohjausjaosto oli linjannut, että Kuopion kaupunki yhdessä Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kanssa neuvottelee Kiinteistö-Kys Oy:n osakkeiden myynnistä Niiralan Kulma Oy:lle. Kuopion kaupunginhallitus käsiteli asiaa kokouksessaan 16.12.2019 § 187 päättäen kutsua koolle Kiinteistö Kys Oy:n ylimääräisen yhtiökokouksen käsittelemään Kiinteistö Kys Oy:n jakautumista, jonka tavoitteena on, että ARA-kiinteistöt siirretään toiseen yhtiöön ja vapaarahoitteiset kiinteistöt siirretään toiseen yhtiöön. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti Kuopion kaupunki myi omistamansa 314.648 kpl (numerot 1–314 648) Kiinteistö-KYS Oy:n osakkeita Niiralan Kulma Oy:lle. Kauppahinta oli alustavien tietojen mukaan noin 1,23 milj. euroa. Lisäksi kaupunginvaltuusto päätti mm., että Kuopion kaupunki myy omistamansa 314.648 kpl (numerot 1–314 648) Vapaarahoitteinen-KYS Oy:n osakkeita Niiralan Kulma Oy:lle. Kauppahinta oli 7.608.189 euroa.

Kaupungin tulevaan palvelurakenteeseen liittyen kaupunginvaltuusto hyväksyi mm. Rajalan koulun laajennuksen siten, että koulurakennuksen tilamitoitus mahdollistaa nelisarjaisen alakoulun. Laajennus voidaan toteuttaa nykyisen koulurakennuksen yhteyteen osaksi samaa sisätilakokonaisuutta huomioiden erityisesti nykyisten ja uusien tilojen väliset kulkuyhteydet ja esteettömyys. Näin toteutettuna suunniteltu laajennus on varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen keskeisen tavoitteen mukainen. Laajennuksen on määrä valmistua marraskuussa 2021.

Kuopion taidelukio Lumit uudisrakennushankkeen osalta kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden aikana rakennushankkeen kokonaismäärärahan korottamisen kustannusarvion mukaisesti 27,2 milj. euroon ja vuoden 2020 talousarvioon hankkeelle varatun määrärahan korottamisen 3,7 milj. eurosta 4,8 milj. euroon. Rakennushankkeen on määrä valmistua vuonna 2022.

Niiralan koulun hankesuunnitelma on hyväksytty Kasvun ja oppimisen lautakunnassa 18.2.2020 ja Kuopion kaupunginhallituksessa 24.2.2020. Hankesuunnitelman mukaisesti tällä hetkellä tyhjiillään oleva, osoitteessa Huuhankatu 2, Kuopio sijaitseva koulurakennus peruskorjataan toimimaan kaksisarjaisena alakouluna, jossa on myös kaksi esiopetusryhmää. Hankkeelle oli varattu rahaa Kuopion kaupungin talousarviossa 15,5 milj. euroa. Hankkeen tavoiteaikataulu on valmistuminen kesälle 2022, jolloin tilat tulevat perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttöön lukuvuodelle 2022-2023. Kaupunginhallitus valitsi marraskuussa Niiralan koulun peruskorjauksen palveluntuottajaksi halvimman tarjouksen tehneen Rakennusliike Kuoma Oy:n.

Keskusta-alueen päiväkotien hankesuunnitelma on hyväksytty kaupunginhallituksessa 6.5.2019. Hankesuunnitelman mukaan nykyinen Alavan päiväkotikoti korvataan uudella päiväkotirakennuksella ja entinen rakennus puretaan. Alavan päiväkodin hankeprosessi on alkanut syksyllä 2020 suunnittelulla, vanha rakennus puretaan kesällä 2021 ja uusi rakennus on suunnitelmien mukaan käytössä 2023. Kaupunginhallitus valitsi marraskuussa Mölymäen määräaikaisen päiväkodin toimittajaksi halvimman tarjouksen tehneen Adapteo Finland Oy:n.

Kurkimäen koulun B-rakennuksessa on kuntotutkimuksessa todettu rakennusaikakaudelle tyypillisiä ratkaisuja eristystavassa sekä rakennusmateriaaleissa. Varhaiskasvatuksen palvelutarve on ollut voimakkaassa kasvussa Kurkimäessä, johon uudella rakennuksella tullaan myös vastaamaan. Kesän 2021 aikana nykyisin

päiväkotirakennuksena toimiva D-rakennus muutetaan ja huolletaan koulukäyttöön sopivaksi rakennukseksi. Kaupunginhallitus valitsi kokouksessaan 23.11.2020 Kurkimäen määräaikaisten päiväkodin toimittajaksi halvimman tarjouksen tehneen Adapteo Finland Oy:n.

Kaupunginhallitus hyväksyi kokouksessaan 28.10.2019 Kuopion kantakaupungin pelastusasemien Petosen ja Keskustan hankesuunnitelman. Hankesuunnitelmassa esitetään, että koska Kuopion kaupungilla ei ole omassa kiinteistösalkussaan pelastusasemaksi soveltuvia tiloja tai tontteja, hanke toteutetaan vuokratilamallilla, jossa vuokranantaja vastaa myös tontin hankinnasta. Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 27.4.2020, että Kuopion kantakaupungin Keskustan pelastusaseman vuokrakohteen toimittajaksi valitaan YIT Suomi Oy. Suunnittelun aikataulun mukaan vuokrattavat tilat ovat valmiina käyttäjän hankintoihin käyttöönotettavaksi 01/2022. Käyttövaihe alkaa hankkeen käyttöönottopäivästä jatkuen 25 vuotta. Kaupunginhallitus päätti samassa kokouksessaan myös, että Kuopion kantakaupungin Petosen pelastusaseman vuokrakohteen toimittajaksi valitaan ryhmittymä Jari Könönen ja Lämpökarelia Oy. Suunnittelun aikataulun mukaan vuokrattavat tilat ovat valmiina käyttäjän hankintoihin käyttöönotettavaksi 01/2022. Käyttövaihe alkaa hankkeen käyttöönottopäivästä jatkuen 25 vuotta. Lisäksi kaupunginhallitus päätti Nilsin pelastusaseman hankkeen käynnistämisen siten, että pelastusasemalle toteutetaan myös ensihoitopalvelun tuottamisen edellyttämät tilat. Kohteen on määrä olla valmis 1.4.2022.

Kaupunginhallitus hyväksyi vuoden aikana myös Neulamäen pelastusaseman (maakunnallinen keskuspelastusasema) toteuttamisen vuokratilamallilla pitkällä vuokrasopimuksella hankesuunnitelma-asiakirjan mukaisesti. Hankkeen on määrä olla valmis 12/2024.

Kaupunginhallitus hyväksyi lokakuussa Puijon hissin ja ympäristön yleissuunnitelman. Kustannustaso tarkentuu seuraavassa suunnitteluvaiheessa. Uuden tuolihissin kustannus on arviolta noin 1,5-2 milj. euroa.

Kaupunginhallitus hyväksyi aiemman Finnulp Oy:n kanssa teollisuustontista tehdyn esisopimuksen 21.3.2016. Kyseisen esisopimuksen voimassa ollessa Finnulp Oy ei saanut tarvittavia viranomaislupia biotuotetehdashankettaan varten. Kaupunki neuvotteli Finnulp Oy:n kanssa tehdastontista uuden esisopimusluonnoksen, minkä kaupunginhallitus hyväksyi lokakuussa.

Kuopion kaupungilla ja Tuusniemen kunnalla on ollut yhteistoimintasopimus kunnan perusterveydenhuollon palvelujen järjestämisestä vuoden 2009 alusta lukien. Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä Kuopion kaupungin ja Tuusniemen kunnan välisen yhteistyösopimuksen terveydenhuollosta, joka on voimassa 1.1.2021-31.12.2022 ja sen jälkeen toistaiseksi 12 kk irtisanomisajalla tai enintään Sote-maakuntaudistuksen alkuun saakka.

Kesäkuussa päätettiin kaupunginvaltuustossa, että Kuopion kaupunki sitoutuu hankkeeseen, jossa Savonlinnan kaupunkia haetaan Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuodeksi 2026. Lisäksi kaupunginvaltuusto päätti varata vuosille 2022-2027 yhteensä 500 000 euron määrärahan hanketta varten. Savonlinnan, Joensuun, Kuopion, Lappeenrannan ja Mikkelin kaupungit sekä Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon maakuntaliitot tavoittelevat yhdessä Savonlinnan valintaa Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuodeksi 2026. Savonlinna on hankkeen yhteisesti nimetty hakijakaupunki, koska hakemus jätetään menettelyohjeen (EU/OKM) mukaan yhden kaupungin nimissä. Ohjelma levittäytyy kuitenkin kaikkiin edellä mainittuihin kaupunkeihin ja maakuntiin. Kulttuuripääkaupunkihausta käytetään nimitystä Saimaa-ilmio 2026.

Pohjois-Savon väestö on valtakunnallisesti tarkasteltuna maan sairain. Erityisesti mielenterveyden ja päihteiden käytön osalta Pohjois-Savossa tilanne on huono. THL:n laatima väestön mielenterveysongelmia kuvaava mielenterveysindeksi on Pohjois-Savossa 161, maan keskiarvon ollessa 100. Kaupunginhallitus päätti joulukuussa hakea rahoitusta Hyvällä mielellä Pohjois-Savo 2021 - 2030 –hankkeeseen Kestävää kasvua ja työtä 2014 – 2020 Suomen rakennerahasto-ohjelmasta ja sitoutua hankkeen omarahoitukseen, enintään 216 968 euroa vuosina 2021-23. Hyvällä mielellä - Pohjois-Savo (HYMIÖ) hankkeen kehittämistyön päätavoitteena on Pohjois-Savon maakunnan asukkaiden mielen hyvinvoinnin ja mielenterveyden vahvistaminen sekä päihteiden käytön vähentäminen. Muutosta mielenterveyden väestötason indikaattoreissa tavoitellaan kymmenen vuoden tähtäimellä. Painopiste on kuntien pysyvien rakenteiden kehittämisessä ja tukemisessa, verkostojen vahvistamisessa ja asukkaiden kanssa yhdessä tekemisessä. Keskeinen hankkeen tavoite on vahvistaa kuntien hyvinvointityötä ja tukea kuntien, 3. sektorin ja yritysten hyvinvointityötä kokonaisvaltaisesti.

Kaavoitusta koskevia keskeisiä päätöksiä

Kaupunkirakennetta tiivistävinä asemakaavamuutoksina hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa mm. kaavamuu-
tos Kiinteistö Oy Kuopion Puijonkatu 22 / Multimäki 4-4 tontit 5 ja 6. Kaavamutoksella mahdollistettiin kiin-
teistön täydennysrakentaminen nykyisellään matalammalta Maljalahdenkadun, Myllykadun ja Suokadun puo-
leiselta osaltaan. Samalla muutetaan liikennejärjestelyjä kortteliin rajautuvan Myllykadun osalta. Asemakaa-
valla tiivistetään ja tehostetaan korttelirakennetta erityisesti Maljalahdenkadun, Suokadun ja Myllykadun
osalta.

Myös hyväksytyllä asemakaavamuutoksella koskien Taivaanpankontie 25:a tiivistetään kaupunkirakennetta,
tehostetaan maankäyttöä sekä hyödynnetään tehokkaasti olemassa olevia palveluja, joukkoliikenneyhteyksiä
ja olevaa infrastruktuuria. Hankkeen myötä Puijonlaaksoon saadaan myös uusia asukkaita. Kaavamutoksen
tarkoituksena on mahdollistaa korttelissa 12-31 asuinkerrostalojen rakentaminen purettavan liikekiinteistön
sekä rakentamattoman Y-tontin paikalle. Kaava mahdollistaa lisäksi varhaiskasvatustalouden toimintojen
sijoittamisen kortteliin.

Puijonlaaksoa koskevana asemakaavamuutoksena hyväksyttiin myös muutos Puijonlaakso 12-20-2 (Luisteli-
jantie 4). Kaavamuu-
tos parantaa Puijonlaakson elinvoimaisuutta lisäämällä lähipalvelujen käyttäjiä, palveluky-
syntää sekä monipuolistaa alueen asuntotarjontaa. Kaavan mukaan alueelle voidaan rakentaa asuin-, liike- ja
toimistorakentamisen lisäksi palveluasuinrakentamista, mikä mahdollistaa vastaamisen Puijonlaakson ja Luis-
telijantien ikääntyvän väestön tarpeisiin. Uuden kerrostalon asukkaiden myötä liikenne lisääntyy jonkin verran
Suurmäntiellä ja Luistelijantiellä. Uudisrakentamisen vaatimat auto- ja polkupyöräpaikat osoitetaan tontille.
Yksikerroksisen liikerakennuksen korvautuminen kolmikerroksisella rakennusmassalla vaikuttaa naapurus-
tosta mm. Puijon suuntaan avautuviin näkymiin. Tontilla oleva vanha liikekiinteistö poistuu uudisrakentamisen
tieltä.

Päivärannan osalta hyväksyttiin asemakaavamuutos Y-Säätiö/ M2-kodit Oy/ Päiväranta 297-20-10-5 ja 6.
Muutoksella mahdollistetaan pienkerrostalon ja rivitalon rakentaminen purettavien rivitalojen ja myymälän pai-
kalle. Kaavamuu-
tos parantaa alueen elinvoimaisuutta parantamalla asuntotarjontaa ja tuomalla lisää käyttäjiä
alueen nykyisille palveluille. Hanke tiivistää olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ja tukeutuu olemassa ole-
viin liikenneyhteyksiin ja kunnallistekniikkaan toteuttaen näin kaupungin ilmastopoliittisia tavoitteita.

Merkittävänä asemakaavamuutoksena kaupunginvaltuusto hyväksyi 10.2.2020 muutoksen koskien Yliopiston-
ranta / Savilahti tontit 13-2-15...24, 13-1-4, 13-22-2, 3 sekä 13-23-2. Kaavamutoksella mahdollistetaan asuin-
, liike- ja toimistorakennusten sekä yleisten rakennusten, opetustoimintaa palvelevien rakennusten sekä liike-
ja toimistorakennusten sijoittaminen Savilahdentien länsipuolelle, toimisto- ja liikerakennusten sekä pysäköin-
tilaitoksen rakentaminen ja moottoritie-
liittymän toteuttaminen Savilahdentien ja moottoritien väliselle alueelle. Lisäksi mahdollistetaan sähköaseman ja voimalinjojen siirto sekä varataan alueet muille oleville toiminnoille.
Asemakaavaehdotuksen tarkoituksena on kaavoittaa osa Savilahden vesialueesta. Hankkeen kustannukset
infraverkostojen osalta ovat noin 24 milj. euroa. Kaupungille tulee tuloja mm. maankäyttökorvauksien, kiinteis-
töverojen ja tontinvuokra- ja myyntitulojen muodossa. Asuin-, liike- ja työpaikkarakentaminen mahdollistaa
kaupungin kasvun, mikä vaikuttaa positiivisesti verotuloihin.

Asemakaavamuutoksena hyväksyttiin kaavamuu-
tos Osuuskauppa PeeÄssä, Prisma / Kuopio 297-13-3-8. Muutoksen tarkoituksena on mahdollistaa tontilla 13-3-8 sijaitsevan Prismen vähittäiskaupan suuryksikön toi-
minnan kehittäminen mahdollistamalla pysäköintitalon rakentaminen sekä kasvattamalla alueen rakennusoi-
keutta. Lisäksi kaavan tavoitteena on mahdollistaa laajemman Savilahti-projektin suunnitelmia liikennetkai-
sujen osalta ja huomioida alueella tapahtunut maanomistajuuden muutos. Kaavaehdotus toteuttaa ilmastopo-
liittista ohjelmaa parantamalla alueen kevyen liikenteen yhteyksiä. Lisäksi Savilahdentielle rakennetaan uusi
joukkoliikenteenvaihtopysäkki, joka mahdollistaa paremmat joukkoliikenteen yhteydet alueelle. Toimivat ke-
vyen liikenteen ja joukkoliikenteen yhteydet kompensoivat vähittäiskaupan suuryksiköiden henkilöautokes-
keistä luonnetta. Kaavamuu-
tos lisää alueen elinvoimaisuutta ja palvelee kehittyvän Savilahden tarpeita.

Vuoden aikana hyväksyttiin myös Opistotien ja Hannes Kolehmainen kadun ympäristöä koskeva asemakaa-
vamuu-
tos. Muutoksen tarkoituksena on mahdollistaa uusien asuin-, liike-, toimisto- ja palveluasuintilojen ra-
kentaminen Kuopion keskustan läheisyyteen. Lisäksi tavoitteena on parantaa jalankulun ja pyöräilyn edelly-
tyksiä ja yhteyksiä. Uusi asuinrakentaminen tukee keskustan ja sen läheisyydessä sijaitsevien palveluiden
säilymistä ja vahvistaa kaupungin strategisten tavoitteiden mukaista kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta sekä
Kuopion keskustan asemaa kaupunki- ja palvelurakenteessa. Rakentaminen monipuolistaa ja lisää asuntotar-
jontaa hyvien liikenneyhteyksien, keskustan palveluiden sekä monipuolisten liikunta- ja virkistyspalveluiden

läheisyydessä. Alueelle sijoittuu uutta kaikenikäisille tarkoitettua asuinrakentamista sekä asukkaiden hyvinvointia tukevaa hoiva- ja palveluasumista. Tämä edesauttaa ja palvelee myös vanhusväestön ja muiden hoivapalveluita tarvitsevien ryhmien sijoittumista alueelle lähelle muitakin keskusta-alueen palveluita. Alueelle voidaan toteuttaa myös lapsiperheille soveltuvia asuntoja ja alueelle ollaan toteuttamassa myös kaksi päiväkotia, mikä edesauttaa lapsiperheiden muuttamista alueelle. Aiemmin julkisessa käytössä olevien oppilaitos-, uima- ja keilahallialueiden muuttaminen asuinalueiksi vaikuttaa huomattavasti alueen kaupunkikuvaan.

Saaristokaupunkia koskien vuoden aikana hyväksyttiin asemakaava ja asemakaavan muutosehdotus / Lehtoniemi 33, kortteli 47 ja korttelit 50...61 / Lehtorinne. Asemakaavalla muodostetaan nykyiseen ja tulevaan yhdyskuntarakenteeseen ja teknisen huollon verkostoihin tukeutuva uusi kerros- ja rivitaloalue Lehtoniemeen. Asemakaavan myötä nykyinen loma-asutus liitetään kaupunkirakenteeseen. Alueelle arvioidaan tulevan noin 1400-1600 asukasta. Alue tukeutuu Keilankannan palveluihin ja on osa Saaristokaupunkia. Asemakaavan muutoksella muutetaan Kaivannonlahden katualuetta ja laajennetaan Kuikkalammen asemakaava-alueella olevan päiväkodin tonttia pysäköintialuetta varten.

Osayleiskaavana hyväksyttiin Itkonniemi-Vanha-Asema osayleiskaava. Kaavatyössä selvitettiin alueen yleispiirteinen maankäyttö ja korttelirakenne, kaupunkikuvallinen hahmo sekä alueen liittyminen kaupunkirakenteeseen, liikenneverkkoon ja luontoon. Kaavan tavoitteena oli selvittää ensisijaisesti vanhan aseman alueen ja Itkonniemen rannan vanhan tehdasalueen käytön tehostamismahdollisuudet asuin- ja toimistorakennusten alueina. Ajoneuvo- ja kevytliikenneyhteyksien sovittaminen uusiin toimintoihin ratkaistaan huomioimalla alueen ominaisuus Pohjolankadun, Itkonniemenkadun ja Kullervonkadun sekä ratapihan muodostamana liikenteellisenä solmukohtana. Kaavalla laajennetaan ja tiivistetään kaupunkirakennetta tasapainoisesti ja taloudellisesti olemassa olevia yhteyksiä ja verkostoja hyödyntäen.

1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Vuonna 2020 bruttokansantuote laski 2,8 % Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan, kun laskuksi arvioitiin 3,3 % valtiovarainministeriön joulukuussa 2020 julkaistussa taloudellisessa katsauksessa. Taloudellisen katsauksen mukaan kotimaassa palveluiden kysyntä pysyy edelleen heikkona ja ulkomaankauppa kärsii pandemian jatkumisesta. Jos ilmaantuvuus kääntyy uudestaan nousuun rajoitusten löysentämisen jälkeen, niitä voidaan joutua kiristämään uudestaan vuoden 2021 alkupuolella. Rokotteiden käyttöönotto kevään aikana parantaa taloudenpitäjien uskoa tulevaisuuteen ja vähitellen kääntää yhteiskunnan kohti normaaleja aikoja.

Talouden toipuminen alkaa pandemian aiheuttaman epävarmuuden poistuessa vuoden 2021 kuluessa. Talouskasvu on hidasta vielä alkuvuonna, mutta epidemian hellittäessä kasvu alkaa vähitellen nopeutua. Bruttokansantuotteen kasvuksi arvioidaan 2,5 % vuonna 2021. Yksityinen kulutus kasvaa 3,8 %, kun tavaroiden kulutus palautuu epidemiaa edeltävälle tasolle jo vuoden alkupuolella. Palveluiden kulutuksen odotetaan palautuvan hitaammin kuluttajien luottamuksen vahvistuessa vähitellen. Yksityisten investointien kasvu jatkuu heikkona vielä vuoden 2021 alussa, rakentamisen aloitusten ennakoidaan lykkääntyvän ja asuntoinvestointien vähenevän edelleen. Vuoden 2021 loppua kohden kiihtyvä kasvu nostaa myös vuoden 2022 talouskasvua.

Yritykset sopeuttivat työvoimakustannuksiaan irtisanomisten lisäksi lomautuksilla. Lomautettujen määrä väheni ennätystasolta kesällä nopeasti, mutta syksyllä lomautettujen määrä kääntyi uudestaan nousuun. Työttömyysaste jää 7,8 prosenttiin vuonna 2020 ja nousee 8,0 prosenttiin vuonna 2021. Heikosta ja epävarmasta taloustilanteesta johtuen työmarkkinat eivät vedä työvoimaa ja työvoiman ulkopuolella olevien määrä lisääntyi vuonna 2020.

Maailmantalous elpyy koronaepidemian aiheuttamasta syvästä taantumasta vuoden 2021 kuluessa. Elpyminen painottuu vuoden jälkipuoliskolle. Maailmantalouden arvioidaan kasvavan 4,7 % vuonna 2021. Euroopassa voimakkaat rajoitustoimet eri maissa vähentävät aktiviteettia ja palveluiden kysynnän näkymät ovat epävarmat. Voimakkaita toimia tuotannon ja kysynnän elvyttämiseksi on aloitettu ja suunnitteilla EU:ssa. Yhdysvalloissa kokonaistuotanto elpyy vuonna 2021 työllisyystilanteen kohennuttua ja aktiviteetin lisääntyttyä. Voimakkaat elvytystoimet tukevat kasvua. Kiinan talous on jo lähes palautunut kriisiä edeltävälle tasolle. Vienti vetää hyvin ja vähittäiskauppaakin on piristynyt.

Julkisen talouden alijäämä kasvoi mittavaksi vuonna 2020 heikon suhdannetilanteen ja epidemian vuoksi toteutettujen tukitoimien vuoksi. Talous elpyy vuonna 2021, mutta julkinen talous jää taantuman jälkeen heikompaan tilaan kuin ennen epidemian alkua. Lähivuosina näkyvissä oleva talouskasvu ei riitä vahvistamaan julkisen talouden rahoitusasemaa ennalleen, ja julkinen talous pysyy selvästi alijäämäisenä. Julkisessa taloudessa vallitsee rakenteellinen menojen ja tulojen välinen epätasapaino.

Julkisen velan arvioitiin kasvavan vajaaseen 70 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2020. Vuonna 2021 velkasuhteen kasvu hidastuu epidemian väistyessä ja talouden elpyessä. Julkisen talouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino sekä väestön ikääntymisestä aiheutuva menojen kasvu ylläpitävät kuitenkin velkasuhteen kasvua myös tulevina vuosina. Julkisen velkasuhteen arvioidaan olevan 75 prosenttia vuonna 2025.

Suomen talous- ja työllisyyskehitys näyttävät selvinneen vuodesta 2020 monia muita maita lievemmin vaurioin. Vuoden mittaan lisäbudjeteissa päätettiin monista tukitoimista, mutta kaikkia varoja ei käytetä vuoden 2020 aikana, vaan niiden käyttö ajoittuu osittain vuoden 2021 puolelle. Lisäksi epidemiatilanne vähensi julkisten palveluiden käyttöä, mikä pienensi julkisten menojen kasvua vuonna 2020. Ei-kiireellisen hoidon lykkääminen epidemian aikana on aiheuttanut palvelu- ja hoitovelkaa, joka lisää sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvupainetta epidemian laannuttua.

Kuntatalouden kehitys

Tilastokeskuksen kokoamien Manner-Suomen kuntien vuoden 2020 tilinpäätösarvioiden valossa kuntatalous vahvistui selvästi. Selittävinä tekijöinä olivat valtion myöntämät kertaluontoiset koronatuet ja verotulojen odotettua parempi kehitys. Valtionosuuksia kunnat saivat 11 mrd. euroa, mikä on 2,4 mrd. euroa (27,2 %) enemmän kuin edellisellä vuonna. Valtionosuuksien lisäksi kunnat ja kuntayhtymät saivat valtiolta muutakin tukea koronan aiheuttamiin kustannuksiin siten, että maksetut tuet olivat yhteensä noin 3 mrd. euroa. Verotulot kasvoivat 0,9 mrd. eurolla (4 %). Kuntien vahvaa kunnallisverotuloa selittää muun muassa verokortt uudistus, joka lykkäsi noin 350 milj. euroa kunnallisveroa vuodelta 2019 vuodelle 2020. Yhteisöverotulojen kertymää kasvatti yhteisöveron jako-osuuden korotus 10 prosenttiyksiköllä. Myös tilikauden tulos kasvoi voimakkaasti, yhteensä 1,7 mrd. euroon.

Vahvan tulokehityksen ohella menot kasvoivat maltillisesti, 1,7 % edelliseen vuoteen verrattuna. Maltillista menojen kasvua selittää osaltaan se, että koronatilanteen vuoksi useat kuntien toiminnot olivat suljettuina kevään ja syksyn aikana. Kunnissa toteutettiin myös lomautuksia. Toimintatulojen arvioitiin vähenevän 3,8 %. Toimintakate heikkeni 3,1 %.

Tilinpäätösarvioiden mukaan vuonna 2020 Manner-Suomen kunnista negatiivisen tuloksen tekee vain 27 kuntaa, kun edellisellä vuonna oli alijäämäinen 223 kunnassa. Suomen Kuntaliiton mukaan suurimmat kaupungit tekevät euromääräisesti suurimmat tilikauden tulokset. Kärkipäässä ovat Helsinki (+497 milj. euroa), Espoo (+140 milj. euroa), Outokumpu (+81 milj. euroa), Tampere (+69 milj. euroa) ja Lahti (+ 43 milj. euroa).

Tilinpäätösarvioiden perusteella kuntien lainakanta kasvoi 19,1 mrd. euroon, kasvua 3,8 % edellisen vuoden tilinpäätöksistä. Asukasta kohti lainakanta oli 3478 euroa, kun se edellisvuonna oli 3349 euroa/asukas. Kuntien yhteenlasketut investointimenot olivat 4,2 mrd. euroa, kasvua 4,6 %.

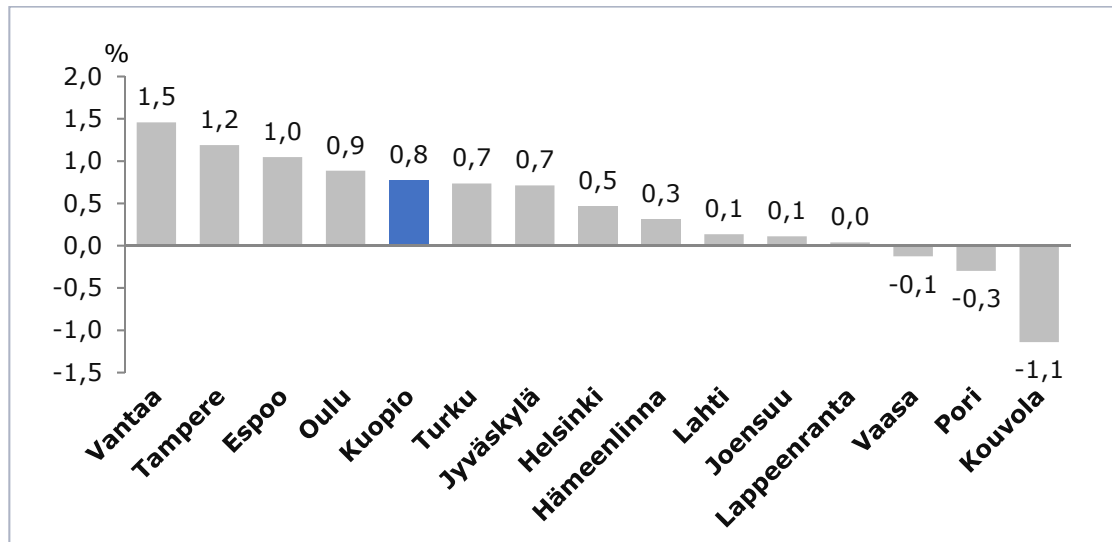
Manner-Suomen kuntayhtymien tilinpäätösarvioiden mukaan toimintakulut kasvoivat 1,9 % edellisestä vuodesta. Tilikauden tulos heikkeni hieman, ollen -0,1 mrd. euroa. Kuntayhtymien investointimenot kasvoivat 6,3 prosentilla 1,4 mrd. euroon. Yhteenlaskettu lainakanta oli 5,5 mrd. euroa ja se kasvoi vuodessa 17,5 prosentilla. Kuntaliiton mukaan kuntayhtymien tilanne oli kokonaisuutena heikko. Joissakin sairaanhoitopiireissä koronan talousvaikutukset näkyivät selvästi, mikä kiertynee jo piakkoin kunnille yhdeksi uudeksi koronaan liittyväksi menopaineeksi.

Kuntaliiton mukaan hyvästä talousvuodesta huolimatta ikääntyvä väestö ja muuttoliike edellyttävät kunnilta tulevaisuudessa mittavia sopeutustoimia. Väestörakenteen muutokset näkyvät vuosi vuodelta enemmän kuntien talouslukuissa. Vuonna 2023 Suomen julkisyhteisöjen rakenne muuttuu, kun sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestäminen siirretään kunnilta hyvinvointialueiden vastuulle. Tämä helpottaa kuntien menopaineita.

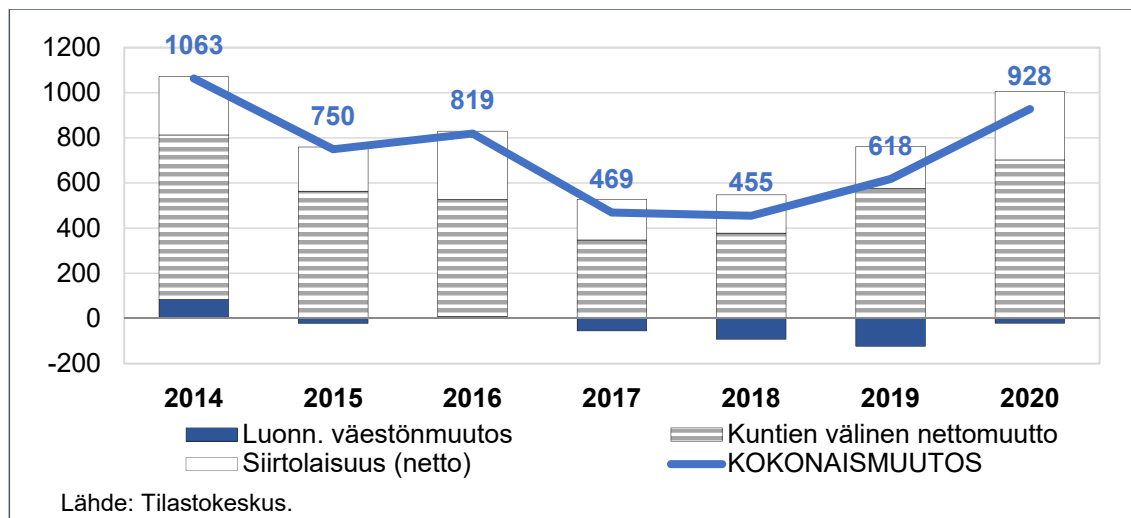
Toimintaympäristön kehitys

Kuopion väkiluku vuoden 2020 lopussa oli Tilastokeskuksen mukaan 120 210 henkeä. Vuonna 2020 väestömäärä kasvoi 928 hengellä, 0,8 %. Kuopiosta tuli väkiluvultaan Suomen 8. suurin kaupunki.

Väestönmuutos 15 suurimmassa kaupungissa

Kuopion väestönmuutokset 2014-2020

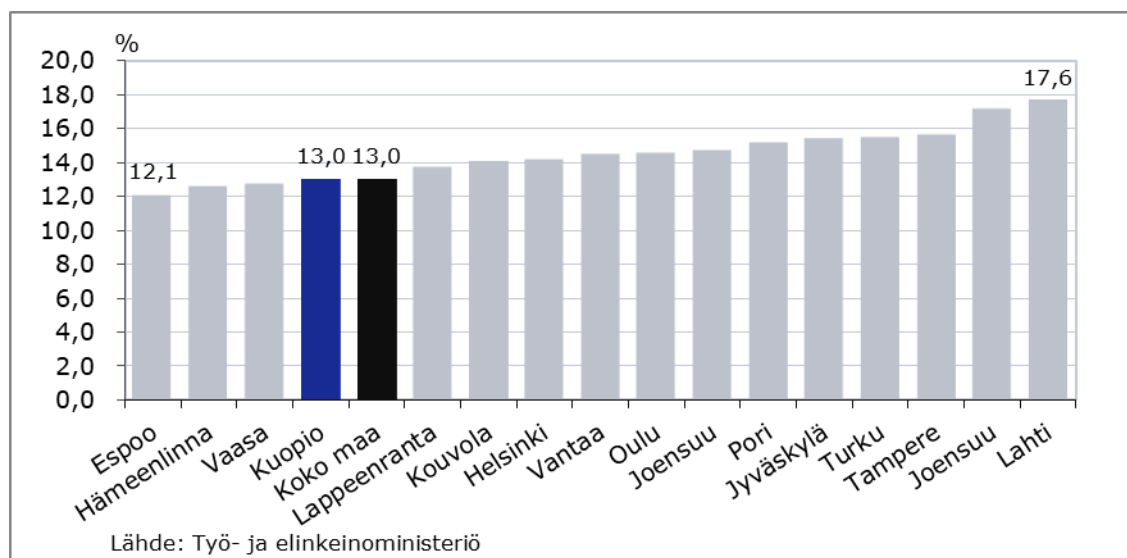

Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan vuonna 2020 syntyi 1032 lasta ja kuoli 1053 henkeä. Luonnollinen väestönmuutos jäi 21 henkeä negatiiviseksi. Kuntien välinen nettomuutto, 702 henkeä, oli viime vuosia suurempi. Muuttoliike yhteensä oli 1005 henkeä. Kokonaismuutos, 928 henkeä, oli edellisvuosia suurempi.

Työttömyys

Kuopiossa oli keskimäärin 7400 työtöntä vuonna 2020 ja työttömyysaste oli 13,0 %. Kuopion työttömyys kasvoi edellisvuodesta 3,1 %-yksikköä. Työttömyys kasvoi vähemmän kuin koko maassa. Pitkäaikaistyöttömiä oli vuoden aikana keskimäärin 2100, noin 300 työtöntä enemmän kuin vuotta aiemmin. Avoimia työpaikkoja oli keskimäärin 2200, joka oli noin 400 työpaikkaa vähemmän kuin vuosi sitten. Koko maan vuoden 2020 työttömyysaste oli sama kuin Kuopiossa, 13,0 %.

Työttömyysaste suurimmassa kaupungeissa vuonna 2020

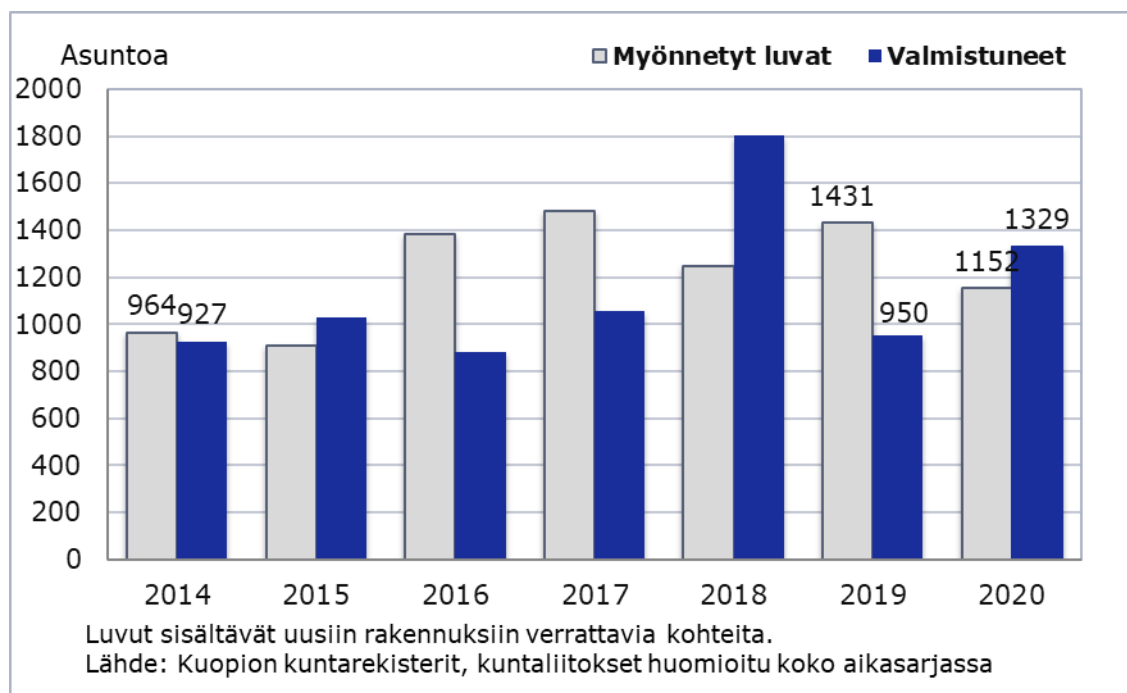

Työvoima ja työssäkäynti

Kuopion työvoiman määrä oli noin 57300 vuoden 2019 lopulla. Työllisten ja työttömien määrät kasvoivat (+274 ja +229). Kuopion työllisyysaste eli 18-64-vuotiaiden työllisten osuus vastaavan ikäisestä väestöstä oli 69,4 (koko maa 72,2). Työvoiman ulkopuolella oli hieman yli puolet väestöstä, noin 62 000 henkeä. Työvoiman ulkopuolella olevien määrä säilyi lähes ennallaan. Taloudellinen huoltosuhde eli työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien määrä sataa työllistä kohden pieneni hieman edellisvuodesta ja oli 133,2 vuonna 2019. Vuoden 2019 työssäkäyntitiedot perustuvat Tilastokeskuksen joulukuussa 2020 julkistettuihin ennakkotietoihin.

Rakentaminen

Rakentaminen vuonna 2020 jatkui vilkkaana. Vuonna 2020 valmistui 1329 asuntoa ja rakennuslupia myönnettiin 1152 asunnolle. Asuntoja valmistui edellisvuotta enemmän ja tavoitteena ollut 1200 asunnon määrä ylitettiin. Myönnettyissä luvissa oli noin 1150 asuntoa. Eniten asuntoja valmistui Keskustaan, Haapaniemelle ja Lehtoniemi-Keilankannan alueelle.

1.1.4 Olennaiset muutokset Kuopion kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Tuloperusteiden muutokset

Verotulojen kertymä oli 486,2 milj. euroa, 22,2 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Verotulot kasvoivat 4,8 %, kun koko maassa kasvu oli 4 %. Talousarviomuutoksena verotulokertymää pienennettiin 10,7 milj. eurolla. Verotulojen toteutuma ylittyi 8,1 milj. euroa (1,7 %) muutetusta talousarviosta, mutta oli 2,6 milj. euroa (0,5 %) pienempi kuin alkuperäisessä talousarviossa. ja Tuloveroprosenttia korotettiin 0,25 prosenttiyksiköllä ja muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosenttia korotettiin samoin 0,25 prosenttiyksiköllä vuodelle 2020. Näiden korotusten vaikutus oli 5,1 milj. euroa.

Kunnallisverotulojen kertymä oli 421,6 milj. euroa, joka oli 21,7 milj. euroa (5,4 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Hyvää kunnallisverotuottoa selittää muun muassa verokorttiuudistus, joka lykkäsi kunnallisveroa vuodelta 2019 vuodelle 2020. Tämän vaikutus oli noin 7 milj. euroa. Yhteisöverotulojen kertymä oli 27,5 milj. euroa, mikä oli 3,5 milj. euroa (14,4 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Yhteisöverotulojen kertymää kasvatti yhteisöveron jako-osuuden korotus 10 prosenttiyksiköllä, sen vaikutus oli 5,6 milj. euroa. Kiinteistöverotulojen toteutuma oli 37,1 milj. euroa, vähennystä 3 milj. euroa (-7,4 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Kiinteistöverotulojen alhainen kertymä johtui siirtymisestä verovelvolliskohtaiseen verotuksen valmistumiseen. Tämän takia noin 10 % kiinteistöverotuotosta eli 4 milj. euroa siirtyi tilitettäväksi alkuvuodesta 2021.

Valtionosuuksien kertymä oli 248,5 milj. euroa, joka on 45,2 milj. euroa suurempi kuin edellisenä vuonna. Valtionosuuksien kasvu oli 22,2 %, kun se koko maassa oli 27,2 %. Talousarviomuutoksena valtionosuuksia korotettiin 33 milj. euroa, koska peruspalvelujen valtionosuutta kasvatti useat kuntatalouden tukipaketit koronaepidemian kustannusten kattamiseen. Peruspalvelujen valtionosuuden koronatuotot olivat yhteensä 30 milj. euroa ja verotulojen lykkäysmenettelyn kompensatio 2,3 milj. euroa. Lisäksi muut valtionosuuspäätökset mm. tehtävämuutosten takia toivat 0,9 milj. euron kasvun. Valtionosuudet toteutuivat muutetun talousarvion mukaisesti.

Verotulot ja valtionosuudet eli verorahoitus olivat yhteensä 734,7 milj. euroa. Ne olivat 67,4 milj. euroa (10,1 %) suuremmat kuin edellisenä vuonna.

Toiminnan ja tehtävien muutokset

Pohjois-Savon alueellisen pääomasijoitusrahaston toiminta käynnistyi ja ensimmäiset pääomasijoitukset kohderyhtiöihin tehtiin. Yritystonttien kysyntä jatkui vilkkaana. Kuopion seutu pääsi mukaan maankäytön, liikenteen ja asumisen kehittämistä koskevaan, valtion kanssa tehtävään sopimusmenettelyyn (MAL-sopimus). Sopimuksen tekeminen siirtyi vuodelle 2021.

Strategisen maankäytön suunnittelutyöt ja täydennysrakentamiskohteiden asemakaavat eri puolilla kaupunkia etenivät aikataulun mukaisesti. Asuntoja valmistui selvästi edellisvuotta enemmän, yhteensä noin 1 330 asuntoa. Waltin kehittämistyö jatkui ja tavoitteena on tunnistepohjaiseen järjestelmään siirtyminen kesällä 2021. ELY-keskuksen järjestämä liikenne Kuopion työssäkäyntialueella siirtyi Kuopion Walttiin kesäkauden alussa.

Kuopion museon peruskorjaus ja laajennus, Kuntolaakson uimahalli, Vehmersalmen päiväkotit sekä von Wriethin koulu ja päiväkotit valmistuivat.

Lasten- ja nuorten suosittua hyvinvointiranneketta hankittiin n. 2 100 kappaletta. Varhaiskasvatuksen ryhmäkoon pienentämisen vuoksi kaikki kaupungin varhaiskasvatustilat ovat täynnä ja lisätiloja on otettu käyttöön.

Erityisasumispalveluissa palvelun piirissä olleiden määrä kasvoi 10 % vuoteen 2019 verrattuna. Erityisesti kohtiin annettavan tuen piirissä olevien osuus kasvoi merkittävästi (31 %). Asiakasryhmänä päihdekuntoutujien ja vaikeiden käytöshäiriöiden vuoksi palvelua tarvitsevien osuus kasvoi ja näkyy ostopalveluiden suorahankintojen lisääntymisenä.

Vanhusten palveluohjauksen EAKR-rahoitteinen Tarjoomo –hanke päättyi 31.5.2020, palveluntuottajien ja kaupungin yhteinen osuuskunta perustettiin ja Kuopion kaupunki liittyi osuuskunnan jäseneksi. Vammaispalvelujen palvelutuotannon uudelleen arviointi kehitysvammaisten lasten palveluissa aloitettiin. Lasten ja nuorten tilapäisen ja pitkäaikaisen hoivan toteuttamisesta omana tuotantona laadittiin tarveselvitys.

Maakunnallinen sosiaalipäivystys aloitti toimintansa vuoden 2020 alussa. Lapsiperhe- ja avoperhekuntoutuksesta luovuttiin erillisinä toimintoina ja siirryttiin perhekriisiyksikkötoimintaan 1.4.2020 lukien. Lastensuojelun lain uudistuksessa jälkihuoltovelvoitteen ikärajan nousi 25 vuoteen. Lakiuudistuksen takia sijais- ja jälkihuoltoon perustettiin 1.4.2020 alkaen jälkihuoltotiimi (kaksi sosiaalityöntekijää ja kaksi sosiaaliohjaajaa).

Huostaanotettujen lasten määrä säilyi ennallaan ollen noin 335 lasta. Vuonna 2020 kodin ulkopuolelle sijoitettujen osuus lastensuojelussa vähentyi noin 2 %-yksikköä vuodesta 2019. Lasten määrä avohuollossa pysyi likipitään vuoden 2019 tasolla ollen noin 800 lasta.

Hoitotakuu toteutui terveystalouksissa lukuun ottamatta suun terveydenhuoltoa, lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja sekä yksittäistapauksissa Harjulan poliklinikkaa. Koronatilanteella on ollut vaikutusta jonojen kasvuun ja hoitotakuun ylittymiseen.

Toimitilaohjelma hyväksyttiin marraskuussa kaupunginvaltuustossa. Hatsalan kouluhankkeen rakentaminen viivästyi suunniteltuun sijaintiin liittyvien melu- ja pienhiukkaspäästöjen takia. Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskuksen hankkeen laajuutta pienennetään ja kilpailutetaan uudelleen.

Kaupunginvaltuusto päätti, että Kuntatekniikkaliikelaitoksen liiketoimintakauppa Mestar Kuopio Oy:lle toteutetaan 31.12.2020 siten, että Mestar Kuopio Oy:n liiketoiminta alkaa 1.1.2021. Kaupunginvaltuusto päätti myös myydä Kuopion kaupungin omistamat Kiinteistö-KYS Oy:n osakkeet Niiralan Kulma Oy:lle, kauppahinnan täsmennys hyväksyttiin tammikuussa 2021.

Koronaviruspandemia vaikutti toimintaan lähes koko vuoden 2020 ajan. Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Hallitus totesi 16.3.2020 yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, että maassa vallitsee koronavirustilanteen vuoksi poikkeusolot. Hallitus linjasi lisätoimenpiteitä, joiden tarkoituksena oli suojata väestöä sekä turvata yhteiskunnan ja talouselämän toiminta. Eduskunta hyväksyi valmiuslain käyttöönotto- ja soveltamisasetukset 18.3.2020. Poikkeusolot olivat todettuina ja valmiuslain tietyt toimivaltuudet käytössä kolmen kuukauden ajan 15.6.2020 saakka.

Hallituksen linjaamien toimenpiteiden mukaan koulujen, oppilaitosten ja kansalaisopistojen ja muun vapaan sivistystyön tilat suljettiin ja lähiopetus niissä keskeytettiin. Poikkeuksellisesti kuitenkin järjestettiin koulussa esiopetus, perusopetuksen 1-3 luokkien lähiopetus ja erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden lähiopetus sitä tarvitseville. Varhaiskasvatuksen toimintayksiköt ja niiden yhteydessä järjestettävä esiopetus pidettiin toiminnassa. Kuopion kaupunki noudatti em. maan hallituksen linjauksia.

Koronapandemiasta huolimatta asiakkaiden palvelut turvattiin. Koronatilanteella on ollut vaikutusta jonojen kasvuun ja hoitotakuun ylittymiseen. Palveluiden osalta on varauduttava siihen, että koronatilanne on aiheuttanut hoito- ja palveluvelkaa ja asiakkaiden toimintakyvyn heikkeneminen voi tarkoittaa lisääntyviä ja/ tai pitkittyviä palvelutarpeita jatkossa.

Palvelualueiden, taseyksiköiden ja liikelaitoksen toimintakertomuksissa on selvitetty tarkemmin koronaepidemian vaikutuksia toimintaan.

Olellaiset poikkeamat talousarvioon

Tilinpäätösvuoden aikana hyväksytyt määrärahamuutokset heikensivät toimintakatetta 17,2 milj. euroa, kun toimintatuotot lisääntyivät 0,5 milj. euroa ja toimintakulut 17,7 milj. euroa. Merkittävimmät muutokset toimintakatteissa olivat perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueilla sekä yleishallinnossa. Perusturvan toimintakate heikkeni 10,2 milj. euroa, terveydenhuollon 3 milj. euroa ja yleishallinnon 8,9 milj. euroa.

Perusturvan toimintakateen heikentyminen syntyi pääasiassa vanhusten hoivapalveluiden henkilöstömennoista, palvelujen ostoista vammaispalveluissa ja kehitysvammahuollossa, sosiaalikutoutuksen palvelusetelimennoista sekä koronaan vuoksi lisääntyneistä hoitotarvike-, siivous- ja suojavarustekustannuksista sekä koronatestauksen aiheuttamista laboratoriokustannuksista. Tuloarvio ylittyi mm. veteraaniavustuksissa.

Terveydenhuollon toimintakateen suurin muutos liittyi sairaanhoitopiiriin vuoden 2019 lopussa olleiden alijäämien kattamiseen. Lisämäärärahatarvetta vähensi kuitenkin kuluneen vuoden kuntalaskutuksen jääminen talousarvioon merkittävästi pienemmäksi.

Yleishallinnon talousarvioon oli sisällytetty 6 milj. euron henkilöstömenosäästötavoite. Talousarviomuutoksissa se vähennettiin palvelualueiden, taseyksiköiden ja liikelaitoksen henkilöstömenoista, koulutusmäärärahoista sekä työllistämisestä. Lisäksi osakkeiden myyntivoittojen tuloarviota pienennettiin 3,0 milj. euroa.

Talousarviomuutoksena verotulokertymää pienennettiin 10,7 milj. eurolla. Valtionosuuksiin lisättiin 33 milj. euroa.

Talousarviomuutokset pienensivät tilikauden alijäämää 7,1 milj. eurolla 6,6 milj. euroon. Alkuperäisessä talousarviossa tilikausi oli alijäämäinen 13,7 milj. euroa.

Tilinpäätöksessä toimintatuottoja kertyi 288,8 milj. euroa (toteutuma 103,6 %) ja se oli 10,1 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän. Alkuperäiseen talousarvioon nähden toimintatuottoja kertyi 10,5 milj. euroa enemmän. Merkittävin poikkeama oli kaupunkiympäristön palvelualueella, 7,5 milj. euroa talousarviota enemmän. Toimintatuottoja kertyi 18,1 milj. euroa (5,9 %) vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Toimintakulujen toteutuma oli 996,1 milj. euroa (98,3 %), 17 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi ja lähes alkuperäisen talousarvion mukaisesti, 0,7 milj. euroa suurempina. Merkittävimmät poikkeamat muutettuun talousarvioon nähden olivat terveydenhuollon palvelualueella 11,4 milj. euroa ylitystä, kun taas kasvun ja oppimisen palvelualueella toimintakulut alittuivat 5,7 milj. euroa. Toimintakulut kasvoivat edellisestä vuodesta 4,9 milj. euroa ja 0,5 %.

Kaupunginhallitus päätti syyskuussa 2019 käynnistää tuotannollisin ja taloudellisin perustein työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain (2007/449) mukaiset neuvottelut henkilöstön edustajien kanssa talouden tasapainottamiseen tarvittavien toimenpiteiden toteuttamiseksi vuosina 2020 – 2021. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaan tavoitteena oli saada henkilöstömenoissa noin 8,8 milj. euron säästö vuosina 2020 - 2021. Tavoitteesta vuodelle 2020 kohdistui pysyviä henkilöstömenosäästöjä 4,0 milj. euroa ja kertaluonteisia 2,0 milj. euroa. Henkilöstömenosäästöt saavutettiin, muutettuun talousarvioon verrattuna henkilöstökulut toteutuivat 8,4 milj. euroa pienempinä.

Toimintakatteen toteutuma oli –689,2 milj. euroa (toteutuma 97,3 %). Toimintakate toteutui 18,9 milj. euroa muutettua talousarviota ja 1,7 milj. euroa alkuperäistä talousarviota parempana. Toimintakate heikkeni edelliseen vuoteen verrattuna 29,2 milj. euroa (4,4 %).

Lähes kaikkien palvelualueiden toimintakatteet olivat parempia kuin muutetussa talousarviossa, poikkeuksena terveydenhuollon palvelualue, sen toimintakate oli 10 milj. euroa muutettua talousarviota heikompi. Kaupunkiympäristön toimintakate oli 10,5 milj. euroa, perusturvan 5,3 milj. euroa sekä kasvun ja oppimisen 4,6 milj. euroa parempi kuin muutetussa talousarviossa. Tilapalveluiden toimintakate oli 3,2 milj. euroa parempi kuin talousarviossa.

Vuosikate oli 57,6 milj. euroa, selvästi parempi kuin alkuperäisessä ja muutetussa talousarviossa. Alkuperäisessä talousarviossa vuosikate oli 26,3 milj. euroa ja muutetussa talousarviossa 31,4 milj. euroa.

Poistojen ja arvonalentumisten toteutuma oli 48 milj. euroa, kun poistot olivat 46,3 milj. euroa ja arvonalentumiset 1,7 milj. euroa. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 0,9 milj. euroa talousarviota pienemmät.

Satunnaiset erät olivat 9,2 milj. euroa, Kuntateknikkaliikelaitoksen yhtiöittämisen omistusjärjestelyjen myyntivoittoa. Satunnaiset erät toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti.

Tilikausi oli ylijäämäinen 19,4 milj. euroa, kun alkuperäisessä talousarviossa se oli alijäämäinen 13,7 milj. euroa. Ilman Kuntateknikkaliikelaitoksen yhtiöittämisestä saatua satunnaista erää tilikausi olisi ollut ylijäämäinen 9 milj. euroa.

Koronaepidemia vaikutti merkittävästi kaupungin talouteen vuonna 2020. Alla olevaan taulukoon on koottu koronan taloudelliset vaikutukset.

	Tulojen lisäys (+) Tulojen menetys (-)	Menojen li- säys (-) Meno- jen vähenemi- nen (+)
	M€	M€
Avustus joukkoliikenteeseen	1,4	
Joukkoliikennelipputulot	-3,2	
Liikennöintikustannusten säästö		1,2
Valtion avustukset teatterille, orkesterille, museolle, varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja lukiokoulutukseen.	1,2	
Asiakasmaksujen, lipputulot ja myyntitulot menetys	-3,6	0,5
Tilavuokrien menetys	-1,4	
Työmarkkinatukimenojen kasvu		-1,2
Työllisyyspalvelu pl. työmarkkinatuki	-1,2	3,1
Lomautukset ja palkanmaksun keskeytykset		1,7
Henkilöstökustannukset		-1,0
Asiakaspalvelun lisääminen perusturvan ja terveydenhuollon toiminnoissa		-0,3
Työn tekemisen toimintatapojen muutoksen tuomat säästöt kokous-, matkustus- ja koulutusmenoihin		1,9
Hoitotarvike- ja testauskulut, siivoustason nosto ym. kulut		-5,3
Vammaisten/kehitysvammaisten kuljetuskustannukset		0,8
Erillinen pandemiaosasto		-0,2
Sairaanhoidopiiriin alijäämän kattaminen		-5,5
Avustukset, hanketoiminta ym.	-0,1	1,1
Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion ateriapalvelut		0,9
Käyttötalous yhteensä	-6,9	-2,5

Peruspalvelujen valtionosuuksien lisäys	30,0	
Verotulomenetyksen kompensatio	2,3	
Yhteisöveron jako-osuuden korotus	5,6	
YHTEENSÄ	31,0	-2,5

Olenneiset poikkeamat talousarvioon selvitetään tarkemmin käyttötalouden toteutumisvertailussa sekä taseyksiköiden ja liikelaitoksen erillistilinpäätöksissä.

1.1.5. Henkilöstö

Kertomusvuodesta 2020 muodostui erittäin poikkeuksellinen vuoden 2019 lopulla käytyjen ja sittemmin tammi-kuussa 2020 toimeenpantujen yhteistoimintaneuvottelujen johdosta sekä maaliskuussa alkaneen ja edelleen jatkuvan maailmanlaajuisen koronapandemian vuoksi.

KT Kuntatyönantajat ja pääsopijajärjestöjen neuvottelemat kunta-alan virka- ja työehtosopimukset olivat voimassa 31.3.2020 saakka. KT Kuntatyönantajat ja pääsopijajärjestöjen edustajat saavuttivat neuvottelutulokset uusista kunta-alan sopimuksista toukokuun lopulla 2020. Uudet kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa ajalla 1.4.2020 – 28.2.2022 (23 kk). Kunta-alalle tuli yleisen linjan mukaiset sopimuskorotukset. Sopimusten kustannusvaikutus on koko sopimusjaksolla 3,04 prosenttia. Sopimusratkaisun seurauksena kilpailukyky sopimuksessa sovitut 30 minuutin viikkotyöajan pidennykset poistuivat 31.8.2020 lukien. Opetusalan virkaehtosopimuksessa työajan pidennys poistui 1.8.2020. Lääkärisopimukseen työajan pidennykset jäivät.

Kaupungin talouden tasapainottamiseen tarvittavien toimenpiteiden toteuttamiseksi vuosina 2020 – 2021 päätti kaupunginhallitus yhteistoimintamenettelyä, jonka tavoitteena oli noin 8,8 milj. euron henkilöstömenosäästö vuosina 2020 - 2021. Tavoitteesta vuodelle 2020 kohdistui pysyviä henkilöstömenosäästöjä 4,0 milj. euroa ja kertaluonteisia 2,0 milj. euroa.

Pysyvät henkilöstömenosäästöt saavutettiin, kun jätettiin täyttämättä avoimeksi tulleita tehtäviä ja virkoja sekä vähennettiin määräaikaisen henkilöstön palkkaamista. Yhteistoimintaneuvottelujen alkaessa arvioitiin, että irtisanomistarve olisi jopa 91 henkilöä. Irtisanottavien tehtävien ja virkojen määrä oli kuitenkin ennakoitua pienempi eli 31.

Jhl ry:n, Jyty ry:n, Juko ry:n kanssa oli voimassa paikallinen virka- ja työehtosopimus lomarahen vaihtamisesta vapaaksi Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen soveltamisalalla ja Kunnallisen teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimuksen soveltamisalalla. Jhl ry:n kanssa oli voimassa paikallinen työehtosopimus lomapalkkavapaasta Kunnallisen tuntipalkkaisen henkilöstön työehtosopimuksen soveltamisalalla. Sopimukset koskevat vuosina 2020 – 2021 maksettavia lomarahoja ja lomapalkkaa.

Koronapandemian vuoksi henkilökuntaa jouduttiin keväällä lomauttamaan ja suljetuissa työyksiköissä työkenttelevien (mm. kirjasto, museot, liikuntatoimi) palkanmaksu keskeyttämään. Keväällä osa koulunkäynnin ohjaajista ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajista suorittivat nopealla aikataululla lääkeluvat ja siirtyivät hoivapalveluihin töihin turvaamaan riittävän työvoiman saamisen hoivapalveluihin.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi henkilöstöpoliittiset linjaukset, jotka ohjaavat ja määrittävät kaupungin harjoittaman henkilöstöpolitiikan suunnan.

Henkilöstöjohtamisen painopistealueita olivat vuonna 2020 työhyvinvoinnin parantaminen, osaamisen vahvistaminen ja työturvallisuudesta huolehtiminen.

Työhyvinvoinnin parantaminen

Henkilöstön kehittämisen määrärahoihin varattiin 0,2 milj. euron ylimääräinen panostus työhyvinvoinnin edistämiseen. Työyhteisöt laativat työhyvinvointisuunnitelmat, joissa määriteltiin työyhteisön kehittämisen kohteet, toimenpiteet ja vastuut. Koronapandemian vuoksi määrärahasta kohdistettiin satatuhatta euroa psykososiaaliseen tukeen.

ESR-työhyvinvointihanke ”Yhdessä työhyvinvointia Kuopio-Siilinjärvi” kokeiluilla uusia toimintamalleja jatkui vuonna 2020. Hankkeen tavoitteena oli työhyvinvoinnin vahvistaminen työyksiköissä. Hankkeen kustannusarvio oli 0,5 milj. euroa, josta ESR-rahoituksen osuus on 70 prosenttia. Hankkeessa oli kaksi kokeilukokonaisuutta: Yksilöllisten ratkaisujen uudet toimintamallit ja Työyhteisön uudet toimintamallit. Hanke ajoittui ajalle 1.5.2018 – 31.10.2020. Hankkeelle saatiin muutama kuukausi lisäaikaa, jolloin hanke päättyi 31.12.2020.

Tavoitteena oli vähentää kaupungin sairauspoissaolot 15,4 pv/htv tasolle. Tavoitteeseen ei päästy. Sairauspoissaolot pysyivät edellisvuoden tasolla, ollen 17,14 pv/htv. Tapaturmat laskivat hieman edellisvuoteen nähden, ollen 0,65 pv/htv. Sairauspoissaoloja oli kuitenkin 3584 päivää vähemmän vuoteen 2019 verrattuna. Tapaturmapoissaoloja oli vastaavasti noin 552 päivää vähemmän.

Sairaus- ja tapaturmapoissaolot

Palvelualue	SAIRAUSPOISSAOLOT			TAPATURMAPOISSAOLOT		
	2020 pv	2019 pv	Muu- tos pv	2020 pv	2019 pv	Muutos pv
Muutos tammi - joulukuu kalenteripv/henkilötyövuosi						
Elinvoima- ja konsernipalvelut *)	15,6	16,1	-0,5	1,2	2,5	-1,3
Kaupunkiympäristön palvelualue	6,4	10,7	-4,3	0,2	0,1	0,1
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	11,0	11,9	-0,9	0,2	0,1	0,1
Kasvun ja oppimisen palvelualue	16,9	15,2	1,7	0,4	0,4	0,0
Perusturvan palvelualue	21,6	23,1	-1,5	1,1	1,0	0,1
Terveydenhuollon palvelualue	17,3	18,6	-1,3	0,5	0,4	0,1
Liikelaikokset						
Kuopion Kuntatekniikan liikelaitos	15,9	16,3	-0,4	1,1	1,3	-0,2
Taseyksiköt						
Pohjois-Savon Pelastuslaitos	13,6	15,2	-1,6	0,6	1,2	-0,6
Isäntäkuntapalvelut	21,2	22,9	-1,7	0,1	1,7	-1,6
Tilapalvelut	7,7	12,8	-5,1	0,0	1,5	-1,5
Poissaolot keskim. kaupungissa	17,14	17,14	0,0	0,65	0,71	0,0

*) Ilman Tilapalveluja

Osaamisen vahvistaminen

Henkilöstön kehittämistä toteutettiin keskitetysti sekä palvelualueiden omien koulutusohjelmien mukaisesti. Koulutusmuotona vahvistuivat edelleen verkkokoulutukset ja webinaarit vahvistaen edelleen työssä tapahtuvaa osaamisen päivittämisen kulttuuria. Palvelualueilla toteutuivat henkilöstön lakisääteiset täydennyskoulutukset palvelualueiden koulutussuunnitelmien mukaisesti. Koronapandemian vuoksi kevään 2020 lähikoulutuksia siirtyi syksylle verkkokoulutuksiksi tai peruttiin. Vuoden 2020 koulutuksissa siirryttiin 2-3- tunnin koulutuskokonaisuuksiin. Organisaatitasoisesti koulutuspäiviä kokonaisina työpäivinä toteutui 10618 päivää ja koulutuksiin osallistui 4052 henkilöä.

Työturvallisuudesta huolehtiminen

WPro-työturvallisuusjohtamisjärjestelmä oli käytössä. Työturvallisuusilmoituksia 2627 kappaletta. Näistä tapaturmailmoituksia 408 kpl. Eniten työturvallisuusilmoituksia tehtiin väkivallasta (1124 kpl). Työpaikkojen riskien arvioinnit ja työterveyshuollon työpaikkaselvitykset tehdään Wpro- työturvallisuusjärjestelmään. Erityistä huomiota kiinnitettiin työn psykososiaalisten kuormitustekijöiden tunnistamiseen ja biologisten riskien arviointiin.

Liikastumistapaturmien ennaltaehkäisyyn on panostettu merkittävästi vuoden 2020 aikana. Päiväkotien työntekijöille, maatalouslomittajille, kaupunkiympäristön palvelualueelle ja paloautoihin hankittiin kenkiin kiinnitettäviä liukuesteitä. Pelastuslaitokselle on hankittu kitkakenkiä ja hoivapalveluiden työntekijöiden kitkakenkien hankintaa tuettiin taloudellisesti.

Henkilöstön sosiaalinen hyvinvointi

Lähtökohtana ovat kaupungin strategiset tavoitteet, työlainsäädännön velvoitteet, virka- ja työehtosopimusten määräykset ja kaupungin omat ohjeet ja toimintamallit henkilöstön sosiaalisen hyvinvoinnin huolehtimisessa.

Hyvällä henkilöstöjohtamisella ja työyhteisötaidoilla voidaan parantaa ja edistää organisaation työhyvinvointia, motivaatiota ja vahvistaa työyhteisön sosiaalista pääomaa ja sitoutumista yhteiseen kaupungin strategiseen arvopohjaan. Kaupungin tavoitteena on tuloksellisesti toimiva työpaikka, jossa henkilöstö voi hyvin ja sillä on kyky oppia ja kehittää jatkuvasti omaa toimintaansa ja itseään asiakkaan parhaaksi.

Yhtenä kaupungin menestystekijänä on kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen. Esimiesten henkilöstöjohtamistaitoja vahvistetaan jatkuvalla esimiestyötä tukevalla koulutustarjonnalla. Myös työntekijöille järjestetään monipuolista koulutusta työssä selviytymisen tueksi.

Maaliskuun poikkeusoloihin siirtymisen myötä henkilöstö osoitti joustavuutta ja ketteryyttä ottaessaan käytännössä yhdessä yössä valtavan digiloikan etätööhön. Tammikuussa 2020 etätöössä oli keskimäärin 50 henkilöä, mutta toukokuussa etätöissä työskenteli 1300 työntekijää. Väistämätön edessä oleva työkuulttuurin muutos tapahtui hetkessä, tehokkuus parani, työhyvinvointi lisääntyi ja kesäkuussa sairauspoissaolot laskivat 0,81 pv/htv. Syksyn myötä siirtyminen monipaikkatyöskentelyyn sujui luontevasti. Työyhteisöjen sosiaaliset suhteet siirtyivät monilta osin virtuaalisiksi ja formaalien teams-kokousten lisäksi yhteisöllisyyttä rakennettiin ja ylläpidettiin erilaisilla teams-kahvituokioilla.

Teams-kokouskäytännön toivat vähentyneet liikkumisen myötä myös monenlaisia rakenteellisia uudistuksia kokouskäytänteisiin ja sisäiseen viestintään. Teamsin myötä kuuntelemisen taito lisääntyi ja hiljaisten ääni tuli paremmin esille. Virtuaalinen yhteisöllisyyden kokemus vahvisti keskinäistä luottamusta ja turvallisuuden kokemus lujittui.

Etätö lisäsi työhyvinvointia, vähensi työ- ja koulutusmatkoja ja mahdollisti työ- ja yksityiselämän paremman yhteensovittamisen ja oman ajankäytön johtamisen. Tämä näkyi myönteisinä tuloksina ja Kimmoiset työntekijät muuttuvassa työelämässä – tutkimuksen tulosten mukaan koronavuodesta huolimatta Kuopiossa ei koettu edellistä vuotta 2019 enempää työn määrällistä kuormittumista.

Sisäilma-asioihin on kiinnitetty entistä enemmän huomiota. Kaupungissa toimii moniammatillinen sisäilmaryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti ja raportoi vuosittain yhteistyötoimikunnalle. Sisäilmaryhmä jatkoi sisäilmaohjeen päivytystä. Lisäksi on tapauskohtaisesti perustettuja sisäilman tarkastusryhmiä. Työergonomiaan on panostettu hankkimalla sähkökäyttöisiä työpöytiä ja uusimalla työtuoleja.

Henkilöstön tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma hyväksyttiin kaupungin valtuustossa vuonna 2019 ja palvelualueiden tehtävänä on noudattaa suunnitelmassa määriteltyjä periaatteita.

Järvisuodun Työterveys Oy tuotti henkilöstön työterveyshuoltopalvelut. Lisäksi Terveyspalvelu Verso Oy tuotti työterveyshuoltopalveluja mm. pelastuslaitokselle ja lomituspalvelulle. Kaupunki tarjoaa henkilöstölle lakisääteistä työterveyshuoltoa laajemmat palvelut, eli myös sairaanhoidon. Lakisääteiseen työterveyshuoltoon kuuluvat mm. terveystarkastukset, työkykyarviot ja työkykyneuvottelut.

Henkilöstön työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen on kiinnitetty huomiota lainsäädännön velvoitteiden lisäksi kaupungin omilla ohjeilla ja linjauksilla. Henkilökunnan psykososiaaliseen kuormittumiseen on kiinnitetty huomiota mm. työsuojelutoimikuntien kokouksissa ja työyhteisöillä on tarpeen mukaan mahdollisuus pyytää työterveyshuollosta suunnattua työpaikkaselvitystä, jossa kiinnitetään huomiota työtiloihin ja psykososiaaliseen kuormittumiseen.

Kannustavasta palkkauksesta ja palkitsemisesta on tehty kaupunkitasoiset linjaukset.

Henkilökuntakerho KalakukkoSpurtti järjestää vapaa-ajan virkistystoimintaa ja tapahtumia, johon koko henkilöstö on oikeutettu osallistumaan. Työyhteisöt järjestävät tyhy-toimintaa.

Marraskuussa 2019 Kuopion kaupunki osallistui Työterveyslaitoksen kolmen vuoden pitkittäistutkimushankkeeseen ”Kimmoiset työntekijät muuttuvassa työssä”. Kyselytutkimuksessa kartoitetaan kokemuksia työstä, työoloista ja hyvinvoinnista. Osallistumalla Kuopio on mukana tuottamassa arvokasta tietoa työpaikan voimavarojen ja työhyvinvoinnin kehittämisestä. Vuonna 2020 kyselyyn vastasi 2236 työntekijää, mikä on 39% kaikista Kuopion kaupungin työntekijöistä.

Kertomusvuonna järjestettiin useita yhteistoiminnallisia neuvotteluja, joissa henkilökunta kuultiin mm. työtehtävien ja toimintatapojen muutosten johdosta. Henkilökunnan kuulemiskulttuuria on lisätty kaupungin työyksiköissä.

Työpaikkakokouksia on sovittu pidettäväksi vähintään kaksi kertaa vuodessa ja lisäksi yhteistoiminta-asioiden sitä vaatiessa.

Henkilöstökertomuksessa on tarkemmin kuvattu kaupungin henkilöstövoimavaroja, henkilöstöpoliittisia toimenpiteitä ja kehityssuuntia.

Henkilötyövuodet

Henkilötyövuodet vähenivät yhteensä 116,2 henkilötyövuotta. Eniten vähennystä oli hyvinvoinnin edistämisen sekä kasvun ja oppimisen palvelualueilla. Sen sijaan henkilötyövuodet kasvoivat perusturvan palvelualueella,

jossa lisäys oli 53,7 henkilötyövuotta. Kasvuun vaikutti osaltaan se, että hyvinvoinnin edistämisen sekä kasvun ja oppimisen palvelualueelta siirtyi keväällä koronapandemian vuoksi henkilökuntaa perusturvan palvelualueelle. Palkkatukityöllistettyjen, kesätyöntekijöiden ja oppisopimuskoulutettavien henkilötyövuodet vähenivät yhteensä 43 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosien muutokset on selostettu tarkemmin henkilöstökertomuksessa.

Kertomusvuonna henkilöstökulut alittuivat talousarvioon nähden noin 8,4 milj. euroa. Määrärahan alittumiseen vaikutti mm. se, että hankehenkilökuntaa ei palkattu suunnitellusti ja sijaisia tarvittiin koronapandemian vuoksi vähemmän esimerkiksi päiväkoteihin. Keväällä toimeenpantiin koronapandemian johdosta palkanmaksun keskeytykset ja lomautukset suljetuissa yksiköissä, jotka myös vaikuttivat osaltaan palkkakustannuksien alittumiseen talousarvioon nähden.

Tämän lisäksi henkilöstömenojen sopeuttamisohjelmassa sovitut pysyvät 4 milj. euron henkilöstömenojen säästöt ja kertaluonteiset 2,0 milj. euron säästöt toteutuivat. Pysyvät henkilöstömenosäästöt toteutuivat suunnitellusti, kun avoimeksi tulleita virkoja ja tehtäviä jätettiin täyttämättä, säästö 1,7 milj. euroa, määräaikaisten käyttöä vähennettiin, säästö 1,5 milj. euroa, toimeenpantiin 31 henkilön irtisanominen, säästö 0,7 milj. euroa ja vähennettiin tukityöllistämisen määrärahavarausta 0,1 milj. euroa. Kertaluonteiset henkilöstömenosäästöt toteutuivat, kun henkilöstö otti vapaaehtoisia palkattomia virka- ja työvapaita ja vaihtoi lomarahoja vapaaksi, säästö yhteensä noin 1,5 milj. euroa. Sen lisäksi henkilöstön koulutusmäärärahoja ja kesätyöllistämisen määrärahoja vähennettiin, säästö yhteensä noin 0,5 milj. euroa.

Palvelualue	2020 htv	2019 htv	Muutos htv	To- teuma %
Muutos tammi - joulukuu				
Keskusvaalilautakunta		0,4	-0,4	
Tarkastustoimi	1,9	2,0	-0,1	95 %
Yleishallinto	4,0	4,0	0,0	22 %
*) Elinvoima- ja konsernipalvelu	127,0	140,1	-13,1	96 %
Lomituspalvelu	176,2	179,9	-3,7	
Kaupunkiympäristön palvelualue	216,5	221,8	-5,3	96 %
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	364,4	402,2	-37,8	86 %
Kasvun ja oppimisen palvelualue	2438,1	2491,1	-53,0	97 %
Perusturvan palvelualue	1600,3	1546,6	53,7	105 %
Terveystieteiden palvelualue	874,2	883,1	-8,9	100 %
Ydinkaupunki yhteensä	5802,6	5871,2	-68,6	98 %
Liikelaitokset				
Kuopion Kuntatekniikan liikelaitos	218,2	217,2	1,0	103 %
Liikelaitokset yhteensä	218,2	217,2	1,0	103 %
Taseyksiköt				
Pohjois-Savon Pelastuslaitos	291,8	292,8	-1,0	99 %
Isäntäkuntapalvelut	41,9	41,9	0,0	87 %
Tilapalvelut	44,5	49,1	-4,6	99 %
Taseyksiköt yhteensä	378,2	383,8	-5,6	98 %
Yhteensä	6399,0	6472,2	-73,2	98 %
Lisäksi:				
Palkkatukityöllistettyjen htv	51,2	77,3	-26,1	
Kesätyöntekijöiden htv	16,2	41,3	-25,1	
Oppisopimuskoulutus htv	27,4	19,2	8,2	
	94,8	137,8	-43,0	
KAIKKI YHTEENSÄ	6493,8	6610,0	-116,2	

*) Iman Tilakeskusta ja lomituspalvelua

Toteuma % = tilanne 31.12. vuoden 2020 henkilöstösuunnitelmaan nähden.

1.1.6 Ympäristötekijät

Ympäristönsuojeluun liittyvät investoinnit olivat samaa luokkaa kuin edellisinä vuonna, tulot laskivat vuonna 2020 noin 20 % ja menot säilyivät samalla tasolla kuin vuonna 2019. Ympäristövahinkoja ei vuonna 2020 tapahtunut. Tulojen heikentymistä ja menojen säilymistä samalla tasolla selittävät käynnissä olleet energianeuvonta- ja Liito-orava LIFE –hankkeet. Koronan tuoma muutos taloudessa näkyi mm. koulutusmäärärahojen ja päivärahojen aiempaa pienemmällä käytöllä. Tapahtumia järjestettiin aiempia vuosia vähemmän ja useat järjestetyt tapahtumat pidettiin etänä.

Koronapandemian vuoksi lähes koko vuosi 2020 työskenneltiin etänä. Sähköinen asiointi lisääntyi huomattavasti ja kokoukset ja koulutukset järjestettiin pääasiassa etäyhteyksien avulla. Epidemiasta huolimatta suunnitellut tarkastukset pystyttiin tekemään lähes normaalisti. Apuna käytettiin mm. maatilojen tarkastuksissa etukäteishaastatteluja kyselylomakkeiden avulla ja tarkastukset paikan päällä tehtiin vain ulkotiloissa. Korona-aika lisäsi roskaantumisesta johtuvaa yleisöhavainnointia ja valituksia. Toisaalta keväällä poikkeusolojen aikana vähentyneet liikennemäärät vaikuttivat positiivisesti kaupungin ilmanlaatuun.

Kuopion uusi ilmastopolitiinen ohjelma vuosiksi 2020–2030 määrittää kaupungin ilmastotavoitteeksi olla hiili-neutraali vuonna 2030. Hiilineutraalius tarkoittaa sitä, että kaupungin toiminta tuottaa kasvihuonekaasupäästöjä ilmakehään vain sen verran kuin se pystyy niitä ilmakehästä sitomaan.

Kuopio on kiertotalouden edelläkävijäkuntien Circwaste-verkoston jäsenenä sitoutunut kierrättämään vähintään 55 % yhdyskuntajätteistä, 70 % rakennus- ja purkujätteistä sekä vähentämään jätemäärää vuoteen 2020 mennessä vuoden 2000 tasolle. Esiselvityksen mukaan vuonna 2018 Kuopion yhdyskuntajätteiden kierrätysaste oli 56 % ja rakennus- ja purkujätteiden kierrätysaste 81 %. Kotitalouksien sekajäte hyödynnetään energiana. Loppusijoitukseen meni jätettä noin 3 %.

Kuopion luonto on rikas ja monipuolinen, mikä luo hyvät lähtökohdat, mutta myöskin vastuun monimuotoisuuden vaalimiseen. Kaupungin teettämien luontoselvitysten avulla kerätään tietoa eri lajiryhmistä ja luontotyypeistä kaavoituksen tarpeita varten sekä kartutetaan tietämystä luonnonsuojelualueiden ja muiden luonnon kannalta arvokkaiden kohteiden lajistosta. Puijon luonnonsuojelualueiden lahopuuinventointi toistettiin vuonna 2020 kolmannen kerran 2000-luvulla. Kuolleen puun määrä alueella on koko ajan kasvanut ja alkaa vähitellen olla lähellä Etelä- ja Keski-Suomen luonnonmetsissä tavattavan lahopuumäärän alarajaa. Runsaasti lahopuuta sisältävät vanhat metsät ovat tärkeitä luonnon monimuotoisuudelle. Vuonna 2020 luontoretket alkoivat koronan takia poikkeuksellisesti vasta kesäkuussa ja mm. Puijon lyhtykävely jouduttiin perumaan. Tästä huolimatta retkiä saatiin järjestettyä 19 kpl ja niille osallistui lähes 400 henkilöä.

Kuopion alueella sijaitsevien suurten järvien ekologinen tila on suurimmaksi osaksi hyvä. Pienvesistä heikoimassa tilassa ovat pienet matalat lammet. Pohjavesien tila Kuopion alueella on pääosin hyvä. Riskikohteita ovat Harjamäki-Käärmelahti, Nilsin kirkonkylä ja Laatanlampi. Nilsin kirkonkylän ja Juankosken Rajasalmen pohjavesialueilla tehtiin pohjaveden virtausmallinnus ja Nilsin osalta myös haavoittuvuusanalyysi. Pohjaveden virtausmallinnuksen tavoitteena on saada käsitys pohjavedenpinnan tasoista sekä pohjaveden virtaus- ja purkautumissuunnista pohjavesialueella. Virtausmallinnusohjelma laskee ennusteen siitä, kuinka laaja alue ottamon ympärillä on pohjavedenoton välittömässä vaikutuspiirissä eri suuruisilla pohjaveden ottomäärittä. Mallinnusta ja haavoittuvuusanalyysiä voidaan hyödyntää mm. sijoitettaessa eri toimintoja pohjavesialueille.

Iltanlaatuun vaikuttavat nykyisin eniten tieliikenteen päästöt (ml. katupöly) ja paikoin pientaloalueilla puun pienpoltto. Kuopio on mukana erilaisissa ilmanlaatua parantavissa hankkeissa, joissa tutkitaan mm. keinoja katupölyn torjuntaan. Kuopiossa tieliikenteen melualueilla asuu noin 35000 asukasta ja raideliikenteen melualueilla noin 2000 asukasta.

Tulevien vuosien suuria ympäristöhaasteita ovat luonnon monimuotoisuuden varmistaminen kaupungin metsä- ja vesialueilla sekä kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja ilmastomuutokseen varautumis- ja sopeutumistoimet. Lisäksi tulee varautua kunnan ympäristövalvontakohteiden määrän kasvuun, kun lainsäädäntö muuttuu ja valvottavia kohteita siirtyy valtiolta kunnille.

Erillisessä Kuopion ympäristökertomuksessa 2020 on päivitettyä tietoa Kuopion ympäristön tilasta ja ympäristönsuojelutyöstä, jota kaupunki on tehnyt vuonna 2020. Lisäksi siinä on kerrottu tiivistetysti niistä toimenpiteistä ja hankkeista, joita Kuopiossa on vuonna 2020 toteutettu. Ympäristökertomus auttaa myös ymmärtämään ympäristöasioiden merkittävyyttä. Vuonna 2018 julkaistun Kuopion ympäristökatsaukseen taas on koottu laajasti tietoa Kuopion ympäristön nykytilasta ja sen kehityksestä.

1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Kirjanpitolain 3a luvun mukaan toimintakertomuksessa tulee antaa tiedot siitä, miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista. Tiedot annetaan siinä laajuudessa kuin se on tarpeen kirjanpitovelvollisen toiminnan vaikutusten ymmärtämiseksi.

Sisäisen valvonnan yleisohjeen tarkoituksena on varmistaa, että yhteisesti sovittuja ja hyväksyttyjä toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan Kuopion kaupungin toiminnassa. Sisäisen valvonnan yleisohje koskee kaikkia kaupungin toimielimiä, ylintä johtoa ja muita esimiesasemassa olevia sekä laajassa mielessä koko henkilöstöä. Lautakunta ja johtokunta vastaavat toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kaupunginhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Sisäinen tarkastus omalta osaltaan varmistaa, että organisaation toiminta on tavoitteiden, päämäärien ja toimintaperiaatteiden sekä säädösten ja määräysten mukaista.

Konsernin toiminnanohjaus ja valvonta toteutetaan kaupunginvaltuuston syyskuussa 2019 hyväksymien Konserniohje -asiakirjan sekä Kuopion kaupunkikonsernin omistajapoliittiset linjaukset -asiakirjan periaatteiden mukaisesti. Omistajaohjausjaosto vastaa kaupungin liikelaitosten ja niiden kuntayhtymien, yhtiöiden, yhdistysten ja säätiöiden sekä muiden yhteisöjen omistajaohjauksesta, toiminnan ohjaamisesta sekä valvonnasta, joiden osakkaana tai jäsenenä kaupunki on tai joissa kaupungilla on määräysvalta tai oikeus nimittää hallituksen tai muiden toimielimien jäseniä.

Kuopion kaupungin viestinnän perustehtävä on edistää kuopiolaisten hyvinvointia tarjoamalla tietoa kaupungin toiminnasta, palveluista, suunnitelmista ja tavoitteista. Kaupunginhallitus on vuonna 2018 hyväksynyt Kuopion kaupungin viestintä- ja markkinointiohjeen. Ohjeen mukaan Kuopion kaupungin viestintä on avointa, aktiivista, keskustelevaa ja ymmärrettävää. Onnistumisten lisäksi kerrotaan myös epäkohdista ja siitä, miten ongelmat aiotaan ratkaista. Kaupunki viestii aktiivisesti ja viestinnän pääkanavat ovat kaupungin verkkosivut, sosiaalisen median kanavat Facebookissa ja Twitterissä sekä henkilöstön intranet, Kuha.

Kuopion kaupungilla on ohje vieraanvaraisuudesta, edustuskäytännöstä ja menettelytapaohjeista. Ohjeisto linjaa kaupungin vieraanvaraisuuden osoittamisen yleiset perusteet ja menettelytavat, joita käytetään ohjeina päätettäessä vieraanvaraisuuden myöntämisestä. Lisäksi on ohje edustamisesta, vieraanvaraisuuden tarjoamisesta ja vastaanottamisesta sekä niihin liittyvien laskujen selvittämisestä. Ohjeen mukaan edustamisen ja erityisesti vastaanotetun vieraanvaraisuuden tulee kestää hyvän hallinnon ja oikeusperiaatteiden vaatimukset sekä hallinnon uskottavuus.

Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa Kuopion kaupunkia järjestämään palvelut asukkaiden yhdenvertaisuus huomioiden. Voimassa oleva Kuopion yhdenvertaisuussuunnitelma on vuodelta 2016 ja vuoden 2020 aikana on käynnistetty valmisteluja, jotta suunnitelman päivitys saadaan käyntiin. Lisäksi on tarpeen määritellä, mikä palvelualue ottaisi suunnitelman seurantavastuun.

Vaikka Kuopion kaupungissa on käynnissä lukuisia yhdenvertaisuutta ja osallisuutta vahvistavia toimenpiteitä ja kehittämishankkeita, ei asukkaiden yhdenvertaisuudesta ole varsinaisesti kovin kattavaa ja ajantasaista kokonaiskuvaa. Kuopion strategian vahva asukaslähtöisyys ja hyvinvointipainotus edistävät toisaalta myös yhdenvertaisuuden tavoitteita. Yhdenvertaisuus liittyy myös suvaitsevaisuuteen sekä erilaisuuden ja moninaisuuden ymmärtämiseen ja on siten edellytys monenlaiselle kehittämistoiminnalle.

Vuonna 2020 yhdenvertaisuustavoitetta edistivät: tiivistynyt järjestöyhteistyö koronasta kärsivien asukkaiden auttamiseksi, perheiden Apuva-hanke yhdessä seurakuntayhtymän kanssa, osallistuminen THL:n ja Kuntaliiton yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioiden verkostoihin, 5 uutta kansalaislähtöisen kehittämisen Kake-hanketta, kaupungin sisäinen yhdenvertaisuusasioiden työpaja sekä yhdenvertaisuusselvityksiin painottunut harjoittelijayhteistyö Itä-Suomen yliopiston kanssa.

Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sidonnaisuusilmoitukset on julkaistu kaupungin verkkosivuilla kuntalain mukaisesti.

Kaupungin toiminnan avoimuutta ja läpinäkyvyyttä on edistetty julkaisemalla Kuopion kaupungin ostolaskuaineistot avoimena datana kaupungin verkkosivuilla. Vuoden 2020 ostolaskuaineisto on julkaistu kaupungin verkkosivuilla.

1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi maaliskuussa 2020. Heti tämän jälkeen hallitus totesi yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, että maassa vallitsee koronavirustilanteen vuoksi poikkeusolot. Poikkeusolot olivat todettuina ja valmiuslain tietyt toimivaltuudet käytössä kolmen kuukauden ajan kesäkuun puoliväliin saakka.

Poikkeusolot otettiin uudelleen käyttöön kuluvana vuonna maaliskuun alussa koronavirustilanteen pitkittymisen vuoksi. Valmiuslain käyttöönottoon liittyvät asetukset koskevat sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköiden toiminnan ohjaamista ja kiireettömän hoidon määrääjoista poikkeamista, poikkeusoloviestintää ja toimivalta-erimielisyyden ratkaisemiseen liittyviä toimivaltuuksia. Asetukset ovat voimassa 30.4.2021 saakka. Lisäksi taruntatautilakia on muutettu ja viranomaiset ovat antaneet toimialoille erillisiä ohjeita.

Kuntaliiton mukaan kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2020 tilinpäätösarviot olivat odotettua parempia. Valtion-osuuksien koronatuot, verotulojen kasvu ja maltilliset menot vaikuttivat positiivisesti kuntatalouden vuoden 2020 tunnuslukuihin. Maltillinen kulukehitys kertoo, että koronavuoden tapahtumista on syntynyt kuntiin muiden vaikutusten ohella myös säästöjä. Rajoitustoimet ja etätyö ovat ilmeisesti laskeneet kustannuksia. Koronan vaikutukset eivät kuitenkaan ole ohi ja asiaa on syytä tarkastella useamman vuoden aikavälillä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen seurantaraporttien mukaan epidemiaan varautuminen johti monien kiireettömien palvelujen supistamiseen. Ohje lähikontaktien välttämistä sai osan asiakkaista perumaan tai kieltäytymään palvelujen käytöstä tai pitkittämään avun hakemista. Ehkäisevistä palveluista siirrettiin henkilöstöä muihin tehtäviin. Palvelujen käyttö on siirtynyt myöhemmäksi, jolloin palvelu- ja hoitojonot ovat pidentyneet.

Marinin hallitus on valmistellut toimenpiteitä osana koronaepidemian jälleenrakennustyötä. Toimet koskevat sekä kuntia että valtiota. Parhaimmillaan toimet voivat vahvistaa julkisen talouden rahoitusasemaa ja pienentää kestävyysvajetta 2030 mennessä 1 miljardilla eurolla. Julkisia hankintoja, tilahallintoa ja digitalisaatiota koskevat toimenpiteet koskevat sekä valtion että kuntien hallintoa. Sote-palveluiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta lisäävät toimet vahvistavat kuntataloutta jo ennen sote-uudistusta. Toteutuessaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus parantaa kuntatalouden ennustettavuutta ja hallittavuutta merkittävästi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskeva lakiesitys annettiin eduskunnalle joulukuussa 2020. Uudistus siirtää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen kunnilta hyvinvointialueiden vastuulle. Hallituksen tavoite on toteuttaa uudistus niin että se tulee voimaan 1.1.2023. Uudistuksen vaikutus julkisen talouden kestävyysvaaraan riippuu siitä, missä määrin valtio pystyy ohjaamaan sote-maakuntia kustannustehokkaaseen toimintaan. Enimmillään rahoitusmalli voi hidastaa sote-menojen kasvua nykyrahassa noin 0,5 mrd. eurolla vuoteen 2029 mennessä suhteessa valtiovarainministeriön kestävyysvajelaskelman perusuraan. Sote-uudistuksen valmistelu tulee työllistämään kaupungin henkilöstöä.

Syksyn 2020 aikana on käynnistetty kokonaistarkastelu kuntien rahoituksesta, tehtävistä, kuntien välisestä yhteistyöstä ja rakenteesta sekä eri kokoisten kuntien roolista tulevaisuudessa. Tavoitteena on varmistaa kuntien mahdollisuus järjestää palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla, edistää asukkaiden hyvinvointia ja alueen elinvoimaa, sekä samalla vahvistaa koko julkisen talouden kestävyttä.

Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen on osoittautunut vaikeaksi toteuttaa. Päinvastoin, kunnille on tullut tälläkin hallituskaudella uusia tehtäviä ja velvoitteita, vaikka Kuntaliiton kanta on ollut, että niistä tulisi pidättäytyä.

Valtuustoryhmien puheenjohtajat sekä kaupunginvaltuuston ja –hallituksen puheenjohtajisto muodostivat toukokuussa Kuopio 2025 –ryhmän. Ryhmän tavoitteena oli muodostaa pitkän aikavälin näkemys kaupungin talouden kehityssuunnasta sekä linjaukset keinoista, joilla talouden tasapainoa haetaan. Osa keinoista hyväksyttiin osana vuoden 2021 talousarviota.

Koronaepidemian aikana palveluita on siirtynyt verkkoon. Digitalisaatio tarjoaa uusia mahdollisuuksia uudistaa toimintaa, parantaa asiakaskokemusta sekä palvelun saatavuutta ja laatua. Tulevaisuudessa tämä tuo kustannussäästöjä työn tehostumisen ja tuottavuuden kasvun kautta.

Etätyö on vähentänyt tarvetta toimistotiloille. Kun työtä tehdään entistä paikkariippumattomammin, se mahdollistaa säästöjä tilakustannuksissa. Työvoiman saatavuutta voidaan parantaa työtehtävissä, jotka soveltuvat etätöön tekemiseen.

Valtiovarainministeriön taloudellisessa katsauksessa on arvioitu, että epidemia alkaa laantua, kun rokotettujen osuus väestöstä kasvaa riittävästi. Ennusteen mukaan talous ei kasva vielä vuoden 2021 ensimmäisen neljänneksen aikana. Epidemian laantuessa epävarmuus vähenee, luottamus tulevaisuuteen kohenee, kotitaloudet alkavat kuluttaa ja yritykset käynnistävät investointeja.

Paikallishallinnon tilanne helpottuu hetkellisesti vuosina 2020 ja 2021, kun valtio tukee kuntataloutta epidemian vuoksi voimakkaasti. Kertaluonteiset koronakriisistä johtuvat tuet eivät ratkaise paikallishallinnon pitkän aikavälin rakenteellista tulojen ja menojen epätasapainoa. Se on seurausta väestön ikääntymisen aiheuttamasta sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kasvupaineesta ja työikäisten määrän vähenemisestä.

1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Riskien arvioinnin tavoitteena on tunnistaa ja arvioida tilanteet, tapahtumat tai tapahtumaketjut, jotka voivat estää saavuttamasta asetettuja tavoitteita, uhata toiminnan jatkuvuutta tai aiheuttaa menetyksiä. Kaupunginvaltuuston hyväksymän Kuopion kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikan (2014) mukaisesti riskit luokitellaan strategisiin, toiminnallisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Tunnistetut riskit arvioidaan määrällisesti ja/tai laadullisesti, jolloin arvioidaan tunnistetun riskin toteutumisen todennäköisyys sekä seurauksen luonne ja vakavuus. Riskien arviointi suoritetaan riskien tunnistamisen yhteydessä. Tunnistetut riskit priorisoidaan eli jaetaan vähäisiin, kohtalaisiin, merkittäviin ja kriittisiin riskeihin. Riskienhallintapolitiikka-asiakirjassa edellytetään, että kokonaisvaltainen riskien arviointi toteutetaan vähintään joka kolmas vuosi.

Kaupunginhallituksen hyväksymä ohjeistus velvoittaa tekemään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelmat vuosittain sekä konsernitason sisäisen valvonnan ohje (Sisäisen valvonnan ohje 2012). Kuopion kaupungin riskienhallintaoppaan (2004) mukaan kunkin toimialan johdon tehtävänä on laatia järjestelmä, jolla tehdyistä riskienhallintatoimenpiteistä raportoidaan toimialan sisällä ja tarvittaessa muille osapuolille. Riskienarvioinneissa sovittujen toimenpiteiden toteutumisesta seurataan säännöllisesti vähintään kerran vuodessa. Kuopion kaupungin konserniohjeen (2019) mukaan konserniyhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty.

Kuopion kaupungilla on vuodesta 2016 toiminut kaupunginjohtajan nimeämä riskienhallintatyöryhmä, joka vastaa konsernitason riskianalyysin laatimisesta. Viimeisin konsernitason riskianalyysi on tarkistettu lokakuussa 2018. Riskianalyysissä on tunnistettu 21 kaupunkitasoista riskiä, joita kuvataan jäljempänä riskiluokittain. Suurimmissa konserniyhteisöissä riskienhallintaa on toteutettu järjestelmällisesti ja suunnitelmallisesti, osassa myös riskienhallintaa tukevien työkalujen tai tietojärjestelmien avulla. Kaupungin palvelualueet ja taseyksiköt eivät ole laatineet kaupungin riskienhallintaohjeistuksen mukaisia arvioita vuoden 2020 aikana, mutta riskien ja riskienhallinnan toteutumista on kuitenkin tarkasteltu vuosittaisen sisäisen valvonnan raportoinnin yhteydessä. Perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueilla sekä Pohjois-Savon pelastuslaitoksessa on tehty riskien listausta, muttei ohjeiden tarkoittamaa arviointia tai analyysia. Kaupunkiympäristön palvelualueella riskiarviota on tarkasteltu viimeksi lokakuussa 2019. Kuopion kaupungilla ei ole tällä hetkellä käytössä tietojärjestelmää riskienhallinnan dokumentointiin ja seurantaan.

Lisäksi riskien arviointeja toteutetaan yleisesti muun muassa seuraavien prosessien yhteydessä:

- Kaupunkistrategian tavoitteisiin liittyvien riskien arviointi talousarvion yhteydessä
- Organisaatioiden laadunarvioinnit (CAF-arvioinnit)
- Työturvallisuuslain nojalla suoritettavat työolojen arvioinnit
- Kiinteistöjen pelastussuunnittelu
- Kybertoimintaympäristön riskien arvioinnit
- Hankkeisiin ja projekteihin liittyvät riskiarviot
- Valmiussuunnittelutyön yhteydessä tapahtuva toiminnan jatkuvuutta uhkaavien riskien arviointi

Kokonaisuudessaan vuoden 2020 toimintaa leimasi koronaviruksen aiheuttama pandemia. Pandemian vuoksi Suomessa todettiin poikkeusolot ja otettiin lähinnä sodan uhkaa varten laadittu valmiuslaki käyttöön 16. maaliskuuta 2020. Poikkeusolot päättyivät valtioneuvoston päätöksellä 16. kesäkuuta. Marraskuussa 2020 poikkeusoloihin palaaminen tuli uudestaan harkittavaksi.

Kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto hyväksyivät kokouksissaan 16.3.2020 kaupungin hallintosääntöön lisäyksen kaupunginjohtajan erityistoimivallasta vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Poikkeusolojen aikana myös Kuopion kaupungilla siirryttiin valmiussuunnitelman mukaiseen poikkeusolojen johtamismalliin, jossa kaupungin johtokeskuksen johtoryhmä kokoontui kaupunginjohtajan johdolla joka arkipäivä tekemään tilanteen vaatimia päätöksiä. Terveystieteiden palvelualueella siirryttiin pandemiasuunnitelman mukaisiin toimintojen järjestämiseen, joka vaati suuria panostuksia erityisesti viranomaisvastuussa olevilta työntekijöiltä.

Myös konserni- ja tytäryhteisöille koronavirustilanne on aiheuttanut uusia haasteita. Suurimmissa konserniyhteisöissä koronatilannetta on seurattu johtoryhmän toimesta viikoittain tai useammin. Työterveysyhtiöissä koronakriisi aiheutti merkittävän toimintojen uudelleen järjestelyn. Osa konserniyhtiöistä, kuten asuntojen vuokrausta harjoittavat yhtiöt sekä pysäköintilaitos, ovat kärsineet taloudellisesti koronaviruspandemian johdosta. Joissakin yhtiöissä tulokertymä on ollut oletettuaikin parempi.

Henkilökunnalle vuosi 2020 oli kokonaisuudessaan raskas yhteistoimintaneuvottelujen toimeenpanon, kevään palkanmaksun keskeytyksien ja henkilökunnan lomautusten johdosta sekä koronapandemian aiheuttaman epävarmuuden vuoksi. Kaupungin toimintoja siirrettiin pääosin etäpalveluksi maaliskuun puolivälistä juhanukseen. Koronavirustilanteen mukanaan tuomat rajoitukset aiheuttivat myös joidenkin yksiköiden sulkemisia kokonaan sekä toiminnan tai asiakasmäärien rajoituksia erityisesti kaupungin kulttuuri- ja liikuntapalveluissa. Tällä oli taloudellisten tappioiden lisäksi suuri merkitys henkilöstöön ja se vaati nopeaa sopeutumiskykyä uudentilanteisiin toimintatapoihin.

Strategiset riskit

Strategiset riskit kohdistuvat kaupungin pitkän aikavälin tavoitteisiin sekä näiden toteutumista tukeviin kriittisiin menestystekijöihin. Strategisia riskejä arvioidaan muun muassa osana toiminnan ja talouden suunnittelua sekä seuranta.

Yhtenä tunnistettuna strategisena riskinä on SOTE-uudistuksen myötä muuttuva tulorakenne ja uudistukseen valmisteluun liittyvät riskit. SOTE-uudistuksella voidaan arvioida olevan pitkän aikavälin ei-toivottuja seurauksia, kuten verotulojen merkittävä lasku, jolla on negatiivinen vaikutus kaupungin talouteen, erityisesti investointien rahoitusmahdollisuuksiin. Siirtymävaiheen hallinta puolestaan sitoo voimavaroja ja vastuunjaon sekä käytänteiden yhteensovittaminen vienee aikaa.

Strategiseksi riskiksi on arvioitu myös resurssit ylittävä kuntalaisten palvelutarpeen kasvu muun muassa ikääntyneiden määrän kasvusta ja muuttovoitosta johtuen. Perusturvan ja terveydenhuollon palvelualue on arvioinut strategiseksi riskiksi myös koronaviruspandemian vaikutukset väestön terveyteen, hoitovajeet ja patoutuneen palvelukysynnän. Strategiseksi riskiksi luetaan myös strategisten tavoitteiden johtamiseen ja toimeenpanoon liittyvät riskit, ilmastonmuutokseen liittyvässä riskienhallinnassa epäonnistuminen, virheellinen tai puutteellinen sopimusmenettely, merkittävien kilpailutusten tai hankkeiden epäonnistuminen, väärinkäytökset ja muu kaupunkia koskeva negatiivinen uutisointi.

Talousarvioon sisältyvistä strategisista riskeistä tilinpäätösvuonna toteutuivat koronan siivittämänä muun muassa seuraavat: työttömyys kasvoi, joukkoliikenteen käyttö väheni, sairauspoissaolot eivät vähentyneet ja erikoissairaanhoidon budjetti ylittyi.

Lisäksi vuonna 2020 strategisia riskejä toteutui joko kokonaan tai osittain tiettyjen laajojen maankäyttöön ja rakentamiseen liittyvien suunnitteluhankkeiden kokonaishallinnan, kustannusten ja toteutettavuuden, kaupungin palveluverkoston muutosten systemaattisen ennakoimisen, vakuutusmeklarin kilpailutuksen sekä mm. influenssarokotuksiin liittyvän negatiivisen uutisoinnin osalta. Hankintoihin liittyviä riskejä huomioitiin sopimuksissa ja ostopalvelujen seurannan avulla, reklamaatiot etenivät kilpailutetuissa hankinnoissa Sansia Oy:n kautta.

Taloudelliset riskit

Taloudellisiksi riskeiksi Kuopion kaupungilla on arvioitu muun muassa velkaantumisen jatkuminen, korkomaksujen kehitys, maaomaisuuteen liittyvien tulo-odotusten toteutumattomuus, kaupungin toiminnan sopeuttaminen muuttuvassa taloustilanteessa ja sen vaikutukset palvelualueiden talouteen sekä konserniyhtiöiden talouteen liittyvät riskit. Koronavirustilanne vaikutti kaupungin talouteen ja taloudellisten riskien toteutumiseen merkittävästi, vaikkakin valtionavustusten siivittämänä kaupungin tilipäätös kääntyi positiiviseksi.

Kaupungin velkaantumisen kasvuun liittyy korkoriski. Velkarahoituksen korkoriskejä on rajattu sitomalla yksittäisiä lainoja yli vuoden mittaisiin viitekorkoihin tai kiinteisiin korkoihin. Lisäksi korkorisikiltä suojautumiseen on käytetty koronvaihtosopimuksia. Tilinpäätöshetkellä kaupungin lainakannasta n. 60 % oli suojattu mainituilla menetelmillä siten, että noin puolet on sidottu pitkiin viitekorkoihin ja puolet koronvaihtosopimuksin. Johdannaisopimuksia on solmittu myös tulevaisuudessa alkaviksi. Mikäli nämä huomioidaan, oli lainakannasta suojattu noin 64 %.

Rahoitusmarkkinoiden tilanne on vakaa, joten tällä hetkellä kaupunki ei ole kohdannut lainarahoituksen saatavuusriskiä. Myös jälleenrahoitusriskin todennäköisyys on tällä hetkellä pieni ja sekin on hallinnassa laina-aikojen hajautuksen kautta. Vallitsevan markkinatilanteen vuoksi lainatarvetta on hoidettu kuntarahoituksen kautta, josta aiheutuu pientä vastapuoliriskiä.

Työttömyyden raju kasvu aiheutti hallitsemattoman kasvun työmarkkinatukimaksuihin. Talouden näkökulmasta työllistämiseen liittyvät ostopalvelut, hankkeet, palkkatuetty työllistäminen ja kesätyöllistäminen supistuivat huomattavasti suunnitellusta tasosta. Osa kaupungin työllisyyspalveluista sekä perustyössä että hankkeissa olivat lähes kokonaan kiinni maaliskuun puolivälistä kesäkuulle.

Koronapandemiatilanteen vuoksi joukkoliikenteen matkustajamäärät laskivat oleellisesti. Vuoden 2020 osalta lipputulomenetykset olivat yhteensä n. 3 milj. euroa. Poikkeustilanne on vaikuttanut erityisesti yksityisten vuokralaisten maksukykyyn. Vuokralaisille annettiin vuokravapautuksia, vuokranalennuksia ja pidennettyjä maksuaikoja kaupunginhallituksen päätösten mukaisesti. Vuokratulojen menetysten on arvioitu olevan 0,1 milj. euroa kuukaudessa.

Kasvun ja oppimisen palvelualueen tuloista alittui varhaiskasvatusmaksut (0,7 milj. euroa), aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut (n. 0,1 milj. euroa) sekä koulujen iltakäytön tulot (n. 50.000 euroa). Valtionosuuksissa huomioitiin erillisellä päätöksellä aamu- ja iltapäivätoiminnan tulojen menetys (0,1 milj. euroa). Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueella toimintakatteen alittumiseen vaikutti suurelta osin poikkeustilanteesta johtuvat tulojen ja menojen alitukset sekä korona-avustukset, joita saatiin museopalveluihin, kansalaisopistoon, teatteriin ja musiikkikeskukselle korvaamaan menetettyjä lipputuloloja.

Toiminnalliset riskit

Toiminnalliset (operatiiviset) riskit ovat kaupungin organisaation päivittäisen toiminnan ja palvelutuotannon jatkuvuutta, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Kuopion kaupungissa keskeisiksi toiminnallisiksi riskeiksi on arvioitu muun muassa henkilöstön vaihtuvuus ja rekrytointihaasteet, palveluketjujen toimimattomuus, elintärkeiden palvelujen keskeytymisestä aiheutuvat seurannaisvaikutukset, toiminnalle kriittisten tietojärjestelmien toimimattomuus sekä avainhenkilöihin, työhyvinvointiin ja henkilöstön työkykyyn liittyvät riskit.

Henkilöstön saatavuudessa on ollut vaikeuksia. Työntekijöiden suuri vaihtuvuus erityisesti sosiaali- ja terveys-toimen aloilla on lisännyt perehdyttämisen tarvetta. Haasteita sijaisten ja työvoiman saannissa on ollut erityisesti Kuopion maaseutualueilla. Erityisen suuret vaikeudet ovat lähihoitajien, sairaanhoitajien, sosiaalityöntekijöiden ja palomiesten saatavuudessa. Avoimna oleviin virkoihin on vähän tai ei ollenkaan hakijoita. Saatavuusongelma ei ole enää ajoittaista, vaan jatkuvaa. Resurssipulaa on havaittu myös vesihuollon osalta vesi-osuuskunnissa.

Koronaviruspandemian vuoksi kaupungin lakisääteisistä palveluista jouduttiin keskeyttämään suun terveydenhuollon, lasten ja nuorten mielenterveysyksikön sekä yksittäistapauksissa Harjulan poliklinikan palveluja. Palveluketjun toimivuus akselilla erikoissairaanhoidon – terveyskeskuspalvelut – vanhuspalvelut on ollut aiempien vuosien tavoin haasteellinen. Hoitoon pääsyn viivettä on havaittu nuorten mielenterveyspalveluissa sekä puhe- ja toimintaterapiassa. Hoitoon pääsyä turvattiin lisätyöllä ja ostopalveluilla. Kaikkia palveluita, kuten puhete-

rapiaa ei ollut ostettavissa, mikä aiheutti asiakkaalle hoitotakuuajan ylittymistä. Pelastuslaitoksen osalta haasteena on edelleen ollut tiettyjen riskialueiden tavoitettavuus säädösten ja palvelutasopäätöksen mukaisissa toimintavalmiusajoissa.

Myös eräiden muiden lakisääteisten viranomaistehtävien hoitaminen on vaikeutunut koronavirustilanteen takia. Muun muassa ympäristöterveydenhuoltoon liittyvät tarkastukset ravintoloissa tai palotarkastukset vanhus-ten hoivalaitoksissa olivat keskeytyneinä. Pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutus oli kevään aikana tauolla. Myöskään työsuojelutarkastuksia ei pidetty.

Tietojärjestelmien toimimattomuuteen liittyviä riskejä on tavattu erityisesti perusturvan ja terveydenhuollon tilasto-ohjelmiin liittyen. Tähän liittyen myös reaaliaikainen tiedolla johtaminen on koettu haasteeksi, kun luotettavaa ja tarkoituksenmukaista tietoa ei ole ollut käytettävissä.

Koronapandemian vuoksi henkilökuntaa jouduttiin keväällä lomauttamaan ja suljetuissa työyksiköissä työkenttelevien (mm. kirjasto, museot, liikuntatoimi) palkanmaksu keskeyttämään. Osa edellä mainituista työntekijöistä olivat ennen tietoa pandemiasta ottaneet kertaluontoisina sopeutussäästöinä lomarahavapaita ja palkattomia vapaita säästösyistä. Samalle vuodelle sattuneet lomautukset ja henkilökohtaiset säästösyistä otetut vapaat vaikuttivat henkilöstön henkilökohtaiseen talouteen ja hyvinvointiin negatiivisesti – tällä on ollut vaikutusta myös työhyvinvointiin.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskillä tarkoitetaan riskiä, joka toteutuessaan aiheuttaa taloudellisia menetyksiä, henkilövahinkoja tai haittaa ympäristölle. Vahinkoriski kohdistuu tyypillisesti tiettyyn kohteeseen. Vahinkoriskejä ovat esimerkiksi organisaation omaisuuden vaurioituminen, tuhoutuminen tai häviäminen esimerkiksi rikoksen tai muun vahingollisen tapahtuman seurauksena.

Kuopion kaupungissa vahinkoriskeiksi on arvioitu henkilöstöön kohdistuvat uhka- ja väkivaltatilanteet sekä muu työturvallisuuspoikkeamat, toimitilojen turvallisuuteen, terveellisyys- ja käytettävyyteen liittyvät riskit (sisäilmaongelmat ja kosteusvahingot), kiinteistöihin ja omaisuuteen kohdistuvat rikolliset teot, kuten varkaudet ja vahingonteot sekä muut vahingot, onnettomuudet, luonnonilmiöt ja tekniset viat sekä kybertoimintaympäristön riskit.

Kaupungin työturvallisuusjärjestelmiin tehtiin kuluneena vuonna 2689 työturvallisuusilmoitusta. Näistä työtaturmia tai vastaavia vakuutus tapahtumia oli 470 kpl. Eniten työturvallisuusilmoituksia tehtiin väkivallan uhkatilanteista (1 124 kpl). Työturvallisuutta koskevissa riskienarvioinneissa ja työterveyshuollon työpaikkaselvityksissä erityistä huomiota kiinnitettiin työn psykososiaalisten kuormitustekijöiden tunnistamiseen ja biologisten riskien arviointiin. Potilasturvallisuusilmoituksien käsittelyssä on yksikkökohtaisia eroja. Tutkijatryöryhmä toimi vakavien vaaratapahtumien tutkinnassa.

Tietohallinto toteaa arviossaan suurimpien riskien liittyvän kyberturvallisuuteen, tietohallinnon ja ICT-palveluntuottajien rooleihin ja vastuisiin sekä tietohallinnon rajallisiin resursseihin. Koronaviruspandemian aikana on havaittu aiempaa enemmän tietojen kalasteluviestejä. Kehityskohteeksi on tunnistettu kaupungin kriittisiin prosesseihin liittyvien jatkuvuussuunnitelmien laatimisen tarve.

Toimitilojen osalta haasteena on edelleen sisäilman aiheuttamat ongelmat muutamissa yksiköissä. Kunnosapidon puutteista aiheutuvia vahinkoja korvataan vuosittain. Tilikauden aikana on maksettu vahingonkorvauksia lähinnä liukastumistapauksista. Vuonna 2020 kaupungin kiinteistöihin ja muuhun omaisuuteen kohdistuneista vahingonteoista, kuten töhryistä, lasien rikkomisista, ym. omaisuuden vahingoittamisesta aiheutui kaupungille noin 55.000 euron kustannukset. Vakavampia palo- tai vesivahinkoja ei sattunut.

Oikeudelliset riskit

Pohjois-Savon pelastuslaitosta koskevassa varallaolokorvauskiistassa odotetaan työtuomioistuimen päätöstä vuoden 2021 aikana. Varallaoloa koskevissa korvausvaatimuksissa on vaadittu, että varallaoloaika tulisi lukea työajaksi ja ko. henkilöille tulisi varallaoloaika korvata työaikana. Korvausvaatimuksia Pohjois-Savon pelastuslaitokselle/Kuopion kaupungille, on esittänyt yhteensä 108 henkilöä. Vaatimusten esittäjien vaatimussumma euromääränä on noin 12 milj. euroa. Huomioitava on, että osa vaatimusten esittäjistä (41 henkilöä) eivät ole vaatimuksissaan esittäneet euromääräistä vaatimusta. Näin ollen kokonaisvaatimussumma on huomattavasti

oheista summaa korkeampi. Pohjois-Savon pelastuslaitos on arvioinut, että kokonaisvaatimussumma on tällä hetkellä noin 20 milj. euroa.

Elinvoima- ja konsernipalvelut arvioivat syksyn 2019 ja kevään 2020 yhteistoimintaneuvottelujen tulosten toimeenpanoon liittyen tulevan oikeudellisia vaatimuksia yksittäisten henkilöiden osalta. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen työntekijän määräaikaisen työsuhteen päättymistä koskevan asian käsittely on kesken kärjäoikeudessa. Asiasta odotetaan ratkaisua vuoden 2021 aikana.

Entinen allianssikumppani GRK Infra Oy teki Savilahdentien Valosali-urakan hankinnasta valituksen markkinaoikeuteen keväällä 2020. Markkinaoikeus jätti päätöksessään marraskuussa 2020 valituksen tutkimatta ja velvoitti yrityksen maksamaan kaupungin oikeudenkäyntikulut. Päätös on lainvoimainen ja yritys on suorittanut oikeudenkäyntikulut kaupungille.

Tietosuojavaltuutetun toimistoon on tehty valitus oppilaiden vanhempien toimesta opetuskäytössä olevista rekisteröitymistä vaativista ICT-palveluista. Valituksen mukaan rekisteröitymistä ja sisäänkirjautumista vaativat järjestelmät aiheuttavat oppilaille tietosuojariskin.

Tulevaisuuden näkymät

Koronaviruspandemia tulee vaikuttamaan kaupungin toimintaan myös vuoden 2021 aikana. Muun muassa kevään 2021 kuntavaalien järjestelyihin liittyen on tunnistettu riskejä. Uusien virusmuunnosten leviäminen ennen rokotusohjelman toimeenpanon loppuunsaattamista saattaa asettaa uusia valtakunnallisia rajoituksia epidemioiden rajoittamiseksi.

Oikeusministeriössä on valmisteilla hallituksen esitys ilmoittajien suojelusta annetun direktiivin 2019/1937/EU täytäntöön panemiseksi. Niin sanottu whistleblower-direktiivi tekee epäiltyjen väärinkäytösten ilmoituskanavan pakolliseksi, joka mahdollistaa entistä tehokkaamman väärinkäytösriskien hallinnan. Direktiivillä halutaan varmistaa, että ilmoittaja, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä EU:n oikeuden aloilla, voi ilmoittaa asiasta turvallisesti. Direktiivi tulee panna täytäntöön kansallisesti 17.12.2021 mennessä.

Pandemian aiheuttaman terveydenhuollollisen kriisin hellittäessä kunnat joutunevat kohtaamaan taloudellisen sekä sosiaalisen kriisin. Näköpiirissä saattaa olla vastaavanlaisia ilmiöitä kuin havaittiin 1990-luvun laman jälkeisinä vuosina. Joka tapauksessa kaupungin merkittävimmät riskit liittyvät lähitulevaisuudessa palvelutarpeen ennakkointiin, päätöksentekoon, talouden ja strategian hallintaan sekä henkilöstön riittävyyteen suhteessa lakisääteisten tehtävien hoitamiseen.

Jatkossakin esimerkiksi sään ääri-ilmiöistä aiheutuvat riskit aiheuttavat kaupunkitasoista pitkän aikavälin varautumistarvetta. Kuopion kaupungin tulee pystyä pitkän aikavälin riskienhallintatoimenpiteillä suojelemaan erityisesti elinympäristöön liittyviä vetovoimatekijöitään. Digitaalisuus ja teknologia on osattava ottaa huomioon entistä paremmin, koska ne vaikuttavat lähes kaikkiin muihin riskeihin. Globaalisti todennäköisimpinä tulevaisuuden riskeinä pidetään taloudellisia häiriötilanteita, uutta terveyskriisiä sekä geopolittisia jännitteitä.

1.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista päättää kuntalain (410/2015) 14 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaan valtuusto. Kaupunginhallituksen tehtävänä on kuntalain 39 §:n mukaan huolehtia kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Liikelaitoksissa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä vastaavat kuntalain 67 §:n nojalla johtokunnat.

Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia. Konserniyhteisöissä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat konsernin yhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle. Kunnan konsernijohtoon tehtävä on konsernivalvonnan avulla varmistaa, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta on hoidettu asiaankuuluvalla tavalla. (HE 268/2014)

Kuopion kaupunginvaltuusto on vuonna 2014 vahvistanut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan konsernitasoiset perusteet, joiden mukaan sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kaupunkikonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää, strategista ja operatiivista toiminnan suunnittelua, seuranta, poikkeamiin reagoimista sekä suoriutumisen arviointia, jota tehdään kaikilla organisaatiotasolla. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla tuetaan sekä järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien että harkinnanvaraisten tehtävien toteuttamista. Tavoitteena on varmistaa kaupungin strategian ja muiden tavoitteiden mukaisten toimintojen laatu sekä turvata kuntalaiset, henkilöstö sekä kaupungin omaisuus erilaisilta riskeiltä. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan organisaation sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus pyritään varmistamaan. Esimiesten ja henkilöstön tehtävänä on huolehtia toimintojen tuloksellisuudesta ja riskienhallinnasta. Sisäinen tarkastus on osa kaupunkikonsernin ohjaus- ja johtamisjärjestelmää, jota kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja käyttävät valvontatoimissaan. (Riskienhallintapolitiikka, KV 10.3.2014/22§)

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että johtaminen, toiminnan suunnittelu ja päätöksenteko perustuvat oikeaan ja riittävään tietoon. Riskienhallinnalla pyritään osaltaan turvaamaan kaupunkikonsernin toiminnan jatkuvuus sekä parantamaan palvelutuotannon laatua, luotettavuutta ja turvallisuutta. Riskienhallinta tukee tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan kehittämistä ja sillä pyritään varmistamaan toiminnan tehokkuus sekä hyvän johtamis- ja hallintotavan toteutuminen, asukkaiden ja henkilöstön tyytyväisyys, terveys ja turvallisuus, toiminnan vaatimustenmukaisuus, kestävä kehitys sekä ohjelmien ja projektien onnistuminen.

Kunkin palvelualueen, liikelaitoksen ja taseyksikön on toiminnan suunnitelmallisuuden edistämiseksi laadittava sisäisen valvonnan suunnitelma joko osana käyttösunnitelmaa tai erillisenä asiana vuosittain helmikuun loppuun mennessä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja toimivuutta valvotaan kaupunginhallituksessa, johtokunnissa sekä muissa toimivaltaisissa toimielimissä muun muassa osavuositarkastusten ja toimintakertomusten yhteydessä. Sisäistä valvontaa tukee omalla työllään sisäinen tarkastaja, joka tarvittaessa selvittää ja arvioi toimintaa sekä tukee yksiköitä valvontahavaintojen perusteella käynnistettävissä kehittämissä toimissa.

Kuopion kaupungilla on toiminut vuodesta 2016 lähtien riskienhallintatyöryhmä, joka koordinoi ja tukee kaupungin riskienhallintatyötä. Riskienhallintatyöryhmä vastaa kaupungin riskienhallintaohjeistuksen ajantasaisuudesta sekä kaupunkitasoisen riskiarvion laatimisesta. Ryhmän tehtävänä on myös raportoida merkittävistä uhkista, toteutuneista riskeistä ja tehdyistä riskienhallintatoimenpiteistä. Riskienhallintatyöryhmä kokoontui vuonna 2020 neljä kertaa ja käsitteli kokouksissaan mm. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vuositavoitteita, tilannekatsauksia turvallisuusjohtamisen viitekehyksen osa-alueittain, riskienhallintatyön kehitystarpeita, vakuutusturvan nykytilaa, meklarikilpailutusta sekä etenkin koronavirustilanteeseen liittyvää varautumista ja riskienhallintaa.

Vahinko- ja vastuuriskien seurauksia pyritään rajaamaan vakuuttamalla. Kaupungille lakisääteisiä vakuutuksia ovat tapaturmavakuutus ja liikennevakuutus, minkä lisäksi kaupungilla on voimassa ryhmähenkivakuutus. Lakisääteiset ja muut pakolliset vakuutukset otetaan vähintään sen mukaisina, mitä lainsäädäntö ja muut määräykset edellyttävät. Lakisääteisten vakuutusten lisäksi tavoitteena on, että kaupungilla, sen liikelaitoksilla ja tytäryhteisöillä on riskiperusteisesti arvioiden riittävän kattava, mutta kustannustehokas vakuutusturva omaisuuden ja toiminnan keskeytymisen sekä toiminnan ja hallinnon vastuiden osalta. Lisäksi kaupunki voi hyödyntää vakuutusyhtiöiden tarjoamia riskienhallinta- ja vahinkojen torjuntapalveluja. Etätyön lisääntyessä vuonna 2020 kaupungin lakisääteistä työtapaturmavakuutusta laajennettiin ottamalla käyttöön rajoitettu ryhmätapaturmavakuutus (ns. etätyövakuutus) joka korvaa myös etätyössä tapahtuneet henkilövahingot.

Kaupunkitasoisiksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan painopisteiksi vuodelle 2020 määriteltiin: 1) talouden sopeutustoimissa onnistuminen ja henkilöstövaikutuksiin varautuminen peruspalvelujen toimivuus ja työhyvinvointi huomioiden, 2) kehittämishankkeiden etenemisen vaikutukset strategisten tavoitteiden toteutumiseen sekä mahdolliset muutokset / poikkeamat hankkeiden etenemisessä sekä 3) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytännöt toimintayksikötasolla (ml. ohjeiden noudattaminen ja epäkohtiin puuttuminen). Valittujen painopisteiden tarkoituksena on erityisen huomion kiinnittäminen yhteisiin, riskiperusteisesti valittuihin kohteisiin läpi organisaation. Lisäksi talous- ja toimintasuunnitelman toteutumiseen liittyviä riskejä on arvioitu budjetin laatimisvaiheessa ja ne on koottu talousarviokirjaan. Palvelualueet, Kuntateknikkaliikelaitos (Mestar) ja taseyksiköt arvioivat ja raportoivat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisesta osavuositarkastuksissa ja toimintakertomuksessa.

Sisäinen tarkastus on arvioinut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilannetta ja tavoitteiden toteutumista sekä toteuttanut tarkastuksia valituissa tarkastuskohteissa. Tarkastushavaintojen perusteella on sovittu kor-

jaavista toimenpiteistä, joiden etenemistä on seurattu jälkitarkastuksin tai omavalvontaan perustuvan raportoinnin avulla. Sisäisen tarkastuksen prosesseissa on hyödynnetty kansainvälistä sisäisen tarkastuksen standardeja, ja tarkastushavainnoista on raportoitu operatiiviselle johdolle, kaupunginhallitukselle, tarkastuslautakunnalle ja vastuunalaiselle tilintarkastajalle.

Palvelualueiden, liikelaitoksen ja taseyksiköiden keskeiset huomiot sisäisestä valvonnasta

Palvelualueet, Kuntatekniikkaliikelaitos (Mestar) ja taseyksiköt ovat antaneet omat selvityksensä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä osana vuoden 2020 toimintakertomusta. Saatujen selvitysten mukaan talousarvion toteutumisesta sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta on kerrottu osavuosi- ja vuosikatsauksissa ja toimintakertomuksessa. Lisäksi todetaan, että säännösten ja määräysten noudattamisessa ei ole havaittu oikeusseuraamuksia aiheuttaneita ongelmia. Työturvallisuuteen liittyen WPro-järjestelmän työolojen riskien arviointi ja työturvallisuusilmoitukset ovat olleet käytössä kaikilla palvelualueilla.

Oikeudellisissa asioissa palvelualueita on tuettu ja ohjattu mahdollisten oikeudellisten riskien minimoimiseksi sekä tarpeen mukaan avustettu kantelu- ja oikeudenkäyntiasioissa. Lisäksi lakipalvelussa on tuettu konserniyhteisöjä sekä omistajaohjausta konsernin oikeudellisiin asioihin liittyen. Lakiasioissa kuntien väliset kustannusvastuuseen liittyvät oikeudelliset kysymykset sekä oikeudenkäynnit eri asioissa ovat lisääntyneet. Työoikeuden alaan liittyvät konsultaatiot, selvitykset sekä riita-asiat ovat olleet merkittävässä osassa lakipalveluiden toimintaa ja työoikeudellisia kysymyksiä hoidettu yhdessä palvelualueiden kanssa.

Tietohallinnon osalta kyberturvallisuuden riskit on tunnistettu, niitä hallitaan ja seurataan, toiminta on jatkuvaa, joskin resurssien vuoksi se keskittyy riskien tekniseen hallintaan. Rajallisten henkilöresurssien vuoksi toimintaa joudutaan priorisoimaan, eikä digitalisaation kehittämistä voida tukea tarpeeksi tai riittävän nopeasti. Koordinimaton kehitystyö aiheuttaa riskejä.

Kaupunkiympäristön palvelualueella taloudellisen tuloksen todetaan olevan merkittävästi riippuvainen maaomaisuuden myyntivoittojen toteutumisesta, jotka talousarvioon nähden toteutuivat kuluvana vuonna erittäin hyvin. Tulot ylittyivät myös rakennusvalvonta- ja velvoiteautopaikkamaksuissa. Kulujen osalta säästöä syntyi palvelujen ostoissa, henkilöstömenoissa ja avustuksissa. Joukkoliikenteen matkustajamäärät laskivat oleellisesti koronapandemiatilanteen vuoksi. Lipputulot vähenemisen kattamiseksi saatiin valtionavustusta. Liikennöintikustannuksiin saatiin säästöjä aikaistetulla kesäaikatauluun siirtymisellä. Talouden sopeutustoimissa on onnistuttu ja henkilöstövaikutukset huomioiden palvelujen toimivuus on säilynyt kohtuullisena, joissakin palveluissa on henkilöstöresurssien vajeita. Henkilöstön työhyvinvoinnista on huolehdittu ja etätyöskentely on sujunut hyvin.

Kärkihankkeet (Savilahti, Kuopionlahti, Puijo, Asemanseutu) etenevät hieman eritahtisesti. Rakentamisen osuus etenee kuitenkin aikataulussa suunnittelun etenemistä peilaten. Savilahden ja Asemanseudun kehityshankkeita on saatu edistettyä sopimustoiminnalla suunnitelman mukaisesti. Kuopionlahden kehittämishankkeessa vaikea taloustilanne on hidastanut hankkeen etenemistä. Neuvotteluja jatketaan vuoden 2021 aikana.

Sisäisen valvonnan arvioidaan olevan pääosin hyvällä tasolla. Kehityskohteita ovat hankintojen ja sopimustoiminnan (sopimusten sisältö ja hallinta) kehittäminen sekä työelämän muutosten hallinta.

Hyvinvoinnin edistämisen ja kasvun ja oppimisen palvelualueilta saadun selvityksen mukaan koronaepidemian vuoksi voimassa olleet rajoitustoimet, kuten yksiköiden sulkemiset kokonaan sekä muut toiminnan/asiakasmäärien rajoitukset, vaikuttivat olennaisesti vuoden 2020 toiminnan ja talouden toteutumiseen. Palvelualueiden toimintakatteen alittumiseen vaikuttivat poikkeustilanteesta johtuvat tulojen ja menojen alitukset sekä korona-avustukset, joita saatiin museopalveluihin, kansalaisopistoon, teatteriin ja musiikkikeskukselle sekä varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, nuorisopalveluihin ja lukiokoulutukseen. Tulojen alittuminen johtui yksikköjen sulkemisesta aiheutuvista maksujen vähenemisistä ja menopuolella säästöjä syntyi mm. henkilöstömenoissa henkilöstön lomautusten vuoksi. Lisäksi osa kasvun ja oppimisen palvelualueen henkilöstöstä siirtyi keuhkokuume- ja terveydenhuollon palvelualueelle koronapandemian aiheuttaman henkilöstöresurssin paikkaamiseksi. Toimintojen sulkemisen ja supistumisen vuoksi myös palvelujen ostoissa ja avustuksissa syntyi säästöä. Sopimuskustannuksista euromääräisesti suurimpana alituksena olivat mm. koulukuljetukset, kiinteistöjen hoitosopimukset, ateriapalvelut ja sisäiset vuokrat.

Osana kaupungin säästötoimenpiteitä koulujen kalustonhuolto lopetettiin, kalustonhuollon varastot ajettiin alas ja Kelloniemen kalustevarastosta luovuttiin. Perusopetuksen toiminta päättyi Rytkyn ja Hirvilahden koulukiin-

teistöissä. Lisäksi syksyllä 2020 Kemppeänmäen koulukiinteistöstä luovuttiin tilapäisesti. Em. kiinteistöjen vanhat käyttökelpoiset oppilaskalusteet ja muu kalusto on kierrätetty muihin yksiköihin, käyttökelvoton ja elinkaar-päässä oleva irtaimisto on toimitettu asianmukaisesti poistoon.

Poikkeustilanteen vuoksi asiakkaille tarjottiin erilaisia verkkopalveluita sekä e-aineistoja. Kuopion kaupungin-kirjastossa toteutettiin vuoden 2020 aikana 3 kirjaston omatoimiratkaisut tekemällä ne omatoimikirjastoiksi, joissa asiakkaat voivat asioida silloinkin, kun henkilöstö ei ole paikalla. Uuden Kuntolaakson uimahallin avaa-minen onnistui poikkeusoloista huolimatta erinomaisesti ja Kuopion museon peruskorjaus- ja laajennushanke valmistui aikataulun mukaisesti. Sen sijaan kansainvälisiä hankkeita ei pystytty toteuttamaan koronaepidemian takia. Myös muille hankkeille, joiden piti päättyä vuoden 2020 aikana, on pääsääntöisesti haettu jatkoaikaa.

Palvelualueiden sisäisen valvonnan arvioidaan olevan kohtuullisella tasolla. Riskienhallinnalla on pyritty toi-minnan jatkumiseen keskeytyksettä ja häiriöttä laadukkaasti ja kustannustehokkaasti pandemiasta ja mahdol-lisista muista ongelmatekijöistä huolimatta.

Perusturvan palvelualueella vanhusten asumispalveluiden toteutuminen ei täysin toteutunut 90 vrk sisällä, vaikka tilanne parantuikin ostomäärärahan lisäyksellä. Ikäihmisten osalta myös palvelutarpeen arvioinnin odo-tusaika ylitti tavoitteen. Valtakunnallinen keskustelu vanhuspalveluista lisäsi asiakkaiden yhteydenottoja ja val-vonnan tarvetta. Ostopalveluissa arviointia tehtiin valvontatarkastajien toimesta, mikä on edistänyt valvonta-toiminnan vakiintumista ja omavalvontaan perustuvaa raportointia ja seuranta. Vanhuspalvelujen lisäksi rek-lamaatioita ja valvontakäyntejä tehtiin myös vammaispalvelujen ostopalveluihin. Aikuissosiaalityön ja lapsiper-hepalvelujen osalta palvelut saatiin järjestettyä lakisääteisissä määrärajoissa. Lastensuojelussa lähes maakun-nan kattava kilpailutus jatkui vuoden 2020 loppuun ja uudet toimijat aloittavat vuoden 2021 aikana.

Hankintoihin liittyviä riskejä huomioitiin sopimuksissa ja valvontatarkastajien toteuttamalla seurannalla. Haas-teina koettiin hankinnan sisällön tuntemisen lisäksi sopimusten tallentuminen osin kaupungin omaan ja osin hankintayksikkö Sansian järjestelmään. Palvelusetelituottajien ohjaamisessa sääntökirjan mukaiseen toimin-taan oli myös haasteita. Reklamointi tapahtui joko suoraan palvelun toimittajalle tai Sansia Oy:n kautta.

Palvelualueen sisäisessä valvonnassa on edistytty ja raportoinnissa on enemmän huomioita riskeistä ja poik-keamista. Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjaukseen on kiinnitetty huomiota etenkin esimiesvaihdok-sissa ja sisäisen valvonnan vastuuta on vahvistettu osana perehdyttämistä. Vammaispalveluissa henkilöstön asiakaspalautteiden, kanteluiden ja muistutusten hallinto-osaamista sekä keskustelun ja kohtaamisen taitoa vahvistettiin. Lisäksi annettiin sisäisen valvonnan toimintaohje retkiin ja tapahtumiin vammaispalveluiden asi-akkaiden kanssa ja toiminta oli ohjeistuksen mukaista. Asiakas- ja potilasturvallisuudessa toimittiin suunnitel-man mukaisesti.

Terveystieteiden palvelualueella arvioidaan, että sisäisessä valvonnassa on edistytty ja raportoinnissa on enemmän kirjattu huomioita riskeistä ja poikkeamista, joskin raportointitaso vaihteli eri yksiköissä. Hoitoon ja palveluun pääsyä seurattiin ja havaitut poikkeamat kirjattiin. Tilastoinnin merkitystä korostettiin ja tiedon oi-keellisuutta seurattiin. THL:lle menevissä tiedoissa on edelleen puutteita, mutta virheen jäljitettävyyden on vai-keaa. Vastuun ja terveydenhuollon tiimitoiminta on vakiintunut. Terveystieteiden palveluissa työn tuotta-vuuden ja vaikuttavuuden arviointi LEAN:ia apuna käyttäen auttoi palvelujen kehittämistä asiakaslähtöisesti. Hankkeiden hallinnointiin sekä määräraha- ja talousarvioseurantaan kiinnitettiin huomiota.

Hankinnoissa vastuuta siirtyi Sansia Oy:ltä enemmän yksikköön päin. Hankintoihin liittyviä riskejä huomioitiin sopimuksissa ja ostopalvelujen seurannan avulla, kilpailutetuissa hankinnoissa reklamaatiot etenivät Sansia Oy:n kautta. Oman toiminnan ja ostopalvelun suhdetta vahvistettiin omana palveluna annettavien palveluiden suuntaan. Kaikkia palveluja, kuten puheterapiapalvelua, ei ollut saatavilla ostopalvelunakaan. Tämä aiheutti asiakkaalle hoitotakuuajan ylittymistä. Lisäksi oli tilanteita, joissa asiakkaan saama palvelu ei ollut sopimuksen mukaista ja laadukasta, jolloin tarvittiin arviointipalaveria tuottajien kanssa.

Hoitotakuun ja palveluihin pääsyajan seuranta toimi ja näiden toteutumisesta informoitiin kuntalaisia kolmesti vuoden aikana. Nuorten mielenterveyspalveluissa hoitotakuun todetaan ylittyneen muutamassa tapauksessa. Palveluketjun toimivuus erikoissairaanhoidossa – terveydenhuollon palvelualue (terveyskeskussairaala) – perus-turvan palvelualue (vanhuspalvelut) on koettu haasteelliseksi. Vaikka erikoissairaanhoidossa jatkohoitoa odo-tavien määrä on vähentynyt, terveyskeskussairaaloissa potilaat odottavat jatkopaikkaa eritasoisessa asumi-seen. Jatkopaikan saannissa on ollut viivettä ja myös laitospaikkojen tarve on ollut tarjontaa suurempi. Joskus sopivaa paikkaa ei ole tarjolla tai tarjottu paikka ei ole asiakkaalle mieluinen. Vapautuvan paikan odottaminen sairaalassa ja asiakkaan maksuton täytyminen vähentää sairaalan tuloja.

Erikoissairaanhoidon ostojen kustannukset ovat selvityksen mukaan nousseet 3,8 % (6,3 milj. euroa) vuoden 2019 kustannuksiin, siirtoviivemaksujen todetaan vähentyneen vuoden 2020 aikana 26,6 % (73.300 euroa). Ulkopaikkakuntalaisten käyttämien palvelujen osalta puuttuu maksusitoumuksia, eikä palvelujen tuottamisen periaatteet ole näiltä osin selkeät. Psykiatrisen laitoshoidon ostopalveluissa niin kotikuntalain kuin sosiaali-huoltolain mukainen laskutus muilta kaupungilta ja kunnilta toteutui.

Asiakas- ja potilasturvallisuudessa toimittiin suunnitelman mukaisesti. Palautteet käsiteltiin henkilöstön kanssa ja raportoinnin toimintatapaa muutettiin tarvittaessa. Aikuisten mielenterveyspalveluissa työturvallisuusriskejä arvioitiin Granite-järjestelmällä. Vakavien vaaratilanteiden tutkimisessa toimii tutkijatyöryhmä. Asiakas- ja potilastietojen kirjaamisen auditointi on vakiintunut terveydenhuollon ja sairaalapalvelujen alueella. Kirjaamiskäytäntöjä kehitetään edelleen ja puutteita korjataan.

Taseyksiköistä Tuusniemen isäntäkuntapalvelut, Kuopion Tilapalvelut ja Pohjois-Savon pelastuslaitos ovat antaneet selontekonsa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta vuodelta 2020. Kuopio tuottaa Tuusniemelle terveydenhuollon palveluja ns. isäntäkuntaperiaatteella. Isäntäkuntapalvelujen toiminnan ja talouden seuranta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointia tehdään säännöllisesti. Tuusniemelle tuotettavien terveydenhuollon palvelujen riskinä on lääkäriresurssien saatavuus.

Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta on hyväksynyt sisäisen valvonnan raportin, jossa on tunnistettu merkittävimmät toimintaan liittyvät riskit ja kerrottu, kuinka tunnistettujen riskien riskienhallintaan liittyviä toimenpiteitä toteutetaan. Tunnistetuista riskeistä on johdettu sisäisen valvonnan osa-alueet sekä valvontakohteet ja nimetty vastuuhenkilöt. Sisäisen valvonnan toteutumista on seurattu toiminnallisten ja taloudellisten osavuosikatsauksien yhteydessä. Varojen käytön valvontaa on tehty sisäisen valvonnan suunnitelman mukaisesti eikä esille ole tullut puutteita tai väärinkäytöksiä. Sopimuksista aiheutuvia mahdollisia negatiivisia seurauksia toiminnalle ei ole tiedossa. Myöskään hankinnoissa, omaisuuden luovutuksessa tai käyttöarvossa ei ole todettu menetyksiä, merkittäviä arvon alennuksia tai jouduttu korvausvastuuseen tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen tilikauden aikana. Turvallisuuskoulutusten osalta ei päästy tavoiteltuun osallistujia-asiakasmäärään, sillä koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi ulkopuolisille organisaatioille ja asiakkaille suunniteltuja turvallisuuskoulutustilaisuuksia siirrettiin myöhemmin pidettäväksi, samoin osa vuodelle 2020 suunnitelluista palotarkastuksista siirrettiin vuodelle 2021. Varallaolokorvauskiistassa odotetaan työtuomioistuimen päätöstä vuoden 2021 aikana.

Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta (16.12.2020/69§) hyväksyi Pohjois-Savon pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen 2021–2023, jossa on otettu kantaa mm. pelastustoiminnan tavoitettavuushaasteista. Tavoitettavuuden parantamiseksi on rakenteilla uusi pelastusasema Kuopion Itkonniemelle ja se on tarkoitus ottaa käyttöön 1.1.2022. Pelastusasemahankkeet etenevät hankesuunnitelmien mukaisesti. Uusia pelastusasemahankkeita ja nykyisten pelastusasemien kuntoa, tilaa ja niiden mahdollisia korjaustarpeita on käsitelty säännöllisesti. Selvityksen mukaan sisäinen valvonta on pääosin hyvällä tasolla. Huomiota tulee kiinnittää mm. pienien paloasemien kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön rekrytointiin liittyviin haasteisiin.

Kuopion Tilapalveluiden organisaatio uudistettiin (1.8.2020) ja samalla toimintasääntö päivitettiin uuden organisaation tavoitteiden ja vastuiden mukaiseksi. Sisäisen valvonnan suunnitelmat perustuvat tulosityksiköittäin laadittuihin riskiarviointeihin. Tilikauden aikana ei ole raportoitu lakien, säännösten tai hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia, seurannaisvaikutuksiltaan merkittäviä puutteita tai toimia. Ei myöskään tapahtumia, joista olisi aiheutunut merkittävää vahinkoa tai menetystä toiminnalle. Yksittäisiä, mm. liukastumisista aiheutuneita vahinkoja, on korvattu ohjeiden mukaisesti. Lisäksi koronasta johtuen on annettu vuokravapautuksia ja maksuaikoja pidennetty. Käytössä olevien toimitilojen vakuutusurva tarkastetaan ja päivitetään vuosittain. Sisäilmaohje on päivitetty ja sisäilmaprosessin menettelytapoja uudistettu. Merkittävimmät sopimuskumppanit ovat puitejärjestelmän kautta valittuja yhteistyökumppaneita. Puitejärjestelmähankinnat kilpailutetaan säännöllisesti ja ennalta suunnitellun aikataulun mukaisesti. Hankinnoissa noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä, kaupungin ohjeistusta ja Tilapalveluiden toimintasääntöä. Sisäisen valvonnan kehittämistoimenpiteitä ovat talouden ennustettavuuden ja seurannan kehittäminen, investointihankkeiden valmisteluprosessin kehittäminen sekä korjaus- ja kunnossapitotoimenpiteiden ohjelmointi.

Kuntatekniikkaliikelaitos Mestar toteaa, että lakien ja säännösten sekä hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne tai oikeusseuraamus ei ole tapahtunut. Tilikauden aikana ei myöskään hankinnoissa, omaisuuden luovutuksessa tai käyttöarvossa ole todettu menetyksiä, merkittäviä arvon alennuksia tai jouduttu korvausvastuuseen tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen. Riskienhallinnassa erityishuomio on kohdistunut työtapaturmien ehkäisyyn. Vaikka läheltä piti-ilmoitusten määrän on todettu kasvaneen, on sairauspoissaolojen määrä laskenut edelleen.

Häiriötilanteisiin varautuminen ja valmiussuunnittelu

Kuopion kaupungin varautumisen ja valmiussuunnittelun tavoite on kaupungin strategiaa tukien turvallisen elinympäristön luominen, kunnan palvelutuotannon mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa olosuhteissa, häiriötilanteiden hallinta ja niistä toipuminen. Kuopion kaupungin varautumistyötä johtaa kaupunginjohtaja yhdessä kaupunginhallituksen kanssa. Varautumistoimenpiteitä ovat muun muassa valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, etukäteisvalmistelut, koulutus ja valmiusharjoitukset. Kaupungin varautumisen ja jatkuvuudenhallinnan nykytilaa peilaava itsearviointi on suoritettu kaupunginjohtajan johtoryhmässä edellisen kerran kesäkuussa 2017.

Kuopion kaupungin valmiussuunnitelman yleinen osa (2018) sisältää kuvauksen kaupungin varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä kaupungin elintärkeistä toiminnoista ja uhkamalleista, yhteenvedon yksiköiden valmiussuunnitelmien tavoitteista ja toimenpiteistä sekä linjauksen kriisijohtamisesta eri tilanteissa. Valmiussuunnitelman yleisen osan lisäksi palvelualueet, liikelaitokset ja muut yksiköt varautuvat häiriö- ja poikkeusolojen kriisijohtamiseen ja tehtäviin valmius- ja jatkuvuussuunnitelmillaan, kaupungin kiinteistöille tehdyillä pelastussuunnitelmilla, resursoinnilla ja harjoittelemalla säännöllisesti suunnitelmien mukaista toimintaa. Konserniyhteisöjen on huolehdittava valmiussuunnittelunsa ajantasaisuudesta ja suunnitelmiansa yhteydestä kaupungin valmiussuunnitteluun ja kokonaisturvallisuuteen (Konserniohje 2019). Suunnitelmien tarkistaminen tehdään vähintään kerran valtuustokaudessa. Varautumisessa otetaan huomioon myös ulkoistetut palvelut sekä yhteistyö elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa.

Kuopion kaupunki osallistui helmikuussa 2020 Pohjois-Savon aluetoimiston järjestämään paikallispuolustus-harjoitukseen, jossa Kuopion kaupungin vastuulla oli evakuoitikeskuksen perustaminen. Maaliskuussa 2020 voimaan tulleet poikkeusolot ja koronaviruspandemia koeponnistivat kaupunkikonsernin tähänastisen varautumisen, harjoituksissa hankitun osaamisen ja valmiussuunnitelmien sisällön lähes täysipainoisesti. Kaupungissa siirryttiin toisen maailmansodan jälkeen ensimmäistä kertaa noudattamaan poikkeusolojen johtamismallia. Vakava tartuntatautien uhka oli otettu huomioon Kuopion kaupungin valmiussuunnittelussa, mutta ei kaupungin omassa tai pelastuslaitoksen laatimassa alueellisessa riskiarviossa. Terveysthuollon palvelualueen vastuulla oleva pandemiasuunnitelma oli päivitetty edellisen kerran heinäkuussa 2017. Suunnitelmaa päivitetiin vastaamaan nykyistä koronaviruspandemiaa heinäkuussa 2020.

Kaupungin valmiussuunnittelutyöryhmä ei kokoontunut virallisesti kertaakaan vuoden 2020 aikana, koska valmiussuunnittelun vastuu- ja yhteyshenkilöt olivat varattuina häiriötilanteen hallintaan ja tilannekuvan ylläpitoon liittyvissä tehtävissä. Pandemian hallintaan perustettiin lukuisia työryhmiä, joihin vastuuhenkilöt säännöllisesti osallistuivat. Koronavirustilanteen eskaloitumisen varalle tehtiin useita yksikkö- tai organisaatiotasoisia varautumissuunnitelmia ja toimintaohjeita kaupungin palvelualueilla sekä konserniyhtiöissä. Tilannetta käytiin läpi johtoryhmien kokouksissa vähintään viikoittain, poikkeusolojen aikana useammin.

Marraskuussa 2020 järjestettyyn kansalliseen tietoturva- ja tietosuojaloukkausten hallinnan TAISTO20-harjoitukseen osallistuminen auttoi osaltaan parantamaan poikkeustilanteisiin varautumista. Kriittisten työprosesien jatkuvuussuunnittelu ICT-näkökulmasta on käynnistetty, joskin resurssien vuoksi asian edistäminen on ollut hidasta. Kaiken kaikkiaan koronavirustilanne on vienyt aikaa muiden yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaisten uhkien varautumiselta mutta osaltaan pakottanut organisaatioita tiiviimpään yhteistoimintaan.

Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Arvion mukaan kaupungin hallintoa on hoidettu toimintaa velvoittavien lakien ja säännösten sekä hyvän hallinto- ja johtamistavan mukaisesti. Poikkeuksellisesta vuodesta johtuen riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan kehittämiseen ei juurikaan ollut käytettävissä resursseja, vaikkakin kyseinen teema oli tilinpäätösvuonna yksi kaupunkitasoisen sisäisen valvonnan painopisteistä. Voidaan arvioida, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta on olennaisilta osiltaan toimivaa ja asianmukaisesti järjestetty, ja ne tuottavat kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta ja lainmukaisuudesta.

Toimiva riskienhallinta edellyttää järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida sekä hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinnan kokonaisuuteen kuuluvat keskeisesti myös menetetyt toteutettujen riskienhallintatoimenpiteiden seurantaan sekä riskeistä raportointiin. Kaupunkikonsernin sisäisessä ja ulkoisessa toimintaympäristössä sekä sen toiminnassa, tehtävissä, henkilöstössä ja tietämyksessä tapahtuu muutoksia. Nämä muuttavat myös kaupunkikonsernin riskikenttää. Toimintaan voi kohdistua kokonaan uusia riskejä, riskit voivat muuttua ja/tai poistua. Dynaamisella ja toistuvalla riskien arvioinnilla, tunnistamisella ja hallinnalla nämä muutokset voidaan havaita ja ennakoita sekä niihin voidaan varautua tai reagoida.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja. Kustakin tuloslaskelman erästä esitetään vastaava tieto kolmelta edelliseltä tilikaudelta (vertailutieto).

Tuloslaskelmalla ovat mukana ydinkaupungin, liikelaitoksen ja muiden taseyksiköiden ulkoiset tulot ja menot tuloslaskelmariveittäin yhdisteltyinä. Tuloslaskelmalla sisäiset erät eliminoidaan.

Toimintatuotot, valmistus omaan käyttöön ja toimintakulut

Toimintatuotot olivat yhteensä 165 milj. euroa. Toimintatuottojen kertymä oli 21,7 milj. euroa (11,6 %) pienempi kuin edellisenä vuonna. Toimintatuotot kattoivat toimintakuluista 18,9 %, kun edellisenä vuonna tunnusluku oli 21,4 %.

Valmistus omaan käyttöön oli 17,7 milj. euroa, kun se oli edellisenä vuonna 24,3 milj. euroa. Valmistus omaan käyttöön on tuloslaskelman oikaisua, jolla omaan käyttöön valmistuksen vaikutus eliminoidaan tilikauden tulokseen silloin, kun taseeseen kirjatun hyödykkeen valmistuksen menoja sisältyy tuloslaskelman menoihin.

Toimintakulujen toteutuma oli 872,2 milj. euroa, kasvua 1,2 milj. euroa (0,1 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintakuluista eniten käytettiin palveluiden ostoihin, 416,4 milj. euroa. Palvelujen ostoihin käytettiin 3,1 milj. euroa (0,7 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Erikoissairaanhoidon ostopalveluihin käytettiin 184,2 milj. euroa, 7,6 milj. euroa (4,3 %) edellisvuotta enemmän. Em. summaan ei sisälly sairaanhoitopiirin edellisten vuosien alijäämien kattaminen, yhteensä 10,2 milj. euroa.

Henkilöstökulut olivat yhteensä 331,5 milj. euroa, joista palkkojen ja palkkioiden toteutuma on 262 milj. euroa, eläkekulujen 59,9 milj. euroa ja muiden henkilösivukulujen 9,6 milj. euroa. Henkilöstökulut alenivat 7 milj. euroa (2,1 %) edellisestä vuodesta.

Avustuksia maksettiin yhteensä 60,1 milj. euroa, 4,1 milj. euroa (7,3 %) edellisvuotta enemmän. Sairaanhoitopiirin tilikauden 2020 alijäämän kattaminen 5,5 milj. euroa on kirjattu avustuksiin. Kotitalouksille on myönnetty erilaisia avustuksia yhteensä 31,1 milj. euroa, työmarkkinatuen kuntaosuutta on maksettu 12 milj. euroa ja yleisavustuksia kansalaistoiminnan edistämiseen on myönnetty 3,2 milj. euroa.

Toimintakate

Toimintakate eli toimintatuottojen ja -menojen erotus osoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate oli -689,6 milj. euroa, se on heikentynyt edellisestä vuodesta 29,5 milj. euroa (4,5 %).

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulokertymä oli 486,2 milj. euroa ja ne kasvoivat 22,2 milj. euroa (4,8 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Valtionosuudet olivat 248,5 milj. euroa, kasvua valtionosuuksissa oli 45,2 milj. euroa (22,2 %). Tarkemmat erittelyt verotulojen ja valtionosuuksien kertymistä ja kehityksestä on esitetty edellä kohdassa 1.1.4.

Verotulot ja valtionosuudet eli verorahoitus olivat yhteensä 734,7 milj. euroa. Ne olivat 67,4 milj. euroa (10,1 %) suuremmat kuin edellisenä vuonna.

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot olivat 11,1 milj. euroa, 3,6 milj. euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna. Muita rahoitustuottoja kertyi 5 milj. euroa, joista osinkotuottoja ja osuuspääoman korkoja 4,1 milj. euroa. Korkokuluja kirjattiin 3,9 milj. euroa, 0,7 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Muut rahoituskulut jäivät hyvin vähäisiksi ollen 0,1 milj. euroa.

Vuosikate, poistot ja arvonalentumiset sekä satunnaiset erät

Vuosikate osoittaa tulo- ja meno-erät, jotka jäävät käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen välitulos arvioitaessa tulo- ja meno-erät riittävyttä lyhyellä aikavälillä.

Vuosikatetta kertyi tilikaudella 57,2 milj. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna vuosikate parani 40,7 milj. euroa. Vuosikate oli 6 milj. euroa suurempi kuin suunnitelman mukaiset poistot. Vuosikate kattaa poistoista 119,6 %, kun edellisenä vuonna luku oli huomattavasti pienempi, 30,2 %, Kunnan tulo- ja meno-erät voidaan katsoa olevan riittävä, jos poistot kattavat pitkällä aikavälillä keskimääräiset poistonalaisten investointien. Asukaskohtainen vuosikate oli 476 euroa, se parani 338 euroa edellisestä vuodesta.

Suunnitelman mukaisia poistoja ja arvonalentumisia kertyi 47,8 milj. euroa, 6,8 milj. euroa edellisvuotta vähemmän. Poistot olivat 46,2 milj. euroa, 5 milj. euroa pienemmät kuin edellisenä vuonna. Arvonalentumisia kirjattiin 1,7 milj. euroa, 1,8 milj. vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Satunnaiset erät olivat 9,2 milj. euroa, jotka kertyivät Kuntatekniikkaliikelaitoksen yhtiöittämisen omistusjärjestelyjen myyntivoitosta. Edellisenä vuonna satunnaiset erät olivat 92,9 milj. euroa, joista 92,7 milj. euroa kertyi Kuopion Vesi Liikelaitoksen yhtiöittämisen omistusjärjestelyjen myyntivoitosta.

Tilikauden tulos ja tilikauden alijäämä

Tilikaudelle kohdistuvien tulojen ja menojen erotuksesta muodostuu tilikauden tulos. Vuoden 2020 tilikauden tulos oli 18,6 milj. euroa. Tuloslaskelmassa tilikauden tuloksen jälkeiset tuloksen käsittelyerät ovat poistoeron sekä varausten ja rahastojen muutoksia. Poistoeron vähennyksiä kirjattiin tilikaudelle 0,2 milj. euroa ja rahastojen vähennyksiä 0,4 milj. euroa.

Vuoden 2020 tilikauden ylijäämäksi muodostui 19,2 milj. euroa. Ilman Kuntatekniikkaliikelaitoksen yhtiöittämisestä saatua 9,2 milj. euron satunnaista erää tilikausi olisi ollut ylijäämäinen 10 milj. euroa.

TULOSLASKELMA

Sisältää liikelaitokset ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu
milj. euroa

	2017	2018	2019	2020
Toimintatuotot	182,8	185,3	186,7	165,0
Valmistus omaan käyttöön	18,9	25,0	24,3	17,7
Toimintakulut	-800,8	-830,4	-871,0	-872,2
TOIMINTAKATE	-599,1	-620,1	-660,0	-689,6
Verotulot	452,7	441,3	464,0	486,2
Valtionosuudet	197,3	197,3	203,3	248,5
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	7,6	7,5	7,4	11,1
Muut rahoitustuotot	3,7	9,6	5,0	5,0
Korkokulut	-4,7	-3,9	-3,2	-3,9
Muut rahoituskulut	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	6,6	13,2	9,2	12,1
VUOSIKATE	57,5	31,6	16,5	57,2
Poistot ja arvonalentumiset	-48,3	-48,1	-54,6	-47,8
Satunnaiset erät	0,0	12,4	92,9	9,2
TILIKAUDEN TULOS	9,2	-4,2	54,7	18,6
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0,4	0,2	0,2	0,2
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys (+)	0,0	0,0	0,0	0,4
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	9,6	-3,9	54,9	19,2

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT**Toimintatuotot / Toimintakulut, %**

= 100 * Toimintatuotot / Toimintakulut

22,8 22,3 21,4 18,9

Vuosikate / Poistot, %

= 100 * Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset

119,0 65,6 30,2 119,6

Vuosikate, €/asukas

487 266 138 476

Asukasmäärä

118 209 118 664 119 282 120 210

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana kuvataan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelman ja sen tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa rahoituksen riittävyyttä. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen toiminnan rahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden nettomäärien erotus osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilikaudella.

Eri yksiköiden väliset sisäiset erät on rahoituslaskelmassa eliminoitu.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Vuosikate oli 57,2 milj. euroa, se oli lähes 3,5-kertainen edellisvuoteen verrattuna. Vuosikatetta oikaistaan toiminnan rahavirtaa laskettaessa satunnaisilla erillä ja tulo-rahoituksen korjauserillä, joista pääosa koostuu käyttöomaisuuden myyntivoitoista. Satunnaisia eriä kertyi 9,2 milj. euroa, jotka käytännössä kokonaisuudessaan ovat syntyneet kuntateknikkaliikelaitoksen yhtiöittämisjärjestelyistä. Tulo-rahoituksen korjauserät ovat -12,8 milj. euroa, kun ne edellisenä vuonna olivat -97,7 milj. euroa.

Toiminnan rahavirta oli 53,7 milj. euroa ja se parani 42,2 milj. euroa edellisestä vuodesta. Luku osoittaa, paljonko varsinainen toiminta on tuottanut tilikauden aikana rahavaroja käytettäväksi investointeihin ja lainan lyhennyksiin.

Investointimenot olivat 81,7 milj. euroa, kun ne vuotta aikaisemmin olivat 123,2 milj. euroa. Tästä ydinkaupungin bruttoinvestointien määrä oli 43,9 milj. euroa, Tilapalvelujen 36,1 milj. euroa. Ydinkaupungin menoihin sisältyy kaupungin sijoitus Mestar Kuopio Oy:n omaan pääomaan, 5,5 milj. euroa. Investointikohteista sekä investointimenojen ja -tulojen toteutumisesta on kerrottu tarkemmin muualla tilinpäätöksessä (mm. investointiosan toteutumisvertailussa sekä taseyksiköiden ja liikelaitosten tilinpäätöksissä). Rahoitusosuuksia investointimenoihin saatiin eri viranomaisilta 2,9 milj. euroa, 1,3 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja eli omaisuuden myyntituloja kirjattiin 18,3 milj. euroa, joista kuntateknikkaliikelaitokseen liittyvää omaisuuden luovutustuloa oli noin 12 milj. euroa. Muut luovutustulot kertyivät mm. osakkeiden ja osuuksien, maa- ja vesialueiden sekä kiinteistöjen myynneistä. Vuonna 2019 ko. luovutustulot olivat huomattavan paljon korkeammat Kuopion Vesi Oy:n perustamiseen liittyvien omistujajärjestelyjen vuoksi.

Investointien rahavirta oli 60,4 milj. euroa negatiivinen. Investointien rahavirta kuvaa investointeihin käytetyn ja omaisuuden myynnistä saatujen tulojen vaikutusta rahavaroihin.

Investointien vuoden 2020 tulo-rahoitusprosentiksi, joka lasketaan vuosikatteen ja investointien omahankintamenon suhteesta, muodostui 72,7 %. Tunnusluku kertoo, että investointien omahankintamenosta on kyetty rahoittamaan tulo-rahoituksella lähes kolme neljäsosaa, loppu on rahoitettu omaisuuden myynillä, kassavaroilla ja lainanotolla. Edellisenä vuonna tunnusluku oli vain 13,6 %.

Toiminnan ja investointien rahavirta oli yhteensä 6,8 milj. euroa negatiivinen, kun se vuotta aikaisemmin oli poikkeuksellisesti positiivinen.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta on 37,9 milj. euroa, edellisenä vuonna se oli 40,9 milj. euroa. Tunnusluvun avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilikautena on positiivinen. Kuopion kaupungin osalta vuonna 2020 omarahoitusvaatimus täyttyi. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Rahoituksen rahavirta

Uusia antolainoja annettiin 6,6 milj. euroa, joka oli käytännössä kokonaisuudessaan Mestar Kuopio Oy:lle yhtiöittämisen yhteydessä myönnetty laina. Kaupungille maksettiin takaisin antolainoja 2,5 milj. euroa, antolainauksen muutokset olivat siten 4,1 milj. euroa.

Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 115,0 milj. euroa ja lyhennettiin 51,8 milj. eurolla. Lainakannan nettolisäys oli siten 59,5 milj. euroa, kun se oli edellisenä vuonna 53,3 milj. euroa.

RAHOITUSLASKELMA

Sisältää liikelaitokset ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu
milj. euroa

	2017	2018	2019	2020
Toiminnan ja investointien rahavirta				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	57,5	31,6	16,5	57,2
Satunnaiset erät	0,0	12,4	92,7	9,2
Tulorahoituksen korjauserät	-1,3	-12,6	-97,7	-12,8
Toiminnan rahavirta yhteensä	56,3	31,3	11,5	53,7
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-57,1	-86,5	-123,2	-81,7
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,9	1,6	1,7	2,9
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	7,1	18,6	184,7	18,3
Investointien rahavirta yhteensä	-49,1	-66,3	63,1	-60,4
Toiminnan ja investointien rahavirta yhteensä	7,1	-35,0	74,6	-6,8
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-0,6	-3,9	-125,8	-6,6
Antolainasaamisten vähennykset	0,2	4,5	4,5	2,5
Antolainauksen muutokset yhteensä	-0,4	0,5	-121,4	-4,1
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	35,0	83,0	105,0	115,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-52,1	-44,8	-51,7	-51,8
Lyhytaikaisten lainojen muutos	7,3	-25,0	0,0	0,0
Lainakannan muutokset yhteensä	-9,8	13,2	53,3	63,2
Oman pääoman muutokset				
Oman pääoman muutokset	-1,7	0,0	0,0	0,0
Oman pääoman muutokset yhteensä	-1,7	0,0	0,0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,2	-0,2	0,0	4,0
Vaihto-omaisuuden muutos	0,0	0,1	0,3	0,2
Saamisten muutos	-0,8	-6,6	2,6	4,0
Korottomien velkojen muutos	3,7	17,8	-14,7	3,8
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	3,0	11,2	-11,8	12,1
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-8,9	25,0	-79,9	71,2
Rahavarojen muutos	-1,7	-10,0	-5,3	64,4
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	50,5	40,5	35,2	99,6
Rahavarat 1.1.	52,2	50,5	40,5	35,2
Muutos	-1,7	-10,0	-5,3	64,4

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT**2017****2018****2019****2020****INVESTOINNIT****Toiminnan ja investointien rahavirran****kertymä 5 vuodelta, milj €****22,1****12,1****40,9****37,9****Investointien tulorahoitus, %****102,4****37,2****13,6****72,7**

= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate**1,4****0,8****0,4****1,0**

= (Vuosikate + Korkomenot) / (Korkomenot + Laskennalliset lainanlyhennykset)

MAKSUVALMIUS**Rahavarat 31.12., milj €****50,5****40,5****35,2****99,6**

= Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset

Kassastamaksut / vuosi, milj €**915,3****969,6****1 175,0****1 016,2**

Toimintakulut

800,8

830,4

871,0

872,2

Korkokulut

4,7

3,9

3,2

3,9

Muut rahoituskulut

0,0

0,1

0,1

0,1

Investointimenot

57,1

86,5

123,2

81,7

Antolainojen lisäys

0,6

3,9

125,8

6,6

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

52,1

44,8

51,7

51,8

Kassan riittävyys, pv

= 365 pv * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

20**15****11****36****Asukasmäärä****118 209****118 664****119 282****120 210**

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta. Tase sisältää myös taseyksiköiden ja liikelaitoksen vastaavat erät. Sisäiset erät on eliminoitu.

Kuopion kaupungin taseen loppusumma oli 1.193 milj. euroa 31.12.2020, mikä on 92 milj. euroa suurempi kuin vuotta aikaisemmin.

Vastaavaa

Taseen vastaavaa puolen pysyvien vastaavien tasearvo oli 1.058,3 milj. euroa, lisäys pysyvien vastaavien tasearvossa oli 30,6 milj. euroa. Pysyvien vastaavien merkittävin omaisuuserä on sijoitukset 542,3 milj. euroa. Sijoituksissa osakkeiden ja osuuksien arvo lisääntyi 2,9 milj. euroa. Sijoitus Mestar Kuopio Oy:n omaan pääomaan oli 5,5 milj. euroa. Lainasaamiset olivat yhteensä 260,8 milj. euroa, ne lisääntyivät 4,1 milj. euroa, kun Mestar Kuopio Oy:lle myönnettiin 6,5 milj. euroa liiketoiminnan kappahinnan maksuun.

Aineellisten hyödykkeiden tasearvo oli 513,9 milj. euroa ja se kasvoi 23,8 milj. euroa. Merkittävin muutos oli rakennusten tasearvossa, joka kasvoi 15 milj. euroa. Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden tasearvo kasvoi 7,6 milj. euroa.

Vaihtuvien vastaavien tasearvo oli 133,4 milj. euroa, lisäystä 60,2 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Rahat ja pankkisaamiset kasvoivat 64,4 milj. euroa ollen 99,6 milj. euroa.

Vastattavaa

Taseen vastattavaa puolen oma pääoma oli 609,4 milj. euroa tilikauden lopussa, se kasvoi 18,8 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Omaa pääomaa kasvatti edellisten tilikausien ylijäämäisyys. Edellisten tilikausien kertynyt ylijäämä oli 157,1 milj. euroa, kun se oli 102,1 milj. euroa vuotta aikaisemmin. Ko. ylijäämää kasvatti vuoden 2019 ylijäämä 54,9 milj. euroa. Tuolloin satunnaisiin eriin kirjattiin 92,7 milj. euroa Kuopion Vesi Liikelaitoksen yhtiöittämiseen liittyvistä omistusjärjestelyjen myyntivoitosta. Tilikauden ylijäämä oli 19,2 milj. euroa, kertynyttä ylijäämää on yhteensä 176,2 milj. euroa. Asukasta kohden laskettuna kertynyt ylijäämä oli 1466 euroa, tunnusluku parani 149 euroa.

Kaupungin omavaraisuusaste oli 51,5 %, kun se edellisenä vuonna oli 53,9 %. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Hyvänä taivoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Toimeksiantojen pääomat olivat 8,7 milj. euroa, kun ne edellisenä vuonna olivat 3,7 milj. euroa. Niiden lisääntyminen johtui yksinyrittäjien koronatuesta ja ELY-keskuksen myöntämästä avustuksesta Pohjois-Savon pääomasijoitusrahastoon.

Vieraan pääoman tasearvo oli 567,9 milj. euroa, se kasvoi 67 milj. euroa. Pitkäaikainen vieras pääoma kasvoi 50 milj. euroa, kun lainojen määrä lisääntyi 50,1 milj. euroa. Lyhytaikaisen vieraan pääoman määrä lisääntyi 17 milj. euroa, sillä lyhytaikaisten lainojen määrä kasvoi 13,1 milj. euroa.

Kaupungin lainakanta oli vuoden 2020 lopussa 459,5 milj. euroa. Lainakanta kasvoi 63,2 milj. euroa edellisvuodesta. Lainamäärä asukasta kohden kasvoi 501 eurolla ollen 3823 euroa vuoden 2020 lopussa.

Suhteellinen velkaantuneisuus heikkeni ja se oli 62,1 %. Tunnusluku kertoo, kuinka paljon käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisin maksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella.

Lainat ja vuokravastuut olivat 539,8 milj. euroa, kasvua 59,2 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrää. Lainat ja vuokravastuut olivat 4490 euroa asukasta kohden.

Muut taseen vastattavaa puolen erät, poistoero- ja vapaaehtoiset varaukset sekä pakolliset varaukset, ovat säilyneet lähes ennallaan tai muuttuneet vain vähän edellisestä vuodesta.

Kuopion lainakannan kehitys 2016 - 2020

Lainakannan kehitys	TP 2016*	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
Lainakanta, milj. €	339,6	329,8	343,0	396,3	459,5
Lainamäärän muutos, milj. €	90,9	-9,8	13,2	53,3	63,2
Lainamäärän muutos, %	36,6	-2,9	4,0	15,5	15,9
Lainat, €/as	2 884	2 790	2 891	3 322	3 823
Lainamäärän muutos, €/as	545	-94	101	432	501

* sisältää Juankosken lainakannan (avaava tase 1.1.2017)

TASE

Sisältää liikelaitokset ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu
milj. euroa

VASTAAVAA	2017	2018	2019	2020
A PYSYVÄT VASTAAVAT				
I Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	0,0	0,0	0,0	0,7
Tietoliikenneohjelmat	0,5	0,3	0,4	0,1
Muut pitkävaikutteiset menot	2,6	2,8	1,9	1,2
	3,1	3,1	2,3	2,1
II Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	124,3	127,0	130,0	130,9
Rakennukset	219,8	227,2	214,7	229,7
Kiinteät rakenteet ja laitteet	139,1	152,6	99,7	107,3
Koneet ja kalusto	15,2	15,9	15,2	14,1
Muut aineelliset hyödykkeet	2,0	2,2	2,2	2,4
Ennakkomaksut ja keskener. hank.	7,7	10,5	28,3	29,5
	508,0	535,4	490,1	513,9
III Sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	242,8	246,2	276,7	279,6
Muut lainasaamiset	135,9	135,4	256,7	260,8
Muut saamiset	1,8	1,8	1,9	1,9
	380,5	383,4	535,3	542,3
Pysyvät vastaavat yhteensä	891,6	921,9	1 027,7	1 058,3
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT				
Valtion toimeksiantojen varat	0,2	0,2	0,2	1,2
Lahjoitusrahastojen varat	0,3	0,3	0,3	0,3
	0,6	0,6	0,6	1,6
C VAIHTUVAT VASTAAVAT				
I Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet	1,4	1,2	0,9	0,7
II Saamiset				
Pitkäaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	0,1	0,0	0,0	0,0
Lainasaamiset	0,9	0,7	0,6	0,6
Muut saamiset	0,1	1,5	2,3	2,5
	1,0	2,3	3,0	3,1
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	10,4	9,7	9,1	7,6
Lainasaamiset	0,2	0,2	0,2	0,2
Muut saamiset	7,1	9,5	12,3	7,9
Siirtosaamiset	14,4	17,9	12,4	14,2
	32,1	37,4	34,0	29,9
Saamiset yhteensä	33,1	39,7	37,0	33,0
III Rahoitusarvopaperit				
Sijoitukset rahanmarkkinainstrumentteihin	0,8	0,0	0,0	0,0
	0,8	0,0	0,0	0,0
IV Rahat ja pankkisaamiset	49,7	40,5	35,2	99,6
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	85,0	81,4	73,2	133,4
VASTAAVAA	977,2	1 003,9	1 101,4	1 193,2

VASTATTAVAA	2017	2018	2019	2020
A OMA PÄÄOMA				
Peruspääoma	432,4	432,4	432,4	432,4
Arvonkorotusrahasto	0,1	0,1	0,1	0,1
Muut omat rahastot	1,1	1,1	1,1	0,7
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	96,5	106,1	102,1	157,1
Tilikauden yli-/alijäämä	9,6	-3,9	54,9	19,2
	539,6	535,7	590,6	609,4
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET				
Poistoero	1,3	1,1	0,7	0,5
	1,3	1,1	0,7	0,5
C PAKOLLISET VARAUKSET				
Eläkevaraukset	0,2	0,2	0,2	0,2
Muut pakolliset varaukset	0,8	0,8	5,3	6,5
	1,1	1,1	5,5	6,7
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT				
Valtion toimeksiannot	0,4	0,4	0,4	5,2
Lahjoitusrahastojen pääomat	1,3	1,2	1,0	1,0
Muut toimeksiantojen pääomat	2,3	2,2	2,3	2,6
	3,9	3,7	3,7	8,7
E VIERAS PÄÄOMA				
I Pitkäaikainen				
Lainat vakuutus- ja rahoitusl.	262,0	294,3	346,5	396,6
Ostovelat	0,8	0,0	0,0	0,0
Muut velat ja liittymismaksut	15,6	16,6	0,1	0,0
	278,4	310,9	346,6	396,6
II Lyhytaikainen				
Joukkovelkakirjalainat	25,0	0,0	0,0	0,0
Lainat rahoitus- ja vakuutusl.	42,8	48,7	49,8	62,9
Saadut ennakot	3,6	5,2	4,9	9,0
Ostovelat	27,5	31,0	32,5	36,4
Muut velat	11,1	12,2	15,4	15,1
Siirtovelat	42,9	54,2	51,6	47,8
	152,8	151,4	154,2	171,2
Vieras pääoma yhteensä	431,2	462,3	500,9	567,9
VASTATTAVAA	977,2	1 003,9	1 101,4	1 193,2
TASEEN TUNNUSLUVUT				
Omavaraisuusaste, %	55,6	53,7	53,9	51,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	51,3	55,5	58,1	62,1
Kertynyt yli-/alijäämä, milj €	106,1	102,1	157,1	176,2
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	897	861	1 317	1 466
Lainakanta 31.12., milj €	329,8	343,0	396,3	459,5
Lainat euroa/asukas	2 790	2 891	3 322	3 823
Lainat ja vuokravastuut 31.12., milj € *		428,2	480,6	539,8
Lainat ja vastuut, €/asukas		3 609	4 029	4 490
Lainasaamiset 31.12., milj €	135,9	135,4	256,7	260,8
Asukasmäärä	118 209	118 664	119 282	120 210

Omavaraisuusaste, %

= 100 x (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

* yhtenäinen laskentatapa vuodesta 2018 lähtien

1.5 Kunnan kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja joissa liikelaitokset ja muut taseyksiköt on yhdistelty rivi riviltä. Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Vuoden 2020 kokonaistulot olivat 1.049,7 milj. euroa ja ne olivat 103 milj. euroa pienemmät kuin edellisenä vuonna. Suurimmat muutokset edelliseen vuoteen verrattuna olivat pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot -166,3 milj. euroa, pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot 88,4 milj. euroa ja satunnaiset tuotot -83,7 milj. euroa. Kokonaistulojen em. erien muutoksiin vaikutti Kuopion Vesi liikelaitoksen yhtiöittämisjärjestelyt vuonna 2019.

Kokonaismenot olivat 997,4 milj. euroa, 148,8 milj. euroa pienemmät kuin edellisenä vuonna. Antolainasäämisten lisäykset olivat 119,2 milj. euroa pienemmät ja investointimenot 41,5 milj. euroa pienemmät kuin edellisenä vuonna. Myös näiden erien muutoksiin vaikutti Kuopion Vesi liikelaitoksen yhtiöittämisjärjestelyt vuonna 2019.

Kokonaistulojen ja -menojen erotus oli 52,3 milj. euroa, kun kokonaistulot olivat -menoja suuremmat. Edellisenä vuonna kokonaistulot olivat 6,5 milj. euroa kokonaismenoja suuremmat.

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

Kokonaistulot ja -menot lasketaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja joissa liikelaitokset ja muut taseyksiköt on yhdistelty rivi riviltä. Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Sisältää liikelaitokset ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

TULOT	2020 1000 €	%	2019 1000 €	%
Toiminta				
Toimintatulot	164 958	15,7	186 664	16,2
Verotulot	486 187	46,3	464 000	40,3
Valtionosuudet	248 504	23,7	203 289	17,6
Korkotulot	11 056	1,1	7 449	0,6
Muut rahoitustulot	5 009	0,5	5 032	0,4
Satunnaiset tuotot	9 214	0,9	92 867	8,1
Tulorahoituksen korjauserät				
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-13 928	-1,3	-102 349	-8,9
Investoinnit				
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 923	0,3	1 657	0,1
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	18 320	1,7	184 660	16,0
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset	2 483	0,2	4 461	0,4
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	115 000	11,0	105 000	9,1
Kokonaistulot yhteensä	1 049 725	100,0	1 152 730	100,0
MENOT	2020		2019	
	1000 €	%	1000 €	%
Toiminta				
Toimintamenot	872 199	85,7	870 959	73,9
- Valmistus omaan käyttöön	-17 690		-24 287	
Korkomenot	3 922	0,4	3 216	0,3
Muut rahoitusmenot	61	0,0	61	0,0
Satunnaiset menot		0,0		0,0
Tulorahoituksen korjauserät				
+/- Pakollisten varausten muutos	-1 148	-0,1	-4 460	-0,4
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	-13	0,0	-5	0,0
Investoinnit				
Investointimenot	81 677	8,2	123 173	10,7
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten lisäykset	6 594	0,7	125 837	11,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	51 788	5,2	51 734	4,5
Lyhytaikaisten lainojen vähennys		0,0		0,0
Kokonaismenot yhteensä	997 390	100,0	1 146 228	100,0
Erotus	52 336		6 502	

Täsmäytys v.2020:

Kokonaistulot - Kokonaismenot =

1 049 725 - 997 390 = 52 336

Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset =

64 409 - 12 074 = 52 336

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty 25 osakeyhtiötä ja viisi kuntayhtymää. Neljä tytäryhteisöä muodostaa alakonsernin, joissa on yhteensä kahdeksan tytäryhteisöä. Lisäksi tilinpäätökseen on yhdistelty kaksi osakkuusyritystä.

Yksityiskohtainen luettelo konsernitilinpäätökseen yhdistellyistä ja yhdistelemättä jätetyistä yhteisöistä on tilinpäätöksen liitetiedoissa.

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kuntalain 46 §:n mukaan omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä aktiivisesti myötävaikuttaa yhtiön tai muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Konsernin johdon muodostavat kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto, kaupunginjohtaja, kaupunkiympäristön apulaiskaupunginjohtaja ja talousjohtaja. Konsernin johdon eri toimielinten tehtävistä on säädetty kuntalaissa ja määrätty kaupungin hallintosäännössä.

Konsernin toiminnanohjaus ja valvonta toteutetaan kaupunginvaltuuston 9.9.2019 hyväksymien konserniohjeen ja omistajapolitiikan periaatteiden mukaisesti.

Konserniohjeiden tavoitteena on tehostaa kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kaupunkikonsernia ja kaupungin muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kaupunkikonsernin kokonaisuus huomioon ottaen. Kaikki kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan konserniohjetta. Osakkuusyhteisöissä kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä. Kuntayhtymien omistajaohjauksesta annetaan tarvittaessa erillisiä ohjeita.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kuopion kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 8.6.2020 § 41. Kuopion kaupunki perustaa Mestar Kuopio Oy:n siten, yhtiön liiketoiminta alkaa 1.1.2021. Samalla päätettiin lakkauttaa Kuntatekniikkaliikelain toiminta 31.12.2020.

Kuopion kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 30.11.2020 § 90 myydä omistamansa Kiinteistö-KYS Oy:n ja Vapaarahoitteinen-KYS Oy:n osakkeet Niiralan Kulma Oy:lle. Pohjois-Savon Sairaanhoidopiirin Kuntayhtymä teki yhtymähallituksen kokouksessaan 23.11.2020 § 170 samansisältöisen päätöksen kuntayhtymän omistamien osakkeiden osalta. Osakkeiden myynti on toteutettu tammikuussa 2021 kaupunginvaltuuston päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Kuopion kaupungin ja Siilinjärven kunnan yhdessä perustama vesihuolto-yhtiö Kuopion Vesi Oy aloitti toiminnan osakeyhtiömuodossa 1.1.2020. Yhtiön toiminta lähti hyvin käyntiin ja ensimmäisenä toimintavuonna määritettiin yhtiön strategiaa. Vuoden aikana havaittiin, että yhtiötä perustettaessa tilatussa yhtiöittämisselvityksessä ennakkomaksut ja keskenkäiset hankinnat oli huomioitu kahteen kertaan. Selvityksen laatinut konsulttiyritys on myöntänyt tekemänsä virheen ja laatinut asiasta selvityksen. Asiaa on käsitelty Kuopion kaupungin omistajaohjausjaoston kokouksessa 7.12.2020 § 95 ja asian jatkokäsittely etenee kevään 2021 aikana.

Pohjois-Savon sairaanhoidopiirin kuntayhtymän taseessa on kattamatonta alijäämää 10,2 milj. euroa, josta Kuopion osuus on noin 5,7 milj. euroa. Kuntayhtymän tilinpäätöksessä esitetään, että alijäämä aiotaan kattaa perussopimuksen 24 §:n mukaisella lisäkannolla vuoden 2021 aikana.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Konsernissa on valmistauduttu hyvin toimintaympäristön muutoksiin mm. yhtiö- ja omaisuusjärjestelyin. Toteutetut yhtiöittämiset ja yritysjärjestelyt parantavat konserniyhteisöjen toimintaedellytyksiä ja turvaavat siten entistä kilpailukykyisemmän ja ajanmukaisemman palvelutuotannon niin kuntalaisille, asiakkaille kuin omistajille. Konserniyhteisöjen taloudellisen aseman arvioidaan pysyvän vakaana myös tulevina vuosina.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa

Kaupunginvaltuusto määrittelee ja hyväksyy kaupungin tavoitteet ja sen mukaiset omistajapolitiikan linjaukset ja omistajapolitiikan. Kaupunginvaltuusto päättää omistajapolitiikan periaatteista ja hyväksyy konserniohjeet. Kaupunginvaltuusto hyväksyy vuosittain talousarviossa merkittävimmille kaupunkikonserniin kuuluville yhteisöille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Kaupunginhallitus johtaa kaupunkikonsernia ja valvoo, että konserniin kuuluvat yhteisöt toimivat asetettujen tavoitteiden ja omistajapolitiikan linjausten mukaisesti. Kaupunginhallitus antaa konsernihallintoa koskevia ohjeita.

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto ohjaa ja valvoo kaupungin omistamien tai määräysvallassa olevien yhteisöjen toimintaa. Jaosto nimeää kaupungin edustajat yhteisöjen yhtiö-, yhtymä- ja vuosikokouksiin ja valitsee kaupungin edustajat kaupungin organisaation ulkopuoliseen hallintoon. Se päättää kaupungin kannanotoista yhtiökokouksissa ja muissa vastaavissa kokouksissa käsiteltäviin merkittäviin asioihin ja ohjeiden antamisesta kaupunkia yhteisöissä ja säätiöissä edustaville henkilöille.

Kaupunginjohtaja huolehtii konsernin toiminnan ja talouden suunnittelusta ja seuraa konsernin toimivuutta ja tekee ehdotuksia konsernirakenteen kehittämistä. Kaupunginjohtaja huolehtii kaupungin edunvalvomisesta niissä yhteisöissä, joissa kaupungilla on määräysvalta. Kun omistajaohjausjaosto ei ole nimennyt kaupungin edustajia yhteisöjen kokouksiin tai päättänyt kaupungin kannanotoista yhteisöjen kokouksissa käsiteltäviin merkittäviin asioihin tai antanut ohjeita kaupunkia edustaville henkilöille, tekee sen kaupunginjohtaja. Näitä tehtäviä hoitaa myös kaupunkiympäristön apulaiskaupunginjohtaja ja talousjohtaja.

Konsernin johto (kaupunginjohtaja, kaupunkiympäristön apulaiskaupunginjohtaja ja talousjohtaja) voi antaa myös yksityiskohtaisempaa ohjausta konserniohjeessa mainituista asioista.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto tai kaupunginjohtaja on nimennyt kaupungin edustajat konserniyhteisöjen yhtiö-, yhtymä- ja vuosikokouksiin sekä kaupungin organisaation ulkopuoliseen hallintoon. Jaosto tai kaupunginjohtaja on päättänyt kaupungin kannanotoista yhtiökokouksissa ja muissa vastaavissa kokouksissa käsiteltäviin merkittäviin asioihin ja antanut ohjeita kaupunkia yhteisöissä edustaville henkilöille.

Tytäryhtiöt ovat konserniohjetta noudattaen jo valmisteluvaiheessa hakeneet omistajan ennakkokäsityksen tehdessään päätöstä omistajan kannalta merkittävästä asiasta. Pääsääntöisesti ohjeet ovat olleet riittäviä ja omistajapolitiittisia linjauksia on noudatettu. Poikkeamat ovat olleet vähäisiä ja niistä on raportoitu omistajaohjausjaostolle.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

Kaupunginvaltuusto on asettanut vuoden 2020 talousarviossa 14 keskeiselle Kuopio-konserniin kuuluvalla yhteisöllä yhteensä 70 tavoitetta, joista 42 toteutui, 5 toteutui osittain ja 23 jäi toteutumatta. Yhtiöiden raportoidut poikkeamat tavoitteiden toteumisissa eivät kuitenkaan ole merkittäviä ja osa toteutumatta jääneistä tavoitteista johtuu koronaviruksen aiheuttamista poikkeuksellisista olosuhteista. Tavoitteiden toteutumisesta on tarkempi selvitys luvussa 2.1.3. Yhteisöt ovat raportoineet toiminnastaan ja taloudestaan osavuositarkastusten yhteydessä ja tilinpäätöksessä kaupunginhallitukselle, joka on edelleen raportoinut kaupunginvaltuustolle.

Lisäksi kaikille yhteisöille asetettiin yhteisiksi tavoitteiksi Kuopion kaupungin työllisyyden parantaminen ja resurssiviisaus ja kiertotalouden toimintaperiaatteiden parantaminen. Tytäryhteisöt ovat huomioineet omassa toiminnassaan asetetut tavoitteet ja toimineet sen mukaisesti.

Konsernitavoitteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti omistajan asettamien tavoitteiden mukaisesti. Tulevien vuosien talousarvioissa kaupunginvaltuuston tytäryhteisöille asettamien tavoitteiden määrään ja mitattavuuteen tullaan kiinnittämään aikaisempia vuosia enemmän huomiota. Konsernitavoitteiden toteutumista selvitetään erillisessä tavoitteiden toteutumista koskevassa luvussa.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Tytäryhteisöjen toiminnan ja talouden seuranta toteutettiin vuonna 2020 neljännesvuosittain kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle laadittavan Kuopion kaupungin osavuositarkastuksen yhteydessä sekä tilin-

päätöksessä. Raportointi sisälsi talousarviossa tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteumaseurannan sekä yhteenvedon kunkin yhteisön toiminnan ja talouden kehittymisestä. Raportoinnin katsotaan olevan riittävää.

Omistajaohjausjaosto on lisäksi perehtynyt kokouksissaan keskeisten konserniyhteisöjen toimintaan ja talouteen yhtiökohtaisten esittelyjen yhteydessä. Konsernijohtolla on ollut säännöllisiä yhteistapaamisia yhtiöiden johdon kanssa, joissa on käyty läpi yhteisöjen ajankohtaisia asioita.

Sisäisen valvonnan riskienhallinnan järjestämistä ja toteuttamista koskeva raportointi

Konserniohjeen mukaan yhteisön hallituksen velvollisuus on huolehtia, että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty. Kokonaisvastuu yhtiön riskienhallinnasta kuuluu sen hallitukselle. Hallituksen edellytetään säännöllisesti arvioivan riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta. Sisäinen tarkastus ja tilintarkastaja arvioivat niitä prosesseja, joilla organisaatiossa varmistetaan, että merkittävät riskit on ymmärretty ja että niitä hallitaan asianmukaisesti.

Sisäinen tarkastus ja tilintarkastajat ovat arvioineet tytäryhteisöjen toimintaa ennalta laatimiensa työohjelmien mukaisesti. Lisäksi tytäryhteisöt ovat raporteissaan tilivuoden aikana selostaneet riskienhallinnan tilaa. Pääsääntöisesti riskienhallinnassa on onnistuttu kohtalaisen hyvin eikä konserniyhteisön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähdä ole realisoitunut merkittäviä menetyksiä. Keskeiset ja merkittävimmät toiminnan riskit on vakuutettu.

Kaupunginjohtajan johtoryhmässä 20.12.2019 päätettiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kaupunkitasoisista painopisteistä vuonna 2020. Tytäryhtiöiden painopisteet olivat

1. Tytäryhteisöjen osallistuminen kuntatalouden sopeutustoimiin.
2. Kaupunkistrategian tavoitteiden toteutuminen tytäryhteisöjen toiminnassa.
3. Konserniohjeen soveltaminen tytäryhteisön toimintaan.

Tytäryhteisöt raportoivat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan etenemisestä tammi-kesäkuun osavuositiedotuksessa sekä koko vuoden osalta laatimalla sisäisen valvonnan selonteon tilinpäätöksen ja vuosiraportoinnin yhteydessä.

Keskitettyjen konsernitoimintojen ja –palvelujen käyttö

Tytäryhteisöt ovat pääsääntöisesti keskittäneet rahaliikenteensä kaupungin konsernitilille. Tytäryhteisöt ovat neuvotelleet rahoitukseen liittyvistä asioista talousjohtajan kanssa. Yhteisöt ovat esittäneet lainoitustarpeensa kaupungille talousarvion valmistelun yhteydessä ja sopineet talousjohtajan kanssa lainoituksen järjestämisestä. Kaupunki on antanut tytäryhteisöille takauksia, joista peritään takauspalkkio.

Konserniohjeen mukaan yhteisöjen tulee tukipalveluja hankkiessaan ensisijaisesti selvittää kaupungin tai muiden konserniyhteisöjen tarjoamat palvelut ja kilpailukykyisyys muihin käytettävissä oleviin vaihtoehtoihin nähden. Näitä palveluja ovat mm. toimitila- ja kiinteistöpalvelut, hankintapalvelut, talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut, ateriapalvelut, laitoshuoltopalvelut, puhtaanapitopalvelut, keskusvarastopalvelut, vakuutusten hankkiminen, ICT-palvelut, henkilöstöhallinnon palvelut, tarkastuspalvelut, lakipalvelut ja arkistointi sekä monistus- ja painatuspalvelut. Käytetyimpiä konsernipalveluja ovat hankintapalvelut, ateriapalvelut ja laitoshuollon palvelut sekä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernitilinpäätöksessä esitetään kuntakonsernin tulos ja taloudellinen asema siten kuin konserniyhteisöt olisivat yksi kirjanpitovelvollinen. Kunnan konsernitilinpäätös käsittää konsernituloslaskelman, konsernitaseen, konsernin rahoituslaskelman sekä niiden liitetiedot.

Konserni tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernin tuloslaskelmalla liitetietoineen osoitetaan kaupunkikonsernin tulorahoituksen riittävyys ja toiminnan taloudellinen tulos. Tuloslaskelmassa on vähennetty konserniyhteisöjen väliset sisäiset tuotot ja kulut sekä sisäinen voitonjako. Ulkopuolisten omistus tytäryhteisöjen tuloksesta on omana eräänään nimikkeellä Vähemmistöosuudet. Konsernin osuus osakkuusyhteisöjen tuloksesta on omalla rivillään nimikkeellä Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta). Lisäksi saadut osingot ja muut vastaavat voitto-osuudet on vähennetty konsernituloslaskelmasta.

Konsernin tilikausi oli 45,7 milj. euroa ylijäämäinen, mikä oli 47,3 milj. euroa parempi kuin edellisenä vuonna.

Kuopio-konsernin toimintatuotot olivat tilikaudella 588 milj. euroa ja toimintakulut 1.213 milj. euroa. Toimintatuotot vähenivät 14 % eli enemmän kuin toimintakulut, jotka vähenivät 6 %. Toimintatuotot kattoivat 49 % konsernin toimintamenoista. Emokaupungin vastaava tunnusluku oli 19 %. Konsernin toimintakate oli – 622 milj. euroa, joka on 24 milj. euroa heikompi kuin edellisenä vuonna.

Konsernin verotulot olivat 486 milj. euroa (kaupungin tulovero, kiinteistövero ja osuus yhteisöveron tuotosta). Verotulot olivat 22 milj. euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna. Valtionosuudet olivat 314 milj. euroa. Konsernin valtionosuus muodostuu Kuopion kaupungin saamasta valtionosuudesta 249 milj. euroa sekä kaupungin osuudesta Savon koulutuskuntayhtymän valtiolta saamasta opiskelijoiden yksikköhintarahoituksesta ja Savonia-ammattikorkeakoulu oy:n valtiolta saamasta perusrahoituksesta, yhteensä 65 milj. euroa. Valtionosuudet olivat 49 milj. euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna.

Konsernin rahoitustuotot olivat 3 milj. euroa ja rahoituskulut 13 milj. euroa. Rahoitustuotot vähenivät 1 milj. euroa ja rahoituskulut kasvoivat 1,5 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Konsernin vuosikate oli 169 milj. euroa, joka on 44 milj. euroa parempi kuin edellisenä vuonna. Vuosikate kattoi tilikauden poistot, tunnusluvun ollessa 144 %, kun se edellisenä vuonna oli 107 %. Poistot kasvoivat edellisestä vuodesta 2 milj. eurolla ja olivat suuruudeltaan 117 milj. euroa. Vuosikate asukasta kohden oli 1.405 euroa, joka on kolmanneksen enemmän kuin edellisenä vuonna. Emokaupungin vastaavat tunnusluvut olivat 120 % ja 476 euroa/asukas.

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernin rahoituslaskelmalla osoitetaan varojen hankinta ja niiden käyttö tilivuoden aikana. Laskelmassa otetaan huomioon tuloslaskelmaan ja taseeseen tehty eliminointi- ja yhdistelykirjaukset. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja otto-lainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa konsernin rahavarojen muutoksen tilikaudella.

Konsernin varsinaisen toiminnan rahavirta eli tulorahoitus oli 156 milj. euroa, joka on noin 54 milj. euroa (54 %) edellisvuotta suurempi. Tulorahoituksen korjauserät olivat -11 milj. euroa. Korjauserillä oikaistaan vuosikatetta kaupunkikonsernin saamien pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoittojen ja -tappioiden, osakkuusyhteisöjen tulososuuksien ja pakollisten varausten muutosten osalta.

Kaupunkikonsernin investoinnit olivat 236 milj. euroa, joka on 11 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kaupunkikonsernin suurimmat investoijat Kuopion kaupungin lisäksi olivat Kuopion Energia Oy 24 milj. euroa ja Niiralan Kulma Oy 22 milj. euroa.

Toiminnan ja investointien yhteenlaskettu rahavirta oli 29 milj. euroa negatiivinen eli rahavirrat eivät katta-neet konsernin nettoinvestointeja. Tulorahoituksen riittävyttä kuvaava investointien tulorahoitusprosentti oli 72 %, mikä on noin 40 prosenttia edellisvuotta enemmän. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viimeisen viiden vuoden ajalta on voimakkaasti negatiivinen, - 157 milj. euroa. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Konsernin rahoituksen rahavirta oli 108 milj. euroa positiivinen. Kaupunkikonsernissa pitkäaikaisia uusia lainoja nostettiin 174 milj. euroa ja vanhoja lainoja lyhennettiin 78 milj. euroa.

Konsernin rahavarat lisääntyivät 79 milj. euroa ja ne olivat vuoden lopussa 297 milj. euroa. Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyyspäivinä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla. Konsernin kassan riittävyys oli 70 päivää, kun se edellisenä vuonna oli 49 päivää.

Laskennallinen lainanhoitokate on uusi tunnusluku. Perusajatus on, että tunnusluku kuvaa velanhoitokykyä, kun vuosikatteen riittävyttä verrataan lainojen korkokuluihin ja lyhennyksiin. Koska lainojen lyhennysaika- taulut vaihtelevat kunnittain, laskennassa käytetään kaavamaisesti kahdeksaa vuotta kaikkien kuntien osalta. Konsernin laskennallinen lainanhoitokate on kriisikuntakriteeristössä, jota sovelletaan ensimmäisen kerran vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten perusteella vuonna 2022. Kuntalaissa määritellään tunnusluvun raja- arvoksi 0,8, joka kuvaa kunnan erityisen vaikeaa taloudellista asemaa. Laskennallisen lainanhoitokateen arvon 1,0 alittuessa kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomiota taloutensa kehitykseen ja analysointiin.

Konsernin tase ja sen tunnusluvut

Konsernitaseella ja sen liitteillä osoitetaan kuntakonsernin taloudellinen asema selvittämällä konserniyhteisöjen varat, velat ja vastuut ulkopuolisille. Konserniyhteisöjen keskinäiset saamiset ja velat sekä omistukset on eliminoitu. Konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjen yhteisöjen taseisiin aktivoitujen sisäisten katteiden muutokset tilikauden aikana otetaan huomioon.

Konsernitaseen loppusumma oli 2.049 milj. euroa, jossa oli kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 141 milj. euroa (7 %). Taseen vastaavista 1.646 milj. euroa (80 %) on pysyvien vastaavien hyödykkeitä ja 295 milj. euroa (14 %) rahaa ja pankkisaamisia. Pysyvät vastaavat kasvoivat 71 milj. euroa (5 %). Suurimmat rahavarat olivat Niiralan Kulma Oy:n 53 milj. euroa, Kuopion kaupungin 100 milj. euroa, Kuopion Energia Oy:n 24 milj. euroa ja Kuopion Opiskelija-asunnot Oy:n 23 milj. euroa.

Konsernin oma pääoma oli 498 milj. euroa. Oman pääoman osuus taseesta on 24 %. Konsernitaseen kertynyt ylijäämä on 54 milj. euroa. Asukasta kohden laskettuna ylijäämä oli 453 euroa.

Konsernin ulkoinen lainakanta vuoden lopussa oli 1.168 milj. euroa. Lainakanta kasvoi edellisvuodesta 92 miljoonalla eurolla. Asukaskohtainen tunnusluku nousi lähes 700 euroa edellisvuodesta ollen 9.715 euroa. Konsernin ulkoisesta lainakannasta suurimmat velat olivat Kuopion kaupungin 460 milj. euroa, Kuopion Energia Oy:n 254 milj. euroa ja Niiralan Kulma Oy:n 210 milj. euroa.

Konsernin omavaraisuusasteeksi muodostui 27 %. Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Alle 50 %:n omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta. Emokaupungin omavaraisuusaste oli 52 %.

Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus oli 105 %. Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Emokaupungin vastaava tunnusluku oli 62 %.

Konsernitarkastelussa Mestar Kuopio Oy:n yhtiöittämisen vaikutukset konsernituloslaskelman satunnaisiin tuloihin ja tulokseen, konsernitaseen sijoituksiin ja antolainasaamisiin sekä konsernirahoituslaskelman eriin eliminoituvat.

Kuopio konserni
TULOSLASKELMA

	2017 M€	2018 M€	2019 M€	2020 M€
Toimintatulot	614,6	662,8	683,8	588,2
Toimintamenot	-1 170,6	-1 232,3	-1 281,6	-1 212,6
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1,1	1,0	0,3	2,5
TOIMINTAKATE	-554,9	-568,6	-597,5	-621,9
Verotulot	452,7	441,3	464,0	486,2
Valtionosuudet	258,0	257,3	265,5	314,4
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotulot	0,4	0,4	0,7	0,5
Muut rahoitustulot	2,5	6,5	3,8	2,9
Korkomenot	-14,1	-12,4	-11,7	-13,0
Muut rahoitusmenot	-0,7	-1,2	0,0	-0,2
Rahoitustulot ja -menot	-11,9	-6,8	-7,2	-9,8
VUOSIKATE	143,9	123,2	124,7	168,9
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-103,6	-106,0	-114,8	-117,1
Omistuksen eliminointierot	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvonalentumiset	0,0	-0,1	-1,3	0,0
Poistot ja arvonalentumiset	-103,6	-106,1	-116,1	-117,1
Satunnaiset erät	0,0	1,4	0,0	0,6
TILIKAUDEN TULOS	40,3	18,5	8,6	52,4
Tilinpäätössirrot	0,0	-1,0	-0,1	0,4
Tilikauden verot	-2,4	-1,5	-3,0	-2,8
Laskennalliset verot	-2,5	-5,1	-4,4	-1,6
Vähemmistöosuus	-2,6	-1,0	-2,7	-2,7
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	32,8	9,9	-1,6	45,7
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Toimintatulot / Toimintamenot, %	52,5 %	53,8 %	53,4 %	48,5 %
Vuosikate / Poistot, %	138,9 %	116,2 %	107,4 %	144,2 %
Vuosikate, € / asukas	1 217	1 038	1 046	1 405
Asukasmäärä	118 209	118 664	119 282	120 210

Kuopio konserni
RAHOITUSLASKELMA

	2017 M€	2018 M€	2019 M€	2020 M€
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	143,9	123,2	124,7	169
Satunnaiset erät	0,0	1,4	0,0	1
Tilikauden verot	-2,4	-1,5	-3,0	-3
Tulorahoituksen korjauserät	-5,5	-26,6	-20,4	-11
Toiminnan rahavirta yhteensä	136,0	96,4	101,3	156
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-218,6	-238,5	-247,4	-236
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2,4	2,6	2,8	3
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	55,8	113,9	65,3	49
Investointien rahavirta yhteensä	-160,4	-122,0	-179,2	-184
Toiminnan ja investointien rahavirta	-24	-26	-78	-29
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-0,8	-0,6	-0,5	0
Antolainasaamisten vähennykset	0,0	0,2	0,1	0
Antolainauksen muutokset yhteensä	-0,8	-0,3	-0,4	0
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	84,0	121,4	212,5	174
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-123,4	-95,6	-92,6	-78
Lyhytaikaisten lainojen muutos	42,6	-24,0	0,3	-4
Lainakannan muutokset yhteensä	3,2	1,8	120,2	92
Oman pääoman muutokset				
Oman pääoman muutokset	-0,6	3,8	-1,0	-1
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,1	-0,2	0,1	4
Vaihto-omaisuuden muutos	1,2	-0,3	-1,1	-4
Saamisten muutos	-22,1	-1,6	-2,1	1
Korottomien velkojen muutos	11,2	36,3	8,0	16
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-9,6	34,2	4,9	17
Rahoituksen rahavirta	-7,9	39,4	123,8	108
Rahavarojen muutos	-32,4	13,8	45,8	79
Rahavarat 31.12.	158,2	172,0	217,8	297
Rahavarat 1.1.	190,6	158,2	172,0	218
Rahavarojen muutos	-32,4	13,8	45,8	79

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2017	2018	2019	2020
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä				
5 vuodelta, euroa	-177	-114	-139	-157
INVESTOINNIT				
Investointien tulorahoitus, %	66,5 %	52,2 %	51,0 %	72,3 %
= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno				
Pääomamenojen tulorahoitus, %	42,5 %	37,2 %	37,0 %	54,2 %
= 100 * Vuosikate / (Investointien omahankintameno + Antolainojen nettolisäys + Lainanlyhennykset)				
LAINANHOITO				
Laskennallinen lainanhoitokate	1,1	1,0	0,9	1,1
= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)				
Kassan riittävyys, pv	38	40	49	70
Asukasmäärä	118 209	118 664	119 282	120 210

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, euroa

Toiminnan ja investointien rahavirta välituloksen viiden vuoden kertymän avulla seurataan investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä.

Investointien tulorahoitus

100*Vuosikate / Investointien omahankintameno

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman pysyvien vastaavien lisäyksiä, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate

(Vuosikate+Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Lainanlyhennyksillä tarkoitetaan rahoituslaskelman mukaisia pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiä

Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsernitaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Kassan riittävyys, pv

365 * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kuopio konserni

TASE	2017 M€	2018 M€	2019 M€	2020 M€
VASTAAVAA				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	8,7	10,0	10,7	11,6
Muut pitkävaikutteiset menot	8,5	9,6	9,3	13,2
Ennakkomaksut ja keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	0,4	0,3	0,9	2,4
Aineettomat hyödykkeet	17,6	19,8	20,9	27,2
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	135,2	140,0	142,8	139,9
Rakennukset	799,3	832,2	840,2	1 044,6
Kiinteät rakenteet ja laitteet	201,0	224,7	261,3	105,7
Koneet ja kalusto	165,8	158,2	150,4	164,6
Muut aineelliset hyödykkeet	4,3	5,6	5,8	5,6
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	70,4	55,3	91,8	79,6
Aineelliset hyödykkeet	1 376,0	1 416,1	1 492,4	1 540,2
Sijoitukset				
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	9,7	12,6	19,5	27,5
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonorotukset	35,4	32,8	39,1	47,5
Joukkovelkakirjasaamiset	0,0	0,2	0,2	0,1
Muut lainasaamiset	0,5	0,5	0,5	0,7
Muut saamiset	2,3	2,4	2,8	2,6
Sijoitukset	47,9	48,6	62,1	78,4
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 441,4	1 484,5	1 575,3	1 645,8
TOIMEKSIANTOJEN VARAT				
Valtion toimeksiannot	2,7	2,8	1,8	4,9
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1,5	1,6	1,9	1,8
Muut toimeksiantojen varat	1,3	1,3	1,2	1,4
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	5,5	5,7	4,9	8,1
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet	12,1	13,5	14,6	18,3
Keskeneräiset tuotteet	0,2	0,2	0,2	0,1
Vaihto-omaisuus	12,3	13,6	14,7	18,4
Saamiset				
Pitkäaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	0,1	0,0	0,0	0,0
Lainasaamiset	0,2	0,3	0,2	0,1
Muut saamiset	0,1	0,9	1,7	2,0
Pitkäaikaiset saamiset	0,3	1,2	1,9	2,2
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	30,8	48,7	44,2	41,9
Lainasaamiset	0,1	0,1	0,1	0,1
Muut saamiset	24,3	18,5	23,1	15,7
Siirtosaamiset	32,1	25,5	26,1	19,8
Lyhytaikaiset saamiset	87,2	92,8	93,5	77,5
Saamiset	87,5	94,0	95,4	79,7
Rahoitusarvopaperit				
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	0,8	0,0	0,0	0,0
Muut arvopaperit	1,3	1,0	1,0	2,1
Rahoitusarvopaperit	2,0	1,0	1,0	2,1
Rahat ja pankkisaamiset	156,2	171,0	216,7	294,8
VAIHTUVAT VASTAAVAT	258,1	279,7	327,9	395,0
VASTAAVAA	1 705,0	1 769,9	1 908,1	2 048,9

Kuopio konserni

TASE	2017 M€	2018 M€	2019 M€	2020 M€
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Peruspääoma	432,4	432,4	432,4	432,4
Ylikurssirahasto	0,0	0,1	0,1	0,1
Arvonkorotusrahasto	0,1	0,1	0,1	0,1
Muut omat rahastot	11,6	11,5	10,9	10,5
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-30,6	0,9	12,3	8,7
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	32,8	9,9	-1,6	45,7
OMA PÄÄOMA	446,3	454,9	454,2	497,5
VÄHEMMISTÖOSUUDET	39,1	42,9	51,2	47,0
PAKOLLISET VARAUKSET				
Eläkevaraukset	0,2	0,2	0,2	0,2
Muut pakolliset varaukset	12,2	14,2	13,5	15,2
PAKOLLISET VARAUKSET	12,5	14,4	13,7	15,4
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT				
Valtion toimeksiannot	2,8	3,0	2,1	8,3
Lahjoitusrahastojen pääomat	2,4	2,4	2,6	3,1
Muut toimeksiantojen pääomat	3,7	3,4	3,6	4,0
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	8,9	8,9	8,3	15,4
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	788,3	823,2	926,7	1 005,2
Pääomalainat	0,0	1,6	9,4	9,3
Lainat julkisyhteisöiltä	51,6	43,9	48,7	42,1
Saadut ennakot	0,2	1,0	0,0	0,0
Ostovelat	0,8	0,0	0,0	0,0
Liittymismaksut ja muut velat	52,2	53,5	63,1	63,0
Siirtovelat	0,0	0,0	0,0	1,4
Laskennallinen verovelka	13,6	17,4	20,7	21,8
Pitkäaikainen vieras pääoma	906,7	940,6	1 068,6	1 142,8
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Joukkovelkakirjalainat	25,0	0,0	0,0	0,0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	75,4	79,9	84,3	104,6
Pääomalainat	0,0	0,0	0,2	0,2
Lainat julkisyhteisöiltä	6,9	7,1	6,7	6,5
Saadut ennakot	8,5	17,9	15,1	20,5
Ostovelat	56,8	59,4	61,1	62,8
Muut velat	27,4	33,1	34,1	29,2
Siirtovelat	87,0	104,9	103,9	99,7
Laskennalliset verovelat	4,5	5,8	6,9	7,3
Lyhytaikainen vieras pääoma	291,5	308,1	312,1	330,8
VIERAS PÄÄOMA	1 198,3	1 248,7	1 380,7	1 473,6
VASTATTAVAA	1 705,0	1 769,9	1 908,1	2 048,9
KONSERNIN TUNNUSLUVUT				
Omavaraisuusaste, %	28,6	28,4	26,7	26,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	89,8	90,3	96,6	104,6
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), milj €	2,2	10,9	10,7	54,4
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), € / asukas	18	92	90	453
Konsernin lainat, € / asukas	8 013	8 053	9 020	9 715
Konsernin lainakanta 31.12., milj €	947,2	955,7	1 075,9	1 167,8
Lainat ja vuokravastuut 31.12., milj € *		1 112,9	1 266,3	1 315,5
Lainat ja vuokravastuut, € / asukas		9 379	10 616	10 944
Konsernin lainasaamiset 31.12., milj €	0,5	0,7	0,7	0,8
Kunnan asukasmäärä	118 209	118 664	119 282	120 210
Konsernin henkilöstön lukumäärä keskimäärin	8 383	9 985	10 076	9 340

Konsernin omavaraisuusaste, %

= 100 x (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) /

(Koko pääoma - Saadut ennakot)

Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 x (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

* yhtenäinen laskentatapa vuodesta 2018 lähtien

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.7.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen tuloksenkäsittelyä on 18.604.332,98 euroa ylijäämäinen.

Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan seuraavasti: ydinkaupunki 9.468,15 euroa, Tilapalvelut 41.923,08 euroa ja Pohjois-Savon pelastuslaitos 119.552,05 euroa, yhteensä 170.943,28 euroa.
- Tuloutetaan kaupunginvaltuuston 8.6.2020 § 44 päätöksellään lakkauttaman tapaturmavakuutusrahaston jäljellä oleva pääoma 401.997,53 euroa.
- Tilikauden ylijäämä 19.177.273,79 euroa lisätään edellisten tilikausien ylijäämään kuluvan vuoden (2021) kirjanpidossa.

1.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (Kuntalaki 115 §).

Esitystä talouden tasapainottamisesta ei tarvita, koska taseessa on aikaisemmilta tilikausilta kertyneitä ylijäämiä 157.061.076,21 euroa ja tilikauden 2020 ylijäämän 19.177.273,79 euroa lisäämisen jälkeen taseessa on kertynyttä ylijäämää yhteensä 176.238.350,00 euroa.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Tavoitteiden toteutuminen

2.1.1 Strategisten tavoitteiden seuranta

Vuoden 2020 talousarviossa oli yhteensä 41 valtuustoon nähden sitovaa kaupunkitason strategiaa toteuttavaa tavoitetta. Tavoitteista 31 (76 %) on edennyt suunnitellusti. Kaikkien asetettujen tavoitteiden suuntaan on edetty, sillä täysin toteutumattomia tavoitteita ei ole. Asetetuista tavoitteista 10:ssä (24 %) on edetty odotettua hitaammin. Näiden tavoitteiden toteutumista ovat hidastaneet erityisesti koronapandemia, resurssihaasteet sekä toimenpiteiden toteutumiseen tarvittava pitkä, yli tilikausien ulottuva toteutusaika.

Taulukko: Tavoitteiden toteutuminen strategian näkökulmittain vuonna 2020

Tavoitteen toteutuminen		Strategian näkökulma				Yhteensä	% -osuus
Symboli	Selite	Kasvava Kuopio	Hyvinvoiva Kuopio	Resurssiviisas Kuopio	Uudistuva Kuopio		
✓ ●	valmis / etenee suunnitellusti	10	6	8	7	31	76 %
■	etenee osittain tai hitaasti	2	3	2	3	10	24 %
▼	ei etene	-	-	-	-	-	-
Tavoitteita yhteensä		12	9	10	10	41	100

1. KASVAVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
1.1 Kilpailukykyinen yrittäjyyssympäristö	yritysyystävällisyys ELPO-mittaristo	Kuopio säilyttää asemansa yritysyystävällisten kärkikaupunkien joukossa.	● (etenee suunnitellusti) Kuopio sijoittui suurten (yli 50 000 asukkaan) kaupunkien joukossa viidenneksi elinkeinopolitiikan kokonaisarvosanassa Suomen Yrittäjien kuntabarometrissä (ent. ELPO-mittaristo). Kuopio oli yli 100 000 asukkaan kaupunkien joukossa toiseksi suosittuun toimipaikka yrityksille Taloustutkimuksen Kuntien imago 2020 -tutkimuksessa. Kuopion seutukunta sijoittui 25 seutukunnan joukossa 14. yritystoiminnan vetovoimaisuutta mitanneessa Elinkeinoelämän keskusliiton Kuntaranking 2021 -tutkimuksessa.	Kaikki palvelualueet

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähtävä tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
1.1 Kilpailukykyinen yrittäjyyssympäristö	yriytysten työvoiman saatavuus (kysely), väestökehitys, ulkomaan kansalaiset ja vieraskieliset (%) väestöstä, oppilaitoksista valmistuneista jää alueelle (%), tarjotut harjoittelu- ja kesätyöpaikat	Edistetään opiskelu- ja työperäistä muuttoa ja maahanmuuttoa Kuopioon sekä ulkomaalaisten ammattiosaajien sitoutumista alueeseen.		(etenee suunnitellusti) Toteutettiin Future Savo (EAKR) -hankkeen toimenpiteitä, mm. muutajapalvelu. Koronapandemian vuoksi rekrytointimessuille ja tapahtumiin ei osallistuttu. Kv-opiskelijoiden alueelle sitoutumiseen tähtäävä Pohjois-Savo Talent Hub -hanke (ESR), jossa kaupunki on osatoteuttajana, käynnistyi syksyllä. Järjestettiin kansainvälisyyden aamukahveja toimijoiden verkottamiseksi. Venäjänkielisen väestön työelämävalmiuksia tuettiin Kansalaislähtöinen kaupunkikehittäminen -hankkeen (ESR) avustuksilla. Kansainvälisen koulupolun edistäminen ei edennyt koronapandemian vuoksi. Kansainvälisen päiväkodin osalta käytiin alustavia keskusteluja yksityisen toimijan kanssa.	Kaikki palvelualueet
	tonttivaranto	Huolehditaan riittävästä ja monipuolisesta yritystonttitarjonnasta.		(etenee hitaasti tai osittain) Yritystonttikysyntä on pysynyt hyvänä. Uudet tonttivaraukset ja -kaupat vähensivät yritystonttivarantoa. Yrityskaavojen laadinnassa oli resurssihaasteita. Kaavoituksessa pääpaino oli elinkeinoalueissa. Savilahden kaavoitus eteni suunnitellusti. Matkusten logistiikka-alueen kaavoitus viivästyi mm. luontoselvitysten vuoksi. Pienen-Neulamäen jatkoalueen käyttöönottoa edistävistä toimenpiteistä neuvoteltiin. Uusien kaava-alueiden käyttöönottoa edistettiin.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
	uudet yritykset, työpaikkakehitys, liikevaihto, vienti, palkkasumma	Kehitetään edelleen yrityksille suunnattuja palveluja yhteistyössä kumppanien kanssa.		(etenee suunnitellusti) Valtioneuvoston asetuksen mukaista yksinyrittäjätukea korona-poikkeustilanteen vuoksi kaupungilta haki 989 yrittäjää ja tukea myönnettiin 846 yrittäjälle yhteensä 1,7 milj. euroa. Kuopiolaisille yrityksille myönnettiin koronatukia Kuopion kaupungin, ELY:n, Business Finlandin ja valtiokonttorin kautta yhteensä yli 32,3 milj. euroa. <i>Jatkuu...</i>	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähtävä tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
1.1 Kilpailukykyinen yrittäjyyssympäristö	uudet yritykset, työpaikkakehitys, liikevaihto, vienti, palkkasumma	Kehitetään edelleen yrityksille suunnattuja palveluja yhteistyössä kumppanien kanssa.	Jatkuu... Yrityksille suunnattuja palveluja kehitettiin Savonia-AMK:n hallinnoiman ja kaupungin osatoteuttaman Business Center -hankkeen (ESR) kautta. Hankkeessa kehitettyjen, kaupungin omia yrityspalveluja täydentävien palvelujen jatkuminen turvattiin yhteistyösopimusmallilla, kun hanke päättyi 31.8.2021.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
	matkailijoiden yöpymiset	Kehitetään matkailun ja tapahtumien toimintaympäristöä (mm. Puijo, Tahko, Kuopionlahti, Matkustajasatama).	 (etenee suunnitellusti) Koronapandemia vaikutti alueen matkailuun ja matkailijoiden yöpymiset vähenivät 25 %:a vuoteen 2019 verrattuna. Matkailun toimintaympäristöä kehitettiin Puijolla, jossa tuolihissi ja ympäristö -yleissuunnitelma valmistui ja Puijo Peak Oy:n osahankkeet hyväksyttiin. Tahkolla keskustan maankäytön yleissuunnitelma valmistui, toteutettiin neljä matkailupalvelujen asemakaavan muutoshanketta, edistettiin moottorikelkkareittien virallistamista rakentamalla moottorikelkkareitti välillä Varpaisjärventie-Anna-Marintie sekä osarahoitettiin Tahkon kyläyhdistyksen Leader-hanketta Tahkon Tähdet -reitin rakentamiseksi. Kuopion matkustajasataman laajennus valmistui. Matkailun kansainvälistämiseen tähtäävä, Savogrow Oy:n hallinnoima Pohjois-Savon Lakeland2 -hanke (EAKR) eteni suunnitellusti.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
1.2 Vetovoimainen innovaatio- ja oppimisympäristö sekä laadukas koulutusketju	tutkimus- ja kehittämisrahoitusrahoitus, kaupungin panostus innovaatiotoimintaan	Innovaatioympäristön synergia toimii ja tukee start up -toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä.	 (etenee suunnitellusti) Valmisteltiin yhteistyössä tiedelaakson toimijoiden kanssa valtion ja alueen välistä innovaatioekosysteemisopimusta vuosille 2021-2023. Toteutettiin yrityksille tuotekehitysmahdollisuuksia aidossa käyttäjäympäristössä tarjoavaa Kuopio Living Lab -hanketta (EAKR) ja väljennettiin hankkeen aiempia toimialarajauksia. Koronapandemia siirsi testauksia ja vähensi yritysten yhteydenottoja. Hankkeelle saatiin jatkoa vuoden 2021 loppuun. Käynnistettiin yhteiskehittämistoinnin integrointi osaksi Business Centeriä ja kaupungin perustointia. Pohjois-Savon pääomasijoitusrahaston toiminta käynnistyi kesäkuussa.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue

				Jatkuu...	
Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähtävä tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
1.2 Vetovoimainen innovaatio- ja oppimisympäristö sekä laadukas koulutusketju	tutkimus- ja kehittämisrahoitusrahoitus, kaupungin panostus innovaatiotoimintaan	Innovaatioympäristön synergia toimii ja tukee startup-toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä.	●	Jatkuu... Invest and Grow in Kuopio Region -hanke (EAKR) päättyi 30.9.2020. Invest in -toiminnan kehittämistä ja laajentamista koko maakunnan alueelle on jatkettu 1.10.2020 käynnistyneessä Invest and Expand in Pohjois-Savo -hankkeessa (EAKR).	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
	käynnissä olevat kehittämiss Hankkeet	Savilahden ICT-ympäristöä rakennetaan avoimeksi ja yritystoimintaa edistäväksi.	●	(etenee suunnitellusti) Kilpailutettu Kuopion tietoliikenneverkkokonsepti 2050 ja kehittämissuunnitelman tekeminen. Työ käynnistettiin syksyllä ja jatkuu syksyn 2021 saakka. Savilahdentien saneeraus aloitettiin Valosali-urakalla. Toteutus sisältää älykästä ICT-ympäristöä mikroputkiverkoston avulla.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
1.3 Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	edunvalvonnan vaikutavuus	Viestintää ja edunvalvontaa kehitetään systemaattisesti edelleen (vaikuttamisen kohteet, vaikutavuusviestintä, yhteistyö).	●	(etenee suunnitellusti) Edunvalvonnan keskeisinä kärkinä olivat saavutettavuuteen liittyvät hankkeet (itärata, vt5, ratapiha), MAL-sopimukset sekä kuntatalous. Viestintää ja markkinointia tehostettiin mm. ottamalla käyttöön edunvalvontaan ja vaikuttamiseen tarkoitettu Kuopio Highlights -verkkoalusta, ottamalla käyttöön alueellisen markkinoinnin uusi yhteistyön koordinoitumalli yhdessä Kuopio Tahko -matkailumarkkinointiyhtiön sekä alueen oppilaitosten kanssa, ottamalla käyttöön osaavan työvoiman rekrytointia tukeva karttasovellus ja toteuttamalla kohdennetusti pääkaupunkiseudulle suorajakelu Kuopio by Nature englanninkielisestä brändijulkaisusta. Lisäksi kehitettiin ja lisättiin digitaalista, monikanavaista viestintää mm. vanhuspalveluissa, kirjastossa, museoissa, kansalaisopistossa ja liikuntapaikkapalveluissa.	Kaikki palvelualueet
1.4. Rohkea kaupunki-kehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	rakentamisen määrä, kaupunkikeskustan väestömäärä ja työpaikkamäärä, kaupunkikeskustan elinvoimaluku	Kaupunkikeskustan täydennysrakentaminen jatkuu.	●	(etenee suunnitellusti) Keskustan asukasmäärä ja työpaikkamäärä ovat kasvussa. Keskustan alueelle valmistui uusia asuintaloja (mm. Kuopion Portti, Aapeli ja Voiportti, Malmgreninranta, Konttinen), uutta liiketilaa (mm. Kuopion Portti) sekä matkakakeskustilat.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön

				Jatkuu...	palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue
Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
1.4. Rohkea kaupunki-kehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	rakentamisen määrä, kaupunkikeskustan väestömäärä ja työpaikkamäärä, kaupunkikeskustan elinvoimaluku	Kaupunkikeskustan täydennysrakentaminen jatkuu.		Jatkuu... Ruutukaava-alueella on käynnissä viisi asemakaavahanketta. Torin länsilaidan kehittämisen kaupallinen kehittämissuunnitelma valmistui keväällä ja 2. vaiheen valmistelu on aloitettu. Keskustan osayleiskaava on luonnosvaiheessa keväällä 2021. Kuntolaakson uusi uimahalli otettiin käyttöön 1.8.2020. Kuopion museon peruskorjaus ja laajennus valmistui syksyllä ja tilat otetaan vaiheittain käyttöön 1.1.2021 alkaen. Hatsalan uuden koulun paikan kartoitus on käynnissä.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue
	kaupunkikeskustan elinvoimaluku, uudet tapahtumat	Aktivoidaan kaupunkikeskustan tapahtumatoimintaa yhdessä järjestöjen yms. kanssa.		(etenee hitaasti tai osittain) Tapahtumapalveluiden uusi toimintamalli on valmis. Tapahtumiesitysten valmistelussa otettiin käyttöön laajennettu vaikuttavuuden arviointimalli vuoden 2021 alusta. Koronapandemian takia tapahtumia siirrettiin myöhempään ajankohdtaan tai järjestettiin verkkotapahtumina tai striimattuina. Tapahtumajärjestäjien kanssa neuvoteltiin aiemmin myönnettyjen tapahtumatu- kien siirtämisestä myöhemmin järjestettäviin tapahtumiin.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue
	Savilahden rakentamisen eteneminen	Savilahden toteutus etenee suunnitellun mukaisesti.		(etenee suunnitellusti) Savilahden tontinluovutuskilpailun voittajan kanssa käynnistettiin suunnittelutyö. Savilahdentien ensimmäinen urakka (Valosali) ja infran siirrot ovat käynnissä, rakentaminen on edennyt aikataulussa. Toisen urakan (Hehkun Sydän) rakentaja on valittu. Maankäytösopimus Suomen Yliopistokiinteistöt Oy:n kanssa allekirjoitettiin alkuvuodesta. Savilahden pohjukkaan suunnitellusta ja ensimmäisenä sijoittuvasta Kuopaksen opiskelija-asuntohankkeesta on käyty neuvotteluja. Asuntojen rakentaminen käynnistyy vuonna 2022.	Kaupunkiympäristön palvelualue

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
1.4. Rohkea kaupunki-kehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	Savilahden näkyvyys	Savilahden tunnettuutta edistetään markkinoinnin ja viestinnän keinoin.	 (etenee suunnitellusti) Savilahti –brändiä vahvistava uusi visiotyö on valmis. Markkinointitoimenpiteet etenevät suunnitellusti. Savilahden internetsivujen uudistus on valmisteilla. Savilahden kehityshankkeita ja viestintää varten on kehitetty paikkatietopohjaista extranet-palvelua Kuopion karttapalvelun rinnalle. Palvelussa viestitään tulevista suunnitelmista ja esim. poikkeusliikennejärjestelyistä alueella. Palvelun käyttöönotto on vuonna 2021.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue

Mittari	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	TP 2020
Yritysystävällisyys, kunnat yli 50 000 as. (sijaluku)	1.	..	8.	..	2.	..	6.	..	5.
Kuopion seudun pk-yritykset, joissa työvoiman saatavuus merkittävän työllistämisen este (%)	19,0	..	15,0	19,0	18,0	30,0	33,0	23,0	23,0
Väestö	114 055	115 108	116 171	116 921	117 740	118 209	118 664	119 282	120 210
Ulkomaan kansalaiset / vieraskieliset (%)	2,0 / 2,7	2,0 / 2,9	2,2 / 3,2	2,4 / 3,4	2,5 / 3,6	2,5 / 3,8	2,6 / 3,9	2,7 / 4,1	..
Oppilaitoksista valmistuneista alueelle jääneet (%), ISY / AMK	34,7/58,5	36,4/64,6	39,8/62,3	37,4/63,0	35,1/62,2	31,4/59,6	32,5/60,7	..	..
Uudet yritykset (kpl)	..	484	468	482	494	506	631	630	525**
Työpaikat (kpl)	52 213	51 596	50 571	50 347	50 877	51 833	52 932	..	..
Liikevaihdon muutos (%), Kuopio	3,2	3,1	-0,9	1,1	4,9	3,7	6,0	6	-2,0***
Viennin muutos, (%) Kuopion seutu	5,8	0,5	-8,4	10,1	-3,5	9,9	..	4,6	..
Palkkasumman muutos (%), Kuopio	4,0	5,2	1,0	0,8	4,0	3,5	5,8	4,4	-0,9***
Yöpymiset majoitusliikkeissä (kpl), Kuopio	578 439	572 838	539 244	527 824	551 306	542 103	533 836	544 445	408 589*
Tutkimus- ja kehitysrahoitus (milj. €)	119,1	113,1	113,4	109,8	108,6	122,4	142,4	151,7	..
Valmistuneet asuinrakennukset (k-m2)	100 876	110 271	81 472	80 892	80 625	91 224	134 612	76 354	111 360
Valmistuneet toimitilat (k-m2)	102 015	43 444	30 938	56 889	46 317	44 735	39 052	49 437	38 425
Asuntorakentaminen (asuntoa) myönnetty / valmistuneet	..	790/974	964/859	909/933	1384/882	1481/1057	1247/1803	1431/950	1152/1329
Kuopion keskusta-alueen väestö	12 856	13 071	13 156	13 288	13 528	13 416	13 501	13 626	14 000
Kuopion keskusta-alueen työpaikat	11 769	11 603	11 124	11 692	11 650	11 698	11 548	..	..
Kuopion kaupunkikeskustan elinvoimaluku	..	..	..	..	..	..	2,229	2,176	2,033
Kuopion kaupunkikeskustan tyhjät liikelat (%)	..	..	..	..	..	8,3	6,9	6,0	8,7

** Q1 – Q3

*** 1 – 5/2020

2. HYVINVOIVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
2.1. Aktiivisuuteen in- nostava arki	harrastusmahdollisuuk- sien saavutettavuus, har- rastuksen hinnan kokemi- nen, liikunnan harrastami- nen, kulttuuriharrastuksiin osallistuminen	Mahdollistetaan harrasta- minen lapsille ja nuorille mm. siirtämällä harrasta- misen ajallista painopis- tettä koulupäivän yhtey- teen.		(etenee suunnitellusti) Otettiin käyttöön alle 20-vuotiaiden lasten ja nuorten hyvinvointi- ranneke. Myönnettiin yleisavustuksia koulun jälkeisen harrastamisen tuke- miseen. Kuopion harrastamisen malli -hankkeelle saatiin rahoitus. Hake- muksen valmistelu käynnissä valtakunnalliseen "Suomen malli" - hankkeeseen (OKM), jonka tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Olympiakomitean ja suurimpien kuntien kanssa aloi- tettu Nuorten Liike -kehittämistyö nuorten liikunnan harrastamisen tukemiseksi. Pääkirjaston uusi lasten- ja nuortenosasto otettiin käyttöön. Tiloja järjesteltiin paremmin lasten ja nuorten palveluja tukevaksi ja ai- neiston hankinnassa kiinnitettiin huomiota lasten lukemisharras- tuksen edistämiseen. Lisäksi on edistetty erilaisia liikunta-aktiiviteettejä koulupäivän ai- kana, kannustettu koulumatkapyöräilyyn, kehitetty leikkipaikka- verkostoa ja järjestetty hyperhiihtoloma- ja supersyyslomatoin- taa.	Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvin- voinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelu- alue; Perusturvan palvelualue; Terve- denhuollon palvelu- alue
	uudistuksen eteneminen	Uudistetaan liikunnan avustus- ja maksupolitiik- kaa.		(etenee hitaasti tai osittain) Maksu- ja avustuspolitiikan uudistamistyö on käynnissä.	Hyvinvoinnin edistä- misen palvelualue
	toteutetut toimenpiteet	Tehostetaan hyvinvointi- markkinointia.		(etenee suunnitellusti) Toteutettiin Kuntolaakson uuden uimahallin markkinointikam- panja. Käynnistettiin Tiedon ja tarinoiden korttelin markkinointi- kampanjan valmistelu. Laajennettiin Liikkuva Kuopio -alabrändin markkinointi pääsarjayhteistyöhön. Hyvinvointimarkkinointia edis- tetty erityisesti Liikkuva Kuopio-sivuston (https://liikkuvakuopio.fi/) alla.	Elinvoima- ja konser- nipalvelut; Hyvinvoin- nin edistämisen pal- velualue

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
2.2. Varhainen tuki	lasten ja nuorten kokema perheen yhdessä viettämisen ajan riittävyys (koulu-terveyskysely) huostaanotossa vuoden aikana olleet 0-17v, % vastaavan ikäisestä väestöstä, lastensuojelun tehostetussa perhetyössä, % lapsiperheistä	Lapsiperheiden hyvinvointia edistetään tukemalla vanhemmuutta eri keinoin. Perhekeskusmallin toiminta alkaa vuoden 2020 aikana.	 (etenee suunnitellusti) Perhekeskusmallia, ts. lasten ja nuorten hyvää arkea ja koko perheen terveyttä ja hyvinvointia tukevaa alueellisten lähipalvelujen verkostoa valmisteltiin laajasti ja käyttöönotto tapahtuu vuoden 2021 alusta. Monitoimijaista työskentelyä ja perheiden tukea pilotoitiin Yhteinen aika -kokeilulla Saarijärvi-Männistö alueella. Lisäksi pilotoitiin alueellista vanhempien puhelinkonsultaatioaikaa korona-aikana.	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Perusturvan palvelualue; Terveystieteiden palvelualue
	nuorten huolta herättävä toiminta	Päihteiden käyttö vähennee ja mielen hyvinvointi lisääntyy. Painopiste on erityisesti syrjäytymisuhan alla olevien nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.	 (etenee hitaasti tai osittain) Kouluterveyskyselyn 2019 mukaan mielialaan liittyvät ongelmat ovat lisääntyneet kaikilla tutkituilla kouluasteilla ja päihteistä erityisesti huumeiden käyttö ja kokeilu ovat lisääntyneet yläkoulun, lukion ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoilla. Kouluterveyskyselyn tuloksia käsiteltiin koulukohtaisesti ja nostettiin esiin kehittämiskohteita. Hyvinvointia mitattiin mm. SchoolDay Wellbeing -hyvinvointisovelluksella. Jätettiin rahoitushakemus Hyvällä mielellä Pohjois-Savo -hankkeesta (ESR). Tavoitteena on työikäisten mielen hyvinvoinnin ja mielenterveyden vahvistaminen sekä päihteiden käytön vähentäminen. Tehtiin moniammatillista yhteistyötä syrjäytymisuhan alla olevien nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi mm. osallistamalla Ankkuri- ja vanhemmuuden tuki -toimintaan. Työelämäpainotteista perusopetusta tarjonneessa TEPPO-hankkeessa ja jalkautuvaa päivätoimintaa kehittäneessä OTE-hankkeessa pilotoitiin uusia toimintamalleja, nuorisopalveluille hankittiin auto liikkuvaa nuorisotyötä varten, nuorisotoimi jalkautui alueille aiempaa enemmän ja testasi Discord -kommunikaatioapplikaatiota. Jatkuu...	Kaikki palvelualueet

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
2.2. Varhainen tuki	nuorten huolta herättävä toiminta	Päihteiden käyttö vähe- nee ja mielen hyvinvointi lisääntyy. Painopiste on erityisesti syrjäytymisuhan alla olevien nuorten hyvin- voinnin edistämisessä.	Jatkuu... Metsätoimi järjesti työkohteita syrjäytymisvaarassa oleville nuorille ja asuntotoimi osti matalan kynnyksen asumis- ja talousneuvontapalvelua Setlementti Puijola ry:ltä. Lisäksi äitiysneuvolassa aloitettiin häkämittaustestit, varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstölle valmisteltiin ehkäisevän päihdetyön koulutusta ja psykologi- ja kuraattoripalvelut kehittivät puheeksiottomallia nikotiinittomuuden tueksi sekä järjestivät lukio-opiskelijoille Hyvinvointia ja stressinhallintaa -kursseja.	Kaikki palvelualueet
2.3. Työllistyminen ja toimeentulo	pitkäaikaistyöttömien määrä, nuorisotyöttömien määrä, työttömyysaste, työllisyysaste, työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat, koulutuspai- kan ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat	Pitkäaikaistyöttömyys ja nuorisotyöttömyys vähe- nevät. Kehitetään työllisyyttä edistäviä moniammatillisia ohjaus- ja neuvontapalveluja (ns. ohjaamo-toiminta)	 (etenee hitaasti tai osittain) Vuonna 2020 työttömyysaste oli keskimäärin 13,0 % (10,9 % vuonna 2019). Joulukuun lopussa työttömiä oli 7 517 (6 149 vuonna 2019), pitkäaikaistyöttömiä 2 378 (1 866 vuonna 2019) ja nuorisotyöttömiä 980 (907 vuonna 2019). Työllisyyden palvelutori, johon kuuluvat nuorten Ohjaamo-palvelut sekä aikuisten ohjaus- ja neuvontapalvelut aloitti toimintansa toukokuussa ja uudenlainen asiakaspalvelu avautui elokuussa. Työllisyyden kuntakokeilun käynnistäminen siirrettiin koronapandemiasta johtuen vuodelle 2021.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kasvun ja oppimisen palvelu- alue; Perusturvan palvelu- alue; Terveys- denhuollon palvelu- alue; Kaupunkikon- serni
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	monikäyttöisten tilojen määrä, tilojen käyttöaste	Kaupungin tilat ovat hel- posti asukkaiden ja järjes- töjen käytössä.	 (etenee suunnitellusti) Kuopion kaupunginkirjaston 13:sta lähikirjastosta kuusi on nyt omatoimikirjastoa. Vuonna 2020 avattiin kolme uutta omatoimikirjastoa: Puijonlaakso, Kaavi ja Tuusniemi. Jokainen kirjasto sai tätä kautta 57 tuntia/viikko lisää aukioloaika. Liikuntapaikoilla otettiin käyttöön asiointia nopeuttavat uudet kassa- ja kulunvalvontajärjestelmät. Uudistettavien tilojen (mm. kirjasto, liikuntapaikat) suunnittelussa huomioitiin asiakastarpeet ja asukkaita osallistettiin tilojen suunnitteluun. Teatteri kokeili erilaisia tapoja tehdä aulatiloista ns. kaupunkilaisten olohuone. Asukastupatoimintaa järjestettiin uudelleen ja suunniteltiin yhteistyötä mm. pitäjäraatien, seurakuntien ja kirjastojen, yhteispalvelupisteiden ja järjestöjen kanssa.	Hyvinvoinnin edistä- misen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Tilakes- kus

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	monikäyttöisten tilojen määrä, tilojen käyttöaste	Tilojen suunnittelussa otetaan huomioon tilojen monikäyttöisyys.	●	(etenee suunnitellusti) Kuikkalammen päiväkotia ja nuorisotalo avattiin alkuvuodesta ja läntisen maaseutualueen von Wrightin päiväkotia ja koulu valmistuivat loppuvuodesta. Varhaiskasvatus-, perusopetus-, oppilashuolto-, nuoriso-, liikunta sekä kirjastopalvelut yhdistävän koulu-/ lähipalvelukeskuskonseptoinnin valmistelu käynnistyi.	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Tilakeskus
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	viheralueiden osuus kaavoitetusta alueesta, luonnon koettu merkitys hyvinvoinnin kannalta	Luonnon saavutettavuutta parannetaan mm. viestinnän keinoin ja kehittämällä luontokohteita ja puistoja asukkaiden kohtaamispaikkoina.	●	(etenee suunnitellusti) Korona-aikana luontokohteiden kysyntä lisääntyi merkittävästi. Uusina retkikohteina rakennettiin mm. Syväniemen Keihäsjärven esteetön lintutorni, Maaningan Korkeakosken Kanjonin kierros, Etelä-Kallaveden Vatasen saaren rantautumispaikka. Lisäksi rahoitettiin Tahkon kyläyhdistyksen Tahkon Tähdet -reitistön Leader-hanketta. Omaehtoiseen liikkumiseen lähiluonnossa kannustettiin Liikkuva Kuopio -kanavissa ja Hyvän mielen -virtuaalikioskille koottiin materiaaleja luonnossa liikkumisen tueksi. Asukas-/käyttäjäkyselyjä tehtiin mm. Lampipuiston ja Luotipuiston leikkipaikkojen sekä Haarakastien korttelileikkipaikan osalta. Neulamäen ja Puijonlaakson lähiöohjelma käynnistyi ympäristöministeriön avustuksen turvin. Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta viivästyi resurssihaasteiden vuoksi.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue

Mittari	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	TP 2020
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista	..	..	..	..	..	45,1	..	40,3	..
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista	..	..	..	..	..	19,6	..	21,8	..
Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista	..	..	..	..	..	..	..	77,6	..
Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	..	..	..	..	..	..	..	50,7	..
Perheellä riittävästi yhteistä aikaa, % 4. ja 5. luokan oppilaista	..	..	..	..	..	64,2	..	..	..

Mittari jatkuu...	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	TP 2020
Huostassa olleet 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	1,5	1,6	1,5	1,4	1,5	1,4	1,5	1,6	..
Perheitä lastensuojelun tehostetussa perhetyössä, % lapsiperheitä	..	..	..	0,5	0,4	1,4	1,4	1,4	..
Nuorten huolta herättävä toiminta, % 8. - 9. luokkalaisista	..	..	..	..	..	7,7	..	8,8	..
Pitkäaikaistyöttömien määrä 31.12. (hlöä)	2 216	2 449	1 934	2 809	2 567	2 219	1 793	1 866	2 378
Nuorisotyöttömien määrä 31.12. (hlöä)	751	951	1 205	1 397	1 287	1 014	968	907	980
Työttömyysaste, keskimäärin	10,7	12,3	13,9	14,5	13,7	11,9	10,5	9,9	13,0
Työllisyysaste (%), 18 - 64-vuotiaat	67,2	66,3	65,3	65,1	65,9	67,5	69,3	69,4*	..
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan-ikäisestä väestöstä	10,5	10,2	9,8	9,4	9,1	8,7	8,5	8,4	..
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan-ikäisestä väestöstä	8,2	6,6	6,5	5,5	5,5	5,1	5,1	..	..
Asemakaavoitetut metsäiset virkistysalueet (ha)	..	..	..	..	..	..	..	1 400	..

*) Ennakkotieto

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
3.1. Viisas liikkuminen	kaupungin henkilökunnan etätyöpäivien lukumäärä, etätyöskentelypisteet (lkm)	Edistetään edelleen etätyön tekemismahdollisuuksia ja vähennetään liikkumistarvetta.	●	(etenee suunnitellusti) Etätyömahdollisuutta hyödynnettiin laajasti tehtävissä, joissa se oli mahdollista. Alkuvuonna etätyötä teki 2 248 henkilöä yhteensä 107 944 päivää. Etätyöskentelyä edistettiin mm. hankkimalla lisää välineitä etätyöskentelyyn ja –osallistumiseen, siirtymällä etäkokouskäyttöön ja toteuttamalla ns. vuoroperiaatetta etätyössä.	Kaikki palvelualueet
	kaupunkiliikenteen matkustajamäärä	Edistetään joukkoliikenteen vähäpäästöisyyttä ja parannetaan toimintaedellytyksiä.	●	(etenee suunnitellusti) Valmisteltiin joukkoliikenteen siirtymistä käyttämään käyttövoimana sähköä ja fossiilittomia polttoaineita. Toisen polven biodiesel on käytössä osassa liikenteessä ja syksyllä 2021 tulee 13 sähköbussia. Loput vuonna 2020 kilpailutetun kohteen 40 autosta käyttävät toisen polven biodieselä. <i>Jatkuu...</i>	Kaupunkiympäristön palvelualue

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
3.1. Viisas liikkuminen	kaupunkiliikenteen matkustajamäärä	Edistetään joukkoliikenteen vähäpäästöisyyttä ja parannetaan toimintaedellytyksiä.	●	<i>Jatkuu...</i> Uusia pysäkkikatoksia toteutettiin ja vanhoja parannettiin. Asemanseudulla toteutettiin joukkoliikenteen ajantasainen informaatiojärjestelmä. Joukkoliikenteen matkustajamäärä väheni koronapandemian vuoksi noin 29 % vuoteen 2019 verrattuna, ollen noin 5,2 milj. matkustajaa.	Kaupunkiympäristön palvelualue
	pyöräilyn ja jalankulun osuus tehdyistä matkoista	Huolehditaan kävely- ja pyöräilyväylien kunnossapidon ympärivuotisesta laadusta.	●	(etenee suunnitellusti) Kevyenliikenteen pääväylien talvikunnossapitoa parannettiin talvi-pyöräilyn edistämiseksi. Liukkauden torjuntaa tehtiin vähemmän pyörien rengasrikkoja aiheuttavalla kiviaineksella. Keväällä nopeutettiin kiviaineksen poistoa kevyen liikenteen väyliltä. Jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien parantaminen sekä joukkoliikennekaistojen rakentaminen käynnistyi Savilahdentiellä. Kaupunkipyörien määrää lisättiin 250 pyörään ja otettiin käyttöön uusia kaupunkipyöräasemia. Kaupunkipyörien käyttöaste kasvoi edellisestä vuodesta, ollen noin 7 käyttäjää/pyörä/päivä.	Kaupunkiympäristön palvelualue
3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö	jätteen määrä, rakentamisen jätteiden hyödyntämisen osuus kaupungilla ja konserniyhtiöissä (%)	Sisällytetään resurssivii-saus hankintaprosesseihin koko konsernissa ja koulutetaan henkilökunta.	●	(etenee suunnitellusti) Selvitettiin yhteistyössä Sansian kanssa, miten hankintaohjeistuksen ympäristövaikutuksia ja vastuullisuutta voidaan kehittää ja lisätä hankintaprosesseihin. Lisäksi selvitettiin ilmaston, kiertotalouden ja resurssiviisauden huomioimista hankinnoissa. Järjestettiin Vähähiiliset kiertotaloushankinnat –koulutus 11.2.2020 ja Vastuulliset teknisen sektorin hankinnat –tapaaminen asiakkaille 20.2.2020 (Sansian järjestämä). Resurssiviisaus toimintatapana eteni organisaatiossa, mm. nuorisopalvelujen uuteen toimintaohjelmaan ilmastonmuutos ja resurssiviisaus tulevat omana painopistealueena ja kirjasto sai Viksu-Kuopio -tunnustuksen resurssiviisaasta työstään.	Kaikki palvelualueet; Sansia

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö	jätteen määrä	Kaupungin omistamissa toimitiloissa muovinkeräys hoidetaan mahdollisimman tehokkaasti.	■	(etenee hitaasti tai osittain) Hankittiin uusia jätteiden lajitteluastioita. Jätteiden lajittelu otettiin käyttöön myös yleisötiloissa, esim. musiikkikeskuksella. Kirjaston aineistojen muovittamattomuuskokeilua jatkettiin hyvien kokemusten takia. Uimahalleihin otettiin käyttöön omien laudesuojien käyttö. Tämän odotetaan vähentävän jätteen määrää n. 45t/vuosi. Vanhuspalveluissa vähennettiin materiaalien ja lääkkeiden hävikkiä.	Tilakeskus; Servica
	uusiomateriaalien käyttöosuus uusissa rakenteissa ja rakennuksissa	Uusiomateriaalien käyttöä lisätään suunnitelmallisesti rakentamisessa.	●	(etenee suunnitellusti) Uusio- ja kierrätysmateriaaleja hyödynnettiin mm. viherkohteiden ja urheilualueiden suunnittelussa, Savilahdessa tuhkaa käytettiin luonnonmateriaalien tilalla ja teatterissa osa lavasteista oli kierrätettyjä ja kierrätetään edelleen esityskauden loputtua. Lisäksi osallistuttiin uusiomateriaalien käyttöä edistävään UUMA3- työhön ja pohdittiin Jätekukon kanssa Heinjoen maankaatopaikan hyödyntämistä uusiomateriaalien käytön osalta. Puutossalmen puupankin hoito- ja käyttösuunnitelma on valmis.	Tilakeskus; Kaupunkikonserni
	syntyneen ruokahävikin määrä (kg/€)	Ruokahävikin seuranta laajennetaan kaikkiin kaupungin tiloissa toimiviin ruokapalvelupisteisiin.	■	(etenee hitaasti tai osittain) Koronapandemia, ruokapalvelupisteiden sulkeminen ja koulujen etäopiskeluun siirtyminen hidastivat tavoitteen toteutumista. Kouluruokailukokeiluissa ilman tarjottimia ruokailu tuotti positiivista muutosta ruokahävikin suhteen sekä vähensi veden, pesuaineiden ja sähkön kulutusta. Pilotointia jatketaan ja mahdollisuuksien mukaan laajennetaan.	Servica
3.3. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	kasvihuonekaasupäästöt, aurinkoenergian ja muun uusiutuvan energian tuotantomäärä (MWh/v)	Hyödynnetään älyenergiaverkkoja ja automaatiota entistä paremmin energiatehokkuuden lisäämiseksi.	●	(etenee suunnitellusti) Tilapalvelut tapasi energia-alan keskeisiä toimijoita ja selvitti heidän ratkaisujen soveltuvuutta kaupungin rakennuskantaan. Pilotkohteena käynnistyi Maaningan urheilu- ja nuorisotalon energiansäästötoimet. Uusia pilot-kohteita sovittiin vuodelle 2021.	Tilakeskus
	uusiutuvan energian osuus sähkön ja lämmön hankinnasta sekä omasta tuotannosta	Tarkastellaan uusiutuvien energiamuotojen hyödyntämismahdollisuudet kaikissa peruskorjaus- ja uudiskohteissa sekä uusilla rakentamisalueilla.	●	(etenee suunnitellusti) Vuonna 2020 otettiin käyttöön Kuopion klassillisen lukion aurinkovoimala sekä von Wrighthin koulun ja päiväkodin aurinkovoimala ja maalämpöjärjestelmä. Tilapalvelut selvitti uusiutuvan energian käyttömahdollisuudet kaikissa uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeissa.	Tilakeskus; Kaupunkikonserni

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
3.3. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	vähäpäästöisten ajoneuvojen lukumäärä	Kuljetushankintojen kilpailutuksessa suositetaan vähäpäästöisiä käyttövoimia. Ajoneuvohankinnoissa tulee selvittää ensisijaisesti vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintamahdollisuus.	●	(etenee suunnitellusti) Yhteiskäyttöauto -selvitys on valmis. Henkilökunnan työasiamatkoihin tarkoitettu ensimmäinen yhteiskäyttöinen sähköauto otettiin käyttöön loppuvuodesta. Kuljetushankintojen kilpailutuksissa ja ajoneuvohankinnoissa edellytettiin vähäpäästöisiä käyttövoimia. Syksyllä kartoitettiin sähköautojen soveltuvuutta kotihoitoon (edellisen kerran tehtiin vuonna 2019). Pohjois-Savon pelastuslaitoksen raskaan kaluston alustan, koritöiden, pienkaluston sekä koura-auton päällisrakenteiden kilpailutuksissa huomioitiin päästöarvot. Sansian järjestämä autojen ja huoltoleasingpalveluiden kilpailutus tehdään vuonna 2021.	Kaikki palvelualueet; Kaupunkikonserni

Mittari	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	TP 2020
Etätyötä tehneet henkilöt	..	..	..	..	..	..	..	478	2 248
Etätyöpäivät								7 053	107 944
Paikallisliikenteen matkustajamäärä (1 000 matkustajaa)	4 460	4 641	4 750	4 909	5 660	6 196	6 448	7 358	5 200
Pyöräilyn ja jalankulun osuus tehdyistä matkoista (%)	31,4	..	..	..	..	..	43,0	..	..
Loppusijoitettu sekajäte (kg/asukas/vuosi)	31,7	25,4	44,5	109,7	0,7	0	0	0	..
Erilliskerätyn biojätteen määrä (kg/asukas/vuosi)	39	41	41	42	34	32	34	38	..
Rakennus- ja purkujätteen kierrätysaste (%)	..	..	..	..	..	..	..	81	..
Kaikki kasvihuonekaasupäästöt (kt CO ₂ -ekv)	903,9	849,3	745,7	721,0	738,4	671,6	727,3	..	..
Kasvihuonekaasupäästöt ilman teollisuutta (kt CO ₂ -ekv)	738,6	704,0	609,9	581,0	606,0	536,6	578,9	561,8*	..
Kasvihuonekaasupäästöt ilman teollisuutta (t CO ₂ -ekv/asukas)	6,5	6,1	5,3	5,0	5,1	4,5	4,9	4,7*	..
Uusiutuvan energian osuus sähkön ja lämmön tuotannosta (%)	..	..	..	..	55	61	..	68	..
Aurinkosähkön tuotanto kaupungin kiinteistöissä (MWh)	..	..	..	..	..	..	..	78	..
Sähkö- ja kaasuhenkilöautojen, sis. hybridit ensirekisteröinnit (kpl)	3	1	6	9	18	44	90	117	347
Sähkö- ja kaasukäyttöisten henkilöautojen, sis. hybridit osuus ajoneuvokannasta (%)	..	..	..	..	..	..	0,71	0,98	1,87

*) Ennakotieto

4. UUDISTUVA KUOPIO

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähten sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	sairauspoissaolot pv/htv, työtyytyväisyys, korvaavan työn malli käytössä	Henkilöstön työhyvinvointi paranee ja sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti 15,4 pv/htv tasolle.	(etenee hitaasti tai osittain) Sairauspoissaolot olivat 17,14 pv/htv ja pysyivät vuoden 2019 tasolla. Sairauspoissaolopäiviä oli kuitenkin 3 584 päivää vähemmän kuin edellisenä vuonna. Tapaturmapoissaolot olivat 0,65 pv/htv, laskua 0,06 pv/htv vuoteen 2019 verrattuna. Korvaavan työn malli otettiin käyttöön ja sitä hyödynnettiin mm. henkilöillä, jotka eivät ole voineet koronakaranteenin vuoksi tehdä asiakastyötä. Työhyvinvointihanke Yhdessä työhyvinvointia - kokeiluilla uusia toimintamalleja (ESR) päättyi 31.12.2020. Koronapandemia esti osittain työhyvinvointihankkeen koulutusten järjestämistä ja suunniteltuja työhyvinvointitapahtumia. Työhyvinvoinnin edistämiseen varattiin ylimääräinen 0,2 milj. euron rahoitus ja siitä noin 70 % kohdistettiin psykososiaalisen tukeen. Työhyvinvointia edistettiin lisäksi mm. hyödyntämällä työhyvinvointirahaa, päivittämällä työhyvinvointisuunnitelmat, hyödyntämällä varhaisen tuen mallia, arvioimalla henkilöstön hyvinvointia riskikartoituksin ja hyvinvointikyselyin, tiivistämällä yhteistyötä työterveyshuollon kanssa, toteuttamalla yksilö-, työyhteisö- ja esimiesvalmennuksia, järjestämällä koulutusta psykososiaalisesta tuesta, kehittämällä uusien työntekijöiden perehdytystä, käyttämällä mentorointia, lisäämällä organisaatorajat ylittävää yhteistyötä, toteuttamalla varhaiskasvatuksen varahenkilöstö-pilotti, hyödyntämällä Vincit Laas, SchoolDay- ja PERA -järjestelmiä hyvinvoinnin tukena, kannustamalla henkilöstöä omaehtoiseen työtoimintaan, järjestämällä tyhy-toimintaa ulkotiloissa tai etätyöhyteydellä, ottamalla käyttöön Teamsin kautta pidettävät ns. kahvipalaverit sekä tiivistämällä päivittäisjohtamista ja tiedonkulkua.	Kaikki palvelualueet

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	uudistuksen eteneminen	Poliittisen johtamisjärjestelmän uudistamistyötä viedään eteenpäin luottamushenkilöiden johdolla.	✓	(valmis) Poliittisen johtamisjärjestelmän muutoksista päätettiin 30.11.2020 (KV § 89) ja uudistukset tulevat voimaan seuraavan valtuustokauden alussa. Keskeisenä uudistuksena on joidenkin luottamustehtävien hoitaminen jatkossa pää- tai osa-aikaisena. Lisäksi uudistus vahvistaa demokraattisen päätöksentekoprosessin toimivuutta kaupungin omistajaohjausasioissa ja vahvistaa lautakuntien roolia talousarviovalmistelussa. Hallinto- ja tukipalvelujen (talous, henkilöstö, hallinto) kokoamista koskeva selvitystyö on valmis ja kokoaminen eteni palvelualueiden lähituen osalta. Kaupunkitasoisesta kokoamisesta tehtiin linjaukset ja toteutus tapahtuu vuoden 2021 aikana.	Kaupungin johto
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	kokeilut ja kehittämiss-hankkeet	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkoston suunnittelua ja seuranta.	●	(etenee suunnitellusti) Käynnistynyt valtionvarainministeriön rahoittama Tiedolla johtamisen (TiJo) -hanke, jossa tavoitteena on ulkoisen ja sisäisen tiedolla johtamisen digitalisointi. Hankkeessa määriteltiin kaupungin palvelut ja vietiin ne taloushallinnon järjestelmään sekä käynnistettiin talous- ja hr-raportoinnin kehittäminen ja uuden Nepton-työajanhallintajärjestelmän käyttöönotto. Hyvinvointitiedolla johtamista kehitettiin yhdessä Isteikin, Itä-Suomen yliopiston, Living Labin, P-S sairaanhoitopiirin kanssa. Kirjasto osallistui valtakunnalliseen tiedolla johtamisen kehittämiseen. Lapsiperhepalveluissa toteutettiin palvelutuotannon arviointi ja kustannusten laskenta osana lapsibudjetoinnin kehittämistä. Tiedon analysointia ja visualisointia kehitettiin mm. terveydenhuollossa ja perusturvassa (Tableau, Winhit), oppilaitoksissa (Primus), kirjastossa (Power BI), varhaiskasvatuksessa (Fakta, Muksunetti) ja liikuntapaikkapalveluissa.	Kaikki palvelualueet

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Seuranta 31.12.	Vastuutaho
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	kunnan digitalisaatioaste, hankkeiden määrä ja eteneminen, asiakaspalaute	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Laaditaan digitalisaation tiekartta ja vietään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita.	(etenee suunnitellusti) Kuopion kaupunki avasi 14.2.2020 oman verkkokaupan (https://verkkokauppa.kuopio.fi/), joka helpotti palvelujen ja tuotteiden ostamista ajasta ja paikasta riippumatta. Digitalisaation tiekarttaa työstettiin yhteistyössä Istekki Oy:n kanssa. Valtiovarainministeriöltä saatiin rahoitus OmaKunta verkkoasiointi ja sähköisen asiointin konseptointi -hankkeelle. Valtionvarainministeriön rahoittama Ihmisläheinen palveluverkko-suunnittelu (DigiPave) -hanke käynnistyi. Asemakaavoituksessa otettiin käyttöön avoimen lähdekoodin paikkatieto-ohjelmisto QCIS. Lapsiperhepalveluissa avattiin koronapandemian takia sähköinen ns. "tarvitsen apua" -palvelu. Asumispalveluissa kehitettiin omaisyhteyden pitoa tablettien avulla. Vammaispalveluissa otettiin käyttöön virtuaalinen päivätoiminta. Suun terveydenhuollossa otettiin käyttöön sähköinen asiointi. Kriisipalvelukeskus kehitti etäyhteyksien kautta tapahtuvaa vastaanottotoimintaa. Varhaiskasvatuksen hoitoaikojen sähköistä ilmoittamista pilotoitiin. Perus- ja lukio-opetuksessa siirryttiin koronapandemian takia monimuoto-opetukseen. Lisäksi otettiin käyttöön sähköisiä lomakkeita (oppilasilmoitus, julkaisuluvat, lupa oman laitteen käyttöön koulussa, koulun lainalaitteen käyttösopimus sekä poissaoloanomukset). <i>Jatkuu...</i>	Kaikki palvelualueet

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	kunnan digitalisaatioaste, hankkeiden määrä ja eteneminen, asiakaspalaute	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Laaditaan digitalisaation tiekartta ja viedään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita.	●	<i>Jatkuu...</i> Nuorisopalvelut lisäsi ja kehitti verkkonuorisotyötä. Koronapandemia nopeutti luomaan uusia virtuaalisia palveluja, luentoja, seminaareja ja striimattuja esityksiä (kirjasto, kulttuuri, taide, musiikki, teatteri, liikunta, kansalaisopisto) mm. Hyvän mielen kioski -sivuille (www.kuopio.fi/hyvanmielenkioski), kouluille ja palvelutaloille.	Kaikki palvelualueet
	osaamiskartoitukset	Parannetaan henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.	●	(etenee suunnitellusti) Ihmisläheinen digitaalinen kunta –hanke (ESR) käynnistyi huhtikuun alussa. Alkuvaiheessa työtä suunnattiin poikkeustilanteen synnyttämään akuuttiin digituen tarpeeseen. Valmennukset ja palvelujen kehittäminen käynnistyivät syksyllä. Valmennuksiin osallistui 57 henkilöä ja valmennuspäiviä pidettiin 17. Loppuvuodesta toteutettiin Digitalisaatio työssäni -kysely kaikille kaupungin työntekijöille. Poikkeusolojen ja etätyön myötä henkilöstön digitaidot kehittyivät merkittävästi. Digitaaitoja edistettiin lisäksi mm. digitutor ja -mentor -toiminnan ja koulutusten avulla (koulut) ja OKM:n digihankkeessa (kirjasto).	Kaikki palvelualueet
	osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin tyytyväisten osuus, kuntalais- ja asiakaspalautteiden määrä	Kehitetään keskeisen kaupunkialueen osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja. Parannetaan kuntalaisviestintää matalan kynnyksen vaikuttamistavoista.	■	(etenee hitaasti tai osittain) Asukastupatoiminnan uudistaminen käynnistyi Kuopion asukastoinnin suunnitelman mukaisesti. Koronapandemian takia asukkaiden osallistamista tehtiin pääsääntöisesti erilaisin kyselyin sekä asiakasraateja ja digitaalisia alustoja hyödyntäen. Koronapandemian takia pääpaino viestinnässä oli kriisiviestinnässä. Monikanavaista, ennaltaehkäisevää viestintää lisättiin. Toteutettiin kaupungin verkkosivujen uusiminen huomioiden Euroopan unionin saavutettavuusdirektiivin mukaiset vaatimukset ja parannettiin sivujen saavutettavuutta mm. näkö- ja kuulovammaisten osalta.	Kaikki palvelualueet

Kriittinen menestystekijä	Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite		Seuranta 31.12.	Vastuutaho
4.3. Kestävä talous	investointien kustannusarvioiden pitävyys	Investointien hankesuunnitteluprosessi uudistetaan.	■	(etenee hitaasti tai osittain) Talorakennusinvestointien hankeprosessin kuvaus uudistettiin. Talorakennushankkeiden hankeohjeistuksen päivitys käynnistettiin. Ensimmäiset hankemallien vertailut tehtiin.	Kaikki palvelualueet
	lainamäärä €/asukas, lainanhoitokyky, taseen ulkopuoliset sopimusvastuut, vuokratilakustannusten kasvu	Selvitetään vaihtoehtoisia investointimalleja kokonaistalouden huomioiden investointitasoa pienentämiseksi.	●	(etenee suunnitellusti) Investointien suunnitteluprosessia tehostettiin ja suunnittelua aikaistettiin. Eri vaihtoehtojen (laina, vuokra, leasing, elinkaari) vertailulaskelmia tehtiin investointikohteiden suunnittelussa.	Kaikki palvelualueet; Tilakeskus
	tilikauden tulos, toimintakatteen kasvu%, toimintakulujen kasvu%	Talousarvioon sisältyvä 6 M€:n henkilöstömenojen säästötavoite toteutuu.	●	(etenee suunnitellusti) Kaupunginvaltuusto hyväksyi henkilöstömenojen talousarviomuutokset 8.6.2020. Vuodelle 2020 kohdistui pysyviä henkilöstömenosäästöjä 4,0 milj. euroa ja kertaluonteisia 2,0 milj. euroa. Pysyvät henkilöstömenosäästöt toteutuivat jättämällä täyttämättä avoimeksi tulevia tehtäviä ja vähentämällä määräaikaisten työntekijöiden käyttöä. Irtisanottavien henkilöiden määrä väheni arvioidusta 91 henkilöstä 31 henkilöön. Kertaluonteisia säästöjä saavutettiin vapaaehtoisten vapaiden, lomarahojen vaihdon ja koronapandemiasta johtuvien lomautusten avulla.	Kaikki palvelualueet
	tilikauden tulos, toimintakatteen kasvu%, toimintakulujen kasvu%	Laaditaan kaupungin talouden tasapainotussuunnitelma suunnittelukaudelle.	●	(etenee suunnitellusti) Perustettiin 11.5.2020 poliittinen, kaupunginvaltuuston ryhmäpuheenjohtajista sekä kaupunginhallituksen ja -valtuuston puheenjohtajistosta muodostuva Kuopio 2025 -ryhmä. Ryhmän tavoitteena oli muodostaa pitkän aikavälin näkemys kaupungin talouden kehityssuunnasta sekä linjaukset keinoista, joilla talouden tasapainoa haetaan. Osa keinoista hyväksyttiin osana vuoden 2021 talousarviota.	Kaikki palvelualueet

Mittari	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	TP 2020
Henkilöstön sairauspoissaolot (pv/htv)	16,3	15,3	15,8	16,2	17,0	17,0	17,4	17,1	17,1
Henkilöstön kehittämisaloitteet (kpl)	..	..	..	60	59	16	23	28	40
Kehittämishankkeet ja -projektit (kpl)	..	..	..	63	71	53	62	32	50
Kunnan digitalisaatioaste (%)	..	..	..	..	..	..	..	52	..

Mittari jatkuu...	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	TP 2020
Kuntalais- ja asiakaspalautteet (kpl)	..	..	1 919	2 671	3 211	3 970	3 961	3 049	4 333
Kuntalaisaloitteet (kpl)	18	29	24	43	17	18	35	34	48
Lainat (€/asukas)	2 010	2 339	2 800	2 802	2 884	2 790	2 891	3 322	3 823
Konsernilainat (€/asukas)	6 694	7 758	8 030	8 103	8 022	8 013	8 053	9 020	9 715
Laskennallinen lainanhoitokate (tunnusluvun laskenta muuttunut aikaisemmat vuodet eivät ole vertailukelpoisia)						1,4	0,8	0,4	1,0
Tilikauden tulos (milj. €)	-19,007	0,638	118,017	-13,455	-6,251	9,183	-4,163	54,707	18,604
Toimintakulujen kasvu (%)	6,81	12,79	2,09	1,37	1,55	3,17	3,70	4,88	0,14
Toimintakatteen kasvu (%)	8,21	11,80	2,14	9,71	2,03	4,36	3,51	6,43	4,28

STRATEGIAN LÄPILEIKKAAVIEN TEEMOJEN TOTEUTUMINEN

Digitalisaatio	Kansainvälisyys	Kumppanuus
Asetettu kaupunkitasoinen digitaalisten palveluiden johtoryhmä ohjaamaan digitalisaatioon, digitalisaation tiekarttaan, tiedonhallintalakiin ja muussa laissa säädettyyn digitalisaation sekä tiedonhallintaan liittyvää kokonaisuutta Kuopion kaupungilla Saatu VM:n rahoitus yhdessä Siilinjärven kanssa toteuttamalle ”OmaKunta verkkoasiointi ja sähköisen asiointin konseptointi” -hankkeelle. Saatu VM:n rahoitus yhdessä Helsingin ja Turun kanssa toteuttavalle ”Ihmislähtöisen palveluverkon suunnittelun vaatiman toimintamallin kehittäminen ja sitä tukevan tiedon tunnistaminen ja harmonisointi” -hankkeelle. Edistetty Kuopion alueen pääsyä yhdeksi Euroopan digitaalisia innovaatiokeskittymiä (EDIH) yhdessä sidosryhmien ja kumppanien kanssa. Käynnistynyt 1/2020 Datajalostamo -hanke (EAKR), jossa luodaan älykaupunkialusta Kuopion kaupungin, oppilaitosten, yritysten, tutkimuslaitosten ja terveydenhuollon käyttöön. <i>Jatkuu...</i>	Koronapandemia johti kansainvälisessä toiminnassa matkojen, vierailujen, tapahtumien sekä myös kokouksien ja kansainvälisyysseminaarin perumisiin. Kuopion kv-tapahtumista peruttiin mm. Kuopio Tanssii ja Soi Festivaali ja IRONMAN Finland Kuopio-Tahko. Ystävyysskaupunkitoiminnassa peruttiin kulttuuriyhteistyöhön liittynyt matka Shanghai Pudongiin. Unkariin Györiin ei lähetetty osallistujia lasten urheilukisoihin. Myös Luovien alojen yhdistys Pro Mylly ry:n näyttelyvaihtoon liittyvät matkat Svendborgiin ja Bodöön peruuntuivat. KV-toimintaa siirrettiin etäyhteyksin toteutettavaksi ja toiminnan painopisteitä muutettiin. Toiminnassa panostettiin yhteistyömuotojen kehittämiseen ja monipuolistamiseen sekä asteittain etenevään ennakointiin suunnitteluun. <i>Jatkuu...</i>	Osallistuttu suurten kaupunkien C21- yhteistyöhön. Tehty yhteistyötä itäsuomalaisten kaupunkien ja toimijoiden kanssa Itäradan kehittämisen puolesta. Jyväskylän ja Lahden kanssa tehty yhteistyötä ja edunvalvontaa valtion suuntaan maankäyttö, asuminen, liikenne (MAL)-sopimusneuvotteluissa. Kuopion seudun pääsy MAL-sopimusmenettelyyn on tiivistänyt yhteistyötä myös Tuusniemen, Suonenjoen, Leppävirran ja Lapinlahden kuntien kanssa. Osallistuttu kaupungin ja valtion (TEM) välisen innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimuksen valmisteluun yhdessä kumppanien (Itä-Suomen yliopisto, Savonia-ammattikorkeakoulu, Pohjois-Savon liitto, Pohjois-Savon ELY-keskus, VTT, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri/KYS, KuopioHealth-osuuskunta) kanssa. <i>Jatkuu...</i>

Digitalisaatio	Kansainvälisyys	Kumppanuus
<i>Jatkuu...</i> Edistetty Kuopion kaupungin avoimen datan julkaisemista ja hyödyntämistä mm. kansallinen avoimen datan tilaisuudessa Kuopiossa. Avattu KUHA-intraan Ideapulputamo -keskustelualusta henkilöstön poikkeusoloissa keksimien työssä selviytymisen keinojen sekä uusien kehittämisideoiden keräämisen ja näiden hyvien työkäytänteiden tehokkaaseen levittämiseen koko kaupunkiorganisaatiossa. Rakennettu digipalvelu yksinyrittäjien korona-avustushakemusten käsittelyyn, avustuspäätösten tekemiseen sekä seurantaan hyödyntäen olemassa olevia järjestelmiä. Osallistuttu yhdessä kumppanien (Savonia-amk, UEF, PSSHP/KYS) kanssa Digital-Hack ideakilpailun toteuttamiseen5/2020. Kilpailulla haettiin digitaalisia ratkaisuja heikossa asemassa olevien palveluihin. Osallistuttu Omaolo hyvinvointi- ja terveystalvelujen kansalliseen kehitystyöhön sekä palvelujen käytäntöön viemisen edistämiseen, erityisesti digitaalinen koronaoirearvio. <i>KATSO MYÖS KRIITTINEN MENESTYSTEKIJÄ 4.2.</i>	<i>Jatkuu...</i> Kansainvälisyystyöryhmä kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Syksyllä käynnistyivät kansainvälisyyden aamukahvit kevään tauon jälkeen. Ystävyyskaupunkiyhteistyössä painottui pohjoismainen yhteistyö. Järjestettiin Norjan Bodön, Ruotsin Jönköpingin ja Tanskan Svendborgin kanssa Pohjoismainen ystävyyskaupunkikokouksen valmistelukokouksen 30.9.-1.10.2020. Pohjoismaisten ystävyyskaupunkien kesken jatkettiin teemallisia viideotapaamisia Teams kautta. WHO Healthy cities -konferenssi pidettiin webinaarina. Konferenssissa oli esillä neljä esitystä Kuopista. Apulaiskaupunginjohtaja Pekka Vähäkangas valittiin verkoston neuvoa-antavaan työryhmään toiselle kaudelle. Tuettu European Region of Gastronomy (ERG) -hanketta. Koronapandemian takia juhlavuotta jatkettiin vuodelle 2021. Edistetty Kuopion kansainvälistä näkyvyyttä ja kiinnostavuutta vaikuttamisviestinnän Kuopio High-Lights -verkkosivuston kautta.	<i>Jatkuu...</i> Osallistuttu Saimaa-ilmiö 2026 –ohjelman ja haku-kirjan valmisteluun, jolla tavoitellaan Savonlinnalle vuoden 2026 kulttuuripääkaupunkistatusta. Tuettu kumppanina Itä-Suomen yliopiston Young Universities for the Future of Europe -verkoston YUFE in Cities -kokonaisuutta yhdessä Joensuun kaupungin kanssa. Vahvistettu Savilahden organisaatioiden yhteistyötä, osallisuutta ja näkyvyyttä monitoimijaisen Savilahti-johtoryhmätyön kautta. Koordinoitu maakunnallisen vetovoimatyön johtoryhmätyöskentelyä. Lisäksi järjestetty säännöllisiä kuntajohtajakokouksia ja kaupunkien yhteistapaamisia, osallistuttu alueellisiin, kansallisiin ja kansainvälisiin työ- ja ohjausryhmiin, oltu kumppanina useissa kymmenissä kansallisissa ja EU-rahoitteisissa hankkeissa sekä toteutettu järjestökumppanuuksia.

2.1.2 Liikelaitokselle asetetut sitovat tavoitteet

Kuopion Kuntatekniikkaliikelaitoksen tilikauden ylijäämä oli 1,4 milj. euroa, joka on 0,2 milj. euroa talousarviota parempi.

Liikelaitos	Mittari	Tavoite 2020	Toteuma 2020
Kuopion Kuntatekniikkaliikelaitos Mestar	Vuosikate / poistot, %	Vuosikate kattaa poistot	Vuosikate 2,1 milj. euroa, poistot 0,7 milj. euroa, 304,4 %, tavoite toteutui.
	Korvaus peruspääomasta	255 000 euroa	Korvaus peruspääomasta oli 255 000 euroa.
	Nettoinvestoinnit	669 000 euroa	737 684 euroa, tavoite ylittyi 68 684 eurolla.

2.1.3 Konserniyhteisöille asetetut tavoitteet

Kaupunginvaltuuston konserniyhteisöille asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat pääsääntöisesti. Asetetusta 70:sta tavoitteesta 42 tavoitetta toteutui ja viisi toteutui osittain. Tavoitteista jäi toteutumatta 23. Yhtiöiden raportoimat poikkeamat tavoitteiden toteumisissa eivät kuitenkaan ole merkittäviä ja osa toteutumatta jääneistä tavoitteista johtuu korona-viruksen aiheuttamista poikkeuksellisista olosuhteista.

Valtuusto edellytti talousarviossa, että kaikkien konserniyhteisöjen tulee omalla toiminnallaan tukea kaupungin strategian toteutusta. Valtuusto asetti kaikkia konserniyhteisöjä koskeviksi yhteisiksi tavoitteiksi Kuopion kaupungin työllisyyden tukemisen sekä resurssiviisauden ja kiertotalouden toimintaperiaatteiden toteuttamisen.

Konserniyhteisöt ovat raportoineet edistävänsä työllisyyden tukemisen tavoitetta mm. tarjoamalla kesätyöpaikkoja ja vuorotteluvapaan sijaisuuksia. Konserniyhteisöistä Niiralan Kulma Oy ja Servica Oy ovat mukana Kuopion kaupungin työllisyyspalveluiden koordinoimassa, työllisyyden edistämistä tukevassa Taitopaja 2020 -kehityshankkeessa (ESR). Hankkeen avulla haetaan ratkaisuja pitkäaikaistyöttömyyden alentamiseen ja edistetään valmistuvien nuorten työllistymistä.

Resurssiviisauden ja kiertotalouden toimintaperiaatteiden toteutumisesta konserniyhteisöt raportoivat huomioivansa mm. tekemissään tila- ja energiaratkaisuissa sekä jätteiden kierrätyksessä. Energiansäästöä ja vedenkulutusta koskevia toimenpiteitä on tehty laajasti ja kulutuksen seurantaa on kehitetty monin eri tavoin. Digitaalisten työmenetelmien ja palveluiden käyttöönottoa on lisätty.

Yhtiökohtaisten tavoitteiden toteutuminen kuvataan tarkemmin alla olevissa taulukoissa.

Kuopion Energia Oy konserni

Tehtävä: Sähkön ja kaukolämmön myynti, sähkön ja lämmön tuotanto sekä sähkön siirto

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Liikevaihto 2020: 87,4 M€

Henkilöstömäärä 2020: 126

Mittari	Tavoite 2020	Toteuma 31.12.
Uusien pientalo-alueiden liittymisaste on vähintään kullekin alueelle tehdyn kannattavuusselvityksen raja-arvon mukainen	Noudatetaan kunkin alueen kaukolämmityksen kannattavuusselvitysten raja-arvoja - uudet pientalot yli 75% - muut uudet kuin pientalot yli 85 %	Pientalot: 58 % Muut kohteet: 87,5 % Erilaiset lämpöpumppuratkaisut tarjoavat kaukolämmölle vaihtoehdon sekä uudisalueilla että olemassa olevassa asiakaskunnassa. Pientaloissa on uusien rakennusten kokoluokka pienentynyt huomattavasti edelliseen vuoteen verrattuna, jonka seurauksena ilma- ja poistoilmalämpöpumput sekä suora sähkölämmitys ovat tulleet hyvin houkutteleviksi vaihtoehdoiksi sekä kaukolämmölle että maalämmölle. Muissa kohteissa muutamia pieniä teollisuushalleja valinneet muun kuin kaukolämmön.
Savilahden alueen kaukojäähdytyslaitoksen käyttöönotto	- Käyttöönotto 31.5.2020 mennessä - Microkadun ja Viestikadun alueiden saaminen laitoksen tuotannon piiriin.	- KJ-laitoksen käyttöönotto tapahtui 1.6.2020 - KJ-verkkoa on rakennettu alueen kadunrakennustöiden yhteydessä/aikataulussa. - Viestikadulla otettu käyttöön väliaikainen jäähdytyksen tuotantolaitos (siirrettävä jäähdytyskontti). KJ-verkko rakentuu Viestikadulle kesällä 2021.
Savilahden alueen verkostosiirot (sähkö, lämpö)	Savilahden alueen verkostosiirot kaavan/kaupungin edellyttämässä laajuudessa ja aikataulussa huomioiden häiriöttömän energiahuollon vaatimukset (erityisesti lämmityskausi, öljyn käytön minimointi).	KL- ja KJ-verkkojen rakentaminen käynnissä ja aikataulussa. Sähköverkot on rakennettu työmaa-aikataulujen mukaisesti
Fennovoima Oy:n osakeomistuksesta luopuminen	Fennovoima Oy:n osakeomistuksesta luovuttu.	Koska osakkeita ei ole saatu myydyksi 2020 loppuun mennessä, ne ovat edelleen aktiivisessa myynnissä.

Mittari	Tavoite 2020	Toteuma 31.12.
Keskijänniteverkon kaapelointiaste	Keskijänniteverkon kaapelointias- teen kokonaistavoitteena 90 % (asemakaava-alueella 100 %). • 2020 tavoitetaso 83,5% • 2019 tavoitetaso 82 % • 2018 toteuma 80,5 %	Toteuma 31.12. on 85,4 %
Omavaraisuusaste	Omavaraisuusasteen tavoitetaso 40 % vuonna 2024. • 2020 tavoitetaso 28 % • 2019 tavoitetaso 26 % • 2018 toteuma 24,6 %	Omavaraisuusaste v.2020 28,2% Toteuma v.2019 26,8%
Tuloutus omista- jalle	Omistajalle maksetaan korkoina, pääomanpalautuksena ja osin- koina yhteensä vähintään 11 milj. euroa.	Tavoite toteutunut.
Työllistymismah- dollisuuksien tar- joaminen	• 20 kesätyöpaikkaa • harjoittelupaikkojen ja opin- näytetyömahdollisuuksien tarjoaminen • vuorotteluvapaiden hyödyn- täminen	Kesätyöntekijöitä on palkattu 15. Opinnäytetöitä on valmistunut 3 kpl.
Energiatehokkuu- den parantaminen ja uusiutuvan ener- gian käytön lisää- minen	• Biopolttoaineiden osuus 80 % strategiakauden loppuun mennessä • Kierrätyspuun osuus 100 GWh strategiakauden lop- puun mennessä • Asiakkaiden hukka- ja ylijää- mälämpöjen hyödyntäminen luomalla kaksisuuntaisen kaukolämpökaupan periaat- teet ja hinnoittelu vuoden 2020 aikana • Kaukolämpöakun käyttöö- otto 31.3.2020 mennessä • Aurinkolämmön hyödyntämi- nen kaukolämmön tuotan- nossa • Älykkään lämmityksen oh- jauksen palvelun suunnittelu ja kaupallistaminen	• Biopolttoaineiden osuus 2020 62 % • Kierrätyspuun poltto aloitettu joulukuussa 2020 Revisol Oy:n toimituksina. Vuosisopi- mus 50 GWh/a. • Kaukolämpöakku otettu kaupalliseen käyt- töön 14.2. 2020. • Kaksisuuntaisen lämpökaupan periaatteet ja hinnoittelu julkaistu www-sivuille • Älykkään lämmönsäädön palvelun tarjoajan kanssa tehty sopimus palveluiden käynnistä- miseksi ja ylläpitämiseksi. Yhteinen kehitys- hanke Väre-ryhmän yhtiöiden kanssa. Palve- lun tuotteistaminen aloitettu vuoden lopulla. • Iloharjun aurinkolämpökenttä valmistui heinä- kuussa tuotantokäyttöön

Istekki Oy

Tehtävä: Tuottaa omistajilleen julkiseen terveydenhoitoon ja kuntien toimintaan liittyvien ja yhteistyötä tukevien informaatioteknologian (IT) ja lääketieteellisen tekniikan palveluja

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 31,75%, PSSHP 31,75 %, PSHP 31,75 % ja pienosakkaat 4,75 %

Liikevaihto 2020: 150,5 M€

Henkilöstömäärä 2020: 675 vuoden lopussa, keskimäärin 649.

Mittari	Tavoite 2020	Toteuma 31.12.
Henkilöstötyytyväisyys	Henkilöstötyytyväisyys on parantunut vuodesta 2019.	Vuonna 2020 mitattu PeoplePower-indeksi oli 71,4, kun se edellisenä vuonna oli 66,9. Tavoite saavutettiin ja parannusta voidaan pitää hyvänä.
Asiakaspohjan vahvistuminen	Istekin roolin säilyminen ja vahvistuminen vähintään kolmen maakunnan alueella sekä kunta- että sote -asiakkuuksissa.	Istekin liikevaihto kasvoi tilikaudella 16% ja asiakasomistajapohja laajentui, kun Fimlab Laboratiot Oy, Virtain kaupunki, Suomen keskinäinen potilasvakuutusyhtiö ja Suomen valtio / Puolustusvoimat merkitsivät osakeannit. Antien rekisteröinti tapahtuu vuonna 2021
Asiakas- ja loppukäyttäjättyytyväisyyden arviointitulokset	Kuntapalveluissa asiakastyytyväisyys on parantunut vuoden 2019 tasosta.	Vuonna 2019 tikketkyselyiden palauteskeskiarvo oli 4,7. Vuonna 2020 keskiarvo oli pysynyt samassa tasossa 4,7. Korona-ajan onnistumisesta Istekki on saanut asiakkailta positiivista palautetta.
Palvelujen hinnoittelu	Yhtiön tehokkuuden ja tuottavuuden parantamisen avulla vaikutetaan asiakkaiden palvelujen hintoihin.	Yhtiö on tehostanut toimintaansa ja sitä kautta on vältetty palveluiden hinnankorotuksia. Istekki automatisoi palveluita. Istekki on vertaillut palveluidensa hintoja suhteessa markkinoihin ja hinnat ovat kilpailukykyiset.
Palvelujen laadun arviointitulokset	Tuotamme sovittuja palvelutasoja asiakkaillemme.	Olemme tuottaneet sovittuja palvelutasoja asiakkaillemme.
Tilikauden tulos	Tilikauden liikevoitto 1 %.	Toteutunut liikevoitto 1-12/2020 oli yhteensä 4,2 % eli ylitti asetetun tavoitteen.

Kuopion Vesi Oy

Tehtävä: Toimittaa asiakkailleen hyvää talousvettä ja huolehtii viemäriveresien poisjohtamisesta ja käsittelystä.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 84 % ja Siilinjärvi 16 %

Liikevaihto 2020: 29,9 M€

Henkilöstömäärä 2020: 96

Mittari	Tavoite 2020	Toteuma 31.12.
Tuloutus omistajalle	Omistajalle maksetaan korkoina 4,2 M€.	Korko maksetaan jälkikäteen vuosittain kuukauden kuluessa siitä, kun yhtiökokous on vahvistanut yhtiön tilinpäätöksen kyseiseltä vuodelta
Kuopion Vesi Oy:n yhtiöittäminen	Kuopion Vesi liikelaitoksen ja Siilinjärven vesilaitoksen toimintojen yhtenäistäminen.	Toimintojen yhtenäistäminen tehty, yhtiön strategia valmistunut, omaisuudenhallintatyö alkanut ja jatkuu vuonna 2021
Toimintavarmuus	Verkoston häiriötön toiminta ja laitosten lakisääteisten velvoitteiden täyttäminen.	Toteutunut
Vesihuoltoverkoston uudistaminen ja huoltaminen	Vesihuoltoverkoston saneeraaminen ja uusien vesihuoltoverkoston rakentaminen investointisuunnitelman mukaisesti.	Toteutunut
Henkilöstön työhyvinvointi	Sairauspoissaolopäivät eivät nouse vuoden 2019 tasosta.	Sairauspoissaolopäivien määrä 8,7 pv/htv (6,1 vuonna 2019)
Työllisyysmahdollisuuksien tarjoaminen	Tarjotaan harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja opiskelijoille.	4 harjoittelu- ja kesätyöpaikkaa

Järviseudun Työterveys Oy

Tehtävä: Tuottaa kokonaisvaltaiset työterveyshuoltopalvelut omistajille ja järjestämisvastuun mukaiset työterveyshuoltopalvelut alueen yrityksille

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 60,6 %, PSSHP 18%, Siilinjärvi 12 %, Varkaus 9 %, Tuusniemen kunta 0,2% ja Kuopion Vesi Oy 0,2 %.

Liikevaihto 2020: 9 808 475 €

Henkilöstömäärä 2020: 67 htv

Mittari	Tavoite 2020	Toteuma 31.12.2020
Tilikauden tulos	200 000 €	1 162 159 €
Palvelujen saatavuus	Sairausvastaanottojen tarjonta vastaa kysyntää sekä päivystysettä ajanvarausajoissa. Kiireettömän ajan saannin viive alle 7 vrk.	Sairausvastaanottoja on ollut hyvin tarjolla. Omalle työterveyslääkärille ajan saannissa on ollut jonkin verran viiveitä.
Henkilöstötyytyväisyys	Henkilöstötyytyväisyyden vahvistaminen tasolle, joka takaa JSTT Oy:n kyvyn kilpailla työterveyshuollon osaajista.	Työnhakijoita on ollut runsaasti hoitoalan ja psykologien toimiin. Lääkäreitä voisi olla enemmänkin omalla sopimuksella.
Palvelujen laatu	Työterveyslaitoksen laatuverkoston käyttö. Työterveyshuollon prosessit kuvattu ja toimintatavat yhteneväiset kaikissa toimipisteissä.	TTL Laatuverkostoyhteistyö: asiakastytyytyväisyyskysely toteutettu ja käsitellään kevään 21 aikana henkilöstön kanssa. Prosessit paria vaille esitelty, käytössä intranetissä ja niiden työstö jatkuu.
Palvelutuotannon valvonta	Noudatetaan sisäisen valvonnan suunnitelmaa.	Suurimmalta osin ollaan aikataulussa.

Kiinteistö-KYS Oy

Tehtävä: Asuntotuotannon harjoittaminen Kuopion alueella sekä omistamiensa kiinteistöjen hallinta, ylläpito ja vuokraaminen omistajien työsuhteasunnoiksi ja elinkeinopoliittisin perustein

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 51,1 %, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri 48,8 %, Kiinteistö-KYS Oy 0,1 %, yhtiö jakautui osittaisjakautumisena Kiinteistö-KYS Oy:öön ja 1.10.2020 perustettuun Vapaarahoitteinen-KYS Oy:öön, joiden molempien osakkeet on myyty Niiralan Kulma Oy:lle tammikuussa 2021

Liikevaihto 2020: 9,3 M€

Henkilöstömäärä 2020: 9

Mittari	Tavoite 2020	Toteuma 31.12.
Asuntokannan käyttöaste	99 %	98,9 %
Ensisijainen asuttaminen kohdentuu omistajien konsernien henkilökuntaan ja elinkeinopoliittisesti kaupunkiin muuttaviin työntekijöihin.	90 %	79,15
Tilikauden tulos asuintalovarausten jälkeen 0 €. Asuintalovarausta kerätään tuleviin korjauksiin enintään ARA-lainsäädännön edellyttämä määrä.	Tilikauden tulos 0 €. Asuintalovarausta ARA-kohteisiin < 2 € /m ² /kk	Tilikauden tulos 0 €. Asuintalovarausta ARA-kohteisiin 1,55 € / m ² /kk
Asuinneliövelka €/asm ²	< 708 €/asm ²	429,25 €/asm ²
Omarahoitusosuus perusparannusinvestoinneissa (% perusparannusten kokonaiskustannuksista)	20 %	100 %
Liikevaihto	9,8 M€	9,3 M€
Vakituisen henkilöstön määrä	8	9

Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat

Tehtävä: Ylläpitää omistamiaan koulu- ja päiväkotirakennuksia

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Liikevaihtoarvio 2020: 1 M€

Henkilöstömäärän arvio 2020: 0

Mittari	Tavoite 2020	Toteuma 31.12.
Kiinteistöpalvelu-sopimuksen ehdot	Sopimuksiin kuuluvat kiinteistöpalvelut toteutuvat sopimuksen mukaisesti, laatu ja hinta/tehokkuus.	Toteutunut suunnitelman mukaisesti.
Tilikauden tulos	Nollatulos	Toteutuu.

Kuopion kaupungin työllisyyden parantaminen:

Kiinteistöyhtiönä Koulutilat ei ole työnantaja eikä siten suoraan voi vaikuttaa tavoitteen toteutumiseen muuten kuin käyttämällä paikallisia toimijoita hankinnoissaan niiltä osin kuin se on mahdollista.

Resurssiviisaus ja kiertotalouden toimintaperiaatteiden toteuttaminen:

Elinkaarihankkeissa on huomioitu jo kohteiden suunnitteluvaiheessa resurssiviisaus ja ympäristönäkökulmat. Itse Kiinteistöyhtiön eli hallinnon toiminnassa asiaa sivutaan vain välillisesti sidosryhmien (isännöinti, vakuutusyhtiö) toiminnan kautta sillä huolto ja ylläpito kuuluvat elinkaarisopimukseen.

Kiinteistö Oy Kuopion Keskuskenttä

Tehtävä: Ylläpitää kiinteistöä

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Liikevaihtoarvio 2020: 0,4 M€

Henkilöstömäärän arvio 2020: 0

Mittari	Tavoite 2020	Toteuma 31.12.
Kiinteistön kunto	Kiinteistön kunnossapidossa noudatetaan pitkän tähtäimen kunnossapitosuunnitelmaa huomioiden tuleva stadionhanke.	Toteutunut suunnitelman mukaisesti.
Tilikauden tulos	Alle 40 000 € tulos.	Tilikauden voitto n. 40 teur. Tulos ennen veroja n. 76 teur.

Kiinteistö Oy Kuopion Luukas

Tehtävä: Ylläpitää omistamiaan päiväkotirakennuksia

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 90,87 %

Liikevaihto 2020: 265.533,99

Henkilöstömäärä 2020:

Mittari	Tavoite 2020	Toteuma 31.12.
Kiinteistön kunto	Kiinteistöt pidetään käyttötarkoitustaan vastaavassa kunnossa.	Tavoite toteutunut.
Tilikauden tulos	Nollatulos	Tulos ennen rahoitustuottoja ja kuluja 31.12.2020 1.355,64 euroa.

Kuopion Pysäköinti Oy

Tehtävä: Harjoittaa pysäköintiliiketoimintaa ja liiketilojen vuokrausta

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Liikevaihto 2020: 3 014 963,50 €

Henkilöstömäärä 2020: 7

Mittari	Tavoite 2020	Toteuma 31.12.
Toripysäköinnin asiakasmäärät	Toripysäköinnin kävijämäärän kasvattaminen vuoden 2019 tasosta 720 000 - 730 000 kävijään vuodessa. (2019 n. 700 000 kävijää.)	Toripysäköinnin kävijämäärät 31.12.2020 551 106 kpl. Kävijämäärä on pudonnut - 24,15% viime vuodesta (koronapandemia)
Liiketilojen käyttöaste	Liiketilojen vuokrausaste on vähintään 90 % (vuonna 2019 vuokrausaste 90 %).	Liiketilojen vuokrausaste 83 %
Tilikauden tulos	Tilikauden tulos paranee 5 % vuoteen 2019 nähden.	Tilikauden tulos vuonna 2020 -499 666,06 € (vuonna 2019 -68 694,56 €). Tulos olisi ollut voitollinen ilman koronapandemiaa.

Niiralan Kulma Oy

Tehtävä: Asuntotuotannon harjoittaminen Kuopion alueella sekä omistamiensa kiinteistöjen hallinta, ylläpito ja vuokraaminen

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Liikevaihto 2020: 44 M€

Henkilöstömäärä 2020: 151

Mittari	Tavoite 2020	Toteuma 31.12.
Asuntokannan käyttöaste, koko yhtiö, Juan- kosken kohteet mukana	97,5 %	97,34 %
Erityisryhmien käytössä olevien kohteiden määrä	Yksi kohde	Yhden kohteen rakentaminen aloit- tettu *)
Tilikauden tulos	Tilikauden tulos > 0	Toteutuu
Asuinneliövelka €/asm ²	Alle 585 asm ²	592 €/asm ² **)
Omarahoitusosuus peruskorjausinvestoin- neista (% peruskorjausten kokonaiskustan- nuksista)	20 %	2020 valmistuu vain uudiskohteita, seur. PK-kohde v. 2021

*) Niiralan Kulma on parhaillaan rakennuttamassa 56 tehostetun palveluasumisen asunnon kohdetta Pyörön. Kohteeseen tulee lisäksi 16 vanhuksille suunnattua asuntoa Niiralan Kulmalle. Kohde valmistuu syksyllä 2021. Tämän lisäksi kaupungilla on tarve kahdelle samankokoiselle tehostetun palveluasumisen yksikölle Puijonlaaksoon nykyisen rakennuksen paikalle ja Leväsen entisen vanhainkodin tontille.

**) Budjetoidusta poiketen nostettiin Hatsalankadun asunto-osan ja Raviradantie 8:n lainat, yht. 13,5 M€, jo vuoden 2020 puolella.

Kuopion Opiskelija-asunnot Oy

Tehtävä: Asuntotuotannon harjoittaminen Kuopion alueella sekä omistamiensa kiinteistöjen hallinta, ylläpito ja vuokraaminen

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Liikevaihto 2020: 9,7 M€

Henkilöstömäärä 2020: 16

Mittari	Tavoite 2020	Toteuma 31.12.
Asuntokannan käyttöaste	95 %	87,1 %
Budjetoidut PTS-korjausluvut	0,09 €/asm ² /kk	0,09 €/asm ² /kk
Tilikauden tulos	0 €	0 €
Asuinneliövelka €/asm ²	< 754 €/asm ²	727 €/asm ²
Erityisryhmien investointiavustuksen määrä (ei omarahotusosuutta).	10 %	15 %
Liikevaihto	10,5 M€	9,7 M€
Vakituisen henkilöstön määrä	17	16

Service Oy

Tehtävä: Tukipalvelujen tuottaminen Kuopion kaupungille ja P-S sairaanhoitopiirille

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 50,9 %, PSSHP 48,47 % ja pienosakkaat 0,63 %

Liikevaihto 2020: 97,1 M€

Henkilöstömäärä 2020: 1163

Mittari	Tavoite 2020	Toteuma 31.12.
Asiakastyytyväisyys	Asiakastyytyväisyyskyselyn kokonaistulos suurempi kuin 3,61	3,67
Henkilöstön sairas- ja tapaturma poissaolopäivät	2 poissaolopäivää / hlö pienempi kuin vuonna 2019	01-12/2020: 22,6 (01-12/2019: 21,2)
Tulos	Tilikauden tulos ennen veroja 2,5 M€ ennen vuosihyvityksiä (0 % korotus omistajien hintoihin)	01-12/2020: 4.1 M€ ennen vuosihyvityksiä, vuosihyvitysten jälkeen 2.2 M€
Sopimuslaadun toteutuminen	Laatupoikkeamat vähenevät vuodesta 2019, ISO9001 laatusertifiointi	01-12/2020: 76 kpl (01-12/2019: 168 kpl) ISO 9001:2015 laatusertifikaatti myönnetty 5.11.2020
Liikevaihto per tehty työpanos (HTV3 on tunnusluku, jossa kokonaistyöajasta on vähennetty kaikki poissaolot, sairauden, lomien, koulutuspäivien, työlomien, vuorotteluvapaiden yms. vuoksi.)	Liikevaihto/tehty työpanos (HTV3) kasvaa 0,5 % vuodesta 2019	31.12.2020: 100.791 (31.12.2019: 89.921) Liikevaihto/tehty työpanos (HTV3) kasvanut vuoden 2020 aikana 12,1 % verrattuna 31.12.2019 tilanteeseen. Merkittävimpana syynä keskusvaraston kasvanut liikevaihto koronapandemian takia.

Savonia-ammattikorkeakoulu oy

Tehtävä: Ammattikorkeakoululaissa määriteltyjen tehtävien hoitaminen

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 51,0 %, Varkauden kaupunki 22,28 %, Iisalmen kaupunki 22,76 % ja Kiuruveden kaupunki 3,96 %

Liikevaihto 2020: 56 239 501 eur

Henkilöstömäärä 2020: 513

Mittari	Tavoite 2020	Toteuma 31.12.
Nuorten tutkinto-opiskelijoiden 1. sijaiset hakijat / aloituspaikat	Tavoite ka 3 ensisijaista hakijaa/aloituspaiikat	2,67
Opintojen keskeyttäneiden määrä	Enintään 10 %	474 (7,13 %)
Suoritetut perustutkinnot	1120 (tutkintokattokorien mukaisesti)	1142
Suoritetut YAMK-tutkinnot	125	145
55 opintopistettä suorittaneiden osuus	71% (perusjoukosta)	54,3
Toiminnan siirtymisen kustannukset ja toiminnan jatkuminen keskeytyksettä.	Taloudellinen ja onnistunut siirtyminen Savilahden kampukselle, siirtymisestä ei aiheudu arvioitua suurempia kustannuksia ja toiminta jatkuu sujuvasti keskeytyksettä.	Siirtymien Savilahteen etenee suunnitellun mukaisesti. Tekniikan erikoistilojen (RV 11) tilat ovat valmiina ja vaativimmat laitesiirot Opistotieltä on tehty.
Tilikauden tulos	Tilikauden tulos 1 milj. €	Tulosennuste. Savonian toiminnan tulos (toimintamenojen ja toimintatulojen erotus) on 0 euroa.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Tehtävä: järjestää jäsenkuntien puolesta laissa säädetty erikoissairaanhoito, kehitysvammaisten erityishoito, perusterveydenhuolto ja siihen kiinteästi liittyvä sosiaalitoimi sekä huolehtia laissa säädettyistä muista tehtävistä.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 55,86 %

Liikevaihto2020: 438,6 M€

Henkilöstömäärä 2020: 4.552

Mittari	Tavoite 2020	Toteuma 31.12.
Tilikauden ylijäämä	11,3 milj. euroa (2019 tavoite 2 milj. euroa) muutettu joulukuussa -18,6 M€	tämän hetkinen arvio alijäämästä 9-10 M€
Hoitojaksot	42 000 - 46 000 hoitojaksoa (2019 tavoite 45 000 - 48 000 hoitojaksoa)	43.407
Hoitopäivät	163 000 – 169 000 hoitopäivää (2019 tavoite 171 000 - 175 000 hoitopäivää)	179.062
Leikkaukset muuttunut Toimenpiteet	32.852 toimenpidettä (2019 ei vastaavaa tavoitetta määritelmä muuttunut.	35.690
Avohoidon käynnit	510 000 - 540 000 avohoidon käyntiä (2019 tavoite 510 000 – 540 000 avohoidon käyntiä)	670 516

2.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

2.2.1 Käyttötalouden toteutuminen

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen

Toiminta

Koronaepidemia vaikutti merkittävästi kaupungin toimintaan ja talouteen vuonna 2020. Valtion tukipaketit katsoivat tulonmenetyksiä ja kasvaneita menoja. Koronaepidemian vaikutukset yrityksille ovat olleet merkittäviä ja pitkittyessään kriisi voi aiheuttaa pysyvää haittaa elinkeinoelämälle ja vaikeuttaa kaupungin kasvustrategian toteutumista. Vuoden 2021 talousarvion ja investointiohjelman valmistelu tehtiin muuttuneessa ja epävarmassa toimintaympäristössä. Poikkeuksellisesta tilanteesta huolimatta strategisia tavoitteiden mukaisia toimenpiteitä kyettiin vuoden aikana viemään hyvin eteenpäin.

Valtuustoryhmien puheenjohtajat sekä kaupunginvaltuuston ja –hallituksen puheenjohtajisto muodostivat toukokuussa Kuopio 2025 –ryhmän. Ryhmän tavoitteena oli muodostaa pitkän aikavälin näkemys kaupungin talouden kehityssuunnasta sekä linjaukset keinoista, joilla talouden tasapainoa haetaan. Osa keinoista hyväksyttiin osana vuoden 2021 talousarviota.

Kesäkuussa käynnistyivät sekä Kuopion kaupunkiseudun MAL- että ekosysteemisopimusta koskevat neuvottelut valtion kanssa. Molempien sopimusten piiriin pääseminen on ollut yhtenä kaupungin edunvalvonnan kohteena. Sopimusvalmistelun myötä seudun yhteistyö on tiivistynyt ja myös kumppanuus valtion ja seudun kesken tulee vahvistumaan. Molempien sopimusten osalta päätöksenteko on siirtynyt vuodelle 2021. Liikenne- ja viestintäministeriön linjaus Itäradasta päättyi Kuopion haluamaan vaihtoehtoon. Neuvottelut hankesuunnittelu-yhtiöstä käynnistyivät alkuvuodesta 2021.

Työllisyystilanne heikkeni Kuopiossa koronaepidemian takia merkittävästi, vaikkakin Kuopio selvisi työttömyyden kasvusta vertailukaupunkeja paremmin. Työmarkkinatukimenot kasvoivat vuonna 2020 edelliseen vuoteen verrattuna noin 11 %. Työllisyyspalvelussa koronaepidemia aiheutti merkittäviä muutoksia palveluihin koko vuoden: Oma asiakastyö siirrettiin osittain hybridimallilla toimivaksi etäpalveluksi. Lisäksi ostopalvelut, hanketoiminta, kesätyöllistäminen ja palkkatukityö supistuivat suunnitellusta huomattavasti. Palvelutoiminta palautui paremmalle tasolle syksyllä. Uutena palvelukokonaisuutena käynnistyi elokuussa työllisyyden palvelutori, mikä näkyi positiivisena kehityksenä myös työllisyyspalvelun asiakasmäärissä. Työllisyyden kuntakokeilun käynnistyminen siirtyi koronaepidemian vuoksi vuodelle 2021.

Yksinyrittäjätuen jakaminen ja epidemiasta aiheutunut neuvontatarve työllisti yrityspalvelua vuoden aikana merkittävästi. Hakemuksia käsiteltiin 989 ja avustuksia myönnettiin 1,7 milj. euroa. Päätösten arkistointi ja tuloksien raportointi ministeriöön jatkuu vielä kevään 2021 aikana. Uutena hankkeena käynnistettiin Invest and Expand in Pohjois-Savo -hankekokonaisuus, jolla vahvistetaan invest in -toiminnan vaikuttavuutta Pohjois-Savossa ja parannetaan alueen kansainvälistä näkyvyyttä ja verkostoja. Business Centerin toiminnan jatkamisesta tehtiin yhteistyösopimus. Pohjois-Savon alueellinen Pääomasijoitusrahaston toiminta käynnistyi ja ensimmäiset pääomasijoitukset kohdeyrityksiin on tehty. Yritysten neuvontapalveluissa siirryttiin pääosin työskentelemään etänä.

Viestinnän osalta tehtävät painottuivat epidemiatilanteen mukaan ja jakautuivat kuntalaisille kohdennettavaan monikanavaiseen ennaltaehkäisevään viestintään sekä palveluiden muutoksiin kytkeytyvään viestintään. Eri-tyinen etäKohtaamis-julkaisu epidemian vaikutuksista palveluihin ja palvelunumeroihin toimitettiin jokaiseen kuopiolaiseen kotitalouteen. Samaan aikaan on tuotettu Kuopion edunvalvontaan ja vaikuttamiseen tarkoitettu Kuopio Highlights verkkopalusta, kansainvälinen julkaisu ja viestintäkampanja sekä etä- ja monipaikkatyöskentelymahdollisuuksiin kytkeytyvä verkkopalusta ja kampanja.

Tapahtumajärjestäjien kanssa neuvoteltiin aiemmin myönnettyjen tapahtumatukien siirtämisestä myöhemmin järjestettäviin tapahtumiin sekä osittaisista tapahtumien ja tukien perumisista. Kesätapahtumiin keskittynyt Kohtaamis-lehden julkaisu ei ilmestynyt.

Koronaepidemiasta johtuva matkustamisen väheneminen toi haasteita maatalousyrittäjien lomitusten suunnitteluun. Useat maatalousyrittäjät ilmaisivat halunsa perua aiemmin varaamansa lomitukset, joka olisi johtanut

lomituspalvelutyöntekijöiden lomautuksiin. Hyvällä yhteistyöllä yrittäjien kanssa ja Melan valtakunnallisen ohjeistuksen myötä lomien perumiset jäivät kuitenkin määrältään vähäisiksi. Kesällä lomituksen käytön lisäannuttä työntekijöistä oli pulaa, joten määräaikaista työntekijöitä vakinaistettiin. Kokonaisuutena lomituspäivien lukumäärällä mitattuna Lomitustoimen hallinnossa otettiin käyttöön vuoden 2020 alusta asiakaspalvelu-uudistus, jolloin asiakaspuhelut keskitettiin yhteen hallinnon numeroon.

Kaupungin talousarvio- ja raportointiprosessia on kehitetty. Tiedolla johtamiseen keskittyvässä TiJo-hankkeessa määriteltiin kaupungin palvelut, jotka vietiin taloushallinnon järjestelmään. Hankkeessa kehitettiin myös kaupungin talous- ja hr-raportointia, joka jatkuu vielä vuoden 2021 aikana. TiJo-hankkeessa on mukana työajanhallintajärjestelmän käyttöönotto, joka käynnistyi ja eteni koronan sallimissa puitteissa.

Koronaepidemian aikana henkilöstö on tehnyt etätöitä, silloin kun se on ollut mahdollista ja kokoukset on pidetty sähköisesti. Tämä aiheutti akuutin tarpeen digipalveluiden, etätöikäytäntöjen sekä henkilöstön digitalisaation osaamisen kehittämiseksi. Tilanteeseen reagoitiin mm. kohdentamalla käynnissä olevien kehittämissuhteiden toimenpiteitä (mm. Ihmiskeskeinen digitaalinen kunta, IDK ja Kuopio Living Lab) sekä soveltaen olemassa olevia sähköisiä työvälineitä monipuolisesti. Digitalisaation edistämiseen ja seurantaan asetettiin myös kaupunkitasoinen digitaalisten palveluiden johtoryhmä syksyllä 2020.

Olenaiset poikkeamat talousarvioon

Elinvoima- ja konsernipalvelujen toimintakatteen toteutuma oli 1,3 milj. euroa talousarviota parempi. Toimintatuotot toteutuivat 1,3 milj. euroa ja toimintakulut 2,6 milj. euroa talousarviota pienempinä.

Toimintatuotoissa merkittävin poikkeama oli työllisyyspalveluissa, kun tukia ja avustuksia kertyi 1,4 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa. Työllisyysuhteet ja työllistäminen eivät toteutuneet suunnitellusti, joten toimintatuottojen toteutuma oli alhaisempi kuin talousarviossa.

Myös toimintakulut toteutuivat työllisyyspalveluissa 1,7 milj. euroa talousarviota pienempinä. Kaupungin sisäinen työllistäminen, kesätyöllistäminen, ostopalvelut, avustukset ja hankkeet eivät toteutuneet koronaepidemian vuoksi suunnitellusti. Työmarkkinatuen kuntaosuudet sen sijaan ylittivät talousarviosta 1,8 milj. eurolla, ylitys katettiin muilla työllisyyspalvelujen säästöillä. Yrityspalveluissa toimintakulujen toteutuma oli 0,5 milj. euroa budjetoitua vähemmän. Merkittävin poikkeama oli avustuksissa, joita myönnettiin 0,3 milj. euroa talousarviota vähemmän. Palvelualueen henkilöstökulut toteutuivat 1,2 milj. euroa alle budjetoidun. Merkittävin poikkeama oli työllisyyspalvelussa, toteutuma 1,1 milj. euroa alle talousarvion. Lomituspäiväpalvelussa puolestaan oli ylitystä 0,2 milj. euroa talousarviosta.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

Elinvoima- ja konsernipalvelun palvelualueen sopeutustavoitteet saavutettiin ja talousarvion toimintakate toteutui 1,3 milj. euroa talousarviota parempana. Koronaepidemia vaikutti merkittävästi useiden yksiköiden toimintaan ja työmäärään. Työttömyyden raju kasvu aiheutti hallitsemattoman kasvun työmarkkinatukimaksuihin, mutta muilla työllisyyspalvelujen määrärahojen säästöillä katettiin työmarkkinatukimaksujen määrärahaylitykset. Määrärahoja säästy toisaalta matkustamisesta sekä tilaisuuksien siirtyessä etäkokouksiksi.

Maaliskuun poikkeusolojen alkaessa henkilöstö siirtyi etätööhön, siellä missä se oli mahdollista. Etätö lisäsi työhyvinvointia, vähensi työ- ja koulutusmatkoja sekä mahdollisti työ- ja yksityiselämän paremman yhteensovittamisen. Joiltakin osin työelämä koki ison murroksen ja uutena elementtinä tuli etätöön johtaminen. Toisaalta pitkittynyt etätöskentely toi työelämään omat haasteensa, koska sosiaaliset työkontaktit vähenivät, kotona työergonomiassa saattoi olla puutteita, työtahti oli poikkeuksellisen kiireinen, taukoja jäi pitämättä tai ne olivat lyhyet. Tämän takia työnantajan on kiinnitettävä huomiota henkilöstön työssä jaksamiseen monipaikkaisessa työskentelyssä.

Kehittämishankkeita jouduttiin joitakin osin suuntaamaan uudelleen tai kohdentamaan hankeresurssia tukemaan kaupunkioirganisaation siirtymistä digitaaliseen etätöskentelyyn koronaepidemian takia. Osalle kehittämishankkeista haettiin jatkoaikaa. Omana kehittämishankkeena vedettiin hallinto- ja tukipalvelujen kokoamista (HALTUUN-projekti). Työ viivästyi aikataulullisesti koronan vietyä resursseja toisaalle, mutta etenee.

Käyttövaltuushallintajärjestelmä otettiin käyttöön kesäkuussa. Järjestelmä mahdollistaa tietoturvan parantumisen käyttöoikeuksien hallinnan automatisoinnin avulla ja tuo sitä kautta kustannussäästöjä lisenssimäärien optimoinnin kautta.

1. KASVAVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjäympäristö	Edistetään opiskelu- ja työperäistä muuttoa ja maahanmuuttoa Kuopioon sekä ulkomaalaisten ammattiosaajien sitoutumista alueeseen.	Toteutetaan Future Savo-hanketta ja tehdään aktiivista verkostoyhteistyötä alueen toimijoiden kanssa kv-opiskelijoiden sitouttamiseksi Kuopioon (Talent Hub -toiminta).	● (etenee suunnitellusti) Toteutettu FutureSavo -hankkeen toimenpiteitä (mm. muuttajapalvelu). Kv-opiskelijoiden alueelle sitoutumiseen tähtäävän Talent Hub hanke, jossa kaupunki on osatoteuttaja, käynnistyi syksyllä. Järjestetty kansainvälisyyden aamukahveja toimijoiden verkottamiseksi.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Huolehditaan riittävästä ja monipuolisesta yritystonttitarjonnasta.	Yritysten tonttitarpeiden kanavoiminen asemakaavatöiksi.	■ (etenee hitaasti tai osittain) Yritystonttien kysyntä on pysynyt edelleen hyvänä. Uudet tonttivaraukset ja -kaupat vähentävät yritystonttivarantoa.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Kehitetään edelleen yrityksille suunnattuja palveluja yhteistyössä kumppanien kanssa.	Osallistuminen Business Center -hankkeeseen.	● (etenee suunnitellusti) Business Centerin toimintaa jatketaan hankkeen jälkeen yhteistyösopimusmallilla. Sopimus solmittu vuoden 2020 lopussa ja sillä turvataan hankkeen aikana kehitettyjen palveluiden jatkuminen myös hankkeen jälkeen.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Kehitetään matkailun ja tapahtumien toimintaympäristöä (mm. Puijo, Tahko, Kuopionlahti, Matkustajastama).	Osallistutaan Lakeland -hankkeeseen. Osallistutaan matkailutoimintaympäristöjen kehittämiseen.	● (etenee suunnitellusti) Koronapandemia on vaikuttanut alueen matkailuun ja matkailijoiden yöpymisiin. Lisäksi epävarmuutta on tapahtumien kehittämisessä sekä yritysten investointi- ja kehittämisvalmiudessa matkailualalla. Haasteista huolimatta matkailun toimintaympäristöjen kehittäminen on edennyt hyvin ja Lakeland- hanke on käynnissä ja etenee haasteista huolimatta.	Kasvava Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähty tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Kuopio säilyttää asemansa yritysystävällisten kärkikaupunkien joukossa.	Tehdään yhteiskehittämistä startup yritysten kanssa (Living Lab -hanke). Käydään säännöllistä vuoropuhelua elinkeinoelämän kanssa.		(etenee suunnitellusti) Living Lab hankkeeseen poikkeustilanne on vaikuttanut siten, että testaukset siirtyneet, yritysten yhteydenotot vähentyneet. Hankkeelle on saatu jatkoaikapäätös vuodelle 2021, jonka aikana yhteiskehittämistoiminta integroidaan osaksi Business Centeriä ja kaupungin perustoimintaa. Yrityksiä on tuettu osaavan työvoiman saannissa. Kuopio sijoittui suurten (yli 50 000 asukkaan) kaupunkien viidenneksi Suomen Yrittäjien kesäkuussa julkistamassa kuntabarometrissä ja Kuntien imago 2020 -tutkimuksessa Kuopio oli yli 100 000 asukkaan kaupungeista toiseksi suosituin toimipaikka yrityksille	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.2. Vetovoimainen innovaatio- ja oppimisympäristö sekä laadukas koulutusketju	Innovaatioympäristön synergia toimii ja tukee startup-toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä.	Business Center, KuopioHealth, Pohjois-Savon pääomasijoitusrahasto, INGROW-hanke ja Living Lab.		(etenee suunnitellusti) Valmisteltiin yhteistyössä tiedelaakson toimijoiden kanssa valtion ja alueen välistä innovaatioekosysteemisopimusta vuosille 2021-23. Toteutettiin Living Lab hanketta.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Savilahden ICT-ympäristöä rakennetaan avoimeksi ja yritystoimintaa edistäväksi.	Living Lab hanke. Laaditaan mikrokanava-, suojaputki- ja 5G-toteutussuunnitelma sekä ohjeistus ja jalkautetaan prosesseihin.		(etenee suunnitellusti) Kilpailutettiin Kuopion tietoliikenneverkko-konsepti 2050 ja kehittämissuunnitelman tekeminen. Työ käynnistettiin suunnitellusti syksyllä ja jatkuu vuoden 2021 syksyyn saakka.	Kasvava Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähteen sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Viestintää ja edunvalvontaa kehitetään systemaattisesti edelleen (vaikuttamisen kohteet, vaikuttavuusviestintä, yhteistyö).	Otetaan käyttöön vaikuttavuusviestinnän sähköinen alusta sisältöineen. Tehdään yhteistyötä maakuntaliiton, kaupunkiseudun ja isojen kaupunkien kanssa vaikuttamisessa. Seurataan aktiivisesti valtakunnallisten linjausten valmistelua. Kuopion tunnettuuden ja imagon johtaminen verkostomaisessa rakenteessa (Kuopio Tahko matkailumarkkinointiyhtiö) Alueellisen yhteismarkkinoinnin uudelleen organisointi. Osaavan työvoiman rekrytoinnin tukeminen markkinoinnilla (mm. etätyökampanja, muuttajapalvelu)	●	(etenee suunnitellusti) On toteutettu suorajakelu Kuopio by Nature englanninkielisestä brändijulkaisusta kohdennetusti pääkaupunkiseudulle. On käynnistetty alueellisen markkinoinnin uusi yhteistyömalli KTM Oy:n ja alueen oppilaitosten kanssa. Etätyökampanja ja sen karttasovellus on otettu käyttöön. Vaikuttavuusviestinnän sähköinen alusta Kuopio Highlights otettiin käyttöön keväällä ja työstettiin vaikuttavuusviestinnän suunnitelmaa. Edunvalvonnan keskeisinä kärkinä ovat olleet saavutettavuuteen liittyvät hankkeet (itärata, vt5 sekä ratapiha), MAL-sopimus sekä kuntatalous. MAL-sopimusta on laadittu yhteistyössä valtion kanssa ja ratapihan investointihanke etenee.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.4. Rohkea kaupunkikehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	Aktivoidaan kaupunkikeskustan tapahtumatoimintaa yhdessä järjestöjen yms. kanssa.	Tapahtumien palveluprosessin selkeyttäminen. Tapahtumien vaikuttavuuden arvioinnin kehittäminen mm. SROI ja ROI –laskeutumallien avulla. Tapahtumien hyödyntämismallin kehittäminen.	●	(etenee suunnitellusti) Tapahtumaryhmä on valmistellut uuden tapahtumapalveluiden toimintamallin. Vuoden 2021 tapahtumaesitysten valmistelussa otettu käyttöön laajennettu vaikuttavuudenarviointimalli.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Kaupunkikeskustan täydennysrakentaminen jatkuu.	Kaupunkikeskustan elinvoiman mittaus (All-in) tehdään vuosittain.	●	(etenee suunnitellusti)	Kasvava Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Savilahden tunnettuutta edistetään markkinoinnin ja viestinnän keinoin.	SAVILAHTI –kärkihankkeen brändin vahvistaminen uuden vi- siotyön pohjalta.		(etenee suunnitellusti) Savilahden internetsivujen-uudistus on valmisteilla. Savilahden alueen Brändiä vahvistava Erja Lyytisen livestream kon- sertti toteutettiin Novapoliksen kanssa yhteistyössä. Savilahden brändityö ete- nee suunnitellusti.	Kasvava Kuo- pio -ohjelma
2. HYVINVOIVA KUOPIO					
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.1. Aktiivisuuteen innos- tava arki	Tehostetaan hyvinvointimarkkinoin- tia.	Hyvinvointi- ja palvelumarkki- noinnin alabrändien kehittämi- nen mm. Liikkuva Kuopio ja Lasten Kuopio. Tiedon ja tarinoiden korttelin - brändityö. Kuntolaakson markkinoinnin ke- hittäminen.		(etenee suunnitellusti) Kuntolaakson markkinointikampanja on toteutettu suunnitellusti ja vaikuttavasti. Käynnistetty Tiedon ja tarinoiden kortte- lin markkinointikampanjan valmistelu. Laajennettu Liikkuva Kuopio alabrändin markkinointi pääsarjayhteistyöhön.	Kasvava Kuo- pio -ohjelma; Hyvinvoiva Kuopio -oh- jelma
2.2. Varhainen tuki	Päihteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi lisääntyy. Painopiste on erityisesti syrjäytymisuhan alla ole- vien nuorten hyvinvoinnin edistämi- sessä.			(etenee suunnitellusti) Valmisteltu mielen hyvinvointia tukevaa Hyvällä Mielellä -markkinointimateriaa- lia.	Hyvinvoiva Kuopio -oh- jelma
2.3. Työllistyminen ja toi- meentulo	Pitkäaikaistyöttömyys ja nuorisotyöt- tömyys vähenevät. Kehitetään työllisyyttä edistäviä mo- niammatillisia ohjaus- ja neuvonta- palveluja (ns. ohjaamo-toiminta).	Toteutetaan työllisyyden kunta- kokeilu vuosina 2020-2022. Toteutetaan työllisyyden palve- lutori -hanke.		(etenee hitaasti tai osittain) Työllisyyden kuntakokeilun käynnistämi- nen siirrettiin koronapandemian johdosta vuodelle 2021. Työllisyyden palvelutorin toiminta käyn- nistyi ja uudenlainen asiakaspalvelu avautui elokuussa 2020.	Hyvinvoiva Kuopio -oh- jelma

		Siirrytään uudenlaiset toiminnot mahdollistaviin toimitiloihin.		Uusien toimitilojen käyttöönotto toteutui suunnitellusti.	
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Luonnon saavutettavuutta parannetaan mm. viestinnän keinoin ja kehittämällä luontokohteita ja puistoja asukkaiden kohtaamispaikkoina.	Luontokohde-esittely kuukausittain netissä ja somessa. Luontoliikuntaan aktivointi Liikkuva Kuopio brändin toiminnoissa.	●	(etenee suunnitellusti) Luontoliikkumiseen kannustavaa viestintää on jatkettu syksyn ja talven aikana.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
3. RESURSSIVIISAS KUOPIO					
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Edistetään edelleen etätöön tekemismahdollisuuksia ja vähennetään liikkumistarvetta.	Suositaan kannettavia työasemia laitteiden uusimisen yhteydessä etätöön mahdollistamiseksi.	●	(etenee suunnitellusti) Kaikilla työntekijöillä on käytössä etätöön mahdollistavat välineet. Poikkeusajankana valtaosa henkilöstöstä on työskennellyt etänä.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resursien viisas käyttö	Sisällytetään resurssiviisas hankintaprosesseihin koko konsernissa ja koulutetaan henkilökunta.	Hankintaohjeet sisältävät ympäristövaikutusten arvioinnin. Sansia Oy:n kanssa kehitetään vastuullisuuden huomioimista hankinnoissa. Tulevia koulutuksia: •Vähähiiliset kiertotaloushankinnat –koulutus 11.2.2020 •Vastuulliset teknisen sektorin hankinnat -tapaaminen asiakkaille 20.2.2020 (Sansian järjestämä).	●	(etenee suunnitellusti) Sansia Oy:n ja kaupungin yhteistyötapaamisessa keskusteltu, miten hankintaohjeistuksen ympäristövaikutuksia ja vastuullisuutta voidaan kehittää ja lisätä hankintaprosesseihin. Käyty neuvotteluja siitä, miten edistetään ilmaston ja resurssiviisauden näkökulmaa hankinnoissa. Pidetty Sansian ja kaupungin yhteistyötapaaminen, jossa yhtenä aiheena oli kiertotalous ja resurssiviisas hankinnoissa. Pidetyt koulutukset: - Vähähiiliset kiertotaloushankinnat – koulutus 11.2.2020 - Vastuulliset teknisen sektorin	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

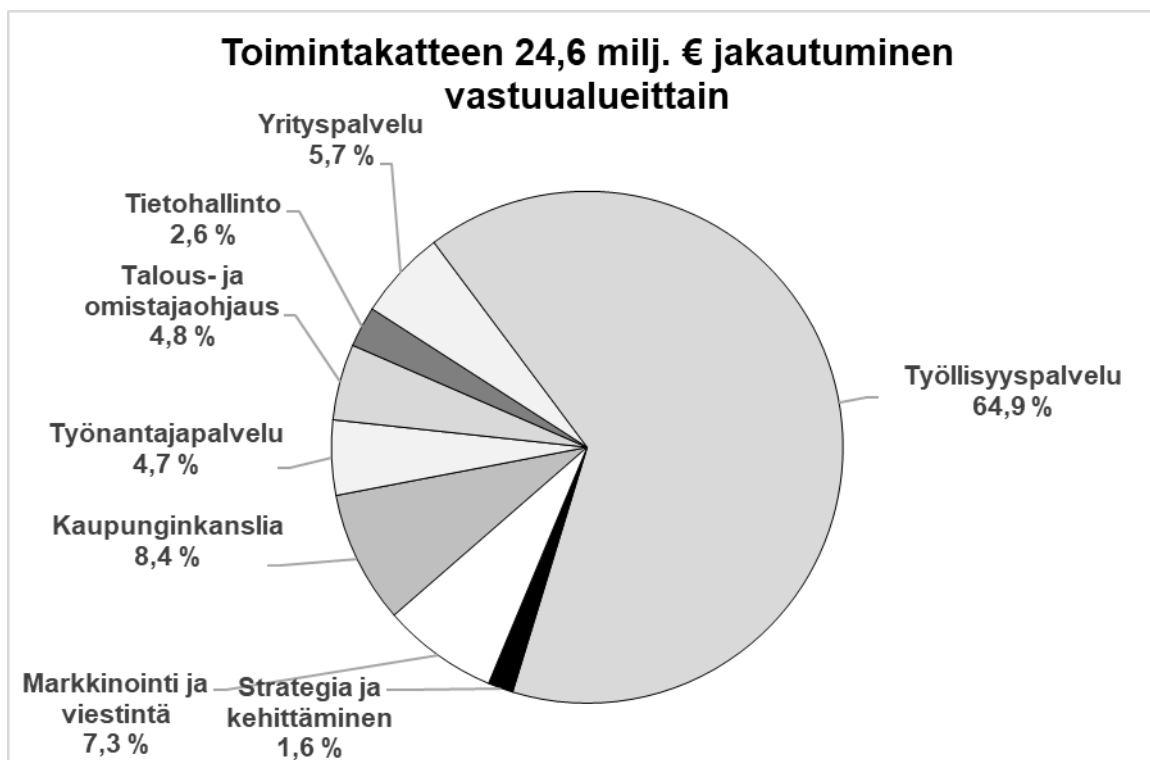
			hankinnat –tapaaminen asiakkaille 20.2.2020 (Sansian järjestämä).	
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.3. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Kuljetushankintojen kilpailutuksessa suositetaan vähäpäästöisiä käyttövoimia. Ajoneuvohankinnoissa tulee selvittää ensisijaisesti vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintamahdollisuus.	Sansia Oy:n ja kaupungin yhteistyötapaamisessa asiasta tiedotettu palvelualueita. Tulevaan Sansian järjestämän autojen- ja huoltoleasingpalveluiden kilpailutuksen tulee sisältää vähäpäästöiset ajoneuvot.	 (etenee suunnitellusti) Sansian järjestämä autojen – ja huolto- leasingpalveluiden kilpailutus tehdään vuonna 2021.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
4. UUDISTUVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön työhyvinvointi paranee ja sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti 15,4 pv/htv tasolle.	Päivitetään henkilöstön työhyvinvointisuunnitelmat ja toteutetaan niitä. Hyödynnetään korvaavan työn toimintamallia.	 (etenee suunnitellusti) Työhyvinvointisuunnitelmat on päivitetty. Elkon sairauspoissaolot ovat vähentyneet edellisvuoteen verrattuna. Korvaavan työn malli on otettu käyttöön.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Johtamisjärjestelmän uudistamistyötä viedään eteenpäin luottamus- henkilöiden johdolla.	Kaupungin nykyisen johtamisjärjestelmän uudistamisesta tehtiin keväällä 2019 kysely valtuustolle. Saatujen vastausten pohjalta perustettiin johtamisjärjestelmän uudistamista valmisteleva työryhmä. Tavoitteena on, että työryhmä tekee esityksensä uudistuksista kaupunginvaltuuston päätöksäsettelyä varten kevään 2020 aikana. Uudistusten on määrä astua voimaan kesäkuussa 2021.	 (etenee suunnitellusti) Hallinto- ja tukipalvelujen (talous, henkilöstö, hallinto) kokoamista koskeva selvitystyö valmistui ja kokoaminen on edennyt palvelualueiden lähituen osalta. Kaupunkitasoisesta kokoamisesta on tehty linjaukset ja toteutus tapahtuu vuoden 2021 aikana.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähteen sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään keskeisen kaupunkialueen osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja. Parannetaan kuntalaisviestintää matalan kynnyksen vaikuttamistavoista.	Viestitään kuntalaisille tavoista osallistua kaupungin kehittämiseen. Tuetaan ja kannustetaan yksiköitä osallisuuteen liittyvässä viestinnässä	●	(etenee suunnitellusti) Verkkosivujen saavutettavuutta parannettiin tekemällä saavutettavuusarviointi, jonka perusteella tehtiin tarvittavat korjaukset. Syksyn ja talven aikana jatkettiin koronapandemiasta aiheutuvaa kriisiviestintää.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkoston suunnittelua ja seuranta.	Edistetään tiedolla johtamista ICT-kehityshankkeiden avulla. Taloustiedon tuotantoa ja tietojen saatavuutta kehitetään tiedolla johtamisen projektikokonaisuuksissa. Lisäksi projektissa määritellään kaupungille yhteinen tuoterekisteri, minkä tuotetiedot viedään taloushallinnon järjestelmiin. Manuaalisesta tiedonkeruusta ja -käsittelystä siirytään nykyaikaisempaan toimintamalliin, missä tietoa koostetaan johtamisen tueksi ja raportoitavaksi aiempaa huomattavasti automaattisemmin.	●	(etenee suunnitellusti) Hyvinvointitiedolla johtamista on edistetty LivingLab hankkeen ja IDK-hankkeen myötä. Tiedolla johtamisen (TiJo) -hankkeessa on määritelty vuosien 2019-2020 aikana kaupungin palvelut, jotka on viety taloushallinnon järjestelmään. Samassa hankkeessa on käynnistynyt työajanhallintajärjestelmän käyttöönotto, joka on hieman viivästynyt koronan takia. Järjestelmän arvioidaan olevan kokonaisuudessaan tuotantokäytössä 04/2021. TiJo-hankkeessa kehitetään myös talous- ja hr-raportointia vuoden 2020 ja 2021 aikana. Raportointijärjestelmäksi on päätetty hankkia MonetTieto, jonka käyttöönotto tapahtuu vuoden 2021 puolella.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähty tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Laaditaan digitalisaation tiekartta ja viedään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita.	Laaditaan digitalisaation tiekartta yhteistyössä palvelualueiden ja Istekki Oy:n kanssa. Edistetään digihankkeiden etenemistä.	●	(etenee suunnitellusti) Digitalisaation tiekartan työstäminen on edennyt Istekki Oy:n kanssa. VM:ltä saatiin kehittämisrahoitusta kolmeen Kuopion toteuttamaan ict-kehittämishankkeeseen (DigiPaVe, Tiedolla johtamisen hanke sekä OmaKunta -hanke).	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Parannetaan henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.	Toteutetaan Ihmisläheinen digitaalinen kunta -hanketta.	●	(etenee suunnitellusti) Ihmisläheinen digitaalinen kunta –hanke käynnistyi huhtikuun alussa. Alkuvaiheessa suunnattiin työtä poikkeustilanteen synnyttämään akuuttiin digituen tarpeeseen. Valmennuksiin ja palvelujen kehittämiseen edettiin syksyllä.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.3. Kestävä talous	Investointien hankesuunnitteluprosessi uudistetaan.	Investointien entistä aiempi suunnittelu. Rakennushankkeiden suunnitteluprosessin päivittäminen.	●	(etenee suunnitellusti) Talonrakennusinvestointien hankeprosessin kuvaus on uudistettu. Talonrakennushankkeiden hankeohjeistuksen päivitys on käynnistetty. Ensimmäiset hankemallien vertailut on tehty.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Laaditaan kaupungin talouden tasapainotussuunnitelma suunnittelukaudelle.	Yhteistoimintaneuvottelujen toteuttaminen, muiden säästökohteiden etsiminen.	●	(etenee suunnitellusti) Yhteistoimintaneuvottelut päättyneet 8.11.2019. Poliittinen valmisteluryhmä Kuopio 2025 toimi vuoden aikana. Ryhmän tavoitteena vuoden 2021 taloussuunnittelun valmistelu ja seuraavan valtuustokauden raamittaminen.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Selvitetään vaihtoehtoisia investointimalleja kokonaistalous huomioiden investointitason pienentämiseksi.	Investointien entistä aiempi suunnittelu. Kaikkien investointikohteiden kohdalla vaihtoehtoisten mallien tarkastelu.	●	(etenee suunnitellusti) Investointien suunnitteluprosessia on tehostettu ja suunnittelua aikaistettu. Eri vaihtoehtoja (laina, vuokra, leasing, elinkaari) käyty läpi kohteiden suunnittelussa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Talousarvioon sisältyvä 6 M€:n henkilöstömenojen säästötavoite toteutuu.	Yhteistoimintaneuvottelujen toteuttaminen.	●	(etenee suunnitellusti) Yhteistoimintaneuvottelut päättyneet 8.11.2019. Kaupunginvaltuusto hyväksyi henkilöstömenojen talousarviomuutokset 8.6.2020.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Elinvoima- ja konsernipalvelu 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	10 179		10 179	9 970	-209	97,9 %
Maksutuotot	1 215		1 215	1 608	393	132,3 %
Tuet ja avustukset	3 028		3 028	1 617	-1 411	53,4 %
Vuokratuotot	6		6	5	-1	78,2 %
Muut toimintatuotot	53		53	31	-22	58,2 %
TOIMINTATUOTOT	14 481		14 481	13 230	-1 251	91,4 %
Henkilöstökulut	-19 325	628	-18 697	-17 503	1 194	93,6 %
Palvelujen ostot	-7 909	36	-7 873	-5 681	2 192	72,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-261		-261	-421	-160	161,4 %
Avustukset	-11 858		-11 858	-12 716	-858	107,2 %
Vuokrakulut	-1 280		-1 280	-1 268	12	99,0 %
Muut toimintakulut	-403		-403	-230	173	57,1 %
TOIMINTAMENOT	-41 036	664	-40 372	-37 819	2 553	93,7 %
TOIMINTAKATE	-26 555	664	-25 891	-24 588	1 302	95,0 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-427		-427	-429	-2	100,5 %

Kaupunkiympäristön palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Kyllönen

Toiminta

Kaupunkiympäristön palvelualueen toiminta eteni lähes suunnitelman mukaisesti. Talouden osalta tulos toteutui huomattavasti suunniteltua paremmin. Strategisen maankäytön suunnittelutyöt Itkonniemi – Vanha asema, Vanuvuori ja keskusta, Kuopion kasvutavoitteiden toteutumisen edellyttämät asemakaavatyöt Savilahdessa, Kuntolaaksossa ja Lehtorinteellä sekä kunnallistekniikan suunnittelutyöt etenivät lähes ohjelman mukaisesti.

Täydennysrakentamiskohteiden asemakaavat eri puolilla kaupunkia ovat edenneet aikataulun mukaisesti. Keskusta-alueen kehityshankkeiden toteutusta on edistetty sopimusten avulla. Asemanseudun rakentaminen etenee aikataulussa ja toisen vaiheen rakentaminen on pitkällä. Myös väylävirasto on aloittanut ratapihan saneerauksen suunnittelun. Keskusta-alueella on käynnissä runsaasti kaavahankkeita, jotka edellyttävät maankäyttösopimusneuvotteluja. Useissa hankkeissa on saavutettu neuvottelutulos.

Kuopion asuntorakentaminen on edelleen vilkasta ja asuntotuotanto on ollut hyvin monipuolista. Asuntoja valmistui selvästi edellisvuotta enemmän, yhteensä noin 1 330 asuntoa. Uudet asunnot sijoituivat suurelta osin keskustaan ja Saaristokaupunkiin, joiden lisäksi myös Mölymäen ensimmäiset uudet kerrostalokohteet valmistuivat.

Investointien osalta kaikki tärkeimmät kohteet etenivät aikataulussa. Rakentamisen painopisteenä olivat Hiltulanlahden alue, Savilahti ja kohteita keskustassa. Myös matkustajasataman laajennus valmistui. Noin kolmasosa yhdyskuntarakentamisen investointien määrärahoista käytettiin Savilahteen.

Kunnossapidon osalta talvi 2019-2020 oli vähäluminen ja mahdollisti hiekanpoiston käynnistämisen keväällä 2020 aikaisemmin aiempiin vuosiin verrattuna. Tällä oli positiivinen vaikutus katupölytilanteeseen.

Jätehuollon viranomaispalveluissa selvitettiin asiakaspalvelun ja sidosryhmäyhteistyön toimivuutta kyselyin. Sähköisen asiointin käyttömahdollisuuksia laajennettiin ja asiakkaiden jätehuoltoa koskevien hakemusten käsittelyä nopeutettiin prosessiin tehdyillä muutoksilla. Jätehuollon seurannassa painopisteenä oli jätelimppojen asianmukaisuuden läpikäynti, joka jatkuu vielä vuonna 2021.

Paikallisliikenteessä kilpailutettiin 40 auton kohde. Kilpailun tuloksena kohteisiin saatiin 13 sähköautoa ja loput uusiutuvalla biodieselillä toimivia autoja. Waltin kehittämisessä valmistautuminen tunnistepohjaiseen järjestelmään siirtymiseksi jatkui yhteistyössä LMJ Oy:n ja muiden kaupunkiseutujen kanssa. Tavoitteena on siirtyä tunnistepohjaisuuteen kesällä 2021. ELYn järjestämä liikenne Kuopion työssäkäyntialueella siirtyi Kuopion Walttiin kesäkauden alussa.

Maanhankintaa jatkettiin kaupungin tulevilla kasvualueilla. Neuvotteluiden kohteena ovat olleet Vanuvuoressa, Ranta-Toivalassa ja Tahkolla sijaitsevat maa-alueet. Juankoskelta ja Melalahdesta on hankittu laajoja yleisiä alueita kaupungin omistukseen. Hiltulanlahdessa omakotitonttien luovutus eteni Vaittilan alueelle.

Rakennusten 3D-mallintamista on jatkettu laserkeilaus- ja kuvauslennokkiaineistoja hyödyntäen. 3D-mallintamista ja kartoitusta varten hankitun miehittämättömän ilma-aluksen (drone) käyttökohteita laajennettiin vuonna 2020. Drone-kuvauksilla tuettiin mm. infrarakentamishankkeiden etenemistä ja työmaaseurantaa Savilahteen rakentuissa katukohteissa.

Koronapandemiatilanteen vuoksi joukkoliikenteen matkustajamäärät laskivat oleellisesti. Matkustajamäärä oli 5,2 miljoonaa matkustajaa, joka oli noin 29 % pienempi kuin edellisenä vuonna. Lipputulosten vähenemisen kattamiseen saatiin valtionavustusta. Koronatilanteen vuoksi käytännössä kaikki kevään ja alkukesän tapahtumat peruuntuivat. Kevään ja kesän aikana alueiden roskaantuminen lisääntyi ja ilkeävaltaa esiintyi aikaisempaa enemmän mikä lisäsi puhtaanapito- ja korjauskustannuksia. Koronatilanteen vuoksi myös helpotettiin maksuja, pääsääntöisesti myönnettiin lisää maksuaikaa. Myös joillekin yritysten hulevesimaksuille annettiin lisää maksuaikaa.

Koronasta huolimatta valvontaa on pystytty tekemään lähes suunnitelman mukaisesti. Keväällä suunnitelmallinen tarkastustoiminta oli vähäistä ja valvonnan tarkastuksia siirrettiin osittain myöhempään ajankohtaan. Tämä johtui valtion keskushallintoviranomaisten ohjeista, jotka rajoittivat toimintaa ja osa tarkastuksista ja tuloista jäi toteutumatta. Kevään epidemiatilanteen aikana rakennustoiminnan valvonta ja varsinkin

työmaakatselmusten ylläpitäminen säännöllisesti oli haastavaa. Aloituskokoukset ja käyttöönottokatselmuksot välttämättöminä pidettiin ns. etäkatselmuksina, varsinainen käyttöönotto- tai lopullinen loppukatselmus on tehty minimikokoonpanolla vastaavan työnjohtajan kanssa. Lopullisia loppukatselmuksia ja rakennetun ympäristön valvontaa pyritään siirtämään eteenpäin, kunnes epidemiasta johtuvia rajoituksia ei ole.

Henkilöstö siirtyi koronatilanteen vuoksi keväällä lähes kokonaisuudessaan etätööhön. Etätööhön siirtyminen sujui hyvin, eikä etätöön osalta ole kohdattu merkittäviä ongelmia. Haasteena on kuitenkin ollut yhteisöllisyyden ja hyvän työergonomian ylläpitäminen.

Olenaiset poikkeamat talousarvioon

Kaupunkiympäristön palvelualueen tulos toteutui 10,5 miljoonaa euroa parempana kuin talousarvio. Palvelualueen taloudellinen tulos riippuu merkittävästi maaomaisuuteen ja kaavoitukseen liittyvien tulojen toteutumisesta, jotka kuluneena vuonna toteutuivat erittäin hyvin talousarvioon nähden. Maaomaisuuden tulot olivat noin 4,2 miljoonaa euroa paremmat kuin talousarviossa oli arvioitu. Tulot ylittyivät myös rakennusvalvontamaksuissa n. 0,6 miljoonaa euroa sekä velvoiteautopaikkamaksuissa n. 1,9 miljoonaa euroa.

Kulujen osalta säästöä syntyi palvelujen ostoissa n. 1,7 miljoonaa euroa, henkilöstömenoissa n. 0,9 miljoonaa euroa sekä avustuksissa n. 0,5 miljoonaa euroa.

Koronapandemiatilanteen vuoksi joukkoliikenteen matkustajamäärät laskivat oleellisesti. Vuoden 2020 osalta lipputulomenetykset olivat yhteensä n. 3 miljoonaa euroa. Lipputulosten vähenemisen kattamiseen saatiin valtionavustusta n. 1,5 miljoonaa euroa. Aikaistetulla kesäaikatauluun siirtymisellä saatiin säästöjä liikennöintikustannuksiin, säästöjä syntyi n. 1,2 miljoonaa euroa.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

Tilikauden aikana ei ole raportoitu sellaisia tapahtumia, joista olisi aiheutunut vahinkoa tai menetystä toiminnalle. Tilikauden aikana on maksettu vahingonkorvauksia lähinnä liukastumistapauksista. Varojen käytön valvontaa on tehty sisäisen valvonnan suunnitelman mukaisesti eikä esille ole tullut puutteita tai väärinkäytöksiä.

Laajat maankäyttöön ja rakentamiseen liittyvät suunnitteluhankkeet ovat monitahoisia. Niiden kokonaishallintaa on kehitettävä, jotta mm. suunnitelmien toteuttamisen kustannukset pystytään pitämään hallinnassa. Muuten riskinä on suunnitelmien toteutettavuuden kärsiminen ja kustannusten karkaaminen. Suunnitteluprosessit kaipaavat kokonaisjohtamista. Lisäksi laajoihin suunnittelutöihin on ollut syytä perustaa säännöllisesti kokoon-tuvia projektiryhmiä mm. tiedonkulun edistämiseksi.

Maaomaisuuteen ja kaavoitukseen liittyvien tulo-odotusten toteutuminen on aina riskitekijä. Myyntivoittoja ja maankäyttösopimustuloja tuottavien hankkeiden toteutuminen ja eteneminen aikataulussa ei koskaan ole täysin varmaa. Suurimpina vaikuttavina tekijöinä on hankkeeseen liittyvien osapuolien taloudellinen asema ja yleinen markkinatilanne. Vuoden 2020 osalta riskit eivät toteutuneet. Sopimusten ehtoja tarkennetaan koko ajan, jotta toteutumiseen liittyvät riskit minimoitaisiin.

1. KASVAVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjäympäristö	Edistetään opiskelu- ja työperäistä muuttoa ja maahanmuuttoa sekä ulkomaalaisten ammattiosaajien sitoutumista alueeseen.	Tarjotaan opiskelijoille harjoittelupaikkoja ja kesätyöpaikkoja.	■ (etenee hitaasti tai osittain) Pandemian vuoksi harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja on voitu tarjota suunniteltua vähemmän. Kuitenkin harjoittelijoita on ollut muutamia ja kesätyöpaikkoja lähinnä ulkotöissä.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Huolehditaan riittävästä ja monipuolisesta yritystonttitarjonnasta	Huolehditaan riittävästä ja monipuolisesta yritystonttitarjonnasta.	● (etenee suunnitellusti) Kaavoituksen työohjelmien pääpaino on ollut elinkeinokohteiden kaavoituksessa. Savilahden osalta edennyt suunnitellusti, Matkuksen logistiikka-alueen kaavoitus on viivästynyt. Uusien kaava-alueiden käyttöönottoa on edistetty sopimusneuvotteluilla.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Kehitetään matkailun ja tapahtumien toimintaympäristöä (mm. Puijo, Tahko, Kuopionlahti, Matkustajasatama)	Kehitetään matkailun ja tapahtumien toimintaympäristöä (mm. Puijo, Tahko, Kuopionlahti, Maljalahti).	● (etenee suunnitellusti) Puijon hissi ja ympäristö- yleissuunnitelma on hyväksytty. Tahkon keskustan maankäytön yleissuunnitelma on valmistunut. Sen lisäksi on ollut käynnissä neljä matkailupalvelujen asemakaavan muutoshanketta Tahkolla. Edistetään moottorikelkkareittien virallistamista rakentamalla moottorikelkkareitti välillä Varpaisjärventie-Anna-Marintie (Kuopio-Tahko-välillä). Tahkon kyläyhdistyksen Leader-hanketta Tahkon Tähdet -reitin rakentamiseksi on osarahoitettu. Puijo Peak Oy:n osahankkeet on hyväksytty Puijolla.	Kasvava Kuopio -ohjelma

				Luontokohteisiin opastamista ja opastettuja retkiä on sopeutettu epidemiatilanteen rajoitteisiin. Luontokohteilla on kysyntä lisääntynyt.	
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.2. Vetovoimainen innovaatio- ja oppimisympäristö sekä laadukas koulutusketju	Innovaatioympäristön synergia toimii ja tukee startup-toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä. Savilahden ICT-ympäristöä rakennetaan avoimeksi ja yritystoimintaa edistäväksi.	Savilahden ICT-ympäristöä rakennetaan avoimeksi ja yritystoimintaa edistäväksi.	●	(etenee suunnitellusti) Savilahden ICT-ympäristön avoimuus ja yritystoiminnan edistävyys on otettu huomioon kaavoituksessa ja infran suunnittelussa. Savilahdentien saneeraus on jatkunut Valosali-urakalla. Tässä yhteydessä toteutetaan myös älykästä ICT-ympäristöä mikroputkiverkoston avulla. Savilahden kehityshankkeita ja viestintää varten kehitetään paikkatietopohjaista extranet-palvelua Kuopion kartta-palvelun rinnalle. Palvelun tarkoituksena on viestiä tulevista suunnitelmista tai esimerkiksi poikkeusliikennejärjestelyistä alueen toimijoille ja alueella asioiville. Palvelun käyttöönotto on vuonna 2021.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Viestintää ja edunvalvontaa kehitetään systemaattisesti edelleen (vaikuttamisen kohteet, vaikuttavuusviestintä, yhteistyö)	Aktiivinen osallistuminen valtakunnallisten verkostojen toimintaan.	●	(etenee suunnitellusti) Verkostojen toimintaan osallistuminen on jatkunut normaalisti.	Kasvava Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Savilahden toteutus etenee suunnitellun mukaisesti. Savilahden tunnettuutta edistetään markkinoinnin ja viestinnän keinoin.	Savilahden toteutusvaihe on käynnissä ja etenee suunnitellun mukaisesti, mm. Savilahden tien saneeraus jatkuu. Savilahden tunnettuutta edistetään markkinoinnin ja viestinnän keinoin.	●	(etenee suunnitellusti) Savilahden alueluovutuskilpailu on ratkennut ja voittajan kanssa on käynnistetty suunnittelutyö. Savilahdentien ensimmäinen urakka Valosali ja infran siirrot ovat työn alla, rakentaminen etenee aikataulussa. Toisen urakan, Hehkun Sydän urakan rakentaja on valittu. Maankäyttösopimus Suomen Yliopisto-kiinteistöt Oy:n kanssa allekirjoitettiin alkuvuodesta. Savilahden pohjukkaan suunnitellusta ja ensimmäisenä sijoittuvasta Kuopaksen opiskelija-asuntohankkeesta on neuvoteltu useaan otteeseen alkuvuoden aikana.	Kasvava Kuopio -ohjelma
2. HYVINVOIVA KUOPIO					
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	Mahdollistetaan harrastaminen lapsille ja nuorille mm. siirtämällä harrastamisen painopistettä koulupäivän yhteyteen.	Turvallisen liikkumisympäristön suunnittelu ja rakentaminen.	●	(etenee suunnitellusti) Turvallinen liikkumisympäristö on huomioitu suunnittelussa ja rakentamisessa. Kävelyn ja pyöräilyn verkostoa kuten myös leikkipaikkaverkostoa on hoidettu ja kehitetty. Talkoorahaa on myönnetty aikaisempien käytäntöjen mukaisesti.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Luonnon saavutettavuutta parannetaan mm. viestinnän keinoin ja kehittämällä luontokohteita ja puistoja asukkaiden kohtaamispaikkoina.	Viestinnän keinoin tehdään tunnetuksi Kuopion luonto- ja ulkoilukohteita. Suunnitellaan ja tehdään digitalisoituja reittejä. Rakennetaan ja ylläpidetään ulkoilureittejä ja -paikkoja.		(etenee suunnitellusti) (etenee suunnitellusti) Pandemian aikana luontokohteiden kysyntä on lisääntynyt huomattavasti. Viestintää on lisätty monipuolisista reiteistä ja luontokohteista. Reittien ja luontokohteiden digitaalista opastusta on aloitettu. Uusina retkikohteina on rakennettu mm. Syvänniemen Keihäsjärven esteetön lintutorni, Maaningan Korkeakosken Kanjonin kierros, Etelä-Kallaveden Vatasen saaren rantautumispaikka. Lisäksi on osallistuttu Tahkon kyläyhdistyksen Tahkon Tähdet -reitistön Leader-hankkeen rahoittamiseen.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
3. RESURSSIVIISAS KUOPIO					
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Edistetään edelleen etätyön tekemismahdollisuuksia ja vähennetään liikkumistarvetta.	Edistetään etätyöskentelyä, verkko-opiskelua ja etäkokouksia.		(etenee suunnitellusti) Etätyötä on tehty tehokkaasti ja lähes koko henkilöstö siirtynyt etätöihin. Erilaiset etätyön menetelmät on opittu hyvin. Tarvittavia uusia sähköisiä välineitä on hankittu tarpeen mukaan. Etätyö on tullut osaksi arkityötä ja onnistunut hyvin. Henkilöstö on omaksunut uudenlaisen monipaikkaisen työkulttuurin. Katselmuksia ja tarkastuksia tehty etäyhteyksillä.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

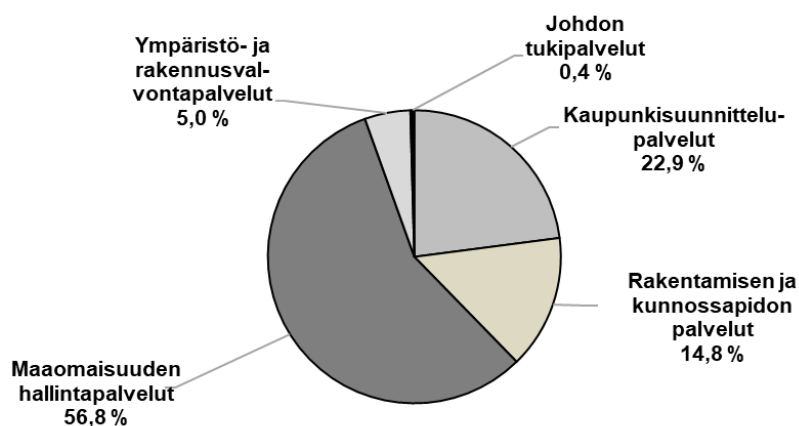
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähty sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resursien viisas käyttö	Sisällytetään resurssiviisaus hankintaprosesseihin koko konsernissa ja koulutetaan henkilökunta. Uusiomateriaalien käyttöä lisätään suunnitelmallisesti rakentamisessa.	Sisällytetään resurssiviisaus hankintaprosesseihin ja koulutetaan henkilökuntaa. Uusiomateriaalien käyttöä lisätään edelleen suunnitelmallisesti suunnittelussa ja rakentamisessa sekä parannetaan oman henkilökunnan ja yhteistyöyritysten osaamista uusiomateriaalien käytössä.	●	(etenee suunnitellusti) Kierrätysmateriaalien hyödyntäminen otetaan huomioon suunnittelussa. On osallistuttu uusiomateriaalien käyttöä edistävään UUMA3- työhön. Savilahdessa on käytetty ensimmäistä kertaa tuhkaa luonnonmateriaalien tilalla. Jättekukon kanssa on pohdittu Heinjoen maankaatopaikan hyödyntämistä uusiomateriaalien käytön osalta. Tulipaikkojen polttopuuhuollossa on hyödynnetty mahdollisuutta hankkia raaka-ainetta lähialueilta kuljetusten vähentämiseksi. On järjestetty resurssiviisauskoulutuksia.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
3.3. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Kuljetushankintojen kilpailutuksessa suositaan vähäpäästöisiä käyttövoimia. Ajoneuvohankinnoissa tulee selvittää ensisijaisesti vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintamahdollisuus.	Kuljetuspalveluja hankittaessa suositaan vähäpäästöisiä käyttövoimia. Ajoneuvohankinnoissa selvitetään ensisijaisesti vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintamahdollisuus.	●	(etenee suunnitellusti) Kilpailutuksissa on edellytetty vähäpäästöisiä käyttövoimia. Yhteiskäyttöauto -selvitys valmistui. Henkilökunnan työtehtävien hoitamiseen hankittiin loppuvuonna yhteiskäyttöinen sähköauto.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

4. UUDISTUVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön työhyvinvointi paranee ja sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti 15,4 pv/htv tasolle.	Tykytoimintaa ylläpidetään ja kehitetään. Kehitetään henkilöstön moniosaamista.	● (etenee suunnitellusti) Pandemian vuoksi henkilöstöä on kannustettu omaehtoiseen tyky-toimintaan. Yksiköt ovat järjestäneet pienimuotoisia tyhy-tapaamisia ulkotiloissa ja retkeillen. Yhteydenpidon lisäämiseksi on otettu käyttöön Teamsin kautta pidettävät palaverit mm. kahvipalaverit. Sairauspoissaolot ovat vähentyneet palvelualueella.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään keskeisen kaupunkialueen osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja. Parannetaan kuntalaisviestintää matalan kynnyksen vaikuttamistavoista.	Jatketaan erilaisten osallistamisen menetelmien käyttämistä ja lisätään viestintää. Kehitetään Kohtaamon toimintaa.	● (etenee suunnitellusti) Asukkaiden osallistamista on jatkettu erilaisin asukaskyselyin. Teams-työskentely on käyttöön otettu laajasti.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkostojen suunnittelua ja seurantaa.	Kehitetään tiedolla johtamista.	● (etenee suunnitellusti) Digitalisaation käytön ja osaamisen tason nousu on ollut etätöiden lisääntyessä merkittävä.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Laaditaan digitalisaation tiekartta ja viedään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita.	Parannetaan sähköisiä palveluja. Edistetään tietomallipohjaista työskentelyä.	● (etenee suunnitellusti) Yleiskaavojen vientiä tietomallipohjaisiksi on tehty yhteistyössä kaavoituksessa. Asemakaavoituksessa on otettu käyttöön QGIS, johon on siirretty kaikki asemakaavan muutoshakemukset viisivuotissuunnitelmaa varten.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

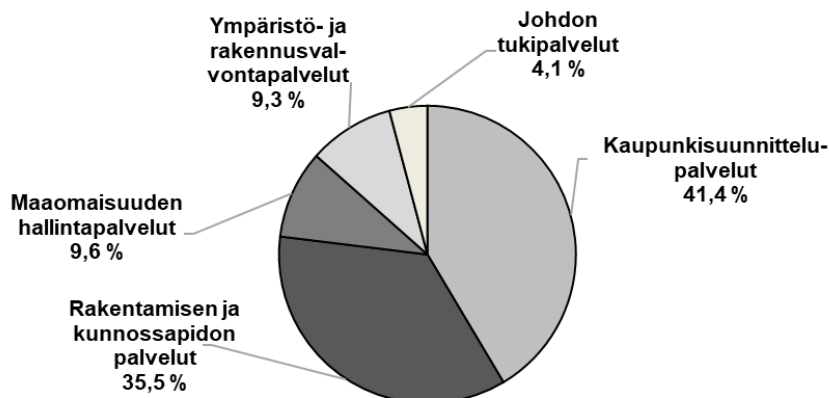
	Parannetaan henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.			Kunnallistekniikan suunnitelmat teetetään mallipohjaisina ja omana työnä enenevässä määrin. Ihmisläheinen palveluverkkosuunnittelu -hanke (DigiPave) on käynnissä. Ensimmäiset sähköiset tonttikaupat on tehty Maanmittauslaitoksen KVP-palvelussa.	
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Selvitetään vaihtoehtoisia investointimalleja kokonaistalous huomioiden investointitason pienentämiseksi.	Selvitetään vaihtoehtoisia investointimalleja.		(etenee hitaasti tai osittain) Hankesuunnitteluprosessin uudistus käynnissä kt-suunnittelussa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Talousarvioon sisältyvä 6 M€:n henkilöstömenojen säästötavoite toteutuu. Laaditaan kaupungin talouden tasapainotussuunnitelma suunnittelukaudelle.	Noudatetaan talousarviota.		(etenee suunnitellusti) Henkilöstömenojen säästötavoite toteutui ja palvelualueen tulos oli talousarviossa arvioutua huomattavasti parempi.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kaupunkiympäristön palvelualue 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	20 369		20 369	19 691	-678	96,7 %
Maksutuotot	9 335		9 335	15 551	6 216	166,6 %
Tuet ja avustukset	1 472		1 472	2 962	1 490	201,3 %
Vuokratuotot	18 252		18 252	19 153	901	104,9 %
Muut toimintatuotot	6 691		6 691	6 303	-388	94,2 %
TOIMINTATUOTOT	56 119		56 119	63 660	7 540	113,4 %
Henkilöstökulut	-14 814	785	-14 029	-13 121	908	93,5 %
Palvelujen ostot	-41 110	33	-41 077	-39 714	1 364	96,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 673		-1 673	-1 789	-116	106,9 %
Avustukset	-1 544		-1 544	-1 041	502	67,5 %
Vuokrakulut	-1 743		-1 743	-1 471	272	84,4 %
Muut toimintakulut	-327		-327	-318	9	97,2 %
TOIMINTAMENOT	-61 211	818	-60 393	-57 455	2 938	95,1 %
TOIMINTAKATE	-5 092	818	-4 274	6 205	10 479	145,2 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-20 576		-20 576	-18 421	2 155	89,5 %

Toimintatuottojen 63,7 milj. € jakautuminen vastuualueittain

Toimintamenojen 57,5 milj. € jakautuminen vastuualueittain

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Pekka Vähäkangas

Toiminta

Vuoden 2020 toimintaan vaikutti olennaisesti koronaepidemian vuoksi voimassa olevat rajoitustoimet mm. yksiköiden sulkemiset kokonaan sekä muut toiminnan ja asiakasmäärien rajoitukset.

Koronaepidemian vuoksi Valtioneuvoston päätöksen perusteella suljettiin osittain tai kokonaan 17.3.2020 alkaen 14.5.2020 saakka kirjastopalvelut, museokohteet, liikuntapaikkapalvelut, asukastuvat, elokuvatoiminta, ohjattu liikunta, kansalaisopisto, kaupunginteatteri ja musiikkikeskus. Poikkeustilanne vaikutti koko syyskauden toimintaan asiakasrajoitusten ym. toimenpiteiden vuoksi. Loppuvuodesta rajoitukset kiristyivät uudelleen siten, että esim. teatterin ja musiikkikeskuksen esitykset peruttiin kokonaan.

Toimintatapoja uudistettiin mm. verkko- ja e-palveluiden avulla. Kansalaisopiston opetusta muutettiin etäopetuskeskeiseksi. Kaupunginorkesteri ja teatteri ovat kehittäneet verkkopalvelua, jonka avulla esityksiä on voitu tarjota virtuaalisesti verkossa. Myös kirjaston ja museoiden verkkopalveluja on kehitetty. Omatoimikirjastojen avulla on lisätty palvelujen tarjontaa ja käyttöä.

Poikkeustilanteesta huolimatta uuden Kuntolaakson uimahallin avaaminen onnistui erinomaisesti ja Kuopion museon peruskorjaus- ja laajennushanke valmistui budjetoidusti ja aikataulun mukaisesti. Keväällä 2020 käyttöön otettu lasten- ja nuorten hyvinvointiranneke saavutti suuren suosion ja rannekkeita hankittiin n. 2 100 kappaletta. Palvelujen markkinointia ja tiedotusta on kehitetty yhteistyössä asiakaslähtöisesti.

Asukastupatoimintaa lähdettiin uudistamaan hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan hyväksymän Kuopion kaupungin asukastoiminnan suunnitelman mukaisesti. Uudistuvassa asukastoiminnassa asukkaiden hyvinvointia tukevaa toimintaa toteutetaan julkisten tilojen monikäyttötavoitetta noudattaen mm. kirjastojen tiloissa. Kirjastolaki edellyttää kirjastojen tarjoavan tiloja kansalaistoimintaan sekä mahdollistavan kulttuurisen ja yhteiskunnallisen vuoropuhelun. Valmisteltiin uudistuvaa asukastoimintaa kansalaistoiminnan palveluiden, kirjastojen ja järjestöjen yhteistyönä.

Asukastoimintaa toteutettiin koronasulusta ja henkilöstöresursseissa tapahtuneista muutoksista huolimatta useilla alueilla, pyrkien kehittämään asukastoiminnan vapaaehtoistyötä, sekä yhteistyötä kirjastojen, nuorisopalvelujen, järjestöjen sekä seurakuntien kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi Kuopion kaupungille Kuntien kulttuuritoimintalain 166/2019 6 §:n mukaisen alueellisen kehittämistehtävän. Kehittämistehtävän toimialueena Pohjois-Savo. Tehtävä vahvistaa kulttuuristen oikeuksien toteutumista ja kulttuurista osallisuutta, kulttuurin rahoituksen rakenteita alueella sekä keskustelua kulttuurin merkityksestä mm. hyvinvoinnin edistämisessä. Kehittämistehtävä yhdessä museoiden ja kirjaston alueellisten kehittämistehtävien kanssa vahvistaa Kuopion kaupungin roolia merkittävänä kulttuuripalveluiden kehittäjänä.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen vuoden 2020 toimintakatteen toteutuma on 97,4%, joten talousarvio aliittui n. 1,1 milj. euroa. Tulot toteutuivat 1,7 milj. euroa ja toimintakulut 2,8 milj. euroa alle talousarvion.

Vuoden 2020 talouden toteutumiseen on vaikuttanut olennaisesti koronaepidemian vuoksi voimassa olleet rajoitukset, kuten yksiköiden sulkemiset kokonaan sekä toiminnan ja asiakasmäärien rajoitukset. Valtion korona-avustuksia saatiin 0,8 milj. euroa museopalveluille, kansalaisopistolle, teatterille ja kaupunginorkesterille. Vuonna 2020 näistä käytettiin 0,47 milj. euroa ja vuodelle 2021 siirrettiin 0,33 milj. euroa.

Tulojen alittuminen johtui yksikköjen sulkemisesta johtuvista maksujen vähenemisistä ja menopuolella säästöjä saatiin mm. henkilöstömenoissa henkilöstön lomautuksilla. Myös palvelujen ostoissa ja avustuksissa ym. menoissa tuli säästöä toimintojen sulkemisen ja supistumisen vuoksi.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

Kaikilla on käytössä Kuopion kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytännöt (mm. toimintasäännön mukainen organisaatorakenne ja toiminta, raportointijärjestelmät ja seurannat, valvontatoimenpiteet, ohjeistukset KUHAssa).

Riskienhallinnalla on varmistettu toiminnan jatkuvuus pandemiasta ja mahdollisista muista ongelmatekijöistä huolimatta keskeytyksettä ja häiriöttä laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä sekä vuoden 2020 painopisteiden toteutumisesta on laadittu erillinen raportti.

1. KASVAVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjyysympäristö	Edistetään opiskelu- ja työperäistä muuttoa ja maahanmuuttoa Kuopioon sekä ulkomaalaisten ammattiosaajien sitoutumista alueeseen.	Tarjotaan opiskelijoille kesätyöpaikkoja ja harjoittelumahdollisuuksia.	 (etenee hitaasti tai osittain) Kansalaislähtöisen kaupunkikehittämisen avustuksilla on tuettu mm. venäjänkielisen väestön työelämävalmiuksia. Asukastuvilla ei ole työskennellyt työllistettyä eikä työkokeilijoita alkuvuoden irtisanomisten vuoksi.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Viestintää ja edunvalvontaa kehitetään systemaattisesti edelleen (vaiuttamisen kohteet, vaikuttavuusviestintä, yhteistyö)	Osallistutaan aktiivisesti valtakunnallisiin verkostoihin ja työryhmiin.	 (etenee suunnitellusti) Kuopio osallistuu aktiivisesti mm. Terve kunta -verkoston ja WHO Healthy cities -verkoston toimintaa. WHO Healthy cities verkoston vuosittaisessa konferenssissa oli esillä yhteen neljä esitystä Kuopiosta.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.4. Rohkea kaupunkikehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri	Aktivoidaan kaupunkikeskustan tapahtumatoimintaa yhdessä järjestöjen tms. kanssa.	Aktivoidaan yhdistyksiä, asukkaita ja muita toimijoita luomaan tapahtumia ja osallistumaan aktiivisesti tapahtumien toteutukseen.	 (etenee hitaasti tai osittain) Koronaepidemian vuoksi toimintoja jouduttiin sulkemaan keväällä ja syksyn toimintaan vaikutti asiakasmäärien rajoitukset. Pohjois-Savon itsenäisyyspäivän juhla tuotettiin striimattuna yhdessä eri toimijoiden kanssa. Myös hyvinvointiseminaari toteutettiin striimattuna.	Kasvava Kuopio -ohjelma
	Kaupunkikeskustan täydennysrakentaminen jatkuu.	Kuopion museon peruskorjaus ja laajennus valmistuu syksyllä 2020 ja tilat otetaan vaiheittain käyttöön 1.1.2021 alkaen. Kuntolaakson uimahalli valmistuu syksyllä 2020. Uuden uimahallin toiminnot suunnitellaan tukemaan käyttäjien omaehtoista liikkumista ja mahdollistamaan tapahtumien järjestämistä.	 (etenee suunnitellusti) Kuopion museon peruskorjaus ja laajennus valmistui syksyllä aikataulussaan ja tilat otetaan vaiheittain käyttöön 1.1.2021 alkaen. Kuntolaakson uimahalli otettiin käyttöön 1.8.2020.	Kasvava Kuopio -ohjelma

2. HYVINVOIVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	Mahdollistetaan harrastaminen lapsille ja nuorille mm siirtämällä harrastamisen ajallista painopistettä koulupäivän yhteyteen.	Toimintaa ja tilojen käyttöä kehitetään tukemaan eri-ikäisten harrastustoimintaa. Palveluissa tiivistetään yhteistyötä koulujen ja järjestöjen kanssa lasten ja nuorten harrastamismahdollisuuksien kehittämiseksi.	 (etenee suunnitellusti) Syksyllä otettiin käyttöön alle 20-vuotiaiden Kuopiolaisten lasten ja nuorten hyvinvointirannekkeet. Joka mahdollistaa esim. Kuntolaakson ja Lippumäen uimahallien sekä niiden kuntosalien sekä Kuopio-hallin kuntosalin ja juoksuradan käytön. Rannekkeita hankittiin n. 2 100 kpl.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Tehostetaan hyvinvointimarkkinointia.	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen palvelutarjontaa ja markkinointia kehitetään mm. Hyvinvoiva Kuopio 2030 -ohjelman hyvän elämän elementit painopisteenä.	 (etenee suunnitellusti) Palveluja on toteutettu sovelletusti koronaepidemian asettamin rajoituksin. Ikääntyneille suunnattuja kulttuuri- ja taidesisältöisiä virtuaalipalveluja ja -ryhmiä suunniteltiin ja toteutettiin.	; Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Uudistetaan liikunnan avustus- ja maksupolitiikka	Liikunnan avustus- ja maksupolitiikan uudistuksella pyritään kannustamaan seuroja järjestämään monipuolisen liikkumisen mahdollisuuksia erityisesti lapsille, nuorille ja ikääntyville.	 (etenee suunnitellusti) Yleisavustusten maksatus toteutettiin suunnitellusti. Koulun jälkeisen harrastamisen tukemiseen myönnettiin yleisavustuksia pilottina tulevaa Kuopion harrastamisen malli ajatellen. Vuoden 2021 avustushaku toteutettu kokonaan sähköisesti (347 hakemusta). Avustus- ja maksupolitiikan uudistamistyö jatkuu.	; Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Lapsiperheiden hyvinvointia edistetään tukemalla vanhemmuutta eri keinoin. Perhekeskusmallin toiminta alkaa vuoden 2020 aikana.	Tarjotaan matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, joissa tehdään moniammatillista yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa ja hakeutuvaa työtä eri kohde-ryhmien (mm. erilaiset lapsiperheet, nuoret) hyvinvoinnin lisäämiseksi.	 (etenee hitaasti tai osittain) Asukastupatoimintaa lähdettiin uudistamaan hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan hyväksymän Kuopion kaupungin asukastoiminnan suunnitelman mukaisesti. Uudistuvassa asukastoiminnassa asukkaiden hyvinvointia tukevaa toimintaa toteutetaan julkisten tilojen	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

		Asukkaita koskevaa hyvinvointitietoa hyödynnetään vahvemmin palvelujen kehittämisessä.	monikäyttötavoitetta noudattaen mm. kirjaston tiloissa. Asukastoimintaa toteutettiin koronasulusta ja henkilöresursseissa tapahtuneista muutoksista huolimatta useilla alueilla pyrkien kehittämään asukastoiminnan vapaaehtoistyötä sekä yhteistyötä kirjastojen, nuorisopalvelujen, järjestöjen sekä seurakuntien kanssa.	
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Päihteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi lisääntyy. Painopiste on erityisesti syrjäytymisuhan alla olevien nuorten hyvinvoinnin edistämässä.	Tehdään moniammatillista yhteistyötä nuorten, erityisesti syrjäytymisuhan alla olevien nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Mielen hyvinvointiin panostetaan systemaattisesti ja poikkihallinnollisesti Hyvinvoiva Kuopio 2030 -ohjelman hyvän elämän elementit kaikessa toiminnassa huomioiden.	 (etenee hitaasti tai osittain) Tehty moniammatillista yhteistyötä syrjäytymisuhan alla olevien nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi (mm. Nuorten Palvelut ry, Vamos, nuorisopalvelut). Toteutettu mm. virtuaalitoimintaa sosiaalisessa mediassa nuorten kanssa (vuorovaikutustaidot, liikuntaneuvonta) ja osallistuttu löytävän nuorisotyön toimintaan.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Luonnon saavutettavuutta parannetaan mm. viestinnän keinoin ja kehittämällä luontokohteita ja puistoja asukkaiden kohtaamispaikkoina.	Järjestetään toimintaa ja tapahtumia, jotka tarjoavat osallistujille sekä elämyksiä että asiantuntevaa opastusta ja tietoa luonnosta, rakennetusta miljööstä ja ympäristön muutoksista.	 (etenee hitaasti tai osittain) Omaehtoiseen liikkumiseen lähiluonnossa on kannustettu Liikkuva Kuopio -kanavissa ja Hyvän mielen virtuaalikioskille on koottu materiaaleja luonnossa liikkumisen tueksi. Viherympäristön hyvinvointi-indikaattoreita on kehitetty HYMY-hankkeessa. Ohjattuja ryhmiä ei ole toteutettu koronaepidemian vuoksi.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Tilojen suunnittelussa otetaan huomioon tilojen monikäyttöisyys ja -käyttäjäisyys sekä omatoimiratkaisut. Osallistetaan asukkaat suunnitteluun tarveselvityksen yhteydessä.	Tiloja kehitetään monikäyttöisiksi kuntalaisten tiloiksi kuntalaisia osallistamalla ja ne toimivat laskeutumisalustana monenlaiselle toiminnalle ja eri toimijoille.		(etenee hitaasti tai osittain) Asukastupatoimintaa on järjestetty uudelleen suunnitellen uutta asukastoimintaa mm. HUMAK:n, pitäjäraatien, seurakuntien ja kirjastojen, yhteispalvelupisteiden henkilöstön ja järjestöjen kanssa. Avattiin kolme omatoimikirjastoa, joihin asiakkaat pääsee silloin, kun työntekijät eivät ole paikalla (Puijonlaakso, Kaavi, Tuusniemi).	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Tilojen suunnittelussa otetaan huomioon tilojen monikäyttöisyys.	Kaupungin rakennushankkeet suunnitellaan yhteissuunnittelun ja käyttäjäkeskeisen muotoilun periaatteella: käyttäjäryhmiä kuullaan ja suunnitteluvaiheessa järjestetään esim. työpajoja.		(etenee suunnitellusti) Käynnissä olevista hankkeista Kuntolaakson uimahalli otettiin käyttöön 1.8. lukien ja Kuopion museon tilat valmistuivat aikataulussaan.	; Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
3. RESURSSIVIISAS KUOPIO					
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Edistetään etä- ja monipaikkaista työskentelyä ja uusien etätyöratkaisujen käyttöönottoa ja kehitetään näitä tukevaa työkulttuuria.	Kehitetään työntekijöiden sekä kuntalaisten etätyön tekemisen paikkoja ja mahdollistetaan etätyön tekeminen tehtävissä, jotka eivät ole paikkaan sidottuja.		(etenee hitaasti tai osittain) Kirjastossa avattiin pääkirjaston alakeran tilat, joissa on huomioitu kuntalaisten etätyön tekemisen tarpeita. Koronapandemia ja laaja etätyösuositus on edelleen lisännyt henkilökunnan etätyön tekemistä tehtävissä, joissa se on mahdollista.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

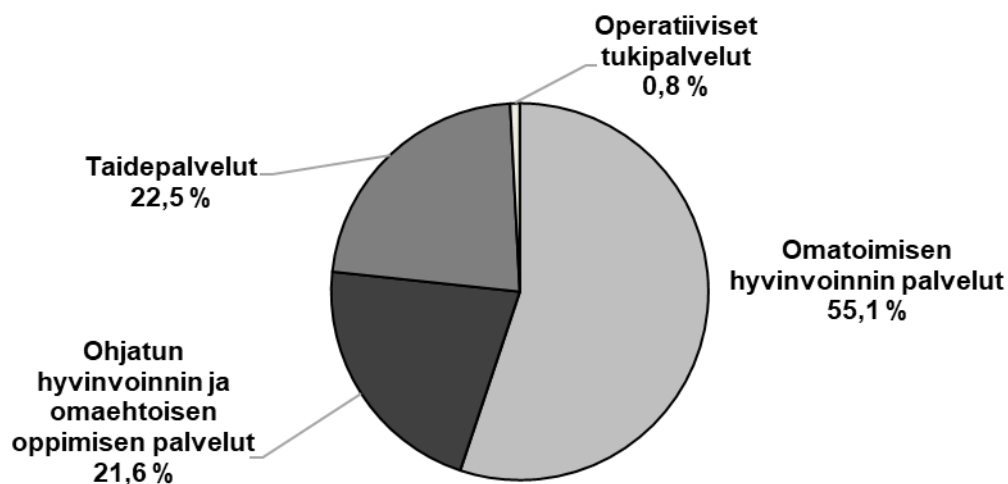
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö	Sisällytetään resurssiviisasu hankintaprosesseihin koko konsernissa ja koulutetaan henkilökunta.	Tilojen käyttöasteita ja monikäyttöisyyttä edistetään ja tarkastellaan mm. yhteiskäytön mahdollisuudella. Kehitetään tilasta riippumattomia palveluja (e-aineistot, verkkopalvelut).	(etenee suunnitellusti) Poikkeustilanteesta johtuen toimintatapoja on uudistettu mm. verkko- ja e-palveluiden avulla. Kansalaisopiston opetusta muutettiin etäopetuskeskeiseksi. Kaupunginorkesteri ja teatteri ovat kehittäneet verkkopalvelua, jonka avulla esityksiä on voitu tarjota virtuaalisesti verkossa. Kirjastossa on edistetty tilojen käyttöä ja monikäyttöisyyttä, viimeisimmäksi ollaan otettu käyttöön Puijonlaakson, Kaavin ja Tuusniemen omatoimikirjastot. Aineiston varastointia kehitetään Varastokirjaston kanssa yhteistyössä. Muovittamattomuuskokeilua jatketaan edelleen ja siitä on hyviä kokemuksia. Kirjasto työskentelee resurssiviisauden eteen myös kansallisessa Kirjastojen ympäristötietoisuus 2020-luvulle -hankkeessa ja kansainvälisessä IFLAn ENSULIB-jaostossa perustajajäsenenä. Kuopion kaupunginkirjasto sai Viksu-Kuopio -tunnustuksen resurssiviisaasta työstään. Uimahalleihin otettiin käyttöön omien laudesuojien käyttö. Tämän odotetaan vähentävän jätteen määrää n. 45t/vuosi.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

4. UUDISTUVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön työhyvinvointi ja työturvallisuus paranevat. Sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti -1pv/htv.	Kaikissa työyhteisöissä tehdään ja toteutetaan työhyvinvointisuunnitelmia ja niiden etenemistä seurataan.	 (etenee suunnitellusti) Sairauspoissaolojen määrä väheni hyvinvoinnin edistämisen palvelualueella edellisestä vuodesta -0,8 htv (yhteensä 11,0 htv). Henkilöstön työhyvinvoinnin tukemiseksi on toteutettu mm. valmennuksia yksilö-, työyhteisö- ja esimiestasolla.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja. Parannetaan kuntalaisviestintää osallistumis- ja vaikuttamistavoista.	Kehitetään palveluja yhdessä kuntalaisten kanssa ja käytetään erilaisia osallistamisen menetelmiä ja mm. digitaalisten työkalujen kehittämistä.	 (etenee hitaasti tai osittain) Pitäjäraadit ovat hankkineet alueilleen sähköisiä infotauluja tai -näyttöjä, joiden avulla voidaan viestiä sähköisesti myös julkisissa tiloissa ja ihmisten parissa. Ihmislähtöinen digitaalinen kunta -hankkeen osana on kehitetty osallisuuden työvälineitä.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkoston suunnittelua ja seuranta. Pannostetaan eri toimenpiteiden (mm. investoinnit, verkostoratkaisut, palvelutarjonnan muutokset) vaikutusten arviointiin.	Osallistutaan valtakunnalliseen ja kaupunkitasoiseen tiedolla johtamisen kehittämistyöhön.	 (etenee suunnitellusti) Aktiivinen hyvinvointitiedolla johtamisen kehittäminen jatkuu yhteistyössä IsteKin, Itä-Suomen yliopiston, Living Labin, P-S sairaanhoitopiirin ja hyvinvointiryhmän kanssa. Keskeisenä seurannan ja suunnittelun työkaluna toimii hyvinvointikertomus, jonka tiedonkeruuta, analysointia ja raportointia tukevaa kehitystyötä on tehty tiiviisti.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähty sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Viedään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita.	Kehitetään verkko- ja e-palveluja mm. kaupungin Ostaverkosta-projektissa ja kehitetään palveluja ja henkilökunnan osaamista mm. digihankkeiden avulla.	●	(etenee suunnitellusti) Ostaverkosta -projektin kautta on eri palveluissa maksaminen verkossa lisääntynyt ja siten lisännyt palvelun sujuvuutta. Poikkeustilanteen vuoksi toimintatapoja on uudistettu mm. verkko- ja e-palveluiden avulla.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Parannetaan esimiesten ja henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.	Henkilöstön digitaitoja kehitetään mm. koulutuksen avulla.	●	(etenee suunnitellusti) Etätyön lisääntymisestä johtuen henkilöstön digitaidot ovat lisääntyneet (Teams, wepinaarit yms.).	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.3. Kestävä talous	Talousarvioon sisältyvä 6 M€:n henkilöstömenojen säästötavoite toteutuu.	Toiminta järjestetään talousarviossa hyväksytyn toimintakateen mukaisesti.	●	(etenee suunnitellusti) Koronaepidemiasta huolimatta (yksiköitä suljettiin ja asiakasmääriä rajoitettiin) hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen vuoden 2020 toimintakate alittui n. 1,1 milj. euroa. Osaksi siihen vaikutti korona-avustukset, joita saatiin museolle, kansalaisopistolle, teatterille ja musiikki-keskukselle.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	1 334		1 334	1 230	-104	92,2 %
Maksutuotot	4 839		4 839	3 551	-1 288	73,4 %
Tuet ja avustukset	428		428	1 393	965	325,6 %
Vuokratuotot	2 407		2 407	1 277	-1 130	53,0 %
Muut toimintatuotot	500		500	331	-169	66,2 %
TOIMINTATUOTOT	9 508		9 508	7 782	-1 726	81,8 %
Henkilöstökulut	-20 478	749	-19 729	-18 110	1 619	91,8 %
Palvelujen ostot	-6 966	19	-6 947	-6 066	881	87,3 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 666		-1 666	-1 920	-253	115,2 %
Avustukset	-4 301		-4 301	-4 064	237	94,5 %
Vuokrakulut	-17 648		-17 648	-17 386	262	98,5 %
Muut toimintakulut	-174		-174	-124	50	71,2 %
TOIMINTAMENOT	-51 234	768	-50 466	-47 670	2 797	94,5 %
TOIMINTAKATE	-41 726	768	-40 958	-39 888	1 070	97,4 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 935		-3 935	-3 449	486	87,7 %

Toimintakatteen 39,9 milj. € jakautuminen vastuualueittain

Kasvun ja oppimisen palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Pekka Vähäkangas

Toiminta

Vuoden 2020 toiminnan toteutumiseen on vaikuttanut olennaisesti koronaepidemian vuoksi voimassa olleet rajoitustoimet.

Valtioneuvosto suositteli maaliskuussa, että lapsia hoidetaan kotona, jos siihen on mahdollisuus, ja kuntia suositeltiin hyvittämään varhaiskasvatuksen asiakasmaksu perheille lapsen poissaoloajalta. Keskimääräinen osallistumisprosentti päiväkotihoidossa ko. aikana oli n. 30 % ja perhepäivähoidossa n. 50 %. Varhaiskasvatustaluuksissa tehtiin ajalle 18.3.-13.5.2020 päätös asiakasmaksujen alentamisesta. Henkilöstöä siirrettiin ko. ajalta perusterveydenhuoltoon hoito- ym. tehtäviin sekä osa henkilöstöstä lomautettiin.

Koronaepidemia on myös syksyllä rajoittanut lapsimäärän kasvua varhaiskasvatuksessa. Myös työttömyyden kasvulla on ollut palvelukysyntää vähentävä vaikutus. Lisäksi syntyvyyden lasku ja sitä kautta ikäluokkien pienentyminen on vaikuttanut lapsimäärää alentavasti. Myöskään yksityisen varhaiskasvatuksen puolella lapsimäärä ei ole kasvanut, mikä on vähentänyt palvelusetelimenoja.

1.8.2020 voimaan tullut subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palautus sekä yli kolmevuotiaiden ryhmäkoon pienennys eivät aiheuttaneet alkusyksystä oletettua lapsimäärän kasvua varhaiskasvatustaluuksissa. Ryhmäkoon pienentämisen vuoksi kaikki kaupungin varhaiskasvatustilat ovat täynnä. Lisätiloja on otettu käyttöön Pitkälähden koulurakennuksesta ja Saaristokaupunkiin avattiin vuoden alussa Kuikkalammen päiväkotitoiminta. Joustoa tilanteeseen tuo se, että yksityisellä puolella on tarjontaa. Subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttaminen on pidentänyt lasten päivittäisiä hoitoaikoja, mikä on lisännyt henkilöstön tarvetta.

Valtioneuvoston asetuksen mukaan perusopetus järjestettiin poikkeuksellisin opetusjärjestelyin 18.3.2020 lähtien 13.5.2020 saakka, lukion opiskelijat opiskelivat etänä 18.3.2020 lähtien koko loppukevään ajan. Lähiope-
tusta tarjottiin kaikille 1-3. luokkien sekä erityisen tuen ja valmistavan opetuksen oppilaille, mutta vahva suosi-
tus oli osallistua etäopetukseen. Lähiopetukseen osallistui 8,8 – 9,4 % ko. luokkien oppilaista. Muut oppilaat
opiskelivat etäopetuksena. Opetus ja ohjaus järjestettiin mahdollisimman laajalti vaihtoehtoisilla tavoilla, muun
muassa erilaisia digitaalisia oppimisympäristöjä ja -ratkaisuja sekä tarvittaessa itsenäistä opiskelua hyödyn-
täen.

Oppilashuollon palveluita toteutettiin pääosin etäyhteyksillä. Perusopetus palasi lähiopetukseen 14.5.2020 ja loppulukuvuoden aikana selvitettiin oppilaskohtainen tuen tarve syksyä varten. Nuorisopalvelujen kesäleirit peruuntuivat, vastaavasti päiväleiritoimintaa ja niiden ohjelmatarjontaa lisättiin. Opetushenkilöstö ja nuorisotyöntekijät työskentelivät normaalisti etä- ja lähityössä työssä myös poikkeusaikana, mutta kaikille koulunkäynninohjaajille ei ollut työtehtäviä etäopetuksen vuoksi ja heitä siirrettiin perusterveydenhuoltoon hoito- ym. tehtäviin ja osa lomautettiin.

1.8.2020 alkaen perus- ja lukio-opetus järjestettiin lähiopetuksena. Tasa-arvohanke avustuksella ja korona avustuksella palkattiin yhteensä noin 30 opettajaa ja koulunkäynninohjaaja tasoittamaan poikkeustilanteen vaikutuksia kaikilla kouluilla ja lisäksi tarjoamaan positiivisen diskriminaation lisäresurssia sosioekonomisesti haastavilla alueilla toimiville kouluille. Syyslukukaudella jouduttiin osassa peruskouluja ja lukioita rajattuihin karanteenitoimiin koronaepidemian leviämisen estämiseksi.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Vuoden 2020 talous toteutui alkuperäiseen talousarvioon nähden positiivisesti, mihin vaikutti olennaisesti koronaepidemian vuoksi voimassa olleiden toimenpiteiden vaikutus palveluun ja palvelun kysyntään.

Kasvun ja oppimisen palvelualueen toimintakatteen toteutuma on 97,8 %, mikä tarkoittaa 4,6 milj. euron alitusta alkuperäiseen talousarvioon. Toimintatuotot alittuivat budjetoidusta n. 1,1 milj. euroa ja toimintakulut n. 5,7 milj. euroa. Toimintatuotoissa näkyy erityisesti varhaiskasvatuksen kysynnän supistuminen.

Kasvun ja oppimisen palvelualueen toimintakatteen alittumista ennustettiin koko syksyn ajan talousennusteissa. Alittumiseen vaikutti suurimmalta osin poikkeustilanteesta johtuvat tulojen ja menojen alitukset sekä korona-avustukset, joita saatiin varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, nuorisopalveluihin ja

lukiokoulutukseen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen. Vuonna 2020 avustuksia saatiin yhteensä 2,8 milj. euroa, josta käytettiin 2020 n. 0,7 milj. euroa ja vuodelle 2021 siirrettiin n. 2,1 milj. euroa.

Poikkeustilanteen vuoksi tuloissa alittui varhaiskasvatismaksut (0,7 milj. euroa), aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut (n. 0,1 milj. euroa) sekä koulujen iltakäytön tulot (n. 50 000 euroa). Valtionosuuksissa huomioitiin erillisellä päätöksellä aamu- ja iltapäivätoiminnan tulojen menetys (91 506 euroa).

Menopuolella henkilöstömenot alittuivat mm. henkilöstön lomautusten ja sijaistarpeen vähenemisen vuoksi. Osa henkilöstöstä siirtyi myös keväällä perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueella koronapandemian aiheuttaman henkilöstöresurssin paikkaamiseen. Varhaiskasvatuksessa myös ennustettua pienempi lapsimäärä toi henkilöstö- ym. menosäästöjä (160 lasta vähemmän: ennuste 5 854 lasta ja toteutuma 5 694 lasta). Suurimpana alituksena sopimuskustannuksista olivat mm. koulukuljetukset 0,6 milj. euroa, kiinteistöjen hoitosopimukset 0,2 milj. euroa, ateriapalvelut 0,9 milj. euroa ja sisäiset vuokrat 0,2 milj. euroa.

Lapsimäärän ennakoitua pienempi määrä päiväkodeissa on osaltaan auttanut saavuttamaan henkilöstön vähentämistavoitteen, josta päätettiin kaupungin yhteistoimintamenettelyssä.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

Kaikilla palveluprosesseilla on käytössä Kuopion kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytännöt (mm. toimintasäännön mukainen organisaatorakenne ja toiminta, raportointijärjestelmät ja seurannat, valvontatoimenpiteet, ohjeistukset KUHAssa).

Riskienhallinnalla on pyritty siihen, että toiminta jatkuu pandemiasta ja mahdollisista muista ongelmatekijöistä huolimatta keskeytyksettä ja häiriöttä laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

WPro-riskien arviointi ja ilmoitukset ovat olleet käytössä.

1. KASVAVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjäympäristö	Edistetään opiskelu- ja työperäistä muuttoa ja maahanmuuttoa Kuopioon sekä ulkomaalaisten ammattiosaajien sitoutumista alueeseen.	Vahvistetaan kansainvälistä koulupolkua perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa.	 (etenee hitaasti tai osittain) Koronaepidemiasta johtuen ja työpanoksen kohdentuessa muuhun työhön, kansainvälisen koulupolun edistäminen ei ole edennyt.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Viestintää ja edunvalvontaa kehitetään systemaattisesti edelleen (vaiuttamisen kohteet, vaikuttavuusviestintä, yhteistyö).	Osallistutaan aktiivisesti valtakunnallisiin verkostoihin ja työryhmiin.	 (etenee suunnitellusti) Verkostot ovat toimineet koko vuoden, mutta toimintaa on sopeutettu koronarojoitusten mukaisesti, toiminta on ollut pääasiassa digitaalista.	Kasvava Kuopio -ohjelma
2. HYVINVOIVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	Harrastaminen ja fyysinen aktiivisuus lisääntyvät ja edellytykset niihin paranevat. Kannustetaan asukkaita omaehtoiseen harrastamiseen.	Pilotoidaan ja edistetään harrastustoiminnan tuomista koulupäivän yhteyteen.	 (etenee hitaasti tai osittain) Hiihtolanlahden koulussa harrastustoiminta kesken koulupäivän ei toteutunut etäopetusjakson aikana, mutta syksyllä toiminta jatkui. Kuopion harrastamisen malli -hankkeelle saatiin rahoitus aj. 1.1.-5.6.2021.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Lapsiperheiden hyvinvointia edistetään tukemalla vanhemmuutta eri keinoin. Edistetään monitoimijaista ja ennaltaehkäisevää työtapaa sekä perhekeskusverkoston rakentumista.	Osallistutaan LAPE-työhön ja perhekeskusmallin suunnitteluun. Voimaa vanhemmuuteen mallia pilotoidaan kahdella koululla.	 (etenee suunnitellusti) Psykologi- ja kuraattoripalveluista on oltu mukana perhekeskusmallin kehittämistyössä. Monitoimijaista työskentelyä ja perheiden tukea on pilotoitu Yhteinen aika aluekoelulla Saarijärvi-Männistön alueella.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähteen sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Päihteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi lisääntyy. Painopiste on erityisesti syrjäytymisuhan alla olevien nuorten hyvinvoinnin edistämisessä.	Pilotoidaan uusia toimintamalleja (mm. Ote, Teppo). Etsivä nuorisotyö jalkautuu koko kaupungin alueella, 12 työntekijää.	●	(etenee suunnitellusti) Etsivän nuorisotyön toiminta on edennyt suunnitellusti jalkautumalla alueille ja ko-keiluna myös discordissa. OTE- ja TEPPPO -hankkeet päättyivät ke-väällä 2020. OTE toiminta todennäköi-sesti vakinaistuu Alavan sairaalakoulun toimintana. TEPPPO -hankkeessa kehi-tettyjen toimintamallien jatkamisesta yh-dessä sakkyn kanssa selvitetään luku-vuoden 2020-2021 aikana.	Hyvinvoiva Kuopio -oh-jelma
2.3. Työllistyminen ja toi-meentulo	Kehitetään työllisyyttä edistäviä mo-niammatillisia ohjaus- ja neuvonta-palveluja. Työllisyyden kuntakokeilu käynnis-tyy.	Kehitetään Ohjaamotoimintaa yhdessä työllistämispalveluiden kanssa.	●	(etenee suunnitellusti) Ohjaamotoiminta käynnistyi touko-kuussa työllisyyden palvelutorin yhtey-dessä. Nuorten ohjaamoon on palkattu kaksi nuorisonohjaajaa.	Hyvinvoiva Kuopio -oh-jelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Tilojen suunnittelussa otetaan huo-mioon tilojen monikäyttöisyys ja -käyttäjäisyys sekä omatoimiratkai-sut. Osallistetaan asukkaat suunnit-teluun tarveselvityksen yhteydessä.	Kaupungin rakennushankkeet suunnitellaan yhteissuunnittelun ja käyttäjäkeskeisen muotoilun periaatteella: jokaista käyttäjä-ryhmää kuullaan erikseen, jär-jestetään työpajoja eri toimijoille kuten henkilöstö, oppilaat/lap-set, asukkaat yms. sidosryhmät. Käytännön esimerkkinä tästä on vuonna 2018 valmistunut päivä-kotikonsepti sekä vastavalmistu-neet elinkaarikohteet, jotka yh-distävät varhaiskasvatus-, pe-rusopetus-, oppilashuolto-, nuo-riso-, liikunta sekä kirjastopalve-lut. Kohteen sijainnista riippuen koulu- ja	●	(etenee suunnitellusti) Uusissa hankkeissa on päästy tilojen monikäyttöisyyteen. Kuikkalammen päi-väkoti avattiin tammikuun alussa 2020 ja Von Wrightin päiväkotikoulu valmistui vuoden loppuun mennessä.	Hyvinvoiva Kuopio -oh-jelma

		monipalvelukeskuskonsepti voi olla toiminnallisesti hieman erilainen. Nämä kohteet ovat käytännössä koko päivän kaikkien kuntalaisten käytössä.		
3. RESURSSIVIISAS KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Edistetään etä- ja monipaikkaista työskentelyä ja uusien etätyöratkaisujen käyttöönottoa ja kehitetään näitä tukevaa työkalutuuia.	Etätyömahdollisuuksia edistetty kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Etäkokousten käyttöä lisätään.	● (etenee suunnitellusti) Poikkeusaikana etäyhteyksiä on hyödynnetty erittäin tehokkaasti ja monipuolisesti. Etätyö- ja kokousmahdollisuuksia käytetään aina silloin, kun se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resursien viisas käyttö	Ruokahävikin seuranta laajennetaan kaikkii kaupungin tiloissa toimiviin ruokapalvelupisteisiin.	Resurssiviisaus on osa koulujen toimintakulttuuria.	● (etenee suunnitellusti) Ruokailu ilman tarjottimia on tuonut toivottua positiivista muutosta ruokahävikin suhteen sekä vähentänyt veden, pesuaineiden ja sähkön kulutusta. Pilotointia on tarkoitus jatkaa ja mahdollisuuksien mukaan laajentaa.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
3.3. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Kuljetushankintojen kilpailutuksessa suositaan vähäpäästöisiä käyttövoimia. Ajoneuvohankinnoissa tulee selvittää ensisijaisesti vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintamahdollisuus.	Viraston sähköpyörät ovat kokopäiväisessä käytössä kaupunkialueella.	● (etenee suunnitellusti) Viraston sähköpyörät olivat kovassa käytössä kaupunkialueella.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

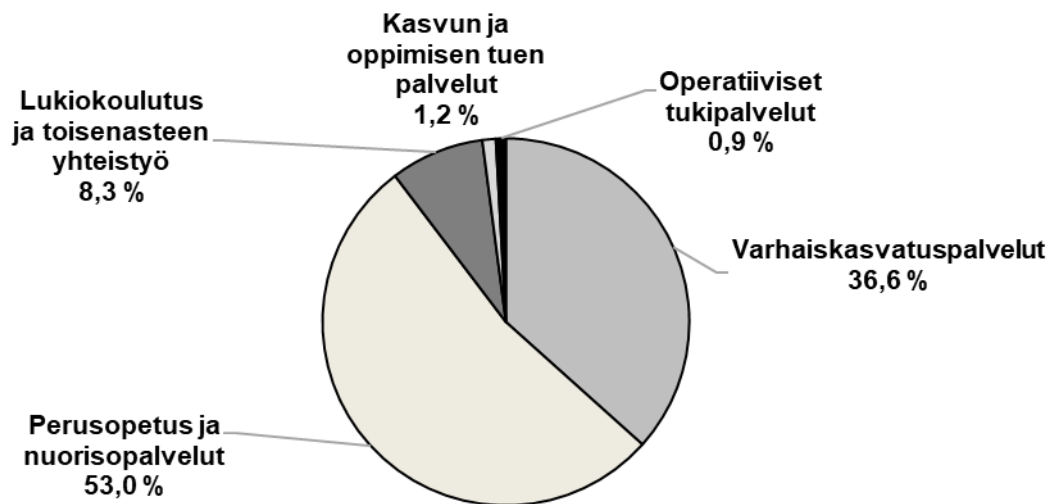
4. UUDISTUVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön työhyvinvointi ja työturvallisuus paranevat. Sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti - 1pv/htv.	Tavoitteeseen pyritään mm. yksikkökohtaisilla työhyvinvointisuunnitelmien avulla ja henkilöstön kouluttamisella, tehtäväkuvia tarkastella.	 (etenee hitaasti tai osittain) Kasvun ja oppimisen palvelualueen sairauspoissaolosten määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 1,7 htv, (yhteensä 16,9 htv), kasvua oli eniten varhaiskasvatuspalveluissa. Sairauspoissaolosten kasvu johtuu pitkälti siitä, että henkilöstö on jäänyt töistä pois kaupungin ja kaupungin tartuntatautilääkärin suositusten ja ohjeen mukaisesti myös lievien sairausoireiden vuoksi. Käytännössä henkilöstö on siis ollut poissa tilanteissa, jossa normaalisti olisi saatettu tulla töihin.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään keskeisten kaupunkialueen osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja. Parannetaan kuntalaisviestintää matalan kynnyksen vaikuttamistavoista.	Ollaan mukana kehittämässä uusia toimintamalleja.	 (etenee suunnitellusti) Lasten ja vanhempien osallisuutta on jatkettu varhaiskasvatussuunnitelmien mukaisesti. Koronaepidemia muutti tilannetta merkittävästi ja yhteydenpito perheiden suuntaan väheni. Syksyn aikaan on kehitetty uusia etäyhteyksillä toteutettavia yhteydenpitomuotoja.	; Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Kehitetään osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja. Parannetaan kuntalaisviestintää osallistumis- ja vaikuttamistavoista.	Käytössä jo olevien digitaalisten työkalujen käyttöä laajennetaan.	 (etenee hitaasti tai osittain) Poikkeustilanteen vuoksi oppilaskyselyä ei toteutettu keväällä 2020 suunnitellun mukaisesti. Kysely järjestetään keväällä 2021. Nuorisovaltuusto ja Lasten parlamentti ovat kokoontuneet verkkovälitteisesti koko vuoden ajan.	

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähty sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Laaditaan digitalisaation tiekartta ja viedään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita.	Ollaan mukana kaupungin digihankkeissa.		(etenee suunnitellusti) On osallistuttu kaupunkitasoisten digipalveluiden kehittämissuunnitelmien työhön. Varhaiskasvatuksen hoitoaikojen sähköistä ilmoittamista on pilotoitu syksyllä 2020. Perusopetuksessa on otettu käyttöön sähköisiä lomakkeita (oppilasilmoitus, julkaisuluvat, lupa oman laitteen käyttöön koulussa, koulun lainalaitteen käytösopimus sekä poissaoloanomukset). Kuopion kouluhallinto-ohjelman Primuksen datan visualisointia jatketaan yhteistyössä SchoolDayn ja lukion rehtoreiden kanssa.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Parannetaan henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.	Henkilöstön digitaitoja kehitetään koulutuksen avulla.		(etenee suunnitellusti) Koulujen tv-tutor- ja mentortoiminta jatkuu. Poikkeusolojen ja etäyön myötä henkilöstön digitaidot ovat kehittyneet, vertaistukea ja koulutusta on järjestetty etäyhteyksillä ja sähköisillä ryhmätyöalustoilla (Teams-palaverit, wepinaarit).	; Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Laaditaan kaupungin talouden tasapainotussuunnitelma suunnittelukaudelle.	Osallistutaan suunnitelman laadintaan.	●	(etenee suunnitellusti) Osallistuttu suunnitelman laatimiseen.	
	Talousarvioon sisältyvä 6 M€:n henkilöstömenojen säästötavoite toteutuu.	Toiminta pyritään järjestämään talousarviossa annetun raamin puitteissa.	●	(etenee suunnitellusti) Kasvun ja oppimisen palvelualueen toimintakatteen toteutuma oli 97,8 %. Alitumiseen vaikutti suurimmalta osin poikkeustilanteesta johtuvat tulojen ja menojen alitukset sekä korona-avustukset, joita saatiin varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, nuorisopalveluihin ja lukio-koulutukseen.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kasvun ja oppimisen palvelualue 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	3 338		3 338	2 920	-418	87,5 %
Maksutuotot	5 955		5 955	5 220	-736	87,6 %
Tuet ja avustukset	2 383	2 000	4 383	4 477	94	102,1 %
Vuokratuotot	352		352	291	-61	82,6 %
Muut toimintatuotot	20		20	34	14	170,9 %
TOIMINTATUOTOT	12 048	2 000	14 048	12 942	-1 107	92,1 %
Henkilöstökulut	-120 872	-192	-121 064	-117 311	3 753	96,9 %
Palvelujen ostot	-33 239	53	-33 185	-31 790	1 395	95,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 769	-31	-2 800	-2 626	174	93,8 %
Avustukset	-14 753		-14 753	-14 539	215	98,5 %
Vuokratulot	-49 072		-49 072	-48 927	145	99,7 %
Muut toimintakulut	-211		-211	-164	46	78,1 %
TOIMINTAMENOT	-220 915	-170	-221 085	-215 357	5 728	97,4 %
TOIMINTAKATE	-208 867	1 830	-207 037	-202 415	4 621	97,8 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 403		-1 403	-1 419	-16	101,1 %

Toimintakatteen 202,4 milj. € jakautuminen vastuualueittain

Perusturvan palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Saarinen

Toiminta

Perusturvan palvelualueen toiminta toteutui käyttösuunnitelman mukaisesti koronapandemiasta johtuvaan poikkeustilanteeseen saakka. Toiminta kohdentui tämän jälkeen paljolti koronaan varautumiseen sekä asiakkaiden palveluun ja hoitoon STM:n linjausten mukaisesti ja poikkeustilan jälkeen tartuntatautilain ja paikallisen tartuntatautilääkärin linjausten mukaisesti. Perusturvan palveluissa muodostui merkittäviä kustannuksia suojarahusteista ja tehostetusta siivouksesta sekä omassa palvelutuotannossa että yksityisessä palvelutuotannossa, joka on tältä osin kunnan järjestämisvastuulla. Hoivapalvelut toimeenpani koronaperusteisten suojarahusteiden organisoinnin perusturvan palvelujen yhteistyökumppaneille. Kaikissa perusturvan palveluissa otettiin nopealla aikataululla käyttöön digitaalisia etäpalveluja asiakkaiden saavutettavuuden parantamiseksi, koska kokoontumisrajoitusten vuoksi ryhmätoimintoja ja asiakastapaamisia ei voitu järjestää. Koronatilanteeseen liittyen perusturvan palvelualueelle siirtyi keväällä henkilöstöä kaupungin muilta palvelualueilta, eniten kasvun ja oppimisen palvelualueen palveluista. Palveluohjaus organisoi yli 70- vuotta täyttäneille kuntalaisille kohdennetut puhelinsoitot koronatilanteen vuoksi. Enimmillään soittoja oli soittamassa 40 henkilöä varhaiskasvatuksesta ja perusopetuksesta. Puheluilla tavoitettiin 13 178 kuntalaista.

Vanhusten palveluohjauksen palvelutarpeenarviointi-pyyntöjen määrä pysyi lähes ennallaan. Koronatilanteen vuoksi palvelutarpeenarviointeja tehtiin osittain etäpalveluna kevään aikana. Palvelutarpeenarvioinnin käynnistyminen ei toteutunut lain edellyttämän 7 työpäivän sisällä vaan oli keskimäärin 10 työpäivää (14 vrk). Palveluiden järjestämistapana palveluseteli on vakiinnuttanut paikkansa asumispalveluissa ja kotihoidossa. Tuetun kotona asumisen palvelusetelillä oli keskimäärin 100 asiakasta kuukaudessa ja vuoden aikana palvelua sai 219 eri asiakasta. Omaishoitoperheiden oikea-aikaista tukea toteutettiin ja 94 %:lla omaishoidettavista hoito- ja palvelusuunnitelman päivittäminen vuosittain toteutui.

Omat asumispalveluhankkeet ovat edenneet suunnitellusti ja myös yksityisellä puolella on nähtävissä aktiivisuutta uuden asumispalvelukannan rakentumisen suhteen tulevina vuosina. Hoivan vanhusten asumispalvelussa asumisen odottamisen jonotilanteessa oli valitettavasti edelleen yli 90 vuorokauden ylityksiä. Korona ei helpottanut jonotilannetta. Asumisen omavalvonnassa korostui hygieniakäytäntöjen osaamisen parantaminen.

Hoivapalveluissa toiminta toteutui suunnitellusti päivätoimintaa lukuun ottamatta. Kaikessa hoivan palvelutuotannossa korostui koronaan varautuminen maaliskuusta alkaen. Koronaperusteisesti päivätoiminta oli tauolla maaliskuusta syyskuulle. Hoivapalvelut toteutti toimintakaudella kotona ja asumisyksiköissä tehtävät koronanäytteenotot. Kotihoidossa asiakastunnit kasvoivat 26 000 tuntia (6,5%) vuoden 2020 aikana. Kotikäyntitunneista 3% toteutettiin virtuaalisena kotikäyntinä vuonna 2020, kun vastaava osuus vuonna 2019 oli 2%. Kotisairaalan asiakkuuksissa saattohoidon osuus vahvistui edelleen. Tämä näkyi hoitojaksojen pituuksien ja intensiivisyyden kasvun jatkumisena vuodesta 2019.

Hoivapalvelut aloittivat turvapalvelun tuottamisen Siilinjärven kotihoidon turvapalveluasiakkaille. Käyttöön otossa Kuopion kotihoidon ja sosiaali- ja terveystieteiden tilannekeskuksen (sote-tike) palvelukokonaisuuteen siirtyi noin 300 siilinjärveläistä asiakasta.

Erityisasumispalveluissa palvelurakenne pysyi ennallaan ja kotiin annettavan tuen rooli palveluiden järjestämistapana on vakiintunut. Palvelun piirissä olleiden määrä kasvoi 10 % vuoteen 2019 verrattuna. Erityisesti kotiin annettavan tuen piirissä olevien osuus kasvoi merkittävästi (31 %). Asiakasryhmänä päihdekuntoutujien ja vaikeiden käytöshäiriöiden vuoksi palvelua tarvitsevien osuus kasvoi ja näkyi ostopalveluiden suorahankintojen lisääntymisenä. Oman asumispalvelun sisällöllistä kehittämistä jatkettiin hoivan ja palveluohjauksen yhteistyönä.

Vanhusten palveluohjauksen EAKR rahoitteinen Tarjoomo –hanke päättyi 31.5.2020 ja hankkeessa mallinnettavana ollut palveluntuottajien ja kaupungin yhteinen osuuskunta perustettiin. Kuopion kaupunki liittyi Tarjoomo-osuuskunnan jäseneksi. Tarjoomon sähköisen palveluhaun ja verkoston kehittäminen jatkuu yhteistyössä osuuskunnan kanssa.

Vanhuspalveluissa aloitettiin Hyvinvointialueiden kehittämiseen kohdennetun Tulsote-hankkeen (Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus) valmistelu. Kuopion vanhuspalvelut vastaavat Tulsoten ikäkeskus-valmistelusta. Ikäkeskus kokonaisuus sisältää ikäkeskuksen lisäksi palveluohjauksen matalan kynnyksen- ja konsultaatiokäytännöt, sote-tiken ja osittain kotisairaalan toimintamallien valmistelun.

Vammaispalvelujen palvelutuotannossa oli koronatilanteen vuoksi runsaasti normaaliaikaan verraten poikkeuksia. Myös kehitysvammaisten päivä- ja työtoiminta toimi vahvasti etäpalveluna ryhmätoimintojen riskien vuoksi. Kuljetuspalvelumatkojen yhdistely keskeytettiin valmiuslain toimeenpanon ajaksi ja edelleen koronatilanteen jatkuessa. Siivoustasoa asumis- ja päivätoiminnan yksiköissä nostettiin. Myös henkilösuojainten hankinta ja saatavuus sekä käytön varmistaminen olivat keskeisessä roolissa. Koronatilanteen hoitaminen annettujen hygieniaohteiden mukaisesti lisäsi em. toiminnoissa kustannuksia, koska myös yksityinen tuotanto on tältä osin kunnan järjestämisvastuulla. Koronatilanteessa kohdennettiin sekä omaishoitajille että henkilökohtaisen avun saajille henkilökohtaista yhteydenpitoa poikkeustilanteen järjestelyjen arvioimiseksi ja turvaamiseksi.

Alkuvuoden 2020 yhteistoimintamenettelyssä vammaispalvelun ja kehitysvammahuollon päivä- ja työtoiminnasta sopeutettiin suunnitellusti viisi henkilötyövuotta (5 htv). Lautakunnan päätöksen mukaisesti päivätoimintaa tarjotaan jatkossa alle 65-vuotiaille henkilöille. Lisäksi toimintakeskukset ovat olleet koulujen loma-aikoina kiinni ja aamu- ja iltapäivähoidon tarjontaa mukautettiin.

Vammaispalvelujen palvelutuotannon uudelleen arviointi kehitysvammaisten lasten palveluissa sai lautakunnan hyväksynnän. Vuonna 2020 laadittiin tarveselvitys lasten ja nuorten tilapäisen ja pitkäaikaisen hoivan toteuttamisesta omana tuotantona. Hankesuunnittelun käynnistyminen viivästyi sopivien tilojen puuttuessa. Koronatilanteen takia vanhempien osallistaminen työryhmätyöskentelyyn käynnistyi myöhään keväällä. Selvitystyöhön asetettu työryhmä on kokoontunut ja työskennellyt vuoden 2020 aikana.

Lastensuojelun avohuollossa toimeenpantiin systeemisen toimintamallin mukaista työskentelyä alkuvuosi koronatilanteeseen saakka ja korona-aikana siirryttiin vahvistettuun puhelin- ja jalkautuvaan työhön. Systeemistä toimintamallia on toteutettu soveltuvin osin syksyn aikana. Kotiin annettavissa perhepalveluissa käyttöön otettiin maaliskuussa 2020 palvelupaketit ja ns. tilaaja - tuottaja -malli. Tällä toimintamallilla palvelun tuotantoa keskitettiin omaan palveluun. Lastensuojelun kehittämisessä toimeenpantiin lastensuojelun uusien laatusuositusten mukaiset suositukset sekä omassa että ostopalvelusopimuksissa. Sijaishuollon ja avohuollon palveluiden maakunnallinen kilpailutus toimeenpantiin vuoden aikana ja uudet sopimukset tulevat voimaan sijaishuollossa 1.1.2021 ja avohuollossa 1.4.2021 alkaen. Maakunnallinen sosiaalipäivystys aloitti toimintansa suunnitellusti 1.1.2020. Lapsiperhekuntoutuksesta ja avoperhekuntoutuksesta luovuttiin lautakunnan vahvistaman linjauksen mukaan erillisinä toimintoina ja sen myötä siirryttiin perhekrisisyksikkötoimintaan 1.4.2020 lukien.

Lastensuojelun lain uudistus 1.1.2020 velvoitti jälkihuoltovelvoitteen ikärajan noston 25-vuoteen. Lakiuudistuksen takia sijas- ja jälkihuoltoon perustettiin 1.4.2020 alkaen jälkihuoltotiimi (kaksi sosiaalityöntekijää ja kaksi sosiaaliohjaajaa) palvelun tarpeen kasvuun vastaamiseksi. Kaupunkitasoista LAPE- työtä ja perhekeskummallin rakentamista ja suunnittelua jatkettiin moniammatillisena yhteistyönä ja myös korona-aikana perheitiimi mahdollisti perheiden yhteydenotot suoraan tiimin. Perhekeskuksen verkostotoimintamalli käynnistyy sivistyksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyönä vuonna 2021.

Lastensuojeluilmoitusten määrä kasvoi vuonna 2020 vuoteen 2019 verrattuna 211 ilmoituksella (6%). Ilmoitusten painopiste oli 16-17-vuotiaissa (51%). Huostaanotettujen lasten määrä oli Kuopiossa sekä vuonna 2019 että vuonna 2020 noin 335 lasta / vuosi. Vuonna 2020 kodin ulkopuolelle sijoitettujen osuus lastensuojelussa Kuopiossa vähentyi noin 2 %-yksikköä vuodesta 2019. Vuonna 2020 lasten määrä avohuollossa pysyi likipitään vuoden 2019 tasolla (ollen noin 800 lasta).

Aikuissosiaalityössä koronatilanteen aiheuttamat vaikutukset vähensivät väliaikaisesti asiakkaiden ohjautumista sosiaalisen kuntoutuksen palveluihin ja laskivat näin sosiaalisen kuntoutuksen kustannuksia. Erityisesti syksyn ja loppuvuoden aikana kustannukset pienenivät vastoin ennakoitua, eikä painetta talousarvion ylitykseen ollut edellisvuoden tapaan. Palveluiden osalta on varauduttava kuitenkin siihen, että koronatilanne on aiheuttanut ns. palveluvelkaa ja asiakkaiden toimintakyvyn heikkeneminen voi tarkoittaa lisääntyviä ja/ tai pitkittyviä sosiaalisen tuen ja kuntoutuksen palvelutarpeita. On tunnistettavissa, että jälkihuollon lakisääteisen kehittämisen voidaan arvioida lisäävän sosiaalisen kuntoutuksen käyttöä lastensuojelun jälkihuollon asiakkaiden tueksi. Sosiaalisen kuntoutuksen palveluja on kohdennettu erityisesti työelämän ulkopuolella oleviin henkilöihin ja tiivistetty työttömyysetuudella olevien asiakkaiden ohjaamista ensisijaisesti kuntouttavaan työtoimintaan. Nämä toimenpiteet ovat myös hillinneet kulukehitystä.

Toimeentulotukeen koronatilanteella ei ollut kustannuksia nostavia vaikutuksia vuonna 2020. Harkinnanvaraisen toimeentulotuen hakemusmäärät ja toimeentulotukea saavien kotitalouksien määrät päinvastoin laskivat edellisvuodesta. Lakisääteinen käsittelyaika toteutui määräajassa. Työkyky- ja eläkeselvittelytyötä jatkettiin aikuissosiaalityössä.

Olenaiset poikkeamat talousarvioon

Perusturvan palvelualueen johdon tukipalveluihin kirjattiin keskitetysti perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueiden koronaan liittyvät henkilöstökulut 0,9 milj. euroa, hoitotarvike- ja suojavaarustekustannukset 1,6 milj. euroa, siivous- ja pesulakustannukset 0,6 milj. euroa, vuokra- ja kunnossapitokustannukset 0,2 milj. euroa sekä koronatestauskustannukset 2,8 milj. euroa. Koronatilanteeseen liittyvät keskitetyt kustannukset perusturvan palvelualueella olivat yhteensä 6,2 milj. euroa. Koronaan liittyviä valtionosuuksia ei ole kohdennettu perusturvan palvelualueen toimintatuottoihin.

Talousarviomuutosten vaikutus alkuperäisen talousarvion toimintakatteeseen oli 10,3 milj. euroa. Perusturvan palvelualueen muutetun toimintakatteen toteuma alitti 5,3 milj. euroa talousarvion toteuman ollessa 97%. Toimintakatteen alittumiseen vaikutti vanhus- ja vammaispalvelujen kotikunta- ja yhteistoimintakorvausten ylitys toimintatuotoissa 0,8 milj. euroa. Henkilöstömenot alittuivat 0,5 milj. euroa, matkustus- ja kuljetuskustannukset 0,4 milj. euroa ja ict-kustannukset 0,9 milj. euroa. Avustusmenot alittuivat vanhusten asumispalvelujen palvelusetelissä, vammaisten henkilökohtaisessa avussa ja aikuissosiaalityön toimeentulotuessa, yhteensä 1,2 milj. euroa. Talousarviomuutoksissa arvioitiin koronaan liittyvät kustannukset suuremmiksi suojavaarusteiden, siivouksen ja koronatestauksen osalta. Koronakustannukset alittuivat 1,5 milj. euroa arvoiduista. Suurimpana vaikuttavana tekijänä tähän oli se, että loppuvuodesta 2020 Islab laski keväästä alkaen takautuvasti koronatestin hintaa.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

Palvelualueen päävastuulliset tilivelvolliset henkilöt toteuttivat sisäistä valvontaa lautakunnan päätöksen mukaisesti osana toiminnan ja talouden raportointia ja huomioiden kaupunkistrategian tavoitteet. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä seurattiin sisäisen valvonnan seuranta- ja arviointilomakkeella, joka päivitettiin tammikuussa 2020. Sisäisen valvonnan osalta ei ole raportoitavissa poikkeamia, ohjeita on noudatettu ja riskit on arvioitu. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteumia seurattiin ja arvioitiin kuukausittain palvelualueiden johtoryhmissä ja työnantajatiimissä. Hairpro/Wpro -ilmoituksilla seurattiin toiminnan laadua ja riskejä koskien potilas- ja asiakasturvallisuutta sekä työtapaturmia.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienarvioinnista on tehty erillinen raportti vuodelta 2020.

1. KASVAVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjyyssympäristö	Edistetään opiskelijoiden sitoutumista alueeseen tarjoamalla harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja sekä kotimaisille että Kuopiossa opiskeleville ulkomaalaisille opiskelijoille. Edistetään opiskelu- ja työperäistä maahanmuuttoa ja ulkomaalaisten ammattiosaajien sitoutumista alueeseen.	Perusturvan maahanmuuttajayksikössä tehdään aktiivista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja toteutetaan systemaattista kotoutumistyötä. Tarjotaan harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja sekä kotimaisille että Kuopiossa opiskeleville kaupungin kesätyöllistämishojjeiden mukaisesti.	● (etenee suunnitellusti) Lapsiperhepalveluissa tarjottiin harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja poikkeuksellisesti koronakeväästä huolimatta. Hankalan sijaistilanteen (hoiva) helpottamiseksi perustettiin resurssiyksikkö pete-tasoisesti. Perusturvan maahanmuuttoyksikössä tehtiin aktiivista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja toteutettiin systemaattista kotouttamistyötä oman asiakasryhmän osalta. Lisäksi vahvistettiin yhteistyöstä erityisesti koronatilanteen yhteistyön osalta. Kotouttamiskoulutuksena järjestettiin suomen kielen opetusta ja tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Edunvalvontaa aktivoidaan edelleen (vaikuttamisen kohteet, median hyödyntäminen, yhteistyö)		● (etenee suunnitellusti) Vanhuspalveluissa otettiin käyttöön lisääntyvästi sosiaalista mediaa (Facebook).	Kasvava Kuopio -ohjelma

2. HYVINVOIVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähten sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki	Mahdollistetaan harrastaminen jokaiselle lapselle ja nuorelle mm siirtämällä harrastamisen painopistettä koulupäivän yhteyteen. Uudistetaan liikunnan avustus- ja maksupolitiikkaa. Hyvinvointimarkkinoinnin tehostaminen	Lastensuojelu ja hyvinvoinnin ohjaus tekevät yhteistyötä nuorten ja heidän tukihenkilöiden tukemiseksi kaupungin urheilu- ja kulttuurimahdollisuuksien osalta. Vanhuspalveluissa mahdollistetaan kulttuuri osana ikäihmisten arkea.	 (etenee hitaasti tai osittain) Lapsiperhepalveluiden sosiaalihoajaajat ja hyvinvoinnin ohjaajat toimivat yhteistyössä mahdollisuuksien kehittämiseksi. Korona tilanteen takia eteneminen vanhuspalveluissa pysähtyi.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Lapsiperheiden hyvinvointia edistetään tukemalla vanhemmuutta eri keinoin. Kehitetään hyvinvoinnin mittarointia.	Lastensuojelun systeminen toimintamallissa huomioidaan myös aikuisten tukeminen ja perhepalveluissa osallistutaan perhekeskustoimintamallin kehittämiseen vanhemmuuden tuki huomioiden.	 (etenee suunnitellusti) Lastensuojelun systeminen toimintamalli on vakiintumassa ja aikuisten rooli on osa systeemistä toimintamallia. Perhekeskustoimintamallin kehittämiseen osallistuttiin aktiivisesti ja vanhempien tukemiseen on luotu yhteys suoraan perhepalveluihin.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
	Päihteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi lisääntyy. Painopiste on erityisesti syrjäytymisuhan alla olevien nuorten hyvinvoinnin edistämässä.	Poikkihallinnollisesti kehitetään päihdetyön palveluja ja erityisosaamista nuorten tukemiseksi.	 (etenee suunnitellusti) Perusturvan lapsiperhepalveluista tehtiin aktiivista yhteistyötä sekä päihdepalvelusäätiön että muiden päihdetoimijoiden kanssa.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
2.3. Työllistyminen ja toimeentulo	Pitkäaikaistyöttömyys ja nuorisotyöttömyys vähenevät. Kehitetään työllisyyttä edistäviä moniammatillisia ohjaus- ja neuvontapalveluja (ns. ohjaamotoiminta)		 (etenee suunnitellusti) Vanhuspalveluissa otettiin lisääntyvästi käyttöön korvaavan työn mallia. Vanhusten asumispalveluissa käytettiin tukityöllistettyjä. Nuoria työllistettiin kesätöihin vanhusten virkistystoimintaan.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

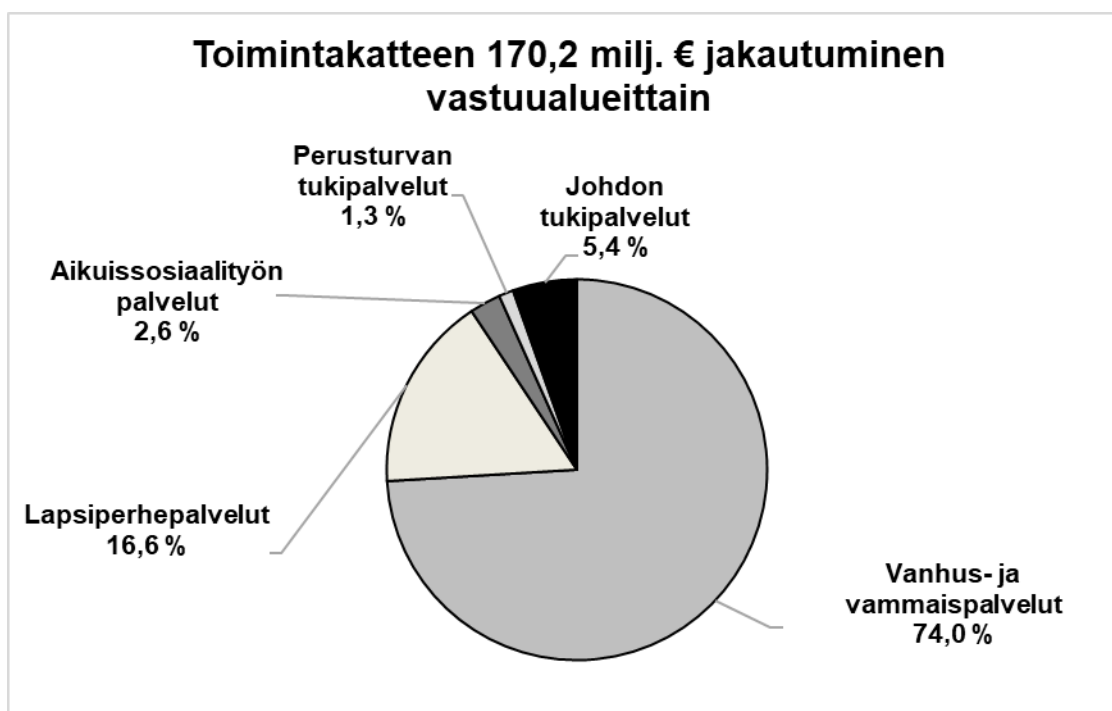
3. RESURSSIVIISAS KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähtävä tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Edistetään edelleen etätyön tekemismahdollisuuksia.	Etätyö mahdollistetaan yksiköissä asiakaspalvelun ja toimivien työparityöskentelyn sallimissa rajoissa.	● (etenee suunnitellusti) Perusturvan palvelualueella etätyö saatiiin toimimaan ns. vuoroperiaatteella niin hyvin ja maksimaalisesti kuin se toimivan asiakaspalvelun kannalta oli mahdollista.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
	Kehitetään maaseudun liikkumismahdollisuuksia ja vähennetään liikumistarvetta kehittämällä jo olevien palvelupisteiden toimintaa mm. kehittämällä etäpalveluita.	Varmistetaan Skype-yhteyksien vahvistaminen käyttöön laajalajaisesti. Kehitetään virtuaali- ja digipalveluja. Osallistutaan virtuaali- ja digipalvelujen kaupunkitasoisin kehittämishankkeisiin.	● (etenee suunnitellusti) Asukastupien/kirjastojen käyttö virtuaalisoinnin pisteinä vanhuspalveluissa eteni osana kohti e-kuntaa -hanketta.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resursien viisas käyttö	Sisällytetään resurssiviisas hankintaprosesseihin koko konsernissa ja koulutetaan henkilökunta. Uusiomateriaalien käyttöä lisätään suunnitelmallisesti rakentamisessa. Ruokahävikin seuranta laajennetaan kaikkiin kaupungin tiloissa toimiviin ruokapalvelupisteisiin. Ruokahankinnoissa huomioidaan lähiruuan käytön lisäämismahdollisuudet	Edistetään palvelualueella ateriapalveluhankinnoissa lähiruuan käytön lisäämistä.	● (etenee suunnitellusti) Sähköpolkupyörät käytössä kotihoidossa. Kotihoidon työn jaossa käytettiin reittioptimointia. Vanhuspalveluissa vähennettiin aktiivisesti materiaalien ja lääkkeiden hävikkiä. Lapsiperhepalveluiden kotiin annettavissa palveluissa otettiin käyttöön sähköinen toiminnanohjausjärjestelmä	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

3.3. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Kuljetushankintojen kilpailutuksessa suositaan vähäpäästöisiä käyttövoimia. Ajoneuvohankinnoissa tulee selvittää ensisijaisesti vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintamahdollisuus.	Kotihoidossa selvitetään sähköautojen käytettävyys.		(etenee hitaasti tai osittain) Sähköautojen soveltuvuudesta kotihoidon on tehty selvitys 2019. Silloin sähköauto/hybridi ei ole tarkoituksenmukainen. Autojen hinta on korkea ja latauspisteitä ei ole riittävästi. Tilannetta karotettiin uudelleen syksyllä 2020.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
4. UUDISTUVA KUOPIO					
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön työhyvinvointi paranee ja sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti 15,4 pv/htv tasolle.	Lähiesimiehiä tuetaan työhyvinvointityössä mm. valmennuksen ja esimieskoulutuksen avulla. Työhyvinvointisuunnitelma päivitetään vuosittain yhdessä henkilöstön kanssa. Noudatetaan hyvinvointisuunnitelmaa, kiinnitetään huomiota esimiesten työhyvinvoinnin johtamisen osaamiseen sekä hyödynnetään varhaista puheeksiottoa, sekä kolmikantaneuvotteluja ja korvaavan työn mallia. Yhteistyötä työterveyshuollon kanssa tehdään aktiivisesti ja ennakoivasti.		(etenee suunnitellusti) Työsuojelutoimikunta kokoontui säännöllisesti yhteistyössä työterveyden kanssa. Työhyvinvointisuunnitelmat päivitettiin ja varhaisen tuen mallia toteutettiin käytännössä. Perusturvan palvelualueen sairauspoissaolot olivat 21,6 kal.pv/htv vuonna 2020, vähentyen 1,5 kal.pv/htv edelliseen vuoteen verrattuna.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Laaditaan henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelma	Osallistutaan aktiivisesti kaupunkitasoisen henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelman laatimiseen.		(etenee suunnitellusti) Henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelmaa laadittiin STM:n 2020:3 ohjeituksen mukaisesti huomioiden kaupunkitasoinen kehittämissuunnitelma. Valmiusaste 70 %	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähty sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään keskeisen kaupunkialueen osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja. Parannetaan kuntalaisviestintää matalan kynnyksen vaikuttamistavoista. Otetaan käyttöön digitaalinen osallistumistekijä.	Asiakasraatitoiminta vakiinnutetaan vammaispalveluissa ja aikuissosiaalityön palveluissa. Ikäihmisten asiakaskyselyitä monipuolistetaan ja monimuotoistetaan.	●	(etenee suunnitellusti) Vammaispalveluiden asiakasraati on vakiintunut ja se kokoontui säännöllisesti. Vammaispalveluissa otettiin käyttöön virtuaalinen päivätoiminta. Ikäihmisten asiakaskyselyjä kehitettiin. Uudet kyselyt tulivat käyttöön syksyllä 2020. Virtuaali kotihoidossa oli mahdollisuus omaisen-asiakas yhteydenpitoon. Aikuissosiaalityössä asiakasraadilla pyrittiin parantamaan asiakasturvallisuutta ja palvelun laatua kuulemalla asiakkaiden näkemyksiä mm. palvelulikoimasta, asiakaspalvelutiloista ja viiranomaisten asiakirjojen ymmärrettävyydestä. Raadin tarkoituksena oli tuottaa tietoa, mielipiteitä ja kokemuksia, joita käytetään kehittämistyön ja palveluiden parantamisen tueksi. Raatia käytettiin asiakaspalautteen keräämiseen, mutta myös uusien ideoiden synnyttämiseen tai testaamiseen.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkoston suunnittelua ja seurantaa.	Palvelualueella edistetään ja suunnitellaan vuoden 2020 aikana valmiuksia ottaa käyttöön kaupunkitasoisesti lapsibudjetointi vuoden 2021 talousarvion laadinnassa. Vanhuspalvelut ovat mukana kehittämässä kansallista Kuntaliiton tuottavuusvertailua. Tuottavuusvertailun tuloksia hyödynnetään suunnittelussa.	●	(etenee suunnitellusti) Perusturvan lapsiperhepalveluissa controllerin tuella toteutettiin laaja-alainen palvelutuotannon arviointi ja kustannusten laskenta, jonka perusteella voidaan ryhtyä kehittämään lapsibudjetointiä. Vanhuspalveluiden osalta kuntaliiton ajantasaisuutta tarkastettiin ja Tableau kehitystyötä edistettiin.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähteen sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Laaditaan digitalisaation tiekartta ja viedään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita. Parannetaan henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.	Edistetään henkilöstön digiosaamista koulutuksen avulla.		(etenee suunnitellusti) Koronatilanteen johdosta perusturvan lapsiperhepalveluissa avattiin nopealla aikataululla ns. sähköinen "tarvitsen apua" -palvelu. Avunpyyntöön vastataan konkreettisesti 1-5 vuorokauden sisällä. Omaisyyhteyden pitoa asumispalveluissa kehitettiin tablettien avulla. Teams jalkautettiin operatiiviseen toimintaan.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
4.3. Kestävä talous	Investointien hankesuunnitteluprosessi uudistetaan. Merkittävistä investoinneista tehdään vaikuttavuus- ja riskiarvioinnit.			(etenee suunnitellusti) Lääkerobotti hankinnan taustalla kustannusvaikuttavuusselvitys.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Palvelualueesta riippuen toimintakatteen kasvu on 0,5-1,5% ilman uusien/peruskorjattujen tilojen tuomaa lisäkustannusta.	Palvelualue tavoittelee asetettua tavoitetta toimintakatteen kasvussa.		(etenee suunnitellusti) Vammaispalveluiden palvelujen uudelleen arviointi lautakunnan päätöksellä toteutettiin lasten osalta vuoden 2020 aikana ja työ jatkui aikuisasiakkaiden kohdalla. Perusturvan palvelualueen perhepalveluissa kevään aikana siirryttiin sisäiseen tilaaja- tuottaja -malliin, jolla ennakoidaan olevan talouden tasapainottamisen vaikutuksia, kun usean tilaajan mallista siirryttiin keskitettyyn tilaamiseen.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Selvitetään vaihtoehtoisia investointimalleja kokonaistalouden huomioiden investointitasoa pienentämiseksi. Seurataan maakuntauudistuksen vaikutusta kaupungin kiinteistökan- taan.			(etenee suunnitellusti) Ikäihmisten asumisen kokonaissuunnittelua edistettiin.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Perusturvan palvelualue 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	10 264	2 000	12 264	13 137	873	107,1 %
Maksutuotot	13 670	9	13 679	13 214	-465	96,6 %
Tuet ja avustukset	1 648		1 648	2 111	463	128,1 %
Vuokratuotot	2 780		2 780	2 817	37	101,3 %
Muut toimintatuotot	848		848	698	-150	82,3 %
TOIMINTATUOTOT	29 211	2 009	31 220	31 977	757	102,4 %
Henkilöstökulut	-73 669	-4 055	-77 724	-77 260	464	99,4 %
Palvelujen ostot	-89 400	-5 863	-95 263	-92 796	2 467	97,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 126	-2 499	-4 626	-3 788	838	81,9 %
Avustukset	-17 534	280	-17 254	-16 048	1 205	93,0 %
Vuokrakulut	-11 552	-80	-11 632	-11 908	-276	102,4 %
Muut toimintakulut	-253		-253	-400	-147	157,8 %
TOIMINTAMENOT	-194 535	-12 217	-206 752	-202 200	4 552	97,8 %
TOIMINTAKATE	-165 324	-10 208	-175 532	-170 223	5 309	97,0 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-77		-77	-70	7	90,2 %

Terveydenhuollon palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Saarinen

Toiminta

Terveydenhuollon palvelutoiminnalla on tuettu ja edistetty kaikkien ikä- ja väestöryhmien hyvinvointia järjestämällä laadukkaat ja riittävät peruspalvelut ammattitaidolla ja asiakaslähtöisesti. Terveydenhuollon palvelutoiminta oli toiminta- ja taloussuunnitelman mukaista aina koronakriisin alkamiseen asti. Koronaviruspandemia on vaikuttanut terveydenhuollon toimintaan lähes koko vuoden 2020 ajan. Valmiuslain mukaiset liikkumisen rajoitteet vähensivät kiireettömien vastaanottojen, tutkimusten ja terveyspalvelujen käyttöä, mutta lisäsivät infektion torjuntaan liittyviä kustannuksia. Koronapandemiasta huolimatta asiakkaiden palvelut turvattiin. Alueellisen varautumisen ja toiminnan järjestämisen näkökulmasta yhteydenpitoa pidettiin tiiviisti avovastaanoton, sairaalan, Kuopion yliopistollisen sairaalan (KYS) ja myös sairaanhoidon erityisvastuualueiden (ERVA) muiden toimijoiden kanssa.

Hoitotakuu toteutui Kuopion kaupungin terveyspalveluissa lukuun ottamatta suun terveydenhuoltoa, lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja sekä yksittäistapauksissa Harjulan poliklinikkaa. Koronatilanteella on ollut vaikutusta jonojen kasvuun ja hoitotakuun ylittymiseen.

Vastaanottopalvelujen toimintaa muutti maaliskuussa 2020 koronaviruspandemiaan valmistautuminen ja hallituksen julistama poikkeustila. Kiireetöntä toimintaa pystyttiin maaliskuun ajan hoitamaan lähes normaalisti ja huhtikuun alkupuolelle painottuivat uudelleenjärjestelyt. Aikoja jäi vapaaksi myös potilaiden peruttua niitä. Huhtikuun lopusta eteenpäin lisättiin vähitellen kiireettömien aikojen määrää, kun pandemiatilanne pysyi rauhallisena. Kesäkuussa päästiin takaisin normaaliin toimintaan. Elokuun alussa lomien jälkeen ja koulujen ja päiväkotien aloitettua toimintansa syntyi äkkiä suuri paine koronanäytteiden ottoon lisääntyneen tarpeen takia.

Syyskuun loppua kohden koronapandemia näytti olevan kiihtymässä, jolloin lisäresursseja tarvittiin koronaneuvontapuhelimen lisääntyneeseen tarpeeseen. Koronanäytteenottoa laajennettiin myös viikonloppuisin tapahtuvaksi. Työvoimaa saatiin kohtuullisesti keikkalaisista ja vakituisten työntekijöiden lisätyöllä ja työnsiirroilla. Tartuntataudit sitoivat yhä enemmän työvoimaa jäljitystyöhön ja karanteenipäätösten tekemiseen. Pandemiasta huolimatta normaali vastaanotto toiminta saatiin tehtyä.

Loppuvuodesta 2020 alkoi koronarokotusten järjestämisen suunnittelu. Suunnittelu sitoi etenkin hallinnon työaikaa runsaasti ja näyttää siltä, että vuosi 2021 menee pitkälle kesään tämän asian parissa työskennellessä.

Avohoidon kuntoutuksen ryhmätoimintoja lopetettiin maaliskuussa poikkeusolojen vuoksi. Syksyllä kuntoutusryhmät käynnistettiin ja samanaikaisesti terapiakysynnot nousivat, mikä johti jonotilanteen kasvamiseen. Apuvälinepalveluissa toiminta oli läpi vuoden melko tasaista eikä pandemiatilanne vaikuttanut toimintaan. Terve Kuopio -kioskilla keväällä oli poikkeustilan aikana kahden kuukauden toimintasulku ja palvelu on ollut suljettuna 21.8.2020 alkaen. Terveyskioskin toimintaa kehitetään kevään 2021 aikana ja toiminnan vaikuttavuus arvioidaan vuoden 2022 talousarviovalmistelun yhteydessä.

Koronakriisin alkamiseen saakka oli toiminta suun terveydenhuollossa pääosin tavanomaista, hoitojonon purkua lukuun ottamatta. Maalis- huhtikuun aikana jouduttiin toiminta ajamaan alas valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti pois lukien kiireellinen hoito. Hoitoaikoja peruttiin n.10 000. Hoitotakuu ei toteutunut kiireettömän hoidon osalta toukokuusta alkaen. Normaali toiminta käynnistyi elokuun alusta alkaen niiden potilaiden hoidoilla, joiden aika peruttiin keväältä. Keväältä peruttujen potilaiden hoito ruuhkautti koko vastaanotto toiminnan. Toimintaa kehitettiin niin, että ajanvarauskirjat avattiin syksyllä 7 viikon jaksoissa ja virka-ajan arkipäivystystoimintamallia muutettiin. Jonosta tulevia kiireettömän hoidon potilaita ei voitu ottaa hoitoon ja tältä osin hoitotakuun 6 kk:n raja ylittyi jo huhti-toukokuussa. Lokakuusta lähtien kokonaishoitopotilaiden hoitoa ostettiin myös palvelusetelillä lautakunnan päätöksen mukaan. Loppuvuodesta jonotilanne saatiin kääntymään parempaan suuntaan, mutta vuodelle 2021 on vielä paljon työtä jonotilanteen korjaamisessa.

Terveydenhoidon palvelut olivat keskeisesti mukana Lasten, nuorten ja lapsiperheiden (LAPE) muutosohjelmassa. Muutosta tehtiin yhdessä muiden lapsiperheiden parissa toimivien tahojen ja järjestöjen kanssa sovitamalla palveluja yhteen. Perhekeskustoiminnan monitoimijuuksipilotti (Saarijärvi-Männistö alueella) pidettiin toiminnassa koronarajoituksista huolimatta koko vuoden ajan.

Tarttuvien tautien yksikköä vahvistettiin henkilöstölisäyksin syksyn aikana. Tällä turvattiin koronajäljitystyön toteutumista, palvelupuhelimen uudelleen käynnistymistä, puhelinpalvelun laajentumista viikonloppuihin sekä koronavilkkuovelluksen käyttöönottoa.

Covid-19 pandemian laajetessa ja valmiuslain tullessa voimaan, perustettiin nopealla aikataululla erillinen pandemiayksikkö (9 sairaansijaa). Yksikön käynnistäminen vaati hoiva-asukkaiden siirtoa toisiin yksiköihin, pandemiaosaston varustelua, henkilöstövarauksia, -koulutuksia, suojaus/ varotoimien käytäntöjen opettelua, si-dosryhmien yhteensovittamista sekä viestinnän lisäämistä useille eri tahoille tilannekuvan muodostamiseksi ja ylläpitämiseksi. Erillinen pandemiayksikkö alas ajettiin loppukeväästä vähäisen tarpeen vuoksi, mutta valmius nopeaan uudelleenaloittamiseen on koko ajan ollut olemassa.

Vuoden 2020 alusta Tuusniemen vuodeosaston henkilöstö ja osastotoiminta siirtyivät sairaalapalveluiden alaisuuteen.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen henkilöstö osallistui vuoden 2020 aikana toteutettuun Perhekeskus-hankkeeseen. Perheneuvola ja SIHTI Nuorten vastaanotto sulautuvat vuoden 2021 alussa Kasvatus- ja perheneuvonnan yksikkönä osaksi Perhekeskusta. Lasten ja nuorten mielenterveysyksiköiden toiminta säilyy lähetteenä yksikkönä. Perheneuvolan yhteydenottojen määrä laski hieman koronapandemian alkamisen jälkeen. Lasten ja erityisesti nuorten mielenterveysyksikössä oli nähtävissä käyntien tarpeen lisääntyminen.

Kuopion psykiatrian keskuksella (KPK) järjestettiin vastaanottoja pandemian aikana aiempaa enemmän etäyhteyksin, silloin kun se on ollut hoidollisesti mahdollista. Kuntoutusyksikkö Tukiportaana toiminta oli tauolla ke-vään ajan, mutta käynnistyi uudelleen elokuun alussa. Laitosmuotoisen päihdekuntoutuksen maksusitoumus-ten myöntämisen periaatteita tarkennettiin ja kuntoutusta toteutettiin aiempaa enemmän Päihdepalvelusääti-öllä. Poliisin Ankkuri-työryhmässä mukana olleen psykiatrisen sairaanhoitajan työpanosta tarjottiin myös Si-lijnärvelle erillisen sopimuksen mukaisesti. Kuopion psykiatrian keskus osallistui uuden psykiatria -talon suunnitteluun sairaanhoitopiiriin kanssa.

Erikoissairaanhoito on toteutunut suunnitellusti. Covid-19 -pandemian ja siihen liittyvän varautumisen vuoksi Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri (PSSHP) joutui supistamaan sairaalan toimintaa merkittävästi keväen 2020 aikana. Kuopio hankkii erikoissairaanhoidon palvelut pääasiassa Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä. Potilaat ohjautuvat erikoissairaanhoitoon lääkärin läheteellä eri yksiköistä. Erikoissairaanhoito tekee kiireellisyys- ja hoidon tarpeen arvioinnin läheteen perusteella. Kiireellinen sairaanhoito annetaan ilman lähetettä. KYS:n kun-takortin mukaan (9.2.2021) tammi-joulukuussa 2020 Kuopion terveyskeskuksesta läheteet KYS:iin vähentyi-vät 11,9 % verrattuna edellisen vuoteen. Kuopiolaisille tehdyt kiireettömät leikkaustoimenpiteet (6.728 kpl) vähentyivät edelliseen vuoteen verrattuna 4,5 % ja päivystysleikkauksien määrä väheni 1,6 %. Erikoissairaan-hoidon hoitajaksot vähentyivät 6,6 % ja sairaalahoitopäivien muutos oli -8,5 %. Poliklinikkakäynnit olivat edel-lisen vuoden tasolla. Jatkohoitopaikkaa odottavien laskutus oli 0,2 milj. euroa vähentyen 26,6 % (0,1 milj. euroa) verrattuna vuoteen 2019. Kuopion erikoissairaanhoidon ikävakioitunut kustannukset olivat suurten kau-punkien vuoden 2019 vertailussa neljänneksi suurimmat (1.408 €/asukas), 7,7 % mediaania suuremmat. Pe-rusterveydenhuollon ikävakioitunut kustannukset (1.189 €/asukas) olivat 5,6 % mediaania suuremmat.

Olennot poikkeamat talousarvioon

Terveystenhuollon palvelualueen toimintatuotot ylittyivät 1,4 milj. euroa (13,4 %) muutetusta talousarviosta. Ylitystä selittää se, että kotoutumislain mukaisia korvauksia saatiin arvioitua enemmän n. 0,3 milj. euroa ja edellisten vuosien kotikuntakuntakorvauksia n. 1 milj. euroa. Erikoissairaanhoito ylittyi muutetusta talousarvi-osta 13,0 milj. euroa, josta edellisten vuosien sairaanhoitopiiriin alijäämän osuuksia on 10,2 milj. euroa. Oman terveydenhuollon palvelut alittuivat 1,7 milj. euroa muutetusta talousarviosta. Terveystenhuollon toimintakulut kokonaisuudessaan, siis erikoissairaanhoito mukaan lukien, ylittyivät 11,4 milj. euroa (4,1 %) muutetusta ta-lousarviosta.

Terveystenhuollon palvelualueen osalta talousarviomuutoksen vaikutus oli katetasolla 3,0 milj. euroa. Oman toiminnan tuloja vähennettiin 1,0 milj. euroa, joka oli asiakasmaksujen vähennystä koronapandemian takia. Erikoissairaanhoidon tuloja lisättiin 0,4 milj. euroa. Menoja lisättiin yhteensä 2,4 milj. euroa, josta erikoissai-raanhoidon menoja lisättiin 3,2 milj. euroa ja oman toiminnan menoja vähennettiin 0,7 milj. euroa.

Erikoissairaanhoidon ostopalveluihin käytettiin kaikkiaan 184,2 milj. euroa, 4,3 % edellisvuotta enemmän. Li-säykseen ei ole otettu huomioon edellisten vuosien sairaanhoitopiiriin alijäämiä (10,2 milj. euroa). PSSHP:n erikoissairaanhoidon kokonaiskustannukset vuonna 2020 olivat 180,1 milj. euroa, mikä sisältää

hoitopalvelutuotannon lisäksi ensihoidon järjestämisen (6,0 milj. euroa), Kuopion psykiatrian keskuksen palvelut (4,6 milj. euroa), hammaslääketieteen opetusklinikan (0,5 milj. euroa) sekä tartuntatautilain mukaiset lääkkeet (0,6 milj. euroa).

Terveystenhuollon koronakustannukset (mm. laboratoriokustannukset ja koronaan liittyvät hoitotarvikkeet) on kirjattu Perusturvan johdon tukipalveluun erilliselle koronakustannuspaikalle. Lisäksi terveydenhuollon palvelualueelle on kirjautunut koronakustannuksia n. 0,3 milj. euroa, josta pandemiayksikön kustannuksia oli n. 0,2 milj. euroa ja n. 0,05 milj. euroa siivoustason nostosta aiheutuvia kustannuksia.

Tämän lisäksi kustannuksia on syntynyt mm. koronan näytteenotosta, puhelinneuvontapalvelusta ja jäljitystyöstä sekä karanteenin aiheuttamat henkilöstökustannukset.

Pandemian arvioidaan vaikuttaneen pienentävästi asiakasmaksutuottoihin suun terveydenhuollossa noin 0,9 milj. euroa ja muissa terveydenhoidon palveluissa noin 0,3 milj. euroa verrattuna alkuperäiseen talousarvioon.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

Terveyspalvelujen sisäinen valvonta on toteutunut suunnitellusti ja puutteita ei ole havaittu. Ohjeita on noudatettu ja riskit arvioitu. Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämistä seurattiin sisäisen valvonnan seuranta- ja arviointilomakkeella. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteumia seurattiin ja arvioitiin kuukausittain palvelualueiden johtoryhmissä henkilöstötiimissä. HaiPro/WPron –ilmoituksilla seurattiin toiminnan laatua ja riskejä koskien potilas- ja asiakasturvallisuutta ja työtapaturmia. Sisäisen valvonnan erillinen raportti on tehty vuodelta 2020.

1. KASVAVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjäympäristö	Edistetään opiskelijoiden sitoutumista alueeseen tarjoamalla harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja sekä kotimaisille että Kuopiossa opiskeleville ulkomaalaisille opiskelijoille. Edistetään opiskelu- ja työperäistä maahanmuuttoa ja ulkomaalaisten ammattiosaajien sitoutumista alueeseen.	Opiskelijoita otetaan sijaisuuksiin ja kesäharjoittelijoiksi opintojen valmiusasteen mukaisesti.	● (etenee suunnitellusti) Opiskelijoita otettiin sekä kesätyöntekijöiksi että sijaisuuksiin opintojen valmiusasteen mukaisesti. Puheterapiaan on palkattu loppuvaiheen opiskelijoita syventävään harjoitteluun.	Kasvava Kuopio -ohjelma
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Edunvalvontaa aktivoidaan edelleen (vaikuttamisen kohteet, median hyödyntäminen, yhteistyö)	Osallistutaan valtakunnallisiin työryhmiin.	● (etenee suunnitellusti) Valtakunnallisesti osallistuttiin saattohoidon kehittämiseen.	Kasvava Kuopio -ohjelma
2. HYVINVOIVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.2. Varhainen tuki	Lapsiperheiden hyvinvointia edistetään tukemalla vanhemmuutta eri keinoin. Kehitetään hyvinvoinnin mittarointia.	Osallistutaan LAPE-työhön ja perhekeskusmallin suunnitteluun. Palveluissa kiinnitetään huomiota vanhemmuuden ja parisuhteen varhaiseen tukemiseen ja asiat otetaan puheeksi hyödyntämällä terveystarkastuksissa mm. perheen voimavaramittareita. Hyödynnetään lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.	● (etenee suunnitellusti) Perhekeskustoimintamalli valmisteltiin, jotta malli on käyttöönotettavissa v. 2021 alusta alkaen. Lapset-puheeksi-menetelmä ja IPC-menetelmä koulutukset. Laaja-alaiset terveystarkastukset toteutuivat Asetuksen mukaisesti.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Päihteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi lisääntyy. Painopiste on erityisesti syrjäytymisuhan alla olevien nuorten hyvinvoinnin edistämisessä.	Osallistutaan psykiatrisen esh:n työpanoksella Poliisin nuorille suunnattuun Ankkuri-työryhmän toimintaan. Suun th:ssa Omahoidon vastaanotolla huoli tunnistetaan ja perheiden yksilöllinen tuen tarve huomioidaan kokonaisvaltaisesti. Terveystarkastuksissa otetaan sekä nuoren että vanhempien päihteidenkäyttö puheeksi hyödyntämällä ADSUME-mittaria sekä vanhempien osalta AUDIT:ia.	(etenee suunnitellusti) Ankkuri -toiminta toteutui suunnitellusti. Psykiatrisen sairaanhoitajan työpanosta on annettu myös Siilinjärvelle erillisellä sopimuksella. Suun th:ssa Omahoidon vastaanotto on vakiinnuttanut toimintaansa. Määräaikaisista terveystarkastuksista leikki-ikäisten osalta ei kaikki toteutuneet Asetuksen mukaisesti. Avo-vastaanotot olleet kiinni koko vuoden ajan, samoin ryhmävastaanotot. Audit käytössä. Äitiysneuvolassa ehdittiin aloittaa häkämittaus-testi (koronarajoitukset huomioiden). Sora-lainsäädännön alaiset toimenpiteet opiskeluterveydenhuollossa toteutuivat tarvittaessa. Aktiivista yhteistyötä tehty Päihdepalvelusäätiön kanssa.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
3. RESURSSIVIISAS KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.1. Viisas liikkuminen	Edistetään edelleen etätyön tekemismahdollisuuksia.	Harkitaan etätyölupaa työnkuvan salliessa osittaisena. Mahdollistetaan huolellisella työn suunnittelulla ja organisoinnilla tukipalvelujen henkilöstön etätyön mahdollisuuksia hyödyntämällä sähköisiä yhteyksiä.	(etenee suunnitellusti) Kokoukset siirrettiin teams-kokouksiksi. Etätyötä tekivät ne, joiden työtehtävät tämän mahdollistivat (ei välittömässä asiakastyössä olevat hoitajat ja lääkärit, eikä terapeutit)	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Kehitetään maaseudun liikkumis- mahdollisuuksia ja vähennetään liik- kumistarvetta kehittämällä jo olevien palvelupisteiden toimintaa mm. ke- hittämällä etäpalveluita.	Hyödynnetään Teamsia/Skypeä sekä muita sähköisiä työväli- neitä mm. kokouksissa.	●	(etenee suunnitellusti) Etäpalaverit ovat vakiintuneet käyttöön. Palaverit pidetty pääosin etänä Teamsin avulla. Tämä on lyhentänyt palavereja ja tehostanut työskentelyä. Etäpalvelut on voitu koe ponnistaa ko- ronatilanteen aikana. Tavoitteena oli asiakastyö toteuttaa läsnäolopalveluna huomioiden voimassa olevat kokoontu- misrajoitukset ja maskisuositukset.	Resurssiviisas Kuopio -oh- jelma
3.3. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Kuljetushankintojen kilpailutuksessa suositaan vähäpäästöisiä käyttövoi- mia. Ajoneuvohankinnoissa tulee selvittää ensisijaisesti vähäpäästöis- ten ajoneuvojen hankintamahdolli- suus.	Sähköpyöräily osaksi liikku- mista, kokeilu vuoden 2020 ai- kana kuntoutuspalveluissa.	●	(etenee suunnitellusti) Sähköpyöriä (2 kpl) otettiin käyttöön kuntoutuspalveluissa.	Resurssiviisas Kuopio -oh- jelma
4. UUDISTUVA KUOPIO					
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön työhyvinvointi paranee ja sairauspoissaolot vähenevät kau- punkitasoisesti 15,4 pv/htv tasolle.	Työhyvinvointisuunnitelma päivi- tetään vuosittain yhdessä henki- löstön kanssa. Noudatetaan hyvinvointisuunni- telmaa, kiinnitetään huomiota esimiesten työhyvinvoinnin joh- tamisen osaamiseen sekä hyö- dynnetään varhaista puheek- siottoa, sekä kolmikantaneuvot- teluja ja korvaavan työn mallia. Yhteistyötä työterveyshuollon kanssa tehdään aktiivisesti ja ennakoivasti.	●	(etenee suunnitellusti) Korvaavan työn mallia hyödynnettiin henkilöillä, jotka eivät voineet koronaka- ranteenin vuoksi tehdä asiakastyötä. Työhyvinvointiin koronakriisin aikana pa- nostettiin pitämällä tiiviitä tiedotusko- kouksia tiimivastaavien kanssa ja viestit- tämällä päätöksistä koko henkilöstä Teamsin kautta. Työterveyshuollon kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä epäsel- vissä tilanteissa mm. karanteenin vaiku- tus työtehtäviin. Yksiköt hakivat myös psykososiaaliseen tukeen kaupungin työhyvinvoinnin edistämisen rahaa.	Uudistuva Kuopio -oh- jelma

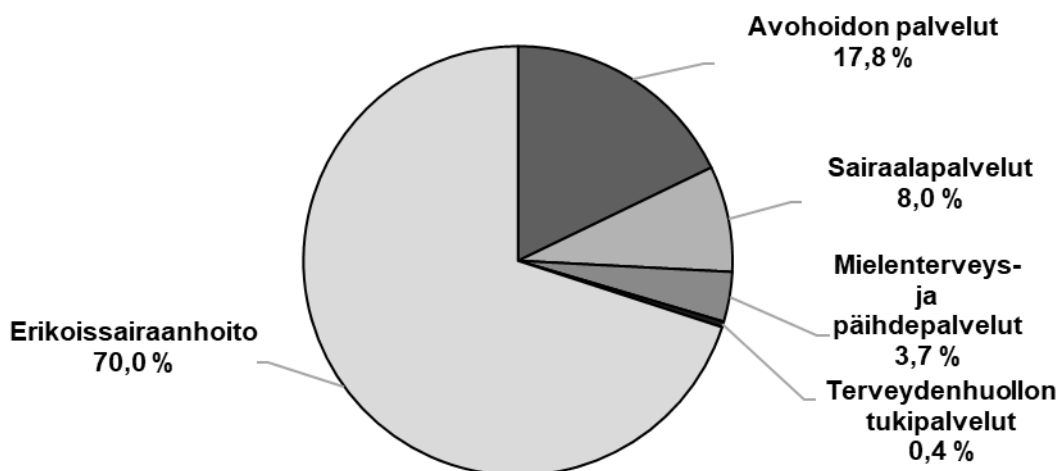
			Varhainen puheeksiotto ja kolmikanta-neuvottelut toteutuvat. Kevään poikkeustilanne on vaatinut esimiehiltä ylimääräisiä järjestelyjä ja sijaistarpeita. Sitä sekä esimiesten että henkilöstön kuormitus on ollut poikkeuksellisen suuri. Työhyvinvointiin on pyritty vaikuttamaan tiivistämällä päivittäisjohtamista ja tiedonkulkua, minkä pohjalta on myös syntynyt uusia hyviä käytäntöjä. Kesällä korvaavassa työssä olivat hammashoitajat ja suuhygienisti. Hammaslääkärit lomautettiin. Työhyvinvointiin panostettiin tavanomaista enemmän järjestämällä koulutusta ja ohjausta psykososiaalisesta kuormituksesta. Terveystieteiden palvelualueen sairauspoissaolot olivat 17,3 kal.pv/htv vuonna 2020, vähentyen 1,3 kal.pv/htv edelliseen vuoteen verrattuna.	
	Laaditaan henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelma	Laaditaan vuosittain henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelma hyödyntämällä vuosittaisia kehityskeskusteluja (KuntaHR).	 (etenee suunnitellusti) Kehityskeskusteluja pidetty ja kehittämissuunnitelmia tehty.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään keskeisen kaupunkialueen osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja. Parannetaan kuntalaisviestintää matalan kynnyksen vaikuttamistavoista. Otetaan käyttöön digitaalinen osallistumistyylikalvi.	Asiakastyytyväisyyden reaaliaikainen mittaaminen eri toimintoissa tavoitteena vuoden 2020 aikana. Ollaan mukana kehittämässä uusia toimintamalleja yhdessä muiden kanssa.	 (etenee suunnitellusti) Terveystieteidenhoidossa asiakaspalautteet kerätty ja käsitelty. Yhteinen aika palvelumuodon kokeilusta kerätty välitön asiakaspalaute ja niiden myötä kehitetty toimintaa koko kaupunkiin laajenevaksi.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

			automaatit poistettiin. Palautepalvelun kautta tulleisiin palautteisiin vastataan. Avokuntoutuksessa asiakastytyvöisyyden mittaus ei ole edennyt koronatilanteen takia (Roidu-laitteet poissa käytöstä).	
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkoston suunnittelua ja seurantaa.	Kehitetään tilastointia tukemaan paremmin mittarintiedon saataavuutta, seurataan asiakastyön määrää osana tiedolla johtamista. Toiminnan tunnuslukujen säännöllinen analysointi ja tarvittaessa korjausliikkeiden ennakointi. Aikuisten mielenterveyspalveluissa otetaan käyttöön hoidon vaikuttavuuden seurantamittari.	(etenee suunnitellusti) Tableaun kehitystyötä edistetty ja tilastointia muutettu toimintaa tukevaksi. Winhit-potilastietojärjestelmän raportointityöpöytä saadaan käyttöön 2021. Kpk:lla otettiin käyttöön digihoitopolku ja hoidon vaikuttavuutta seuraava BCB-laaturekisteri on käytössä.	Uudistuva Kuopio -ohjelma
	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Laaditaan digitalisaation tiekartta ja viedään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita. Parannetaan henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.	Henkilöstön digitaalisen osaamisen vahvistaminen koulutuksella. Selvitellään mahdollisuuksia virtuaalivastaanoton hyödyntämiseen terapiapalveluissa. Suun th:ssa otetaan käyttöön sähköinen asiointi. Aikuisten mielenterveyspalveluissa kehitetään etävastaanottoa toimintaa.	(etenee suunnitellusti) Terve Kuopio -kioskin toimintasulun aikana avattu avokuntoutukseen korvaava matalan kynnyksen fysioterapiapalvelu (web-ajanvaraus). Suun th:ssa otettiin käyttöön sähköinen asiointi. Kpk:ssa videovälitteistä etävastaanottoa kehitettiin ja lisättiin.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähty sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.3. Kestävä talous	Palvelualueesta riippuen toimintakatteen kasvu on 0,5-1,5% ilman uusien/peruskorjattujen tilojen tuomaa lisäkustannusta. Talousarvioon sisältyvä 6 M€:n henkilöstömenojen säästötavoite toteutuu.	Taloutta ja toimintaa seurataan jatkuvasti. Mahdollisiin ylityksiin pyritään reagoimaan nopeasti. Edetään tulevan yt-suunnitelman mukaisesti.	●	(etenee suunnitellusti) Talouden ja toiminnan seuranta tehtiin kuukausittain sovitusti. Terveyspalvelujen oman toiminnan toimintakatteen kasvu oli 1,6 % ja erikoissairaanhoidon kasvu oli 5,1 % verrattuna edelliseen vuoteen.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

Terveysthuollon palvelualue 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	1 993	529	2 522	2 850	328	113,0 %
Maksutuotot	8 725	-1 084	7 641	7 574	-67	99,1 %
Tuet ja avustukset	206	2	208	353	145	169,8 %
Muut toimintatuotot	26		26	1 012	986	3892,4 %
TOIMINTATUOTOT	10 950	-553	10 397	11 789	1 392	113,4 %
Henkilöstökulut	-50 283	287	-49 995	-49 810	186	99,6 %
Palvelujen ostot	-205 365	3 443	-201 921	-207 496	-5 574	102,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 355	-901	-10 255	-10 695	-440	104,3 %
Avustukset	-350	-5 167	-5 517	-10 933	-5 416	198,2 %
Vuokrakulut	-8 233		-8 233	-8 285	-53	100,6 %
Muut toimintakulut	-299	-110	-409	-465	-57	113,8 %
TOIMINTAMENOT	-273 883	-2 447	-276 330	-287 684	-11 354	104,1 %
TOIMINTAKATE	-262 934	-3 000	-265 934	-275 895	-9 962	103,7 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-550		-550	-521	29	94,7 %

Toimintakatteen 275,9 milj. € jakautuminen vastuualueittain

Keskusvaalilautakunta

Vuonna 2020 ei järjestetty lakisääteisiä vaaleja. Määräraha käytettiin keskusvaalilautakunnan kokous ym. kuluihin.

Keskusvaalilautakunta 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINTATUOTOT						
Henkilöstökulut	-3		-3	-1	2	26,8 %
Palvelujen ostot	-4		-4	-4		95,1 %
Vuokrakulut	-24		-24	-25	-1	105,7 %
TOIMINTAMENOT	-31		-31	-30	1	97,9 %
TOIMINTAKATE	-31		-31	-30	1	97,5 %

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 § mukaan mm. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista, saat-
taa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi ja julkaista yhteenveto sidonnaisuuksista kaupungin verkkosivuilla.

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja vastaavat kaupungin ulkoisesta valvonnasta kuntalain, hallintosäännön ja tarkastustoimiston toimintasäännön mukaisesti. Kuopion kaupungin ja kaupungin tytäryhteisöjen tilintarkastuksen hoitaa vuosina 2017 - 2020 BDO Audiator Oy; päävastuullisena tilintarkastajana JHT, KHT Tiina Lind. Tarkastuslautakunnan alaisena hallinnon ja talouden tarkastusyksikkönä toimii tarkastustoimisto (2 htv), jonka tehtävänä on Kuopion kaupungin hallintosäännön 90 §:n mukaan valmistella tarkastuslautakunnan käsiteltäviksi tulevat asiat ja toteuttaa hallinnon ja talouden tarkastusta sekä avustaa tilintarkastajaa. Tarkastustoimiston tehtävistä säädetään tarkemmin tarkastustoimiston toimintasäännössä.

Kuntalain 121 § mukaisesti tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Vuoden 2019 tilinpäätös, tilintarkastuskertomus ja arviointikertomus olivat kaupunginvaltuuston käsittelyssä 8.6.2020. Kaupunginhallitus on antanut vastineet arviointikertomuksessa esille nostetuista kysymyksistä kaupunginvaltuustolle, jossa ne käsiteltiin 7.9.2020.

Vuoden aikana tarkastuslautakunta on perehtynyt kaupungin palvelutuotantoon ja tavoitteissa edistymiseen eri palvelu- ja tehtäväalueilla sekä tytäryhteisöissä. Väliarviointi suoritettiin pääasiassa vuoden 2020 toisen osavuosikatsauksen, arviointikokousten sekä vuoden 2019 arviointikertomuksen havainnoista annettujen vastineiden perusteella. Väliarviointi käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 7.9.2020 § 52.

Kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion määräraha vuodelle 2020 oli 285.934 euroa. Kuluja kertyi 268.816 euroa. Menojen säästöä syntyi palvelujen ja tarvikkeiden ostoissa.

Tarkastustoimi 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Muut toimintatuotot				2	2	
TOIMINTATUOTOT				2	2	508,0 %
Henkilöstökulut	-174	3	-171	-157	15	91,5 %
Palvelujen ostot	-108	3	-105	-81	25	76,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2		-2		2	12,1 %
Vuokrakulut	-8		-8	-7	1	93,6 %
TOIMINTAMENOT	-292	6	-286	-245	41	85,6 %
TOIMINTAKATE	-292	6	-286	-243	43	85,0 %

Yleishallinto

1.000 €

Yleishallintoon on sisällytetty toiminta, joka palvelee koko kaupunkiyhteisöä.

Kaupunginvaltuusto	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot	5		5	5		102,2
Toimintakulut	-616		-616	-446	170	72,4
Toimintakate	-611		-611	-441	170	72,2

- Toimintakulut alittuivat 35.125 euroa arvioitua pienemmistä avustuskuluista (valtuustoryhmien toiminnan tukemiseen varatut määrärahat). Palvelujen ostoihin varatut määrärahat alittuivat 134.875 euroa. Alitus johtui pitkälti koronaviruspandemian johdosta (arvioitua vähäisemmistä kokouspalkkioiden ja muiden palveluostojen mm. painatusten, ravitsemispalvelujen ja matkustus- ja km-korvausten käytöstä).

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus ja -johto	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot	18		18	1	-17	5,0
Toimintakulut	-1 856	21	-1 835	-1 361	474	74,1
Toimintakate	-1 838	21	-1 817	-1 360	457	74,8

- Toimintakulut alittuivat arvioitua vähäisemmistä oikeudenkäyntikuluista 50.000 euroa. Koronaviruspandemiasta johtuen kokouspalkkiot ja henkilöstökulut alittuivat 43.976 euroa. Lisäksi myös palveluostot alittuivat merkittävästi (357.307 euroa) arvioitua vähäisemmistä asiantuntija-, painatus-, posti- vartiointi-, majoitus- ja ravitsemispalveluista (edustustilaisuudet) sekä muista toimintakuluista 23.290 euroa.

Toimikunnat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-323		-323	-299	24	92,7
Toimintakate	-323		-323	-299	24	92,7

- Koronaviruspandemiasta johtuen toimikuntien kokouspalkkiot ja henkilöstökulut alittuivat 24.000 euroa.

Edustus	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot	7		7	13	6	185,5
Toimintakulut	-238		-238	-125	112	52,8
Toimintakate	-231		-231	-112	118	48,7

Kh:n käyttövarausmäärärahat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-50		-50	-9	42	17,0
Toimintakate	-50		-50	-9	42	17,0

Kaupunginhallitus yht.	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot	25		25	14	-11	56,4
Toimintakulut	-2 466	21	-2 445	-1 793	652	73,3
Toimintakate	-2 441	21	-2 420	-1 779	641	73,5

Kansainvälinen toiminta	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-70		-70	-33	37	46,5
Toimintakate	-70		-70	-33	37	46,5

- Covid19-pandemiatilanne vaikutti kansainväliseen toimintaan matkojen ja vierailujen peruutuksina. Toimintasuunnitelma ei toteutunut suunnitellusti. Painopisteet muuttuivat, toiminnassa siirryttiin etäyhteyksiin, sopimusveloitteet huolehdittiin.

Stipendit ja tunnustukset	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-24		-24	-24		100,3
Toimintakate	-24		-24	-24		100,3

- Vuoden 2020 aikana jaettiin seuraavat stipendit ja tunnustukset:
 - Juho Rissasen stipendi 1.700 euroa
 - Kuopiolaisen kuvataiteilijan apuraha 7.400 euroa
 - Kuopio-Stipendi 2.500 euroa
 - Savonia kirjallisuuspalkinto 12.000 euroa.

Tapahtumat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-731		-731	-224	507	30,6
Toimintakate	-731		-731	-224	507	30,6

- COVID-19 -pandemian vaikutukset Kuopion tapahtumiin olivat merkittävät. Suurin osa tapahtumista ja kaikki suurtapahtumat jäivät toteutumatta maaliskuussa alkaneiden rajoitusten vuoksi. Taloudelliselta vaikutukseltaan toteutuneista tapahtumista suurin oli perinteinen Kuopio Viulukilpailu, tukisumma 72 000 euroa. Suurtapahtumista kesän kohokohdaksi suunniteltu Kuopio-Tahko IRONMAN siirtyi vuodelle 2021, kuten myös mm. Voimistelupäivät, Pesisleiri, Louhosoppera ja SF Caravan tapahtumat. Pienempiä tapahtumia onnistuttiin syyskesällä järjestämään kokoontumisrajoitukset huomioiden ja jonkin verran sisältöjä muutellen. Tapahtumarajoitukset toivat mukanaan myös uuden tapahtumalajin, streamatut tapahtumat, joista vaikuttavin oli Erja Lyytisen konsertti Novapoliksen katolta. Myös useat pienemmät tapahtumat sovelsivat stremaustekniikkaa.

Jäsenmaksut ja osuudet	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-1 890		-1 890	-1 922	-33	101,7
Toimintakate	-1 890		-1 890	-1 922	-33	101,7

- Määrärahasta maksettiin jäsenmaksut mm. Suomen Kuntaliitolle, Kuntatyönantajalle ja WHO:n European Healthy Cities -verkostolle.
- Kaupungin osuuksiin sisältyvät: Kuopion osuus Nopeat Itäradat jatkotoimenpiteisiin ja Pohjois-Savon liitolle.
- Määrärahasta maksettiin avustukset Kuopion keskustan kehittämissyhdystys ry:lle, Nilsin keskustan kehittämissyhdystys Nike ry:lle ja Juankosken Ruukki ry:lle.

Yleiset tukipalveluostot yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot	542		542	543	1	100,2
Toimintakulut	-10 259		-10 259	-10 411	-153	101,5
Toimintakate	-9 716		-9 716	-9 868	-152	101,6

Yleiset tukipalveluostot jakaantuivat alla olevan erittelyn mukaisesti.

1. Pohjois-Savon pelastustoimi	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot	542		542	542		100,0
Toimintakulut	-8 031		-8 031	-8 009	22	99,7
Toimintakate	-7 489		-7 489	-7 467	22	99,7

2. Monetra Pohjois-Savo Oy	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot				1	1	
Toimintakulut	-2 150		-2 150	-2 328	-178	108,3
Toimintakate	-2 150		-2 150	-2 327	-177	108,2

- Lopulliset hintaneuvottelut käytiin aikataulullisista syistä vasta talousarvion laatimisen jälkeen, eikä talousarvioon varattu summa osoittautunut riittäväksi mm. postimaksujen osalta myyntilaskujen määrän kasvusta johtuen. Neuvottelu- ja seurantaprosessia on parannettu vuodelle 2021.

3. Sansia Oy	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-78		-78	-74	4	95,0
Toimintakate	-78		-78	-74	4	95,0

Verotus	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-2 809		-2 809	-2 761	48	98,3
Toimintakate	-2 809		-2 809	-2 761	48	98,3

- Osuus vuoden 2020 verotuskustannuksiin.

Eläkemenoperusteinen ennakkomaksu	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-2 657		-2 657	-2 374	283	89,3
Toimintakate	-2 657		-2 657	-2 374	283	89,3

- Toimintakuluihin on kirjattu Kuntien eläkevakuutuksen (Keva) perimä eläkemenoperusteinen ennakkomaksu vuodelta 2020. Maksu sisältää mm. purkautuneiden kuntayhtymien eläkevastuut.

Tavanomaiset myyntivoitot /- tappiot	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot	3 000	-2 978	22	22		101,0
Toimintakulut						
Toimintakate	3 000	-2 978	22	22		101,0

Muut tuotot ja luottotappiot	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot	177		177	203	26	114,6
Toimintakulut	-56		-56	-149	-94	268,4
Toimintakate	122		122	54	-68	44,1

- Toimintatuottoihin on kirjattu ulosotosta ja perinnästä saatuja tuloja sekä tuloutuksia jotka koskevat aiempien vuosien siirtosaamisia.
- Toimintakuluihin on kirjattu ulosottokuluja ja myyntisaamisten luottotappiota.

Pohjois-Savon kehittämisra- hasto	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-124		-124	-125	-1	100,9
Toimintakate	-124		-124	-125	-1	100,9

MUU YLEISHALLINTO YHTEENSÄ	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot	3 720	-2 978	742	769	27	103,6
Toimintakulut	-18 618		-18 618	-18 022	596	96,8
Toimintakate	-14 899	-2 978	-17 877	-17 254	623	96,5

KEHITTÄMISHANKKEET

1. Muut kehittämishankkeet	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot	835		835	578	-257	69,2
Toimintakulut	-1 437	3	-1 434	-941	493	65,6
Toimintakate	-602	3	-599	-363	235	60,7

Määrärahaa käytettiin seuraaviin kohteisiin:

- Eu-hankkeet: menot -833 357 euroa, tulot 578 020 euroa. Kaupungin toteuttamia hankkeita olivat: Invest&Grow, Yhteistyöllä työhyvinvointia, Living Lab, FutureSavo ja Ihmisläheinen digitaalinen kunta. Kuntarahoitusta käytettiin seuraaviin muiden toteuttamiin hankkeisiin: Maaseudun Leader-ohjelma, Anti ry:n Future Divercities -hanke, Kuopion ev.lut. srk:n ApuVa-hanke, Savonian Luova Veto -hanke, Etelä-Karjalan liiton Saimaan vesiliikenteen kehittämishanke sekä Savonlinnan kulttuuripääkaupunki valmisteluhanke sekä Itä-Suomen yliopiston International Retailing -hankkeeseen.

Lisäksi rahoitusta käytettiin:

- Uuden sukupolven johtaminen (USO) verkosto, -17 670 euroa.
- Energiatehokkuus hanke, -27 594 euroa
- Omistajaohjaukseen liittyviin selvityksiin, -62 469 euroa
- Määräraha ei toteutunut budjetoidun mukaisena, koska uudet eu- hankkeet käynnistyivät viiveellä, uusia hanke-päätöksiä tehtiin vähän, koronatilanteen vuoksi hankkeiden kulut eivät toteutuneet täysimääräisenä.

2. Henkilöstö ja henkilöstön kehittäminen	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot	342		342	423	81	123,5
Toimintakulut	4 768	-5 951	-1 183	-1 208	-24	102,1
Toimintakate	5 110	-5 951	-841	-785	56	93,3

Toimintatuottojen poikkeama johtuu pysäköintimaksutuottojen noin 80.000 euroa ja koulutuskorvauksen noin 21.000 euroa arvioitua suuremmasta tulokertymästä. Vuoden 2019 työterveyshuollon noin 40.000 euroa ennakoitua pienempi kela-korvaus on kirjattu henkilöstöpalvelujen toimintatuottojen vähennykseksi. Vuodelta 2020 on arvioitu saatavan noin 18.000 euroa työterveyshuollon kela-korvauksia. ePassin kustannukset ylittyivät hyvinvointipassin osalta 20.000 euroa ja työsuhdematkalipputuen osalta 27.000 euroa. Sovelletun työn kustannukset alittivat määrärahavarausten 60.000 euroa, työhyvinvointimäärärahaa käytettiin 55.000 euroa alle määrärahavarausten ja keskitetyn koulutuksen määrärahavaraus alittui 127.000 euroa. Niiden pääluottamusmiesten, joiden edustettaviin kuuluu useiden palvelualueiden henkilöstöä, palkkakustannukset kirjattiin vuoden 2020 alusta alkaen yleishallinnon henkilöstöpalveluihin. Tähän kirjausmenettelymuutokseen ei varauduttu talousarviossa. Pääluottamusmiesten palkkakustannukset olivat 179.000 euroa. Työterveyshuollon covid19-näytteenottoja ja kausi-influenssarokotuksia kohdistettiin 58.000 euroa yleishallintoon.

3. Kansalaisopistotoiminnan valtionosuudet/kansalaisopisto	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-195		-195	-194	1	99,2
Toimintakate	-195		-195	-194	1	99,2

- Kuopion kaupunki ylläpitää Tuusniemen, Kaavin ja Rautavaaran kansalaisopistotoimintaa ja siten toiminnan valtionosuus kuuluu Kuopion kaupungin valtionosuuksiin. Kunnille edelleen tilittävä valtionosuuden määrä käsitellään kirjanpidossa avustuksena kunnille.

4. Kiinteistöjen hoitoon liittyvät ostopalvelut	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot	534		534	541	7	101,3
Toimintakulut	-798		-798	-629	169	78,8
Toimintakate	-264		-264	-88	176	33,4

Tilahallinnon ostopalvelut

Talousarvioon 2020 nähden poikkeama on 152 305 euroa ja tämä johtuu seuraavista tekijöistä:

- Osa Savilahden mahdollisesti purettavista rakennuksista odottaa kaavan valmistumista. Kaavassa määritellen säilytettävät rakennukset. Ko. alueella olevia rakennuksia ei saa purkaa ennen kaavan valmistumista. Savilahden jo purettaviksi hyväksytyjen tyhjien ja vuokrattujen rakennusten välillä risteilee talotekniikkaa, joten yksittäisten rakennusten purkaminen talotekniikan ketjutusten välistä ei ole mahdollista.

Ki Oy Palolaakso

- Sisältää hätäkeskuksen kiinteistön vuokratuotot ja -menot.

5. Kaupungin johtokeskustoiminta	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-60		-60	-72	-12	119,9
Toimintakate	-60		-60	-72	-12	119,9

- Kaupungin johtokeskustoiminnan lisäksi kohtaan on kirjattu kuntalaisille hankittujen kasvomaskien kustannukset 18.000 euroa.

6. Tietohallinnon kehittämiss Hankkeet	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot				321	321	
Toimintakulut	-1 790		-1 790	-1 274	516	71,2
Toimintakate	-1 790		-1 790	-953	837	53,2

Vuonna 2020 määrärahasta rahoitettiin mm. seuraavia hankkeita:

- Jatkettiin vuonna 2019 käynnistettyä käyttövaltuusjärjestelmä-projektia, jossa otettiin käyttöön keskitetty käyttövaltuushallintajärjestelmä.
- Jatkettiin vuonna 2019 käynnistettyä OstaVerkossa-projektia, jossa otettiin käyttöön keskitetty kassajärjestelmä ja verkkokauppa.
- Kehitettiin yleisesti tietoliikenneyhteyksi sekä lisäksi Savilahden kehittämistä tukevaa ICT-teknologiaa.
- Käynnistettiin tietoliikenteen mikrokanava-, suojaputki- ja 5G-toteutus suunnitelman ja ohjeistuksen laadinta.
- Jatkettiin vuonna 2019 käynnistetyn Pohjois-Savon kuntien tietohallintofoorumin puitteissa kuntien yhteisien kehityshankkeiden koordinoitua.
- Toteutettiin uuden työajanseurantajärjestelmän käyttöönotto ja kehitettiin henkilöstöhallinnon järjestelmiä.
- Kehitettiin koulutiedolla johtamisen alustaa.
- Kehitettiin sosiaalihuollon Efficen asiakastietojärjestelmää.

Muutamia suunnitelluista kehityshankkeista ei ehditty käynnistää joko tilaajan tai toimittajan aikatauluresurssoinnin takia, joten toteutuneet kustannukset jäivät huomattavasti budjetoitua pienemmäksi. Useissa kehityshankkeissa kustannukset ovat olleet budjetoitua pienemmät. Kokonaisuutena ICT-kehityshankkeiden menot ovat olleet 512 000 € budjetoitua pienemmät.

Tuottojen osalta ei ollut budjetoitu Valtiovarainministeriön digitalisaation edistämishankkeeseen maksettavaa tukea. Tuen suuruus oli 259 000 € ja se on kirjattu ICT-kehityshankkeen tuloksi. Pohjois-Savon kuntien tietohallintofoorumin sopimusten mukaisia kuntien maksuosuuksia on tullut yhteensä 62 000 €.

KEHITTÄMISHANKEVARAUS	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
Toimintatuotot	1 711		1 711	1 862	151	108,8
Toimintakulut	488	-5 948	-5 460	-4 317	1 143	79,1
Toimintakate	2 199	-5 948	-3 749	-2 455	1 294	65,5

Yleishallinto	Alkuperäinen	Talousarvio-	Talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
1 000 €	talousarvio	muutokset	yhteensä			
Myyntituotot	178		178	305	127	171,5 %
Tuet ja avustukset	1 018		1 018	1 003	-14	98,6 %
Vuokratuotot	539		539	546	7	101,3 %
Muut toimintatuotot	3 727	-2 978	749	799	50	106,7 %
TOIMINTATULOT	5 461	-2 978	2 483	2 652	169	106,8 %
Henkilöstökulut	1 701	-5 975	-4 274	-4 324	-49	101,2 %
Palvelujen ostot	-20 253	49	-20 204	-18 291	1 913	90,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-23		-23	-98	-75	417,8 %
Avustukset	-1 314		-1 314	-721	593	54,9 %
Vuokrakulut	-759		-759	-677	82	89,2 %
Muut toimintakulut	-565		-565	-469	97	82,9 %
TOIMINTAMENOT	-21 214	-5 927	-27 140	-24 579	2 561	90,6 %
TOIMINTAKATE	-15 753	-8 905	-24 658	-21 927	2 731	88,9 %
Poistot ja arvonalentumiset				-1 666	-1 666	

Talousarvion toteumavertailu vastualueittain

1 000 €

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
------------	--------------------------	-----------------------	----------------------	---------	-----------	--------

Keskusvaalilautakunta

TOIMINTATUOTOT						
TOIMINTAKULUT	-31		-31	-30	1	97,9
TOIMINTAKATE	-31		-31	-30	1	97,9

Tarkastustoimi

TOIMINTATUOTOT				2	2	508,0
TOIMINTAKULUT	-292		-292	-245	47	83,9
TOIMINTAKATE	-292		-292	-243	49	83,3

Yleishallinto

TOIMINTATUOTOT	5 461	-2 978	2 483	2 652	169	106,8
TOIMINTAKULUT	-21 214	-5 927	-27 140	-24 579	2 561	90,6
TOIMINTAKATE	-15 753	-8 905	-24 658	-21 927	2 731	88,9

ELINVOIMA- JA KONSERNIPALVELU

Yrityspalvelu

TOIMINTATUOTOT	54		54	123	68	226,2
TOIMINTAKULUT	-2 019	16	-2 003	-1 531	472	76,5
TOIMINTAKATE	-1 965	16	-1 948	-1 408	540	72,3

Työllisyyspalvelu

TOIMINTATUOTOT	2 939		2 939	1 525	-1 414	51,9
TOIMINTAKULUT	-19 679	319	-19 360	-17 636	1 724	91,1
TOIMINTAKATE	-16 740	319	-16 421	-16 111	310	98,1

Strategia ja kehittäminen

TOIMINTATUOTOT	2		2	2		103,7
TOIMINTAKULUT	-506	15	-492	-396	96	80,6
TOIMINTAKATE	-504	15	-490	-394	96	80,5

Markkinointi ja viestintä

TOIMINTATUOTOT	77		77	36	-41	46,2
TOIMINTAKULUT	-2 079	78	-2 001	-1 850	151	92,4
TOIMINTAKATE	-2 002	78	-1 924	-1 814	110	94,3

Lomituspalvelu

TOIMINTATUOTOT	10 710		10 710	11 096	386	103,6
TOIMINTAKULUT	-10 710	27	-10 683	-10 874	-191	101,8
TOIMINTAKATE		27	27	222	195	

Kaupunginkanslia

TOIMINTATUOTOT	468		468	211	-257	45,2
TOIMINTAKULUT	-2 581	38	-2 543	-2 288	255	90,0
TOIMINTAKATE	-2 113	38	-2 075	-2 077	-2	100,1

Työnantajapalvelu

TOIMINTATUOTOT	4		4	8	5	239,7
TOIMINTAKULUT	-1 316	73	-1 243	-1 183	60	95,2
TOIMINTAKATE	-1 312	73	-1 239	-1 174	65	94,7

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
------------	-----------------------------	--------------------------	-------------------------	---------	-----------	--------

Talous- ja omistajaohjaus

TOIMINTATUOTOT	2		2	5	3	321,6
TOIMINTAKULUT	-1 193	13	-1 181	-1 199	-18	101,5
TOIMINTAKATE	-1 192	13	-1 179	-1 194	-14	101,2

Tietohallinto

TOIMINTATUOTOT	226		226	225	-1	99,5
TOIMINTAKULUT	-952	85	-867	-862	5	99,4
TOIMINTAKATE	-726	85	-641	-637	4	99,4

Elinvoima- ja konsernipalvelu yhteensä

TOIMINTATUOTOT	14 481		14 481	13 230	-1 251	91,4
TOIMINTAKULUT	-41 036	664	-40 372	-37 819	2 553	93,7
TOIMINTAKATE	-26 555	664	-25 891	-24 589	1 302	95,0

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUALUE

Kaupunkisuunnittelupalvelut

TOIMINTATUOTOT	15 773		15 773	14 602	-1 171	92,6
TOIMINTAKULUT	-27 085	269	-26 816	-23 815	3 002	88,8
TOIMINTAKATE	-11 312	269	-11 043	-9 213	1 830	83,4

Rakentamisen ja kunnossapidon palvelut

TOIMINTATUOTOT	7 002		7 002	9 403	2 400	134,3
TOIMINTAKULUT	-18 855	94	-18 761	-20 390	-1 629	108,7
TOIMINTAKATE	-11 852	94	-11 759	-10 987	772	93,4

Maaomaisuuden hallintapalvelut

TOIMINTATUOTOT	30 369		30 369	36 166	5 797	119,1
TOIMINTAKULUT	-5 629	138	-5 491	-5 513	-22	100,4
TOIMINTAKATE	24 740	138	24 878	30 653	5 775	123,2

Ympäristö ja rakennusvalvontapalvelut

TOIMINTATUOTOT	2 522		2 522	3 214	693	127,5
TOIMINTAKULUT	-6 300	245	-6 055	-5 361	695	88,5
TOIMINTAKATE	-3 778	245	-3 534	-2 146	1 387	60,7

Kaupunkiympäristön johdon tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	453		453	275	-179	60,6
TOIMINTAKULUT	-3 343	73	-3 269	-2 377	893	72,7
TOIMINTAKATE	-2 889	73	-2 816	-2 102	714	74,6

Kaupunkiympäristön palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	56 119		56 119	63 660	7 540	113,4
TOIMINTAKULUT	-61 211	818	-60 393	-57 455	2 938	95,1
TOIMINTAKATE	-5 092	818	-4 274	6 205	10 479	145,2

HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN PALVELUALUE

Omatoimisen hyvinvoinnin palvelut

TOIMINTATUOTOT	4 261		4 261	3 774	-487	88,6
TOIMINTAKULUT	-26 973	326	-26 647	-25 761	886	96,7
TOIMINTAKATE	-22 712	326	-22 386	-21 987	399	98,2

Ohjatun hyvinvoinnin ja omaehtoisen oppimisen palvelut

TOIMINTATUOTOT	2 239		2 239	2 027	-212	90,5
TOIMINTAKULUT	-11 821	370	-11 450	-10 631	820	92,8
TOIMINTAKATE	-9 582	370	-9 211	-8 604	607	93,4

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
------------	-----------------------------	--------------------------	-------------------------	---------	-----------	--------

Taidepalvelut

TOIMINTATUOTOT	3 006		3 006	1 980	-1 026	65,9
TOIMINTAKULUT	-12 115	68	-12 047	-10 949	1 098	90,9
TOIMINTAKATE	-9 109	68	-9 041	-8 970	71	99,2

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	2		2	2		90,5
TOIMINTAKULUT	-326	3	-322	-329	-7	102,1
TOIMINTAKATE	-324	3	-320	-327	-7	102,2

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	9 508		9 508	7 782	-1 726	81,8
TOIMINTAKULUT	-51 234	768	-50 466	-47 670	2 797	94,5
TOIMINTAKATE	-41 726	768	-40 958	-39 888	1 070	97,4

KASVUN JA OPPIMISEN PALVELUALUE

Varhaiskasvatuspalvelut

TOIMINTATUOTOT	5 939		5 939	5 610	-329	94,5
TOIMINTAKULUT	-83 687	1 110	-82 578	-79 771	2 807	96,6
TOIMINTAKATE	-77 748	1 110	-76 638	-74 160	2 478	96,8

Perusopetus ja nuorisopalvelut

TOIMINTATUOTOT	4 703	2 000	6 703	5 974	-729	89,1
TOIMINTAKULUT	-114 054	-1 521	-115 575	-113 301	2 274	98,0
TOIMINTAKATE	-109 351	479	-108 872	-107 327	1 545	98,6

Lukiokoulutus ja toisenasteen yhteistyö

TOIMINTATUOTOT	1 261		1 261	1 259	-3	99,8
TOIMINTAKULUT	-18 621	11	-18 611	-18 014	597	96,8
TOIMINTAKATE	-17 360	11	-17 349	-16 755	594	96,6

Kasvun ja oppimisen tuen palvelut

TOIMINTATUOTOT	29		29	58	30	203,9
TOIMINTAKULUT	-2 421	37	-2 383	-2 457	-73	103,1
TOIMINTAKATE	-2 392	37	-2 355	-2 398	-43	101,8

Kasvun ja oppimisen palvelualueen tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	116		116	40	-76	34,7
TOIMINTAKULUT	-2 132	193	-1 938	-1 815	124	93,6
TOIMINTAKATE	-2 016	193	-1 823	-1 775	48	97,4

Kasvun ja oppimisen palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	12 048	2 000	14 048	12 942	-1 107	92,1
TOIMINTAKULUT	-220 915	-170	-221 085	-215 357	5 728	97,4
TOIMINTAKATE	-208 867	1 830	-207 037	-202 415	4 621	97,8

PERUSTURVAN PALVELUALUE

Vanhus ja vammaispalvelut

TOIMINTATUOTOT	24 569	2 009	26 578	27 087	509	101,9
TOIMINTAKULUT	-149 816	-4 635	-154 451	-153 129	1 322	99,1
TOIMINTAKATE	-125 247	-2 626	-127 873	-126 042	1 831	98,6

Lapsiperhepalvelut

TOIMINTATUOTOT	3 276		3 276	3 319	43	101,3
TOIMINTAKULUT	-31 017	73	-30 944	-31 602	-659	102,1
TOIMINTAKATE	-27 741	73	-27 668	-28 283	-615	102,2

Vastuualue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot. %
------------	-----------------------------	--------------------------	-------------------------	---------	-----------	--------

Aikuissosiaalityön palvelut

TOIMINTATUOTOT	1 056		1 056	1 015	-40	96,2
TOIMINTAKULUT	-5 955	-45	-6 000	-5 507	492	91,8
TOIMINTAKATE	-4 899	-45	-4 944	-4 492	452	90,9

Perusturvan tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	3		3	14	11	549,5
TOIMINTAKULUT	-2 444	107	-2 337	-2 144	193	91,8
TOIMINTAKATE	-2 442	107	-2 334	-2 130	204	91,3

Perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueen johdon tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	308		308	542	234	175,9
TOIMINTAKULUT	-5 303	-7 718	-13 021	-9 817	3 203	75,4
TOIMINTAKATE	-4 995	-7 718	-12 713	-9 276	3 437	73,0

Perusturvan palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	29 211	2 009	31 220	31 977	757	102,4
TOIMINTAKULUT	-194 535	-12 217	-206 752	-202 200	4 552	97,8
TOIMINTAKATE	-165 324	-10 208	-175 532	-170 223	5 309	97,0

TERVEYDENHUOLLON PALVELUALUE

Avohoidon palvelut

TOIMINTATUOTOT	7 529	-987	6 542	6 814	272	104,2
TOIMINTAKULUT	-58 777	1 855	-56 922	-56 038	884	98,4
TOIMINTAKATE	-51 248	868	-50 380	-49 224	1 157	97,7

Sairaalapalvelut

TOIMINTATUOTOT	2 588	-73	2 515	2 620	105	104,2
TOIMINTAKULUT	-23 721	-1 370	-25 091	-24 666	425	98,3
TOIMINTAKATE	-21 133	-1 443	-22 576	-22 047	530	97,7

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

TOIMINTATUOTOT	353	58	411	403	-8	98,1
TOIMINTAKULUT	-11 319	243	-11 076	-10 747	329	97,0
TOIMINTAKATE	-10 966	301	-10 665	-10 344	321	97,0

Terveydenhuollon tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	110		110	113	4	103,3
TOIMINTAKULUT	-1 296	-21	-1 317	-1 296	21	98,4
TOIMINTAKATE	-1 186	-21	-1 208	-1 183	25	97,9

Erikoissairaanhoidon ostopalvelut

TOIMINTATUOTOT	370	449	819	1 839	1 020	224,5
TOIMINTAKULUT	-178 770	-3 153	-181 923	-194 937	-13 014	107,2
TOIMINTAKATE	-178 400	-2 704	-181 104	-193 099	-11 995	106,6

Terveydenhuollon palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	10 950	-553	10 397	11 789	1 392	113,4
TOIMINTAKULUT	-273 884	-2 447	-276 330	-287 684	-11 354	104,1
TOIMINTAKATE	-262 934	-3 000	-265 934	-275 895	-9 962	103,7

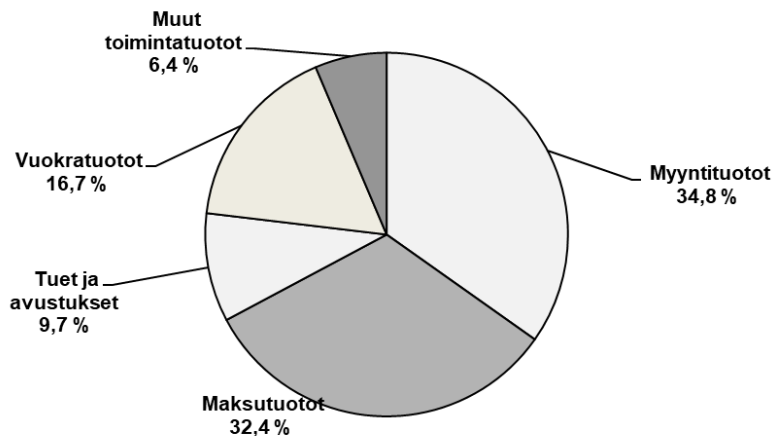
YDINKAUPUNKI YHTEENSÄ

TOIMINTATUOTOT	137 779	478	138 257	144 034	5 778	104,2
TOIMINTAKULUT	-864 351	-18 505	-882 856	-873 039	9 817	98,9
TOIMINTAKATE	-726 573	-18 027	-744 599	-729 004	15 594	97,9

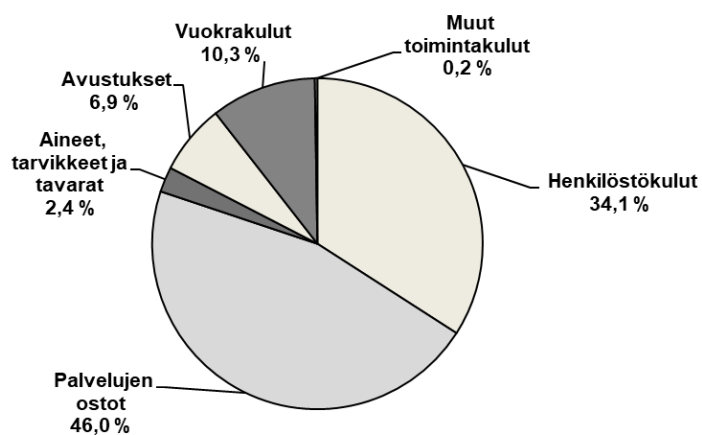
Ydinkaupungin käyttötalous yhteensä (ilman taseyksiköitä)

TULOSLASKELMAOSA 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	47 656	2 529	50 185	50 103	-82	99,8 %
Maksutuotot	43 739	-1 075	42 664	46 718	4 053	109,5 %
Tuet ja avustukset	10 183	2 002	12 185	13 916	1 731	114,2 %
Vuokratuotot	24 336		24 336	24 088	-248	99,0 %
Muut toimintatuotot	11 864	-2 978	8 886	9 209	323	103,6 %
TOIMINTATUOTOT	137 779	478	138 257	144 034	5 778	104,2 %
Henkilöstökulut	-297 918	-7 770	-305 688	-297 597	8 091	97,4 %
Palvelujen ostot	-404 355	-2 227	-406 581	-401 918	4 663	98,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 875	-3 431	-21 306	-21 337	-31	100,1 %
Avustukset	-51 654	-4 887	-56 541	-60 063	-3 522	106,2 %
Vuokrakulut	-90 317	-80	-90 397	-89 954	444	99,5 %
Muut toimintakulut	-2 232	-110	-2 342	-2 170	172	92,6 %
TOIMINTAMENOT	-864 351	-18 505	-882 856	-873 039	9 817	98,9 %
TOIMINTAKATE	-726 572	-18 027	-744 599	-729 004	15 594	97,9 %
Poistot ja arvonalentumiset	-26 969		-26 969	-25 975	994	96,3 %

Toimintatuottojen 144,0 milj. € jakautuminen

Toimintamenojen 873,0 milj. € jakautuminen

Isäntäkuntapalvelut

Vs. terveysjohtaja Pertti Lipponen

Toiminta

Kuopion kaupungin terveydenhuolto on vuodesta 2009 lähtien järjestänyt Tuusniemen kunnan perusterveydenhuollon yhteistyösopimuksen mukaisesti. Yhteistoimintasopimuksen mukaisesti Kuopion kaupunki on huolehtinut Tuusniemen kunnan väestön tarvitsemien lakisääteisten terveydenhuollon piiriin kuuluvien palvelujen sekä yhteisesti sovittavien muiden palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta.

Isäntäkuntasopimuksen voimassaolo päättyi 31.12.2020. Lautakunta hyväksyi (29.9.20 § 68) uuden yhteistoimintasopimuksen, johon on tehty tarkennuksia sekä päivitysluontoisia täsmennyksiä ja muutoksia. Sopimusta jatketaan vuoden 2022 loppuun saakka, jonka jälkeen sopimus jatkuu toistaiseksi voimassa olevana 12 kk irtisanomisajalla tai enintään Sote-maakuntauudistuksen alkuun saakka. Sopimuskauden tavoitteena on uudistaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta yhdessä Tuusniemen kunnan sosiaalipalveluiden kanssa.

Lääkärin vastaanoton-, kuntoutuksen-, terveydenhoidon-, suun terveydenhuollon- ja sairaalan palvelut toteutettiin toimintasuunnitelman mukaisesti.

Lääkärityövoiman saanti Tuusniemen terveysasemalle oli haasteellista. Vuoden 2020 alusta tilanne parani hetkellisesti, kun avoinna olleeseen toiseen lääkäriin virkaan saatiin virkalääkäri. Toisen lääkäri virkavapaata saatiin tekemään suoralla sopimuksella sijainen tammi-toukokuun ajaksi. Kesälomakaudelle saimme sijaisia suoralla sopimuksella vuosilomien ajaksi. Äkilliset vajeet lääkärityövoimassa jouduttiin paikkaamaan Juankosken vastaanotolta käsin. Syyskuun puolivälistä saatiin ostolääkäri paikkaamaan toisen virkalääkäriin pitempää poissaoloa ja sijaistus on turvattu heinäkuulle 2021 saakka. Erikoissairaanhoidon käyttö on ollut edellisen vuoden tasolla.

Tuusniemen hammashoitola muutti huhtikuussa virastotalolle uusiin yhden hoitohuoneen tiloihin. Hammashoitolassa työskentelee yksi hammaslääkäri-hoitajatyöpari ja suuhygienisti päivän kuukaudessa. Koronatilanteen vuoksi hammashoitola oli kiinni kolme kuukautta. Kiireellinen hammashoito keskitettiin Kuopioon. Hammashoitolan toiminta palautui normaaliksi 10.8.20 alkaen.

Tuusniemen vuodeosaston sairaansijamäärä laski 1.4.2020 alkaen kahdestakymmenestä neljästä (24) kahdeksaan toista (18). Osaston täyttöaste on ollut 77,8% ja keskimääräinen hoitoaika 15,7 vrk. Tuusniemen osaston paikoista oli laskennallisesti tuusniemeläisten käytössä 11,8 sairaansijaa ja kuopiolaisten käytössä 3,4 sairaansijaa. Hoitojaksolta palattiin pääasiassa entiseen asumismuotoon (78,1%). Vuoden 2020 alusta Tuusniemen osaston henkilöstö ja osastotoiminta siirtyivät sairaalapalveluiden alaisuuteen.

Yleisten ohjeiden noudattaminen sekä hygieniatason ylläpitämiseksi että hoitohenkilöstön karanteenien toteuttamiseksi pandemian aikana nosti kustannustasoa kaikissa yksiköissä.

Koronavarautumisessa on tehty tiivistä yhteistyötä paitsi omien yksiköiden, myös Tuusniemen kunnan kanssa.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Merkittäviä poikkeamia ei ole todettu, mutta vastaanottopalvelujen turvaamiseksi on jouduttu käyttämään os-topalvelutyövoimaa.

Toiminta järjestettiin suunnitellun toiminta- ja taloussuunnitelman mukaisesti. Menot toteutuivat lähes 100 %:sti talousarviosta. Palvelujen ostot toteutuivat 27.852 euroa (97 %) talousarviota pienempänä ja aineet ja tarvikkeet ylittyivät 28.451 euroa (109 %). Henkilöstökustannukset alittuivat 55.553 euroa (97 %) talousarviosta. Asiakasmaksuja jäi saamatta lähes 80.000 € koronapandemian takia. Toteutuneet kustannukset on tasattu Tuusniemen ja Kuopion välillä tilinpäätöksen yhteydessä. Perusterveydenhuollon maksuosuutta vuodelta 2020 Tuusniemen kunta maksoi lisää Kuopiolle 110.507 euroa.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen

Kuopio toimii isäntäkuntana Tuusniemelle ja on seurannut omalta osaltaan toimintaa ja taloutta saatavien tilastoraporttien kautta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä on seurattu Sisäisen valvonnan seuranta- ja arviointilomakkeella vuosittain. Ohjeita on noudatettu ja riskit arvioitu. Palvelujen tuottamisessa on ollut riskinä lääkäriresurssien saatavuus.

Isäntäkuntapalvelut 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	2 990		2 990	3 017	27	100,9 %
Maksutuotot	380		380	302	-78	79,4 %
TOIMINTATUOTOT	3 370		3 370	3 318	-51	98,5 %
Henkilöstökulut	-2 102		-2 102	-2 046	56	97,4 %
Palvelujen ostot	-940		-940	-912	28	97,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-310		-310	-338	-28	109,2 %
Vuokrakulut				-4	-4	
Muut toimintakulut	-18		-18	-17	1	96,9 %
TOIMINTAKULUT	-3 370		-3 370	-3 318	51	98,5 %
TOIMINTAKATE	0		0	0		

Kuopion Tilapalvelut

Toimitilajohtaja Hannu Väänänen

Toimintakertomus 2020

Toiminta

Organisaatiota, yksikköjakoa ja vastuita on muutettu vastaamaan paremmin toimintaympäristön haasteita. Merkittävin muutos on kunnossapitoyksikön perustaminen, joka vastaa jatkossa rakennusten kunnossapidon ohjelmoinnista, korjaustoimenpiteiden vaikuttavuudesta ja olosuhteista. Kuopion tilapalvelut -nimi otettiin käyttöön 1.8.2020.

Kaupunginhallituksen nimeämä Tilatyöryhmä on ohjannut Kuopion Tilapalveluiden toimintaa tavoitteiden ja suunnitelmien mukaisesti. Tilapalveluiden johdolla on valmisteltu toimitilaohjelma ja se hyväksyttiin marraskuun kaupunginvaltuuston kokouksessa.

Vuodelle 2020 asetetut toiminnalliset tavoitteet saavutettiin ja ne raportoitiin kuukausittain Tilapalveluiden johtoryhmälle ja Tilatyöryhmälle,

Hatsalan kouluhankkeen rakentaminen viivästyi suunniteltuun sijaintiin liittyvien melu- ja pienhiukkaspäästöjen takia. Rakennukselle selvitetään uutta sijaintia keskeiseltä kaupunkialueelta. Kuopion museon peruskorjaus ja laajennus, Kuntolaakson uimahalli, Vehmersalmen päiväkotikoti ja von Wrigthin koulu ja päiväkotikoti rakennushankkeet valmistuivat vuonna 2020. Kuopion taidelukio Lumitin rakennustyöt alkoivat marraskuussa 2020. Männistön vuokrapäiväkotikoti ja Lippumäen jäähallin muutos sisäliikuntahallin ja uimahallin peruskorjaus käynnistyivät ja valmistuvat vuonna 2021. Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskuksen saadut urakkatarjoukset ylittivät hankkeen kustannusarvion (35,5 milj. euroa). Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti hankkeen laajuutta pienennetään ja se kilpailutetaan uudelleen. Talonrakennusinvestoinnit olivat 36,5 milj. euroa (talousarvio 48,2 milj. euroa vuonna 2020).

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Koronaepidemiasta johtuvat tilojen käytön rajoitukset siirsivät vuokranmaksuja loppuvuoteen sekä osa vuokralaisista vapautettiin vuokranmaksusta kokonaan rajoitusajalta. Kaupunginhallituksen päätöksellä Tilapalvelut myönsi vuokran maksuista vapautuksia 25 yritykselle tai yhteisölle noin 0,2 milj. euroa (alv 0 %). Huhtitoukokuun 2020 vuokrilta myönnettiin puolen vuoden maksuaika 26 yritykselle tai yhteisölle ja näiden bruttomäärä oli noin 0,1 milj. euroa. Tämän takia ulkoiset vuokratuotot toteutuivat talousarviota pienempänä. Toimintakauden kulut toteutuivat 4,2 milj. euroa talousarviota pienempänä. Suurimmat erot olivat palveluiden ostoissa ja energiakuluissa. Toimintakate ylittyi talousarvioon verrattuna 3,2 milj. euroa. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 18,4 milj. euroa ja sen lisäksi tehtiin 1,8 milj. euroa poistosuunnitelman muutoksesta aiheutuneita lisäpoistoja. Tilikauden ylijäämä oli 1,4 milj. euroa.

Henkilöstö

Kuopion Tilapalvelut organisoitui uudelleen 1.8.2020 ja tästä seurasi muutoksia muutaman henkilön tehtävänkuviiin ja vastuisiin. Organisoitumisen myötä Tilapalveluiden toimialue- ja tulosityksikkörakenne uudistui ja yksikön päällikköiden nimikkeet ja vastuut määriteltiin uudestaan sekä joidenkin henkilöiden tulosityksikkö vaihtui.

Kuopion kaupungin yt-neuvottelun mukaiset säästötavoitteet toteutuivat suunnitelman mukaisesti.

Henkilöstön lisäkoulutuksella tuettiin Tilapalveluiden henkilöstön työhyvinvointia ja työssä kehittymistä. Tilapalvelut järjesti koko henkilöstölle kuukausittain yhteisen tapaamisen, jossa käsiteltiin ajankohtaisia asioita.

Suunniteltuja toimenpiteitä tehtiin työhyvinvoinnin parantamiseksi ja sairauspoissaolot ovat pienentyneet 12,8 pv:stä/htv 7,7 pv:ään/htv.

Arvio tulevasta kehityksestä

Tilapalvelut järjestää toimitiloja kaupungin palvelutuotannon tarpeeseen. Tässä tehtävässä menestyminen edellyttää entistä ennakoivampaa palveluverkostosuunnittelua, palvelutarpeen muutoksen ennakointia, väestöennusteiden ja väestön ikärakenteen muuttumisen huomioimista. Ajantasainen palveluverkostosuunnitelma mahdollistaa ennakoivan ja suunnitelmallisen tilahallinnon toteuttamisen.

Kaupungin kiinteistöjen ylläpidon ja huollon painopistettä siirretään ennakoivampaan suuntaan. Kuntotutkimusten kautta saatua tietoa rakennusten todellisesta kunnosta hyödynnetään korjausohjelmien sisällön ja ajoituksen suunnitteluun ja toteutukseen.

Investointitarve kasvaa voimakkaasti lähivuosien aikana. Tämä tuo paineita kaupungin talouteen ja investointien rahoitukseen. Investointiohjelman tehokas läpivienti edellyttää myös riittäviä henkilöstöresursseja Tilapalveluissa ja hankkeiden edellyttämissä kaavoitustehtävissä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Kaupunkitasoisten sisäisen valvonnan painopisteiden toteutuminen

Kuopion kaupungin yt-neuvottelun mukaiset säästötavoitteet toteutuivat suunnitelman mukaisesti.

Kuopion Tilapalveluiden merkittävin kehittämishanke oli toiminnan uudelleen organisoituminen ja toimitilaohjelman laatiminen. Nämä toimenpiteet luovat paremmat edellytykset strategisten tavoitteiden toteutumiselle.

Säännösten ja määräysten noudattaminen

Kuopion Tilapalveluissa noudatetaan hyvää hallinto- ja johtamistapaa, viranomaisohjeita, säädöksiä sekä lainsäädäntöä. Näiden vastaisia kanne- tai oikeusseuraamuksiin johtaneita tapahtumia ei vuonna 2020 ole ollut.

Kuopion Tilapalveluiden organisaatio uudistettiin ja samalla päivitettiin toimintasääntö uuden organisaation tavoitteiden ja vastuiden mukaiseksi. Uusi organisaatio aloitti 1.8.2020.

Yksittäiset, mm. liukastumisista aiheutuneet vahingot, on käsitelty ja korvattu kaupungin ohjeiden mukaisesti.

Tavoitteiden toteutuminen, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus, varojen valvonta

Kuopion Tilapalveluiden taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti talousarvion mukaisesti. Talonrakennusinvestoinnit toteutuivat talousarviota pienempinä. Poikkeamat johtuivat hankkeiden käynnistymisen siirtymisistä ja meneillään olevien rakennustöiden ajoituksen muutoksista. Muun muassa Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskuksen rakennustöiden käynnistyminen siirtyi vuodelle 2021.

Vuoden 2020 talousarviossa olleet henkilökulujen sopeuttamistoimet toteutuivat eläköitymisten ja lomarahavaihtojen muodossa. Kuopion Tilapalveluissa on siirrytty laajamittaisesti etätöihin. Koronarajoitukset eivät ole merkittävästi vaikuttaneet investointi- ja kunnossapito-ohjelmien toteuttamiseen pois lukien hoivatiloihin suunnitellut korjaustyöt.

Kuopion Tilapalvelut on saavuttanut vuoden 2020 käyttösuunnitelmassa määritellyt toiminnalliset tavoitteensa. Kuopion Tilapalveluiden johtoryhmä seuraa ja ohjaa kuukausittain toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista.

Tilapalvelut laatii välitilinpäätökset ja vuosittaisen tilinpäätöksen kaupungin ohjeistuksen mukaisesti. Mahdollisista poikkeamista sekä niiden takia tehdyistä toimenpiteistä on raportoitu toimitilajohtajan katsauksissa. Varojen käytön valvontaa on tehty sisäisen valvonnan suunnitelman mukaisesti ja esille ei ole tullut puutteita tai väärinkäytöksiä.

Riskienhallinnan järjestäminen

Kaupunginhallituksen nimeämä tilatyöryhmä ohjaa ja raportoi kaupunginhallitukselle kuukausittain Kuopion Tilapalvelun operatiivisesta toiminnasta.

Kuopion Tilapalvelun vuoden 2020 käyttösuunnitelmassa on kuvattu kaupunginvaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Kuopion Tilapalveluiden hallinnassa olevien rakennusten strateginen tavoitela ratkaistaan tilasalkutuksen avulla ja sen päivitys käsitellään vuosittain kaupunginhallituksessa. Tilapalvelut raportoi rakennuskannan sal-
kutuksesta tilinpäätöksen yhteydessä kaupunginhallitukselle.

Kuopion Tilapalvelut toteuttaa kaupunginvaltuuston hyväksymää investointiohjelmaa. Tilapalvelut on asetta-
nut kaikille hankkeille hankkeen johtajan, joka vastaa hankkeen resursoinnista ja eteenpäin viemisestä.

Omaisuuksien luovutus hoidetaan kaupunginvaltuuston ohjeistuksen mukaisesti yhteistyössä maanhallinnan
sekä kaupungin talous- ja omistajaohjauksen kanssa.

Kaupungin omistamien rakennusten kiinteistönhoidon toteutuksesta vastasi vuonna 2020 puitesopimustoimi-
jat, suurimpana Servica Oy. Tilapalvelut ohjaa, seuraa ja mittaa toiminnan onnistumista kiinteistöpalveluissa.
Toimijan kanssa pidetään kuukausittain seurantalavereita. Vuoden lopulla käynnistettiin Servican palvelu-
sopimus uudistus ja uusi sopimus otetaan käyttöön 1.1.2022.

Sisäilmaohje päivitettiin ja sisäilmaprosessin menettelytapoja uudistettiin. Uuden ohjeen mukainen toiminta-
malli ja WPro-työturvallisuusjärjestelmä otettiin käyttöön sisäilmailmoitusten tekemisessä vuoden 2021
alusta.

Käytössä olevien toimitilojen vakuutusturva tarkastetaan ja päivitetään vuosittain.

Sopimusten hallinta

Kuopion Tilapalveluiden merkittävimmät sopimuskumppanit ovat puitejärjestelmän kautta valittuja yhteistyö-
kumppaneita. Puitejärjestelmähankinnat kilpailutetaan säännöllisesti, ennalta suunnitellun aikataulun mukai-
sesti. Vuonna 2020 kilpailutettiin rakentamisen ja kuntotutkimusten puitesopimukset.
Hankinnoissa noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä, kaupungin ohjeistusta ja Tilapalveluiden toiminta-
sääntöä.

Oma arvio riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan nykytilasta ja kehittämistarpeista

Kuopion Tilapalveluille on selkeät ja toimivat prosessit ja käytänteet riskienhallinnassa ja sisäisessä valvon-
nassa. Hankkeiden riskien ja vaikutusten systemaattista arviointia on edelleen kehitettävä.

2. HYVINVOIVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Kaupungin tilat ovat helposti asukkaiden ja järjestöjen käytössä. Tilojen suunnittelussa otetaan huomioon tilojen monikäyttöisyys.	Tilakeskus kiinteistöjen omistajana mahdollistaa palvelualueiden monipuolisen toiminnan kaupungin toimitiloissa. Tilakeskus huomio yhteistyössä palvelualueiden kanssa tilojen monikäyttöisyyden suunnittelu- vaiheessa.	 (etenee hitaasti tai osittain) Palveluverkoston ennakkoivassa suunnittelussa huomioitava paremmin toiminnan vaikutus talouteen ja resurssointiin pitkäjänteisesti.	Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma
3. RESURSSIVIISAS KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö	Sisällytetään resurssiviisas hankintaprosesseihin koko konsernissa ja koulutetaan henkilökunta. Uusiomateriaalien käyttöä lisätään suunnitelmallisesti rakentamisessa.	Tilakeskus toimii resurssiviisasohjelman mukaisesti ja huomioi ne hankinnoissaan. Tilakeskus kouluttaa säännöllisesti henkilöstöä toimimaan resurssiviisaasti. Hyötyjätteet lajitellaan työmaalla ja toimitetaan uusiomateriaaliksi rakennusteollisuuteen keräyspisteiden kautta. Materiaalit käytetään uusiomateriaalina rakentamisessa.	 (etenee suunnitellusti) Hyötyjätteet kierrätetään kaikissa hankkeissa suunnitelmallisesti. Tilapalvelut huomioi markkinoilla tarjolla olevia uusiomateriaalipohjaisia rakennusmateriaaleja. Tilapalvelut on osallistunut järjestettyihin resurssiviisas koulutuksiin.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähtävä tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.3. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Hyödynnetään älyenergiaverkkoja ja automaatiota entistä paremmin energiatehokkuuden lisäämiseksi.	Tilakeskus selvittää pilottien avulla automaation hyödyntämistä kasvihuonepäästöjen pienentämisessä.	●	(etenee suunnitellusti) Tilapalvelut on sopinut pilotit Maaningan urheilu- ja nuorisotalon IV-ohjauksesta energiansäästöä olosuhteet huomioiden. Tilapalvelut on sopinut käynnistettäviä pilottihankkeita vuodelle 2021.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
	Tarkastellaan uusiutuvien energiamuotojen hyödyntämismahdollisuudet kaikissa peruskorjaus- ja uudiskohteissa sekä uusilla rakentamisalueilla.	Kaikissa uudisrakennus- ja peruskorjauskohteissa selvitetään uusiutuvan energian tuotanto- ja käyttömahdollisuus. Otetaan käyttöön vähintään yksi uusi aurinkosähköjärjestelmä vuosittain.	●	(etenee suunnitellusti) Tilapalvelut selvittää kaikissa uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeissa uusiutuvan energian käyttömahdollisuudet. Von Wrighthin koulun ja päiväkodin aurinkovoimala ja maalämpöjärjestelmä otettiin käyttöön.	Resurssiviisas Kuopio -ohjelma
4. UUDISTUVA KUOPIO					
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähtävä tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.3. Kestävä talous	Selvitetään vaihtoehtoisia investointimalleja kokonaistalous huomioiden investointitason pienentämiseksi. Seurataan maakuntauudistuksen vaikutusta kaupungin kiinteistökantaan.	Tilakeskus selvittää ja kehittää vaihtoehtoisia investointimalleja sekä tekee vertailulaskelmat eri hankintavaihtoehdoista hankesuunnittelun yhteydessä. Tilakeskus osallistuu palveluverkoston suunnitteluun yhdessä palvelualueiden kanssa.	●	(etenee suunnitellusti) Hankesuunnittelun yhteydessä Tilapalvelut tuottaa vertailulaskelmat.	Uudistuva Kuopio -ohjelma

KUOPION TILAPALVELUT

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUMAVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio 2020	Talousarvio-muutos 2020	Talousarvio-muutosten jälkeen	Toteuma tilikausi 2020	Poikkeama 2020
	€	€	€	€	€
Liikevaihto	93 759 425		93 759 425	93 070 694	-688 731
Liiketoiminnan muut tuotot	340 000		340 000	14 342	-325 658
Tuet ja avustukset kunnalta	9 000		9 000	10 000	1 000
	94 108 425	0	94 108 425	93 095 036	-1 013 389
Materiaalit ja palvelut					
Aineet tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-11 580 800		-11 580 800	-10 198 268	1 382 532
Palvelujen ostot	-28 789 429	11 718	-28 777 711	-26 602 292	2 175 419
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-40 370 229	11 718	-40 358 511	-36 800 560	3 557 951
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-2 645 000	104 465	-2 540 535	-2 329 440	211 095
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-1 263 866	18 302	-1 245 564	-1 200 131	45 433
Muut henkilösivukulut	-93 896	3 708	-90 188	-82 767	7 421
Henkilöstökulut yhteensä	-4 002 762	126 475	-3 876 287	-3 612 338	263 949
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-18 060 000		-18 060 000	-20 175 297	-2 115 297
Kertaluonteiset poistot	-350 000		-350 000	-91 885	258 115
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-18 410 000	0	-18 410 000	-20 267 182	-1 857 182
Liiketoiminnan muut kulut	-16 817 357		-16 817 357	-16 454 362	362 995
Liikeliikenne (-) (alijäämä)	14 508 077	138 193	14 646 270	15 960 593	1 314 323
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	0		0	4 415	4 415
Arvonalentumiset pys.vast. sijoituksista	0		0	-12 402	-12 402
Korvaus peruspääomasta kunnalle	-14 550 000		-14 550 000	-14 550 000	0
Muut rahoituskulut	0		0	-1 040	-1 040
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-14 550 000	0	-14 550 000	-14 559 027	-9 027
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-41 923	138 193	96 270	1 401 566	1 305 296
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-41 923	138 193	96 270	1 401 566	1 305 296
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	41 923		41 923	41 923	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	138 193	138 193	1 443 489	1 305 296

Pohjois-Savon pelastuslaitos

Pelastusjohtaja Jukka Koponen

Toimintakertomus 2020

Toiminta

Pelastuslaitoksen toimintaa ohjasivat toimialan säädösten lisäksi vuosille 2016 – 2020 laadittu palvelutasopäätös ja strategia sekä Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kanssa tehty yhteistoimintasopimus ensihoitopalvelujen tuottamisesta. Pelastustoimen palvelutasopäätös päivitettiin vuonna 2020 ja se tuli voimaan 1.1.2021.

Pelastustoimessa ja ensihoidossa on pääosin saavutettu niille asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Koronavirusepidemian vuoksi osa onnettomuuksien ehkäisytehtävistä siirrettiin tehtäväksi myöhemmin. Pelastustoimen palvelut ja ensihoitopalvelut on tuotettu hyvätasoisina palvelutasopäätösten sekä sopimusten mukaisesti.

Pelastuslaitos on suorittanut koronavirusepidemiasta johtuviin poikkeusoloihin mukautetun toimintasuunnitelman mukaisesti tehtäviä onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä ja pelastustoiminnassa sekä varautumisessa. Pelastustoiminnassa tehtäviä on ollut 4 957, mikä on edellisvuoteen verrattuna 9 % vähemmän. Ensivastetehtäviä oli 529, mikä on 52 % vähemmän kuin vuonna 2019. Ensihoitotehtävien määrä oli 25 538, mikä on edellisvuoteen verrattuna 4,4 % vähemmän.

Hoito- ja huoltolaitosten palotarkastukset suoritettiin 100 %:sti ja muiden rakennusten osalta päästiin 98 % toteutumaan. Omavalvontakohteiden valvonnasta toteutui 77 %. Pelastuslaitos järjesti turvallisuusviestinnän tapahtumia tai koulutustilaisuuksia yhteensä 284, joihin osallistui 12 336 henkilöä (n. 5 % alueen väestömäärästä). Vuonna 2019 turvallisuusviestinnän tapahtumiin ja koulutustilaisuuksiin osallistui 41 544 henkilöä. Koronavirusepidemian takia turvallisuusviestinnän tapahtumia ja koulutustilaisuuksia järjestettiin 70 % vähemmän kuin edellisenä vuotena.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toimintoihin kuuluu koulutus- ja resurssikeskus. Koulutus- ja resurssikeskuksen tehtävänä on operatiivisen henkilöstöresurssien hallinnointi, työvuoro- ja vuosilomasuunnittelu, sijaisrekrytointi ja sisäisen liikkuvuuden kehittäminen. Vuoden 2020 aikana työnkiertoa pelastusasemalta toiselle lisättiin. Pelastuslaitoksella on päätetty, että yli 3 kk sijaisuudet asetetaan henkilöstön haettavaksi. Alle 3 kk sijaisuuksiin hyödynnetään sijaishenkilöiden lisäksi muiden pelastusasemien henkilöstöresursseja sisäisen liikkuvuuden kautta.

Pelastuslaitos on aloittanut tieto- ja toimitilaturvallisuuden parantamisen Neulamäen paloasemalla ottamalla käyttöön tilaturvaluokituksen, henkilöiden turvallisuus selvitykset ja vienyt eteenpäin TUVE -turvallisuusverkon käyttöönottoa. Samalla on kehitetty johtokeskus- ja tilannekeskustoimintaa.

Pelastuslaitoksen toimitilahankkeita jatkettiin kuluneena vuonna Kuopion Petosen, Itkonniemen ja Nilsin sekä Pielaveden, Siilinjärven ja Varkauden paloasemien uudistamiseksi.

Pelastuslaitos on mukana valtakunnallisissa pelastustoimen kehittämishankkeissa, joissa valmistellaan yhdenmukaisia ja entistä vaikuttavampia toimintatapoja pelastustoimeen.

Koronavirus-epidemian toiminnalliset vaikutukset

Koronavirus-epidemian johdosta pelastusjohtaja määräsi Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toimimaan 18.3.2020 alkaen tehostetussa valmiudessa. Pelastuslaitoksen valmiutta seurattiin ja siitä raportoitiin sisäministeriöön ja aluehallintovirastoon. Normaalioloihin palattiin kesäkuun lopulla. Pelastuslaitoksen henkilöstölle on lähetetty henkilöstötiedotteita aktiivisesti.

Keväällä lisätyistä korona-henkilöresursseista luovuttiin kesäkuun alussa. Keväällä myöhemmäksi siirretyt palotarkastustehtävät saatiin kesän aikana hyvin käyntiin koronariski huomioiden. Lähes kaikki suunnitellut palotarkastukset saatiin toteutettua. Turvallisuuskoulutuksia on järjestetty koronariski huomioiden osin koulutustiloissa sekä etänä verkkokoulutuksina. Hallinnon henkilöstöä on ollut etätöissä.

Maakunnan asukkaiden turvallisuusviestintää on lisätty sosiaalisen median kanavissa sekä pelastuslaitoksen internet-sivuilla. Perinteinen syksyn paloturvallisuusviikko peruttiin koronatilanteen takia. Paloasemien

”avoimet ovet” -tapahtuman sijaan paloturvallisuusviikko -hanke tuotti virtuaalisen paloaseman, jonka sisältöjen kautta pyrittiin lisäämään kotien paloturvallisuutta.

Itä- ja Kaakkois-Suomen pelastuslaitosten yhteisen tilannekeskuksen ISTIKEn toiminta oli COVID-19 –pandemian vuoksi keskeytyksessä pelastuslaitosten hoitaessa itse tarvittavat tilannekeskustoiminnot. Kesäkuun alussa palattiin jälleen normaaliin ISTIKE –toimintaan.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

	Talousarvio	Toteuma	Toteuma
	sis. lisä-ta		
	1000 €	1000 €	%
Toimintatuotot	26 702	26 643	99,8
Toimintamenot	25 416	25 435	100,1
Toimintakate	1 286	1 208	93,9
Poistot	1 062	1 017	95,8
Investoinnit, netto	1 701	746	43,8

Tulot eivät toteutuneet talousarvion mukaisena. Ensihoitopalveluiden tuottamisesta sairaanhoitopiirille muodos-tunut lisälasku 199.806 euroa sisältyy tuloihin. Vuonna 2020 järjestetty huutokauppa tuotti 128.477 euron myyntivoiton, mikä on 123.477 euroa budjetoitua suurempi. Palvelujen myyntituotoista ensivastetehtävien myyntituotot olivat 218.308 euroa budjetoitua pienemmät. Koulutuspalveluiden myyntituotoista toteutui vain 47 %, mikä on 61.950 euroa budjetoitua vähemmän. Öljyntorjunnan avustukset öljynsuojarahastolta olivat 40 % budjetoidusta.

Vaikka henkilöstömäärärahat eivät ylittyneet, oli lomapalkkavelan muutos merkittävä, -81.004 euroa. Vuoden 2019 tapaturmavakuutusmaksuista tuli 76.969 euroa palautusta ja eläkemenoperusteinen maksu oli 29.686 euroa budjetoitua suurempi. Ylitystä tapahtui tavaroiden ja palvelujen ostoissa yhteensä 210.111 euroa. Kuluja ovat lisänneet mm. koronavirusepidemian varautumiseen liittyvät menot ja lisäksi hoitotarvike-, puhdistus- aine-, varaosa- ja huoltotarvikehankinnat. Ambulanssien suuret korjauskustannukset sisältyvät varaosien ja huoltotarvikkeiden kustannuksiin.

Kirjanpito- ja palkanlaskentapalvelujen ostot Monetra Pohjois-Savo Oy:ltä olivat 13 % suuremmat kuin ohjeen mukaisesti talousarvioon varatut määrärahat, laskua oli 4,9 % vuoden 2019 kuluihin verrattuna. Työterveys- huollon määrärahat ylittyivät 37.748 eurolla. Työterveyspalveluihin kirjattiin laskennallisen arvonlisäveron palautusta vuosilta 2017 ja 2018 yhteensä 10.930 euroa. Liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyvät luottotappiot myyntisaamisista olivat 47.439 euroa, mikä on 37.025 euroa budjetoitua enemmän.

Investoinneista ajoneuvohankintojen ja pelastuskaluston loppuun saattaminen jäi osittain vuodelle 2021 ja lisäksi pelastuslaitos jätti toteuttamatta investointeja 106.691 euron arvosta. Rahoitusosuuksia jäi toteutumatta 184.845 euroa.

Koronavirusepidemian aiheuttamat kustannukset

Koronavirusepidemian aiheuttamat suorat lisäkustannukset olivat pelastustoimessa 117.016 euroa ja ensihoidossa 140.291 euroa, yhteensä 257.307 euroa. Pelastustoimen koronavirusepidemian aiheuttamiin kustannuksiin saatiin sisäministeriöltä avustusta 19.569 euroa. Koronavirusepidemian aiheuttamien kustannusten lisäksi on huomioitava epidemian aiheuttamat tulon menetykset.

Henkilöstö

Pelastuslaitoksen palveluksessa oli vuonna 2020 keskimäärin 292,5 henkilöä vakinaisessa ja väliaikaisessa virka- tai työsuhteessa. Vuonna 2019 vastaava luku oli 293,2 ja vuonna 2018 henkilöstöä oli 291. Sivutoimista

henkilöstöä oli palveluksessa 473, vuonna 2019 heitä oli 473 ja vuonna 2018 määrä oli 470. Toimintavuonna eläkkeelle jäi 8 työntekijää ja irtisanoutuneita oli 6. Sairauspoissaolojen määrä oli 13,6 kal.pv/htv tavoitteen ollessa 14,0 kal.pv/htv. Pelastuslaitos maksoi palkkoja palkkioita yhteensä 14.982.039 euroa, vuonna 2019 vastaava luku oli 14.837.227 euroa. Pelastuslaitos tekee erillisen henkilöstökertomuksen vuodelta 2020.

Arvio tulevasta kehityksestä

Toiminnan rahoitus tulee pääasiassa kunnilta ja sairaanhoitopiiriltä. Pelastuslaitoksen tavoitteena on pitää hyvää huolta toiminnan taloudellisuudesta ja toiminnan kustannuskehitys on ollut maltillista. Kustannustehokkuudesta huolehtiminen on kuitenkin haasteellista mm. toiminnan luonne ja sille asetetut resurssivaatimukset huomioon ottaen.

Pelastuslaitoksen toimitilojen uusimistarve on tulevinakin vuosina merkittävä kustannuksia lisäävä tekijä eikä vuokratulujen nousua voida kattaa karsimalla muita kuluja. Toiminnan ICT-palvelujen valtakunnalliset ja alueelliset kehittämishankkeet tulevat vaatimaan lisäystä määrärahoihin, jotta ne saadaan toteutettua. ICT-hankkeissa samoin kuin tilanne- ja johtokeskusratkaisuisa pyritään laajaan yhteistyöhön muiden viranomaisten kanssa.

Pelastuslaitos pitää tärkeänä turvallisuuden ylläpitämistä julkisen sektorin vaikeasta taloustilanteesta huolimatta. Pelastuslaitos tuottaa sisäisen turvallisuuden palveluita mm. onnettomuuksien ja tulipalojen ehkäisyssä, pelastustoiminnassa, varautumisessa, ensivaste- ja ensihoitopalveluissa sekä tukee kuntien varautumista ja jatkuvuudenhallintaa. Tavoitteena on maakunnan kattavan pelastusasemaverkoston säilyttäminen.

Hallitusohjelman mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa kootaan sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille. Myös pelastustoimen järjestäminen siirretään hyvinvointialueiden tehtäväksi.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Säännösten ja määräysten noudattaminen

Pohjois-Savon pelastuslaitos arvioi, että sisäinen valvonta on hyvällä tasolla. Sisäisen valvonnan toteutumista seurataan säännöllisesti pelastuslaitoksen johtoryhmässä muun muassa osavuositarkastusten yhteydessä. Pelastuslaitoksen sisäisen valvonnan raportissa on tunnistettu merkittävimmät Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toimintaan liittyvät riskit ja kerrottu, kuinka Pohjois-Savon pelastuslaitos toteuttaa tunnistettujen riskien riskienhallintaan liittyviä toimenpiteitä.

Pelastuslaitokselle on esitetty henkilöstön ammattijärjestön toimesta vaatimus maksamattomista palkkasaatavista ja yksittäisten työntekijöiden toimesta vaatimukset varallaoloajan kuulumisesta työaikaan. Vaatimukset yhteensä muodostavat huomattavan rahallisen korvausvaatimuksen. Korvausvaatimukset ovat työtuomioistuinten käsittelyssä ja niihin odotetaan ratkaisua vuoden 2021 aikana.

Korkein hallinto-oikeus on tehnyt päätöksen (KKO:2020:4), jonka mukaan kaupunki voi maksaa perustason ensihoitotoita tekeville palomiehille alemmaa tehtäväkohtaista palkkaa kuin kaupungin palveluksessa oleville perustason ensihoitajille.

Tavoitteiden toteutuminen, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus, varojen valvonta

Talousarvion toteutumisesta, toiminnan ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta tai poikkeamista sekä niiden johdosta tehdyistä toiminnoista on kerrottu toimintakertomuksessa. Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet melko hyvin talousarviossa määriteltynä mukaisesti. Henkilöstön sairastavuuden vähentäminen on ollut haasteellista ja toiminnan sopeuttaminen käytettävissä oleviin määrärahoihin on vuosi vuodelta vaikeampaa uusien tila- ja kehittämishankkeiden vaatimien rahoitusten vuoksi.

Toiminnassa ei ole havaittu puutteita varojen valvontaan liittyen.

Riskienhallinnan järjestäminen

Tilikaudella ei ole raportoitu sellaisia tapahtumia, joista olisi aiheutunut vahinkoa tai menetystä toiminnalle. Vakuutusturvassa ei ole havaittu puutteita.

Omaisuuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Tilikauden aikana ei ole todettu hankinnoissa, omaisuuden luovutuksessa tai käyttöarvossa menetyksiä, merkittäviä arvon alennuksia tai jouduttu korvausvastuuseen tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen.

Sopimusten hallinta

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen sopimukset on tallennettu D360 järjestelmään. Sopimusten käsittelyprosessista on keskusteltu pelastustoimen johtotiimissä, ja sopimusten käsittelyprosessi on vastuuhenkilöiden tiedossa. Sopimuksia päivitetään tarvittaessa. Sopimushallintaa tulisi kehittää digitalisaatiota ja automaatiota hyödyntäen. Sopimusrekisteriä olisi kehitettävä edelleen niin, että sopimushallintajärjestelmä hälyttää vastuuhenkilöitä, kun sopimuksen voimassaoloaika on päättymässä.

Oma arvio riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan nykytilasta ja kehittämistarpeista

Pelastuslaitoksen mielestä riskienhallinta ja sisäinen valvonta on hyvällä ja riittävällä tasolla. Kehitystarpeena on kehittää asiantuntemusta ja sisäisen valvonnan kohteiden tunnistamista etupainotteisesti järjestämällä esim. keskitettyä koulutusta.

Tilikauden tuloksen käsittely

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen tilikauden ylijäämä, 295.012,34 euroa, kirjataan taseeseen oman pääoman eräksi kohtaan edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä.

2. HYVINVOIVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	Ensihoitopalveluita tuotetaan ensihoidon palvelutasopäätöksen ja yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.	Ylläpidetään ja kehitetään ensihoitopalvelun vahvuutta ja valmiutta palvelutasopäätöksen mukaisesti. Ensihoito ja Ensivastepalveluiden toiminnan analysointia suunnitellaan.	● (etenee suunnitellusti) Ensihoitopalvelua on tuotettu voimassa olevan palvelutasopäätöksen sekä yhteistoimintasopimuksen mukaisesti niin yksiköiden määrän kuin tasojenkin osalta. Ensihoidon tehtävämäärät ovat kokonaisuutena pelastuslaitoksen palveluntuotannon osalta laskeneet 2019 vuodesta 4,4%. Kokonaistehtävämäärän ollessa 25538. Vuoden aikana kehitetty toimintaa koulutuksella työvuoroissa. Ensihoitopalvelu ylläpitää varautumista Covid-19 tilanteen mahdollisen uuden aallon osalta terveysviranomaisen antaman ohjeistuksen mukaisesti.	
	Kehitetään pelastustoimea kansallisten verkostojen avulla ja osallistumalla kansainväliseen pelastustoimintaan.	Kansainvälinen asiantuntija koordinoi ja kehittää ulkopuolisen avun antamista ja vastaanottamista.	● (etenee suunnitellusti) Kansainvälisten asioiden yhteyshenkilö on nimetty ja tiimiin on haettu halukkaita asiantuntijoita pelastuslaitokselta.	
	Pelastustoimella ja ensihoitopalvellulla on riskejä vastaavat resurssit ja riittävä palvelukyky koko maakunnan alueella.	Päivitetään riskienarvioinnin tilastotieto-osuudet vuosittain, ja muuttuneiden tietojen arviointi kokonaisuuteen.	● (etenee suunnitellusti) Palvelutasopäätös on tehty ja hyväksytty aluepelastuslautakunnassa. Avi:ltä saatu kommentit ja korjausesityksiä työstetään. Riskianalyysin vuositilastot laadittu.	
	Pelastustoimi seuraa aktiivisesti yhteiskunnan turvallisuuskehitystä sekä ennakoi ja tuottaa tietoa. Suuronnettomuuksiin on varauduttu riskejä vastaavasti.	Huomioidaan toiminnassa kansalliset ohjeet ja riskienarvioinnit. Vastuuhenkilöt toteuttavat tavoitteellisesti suuronnettomuussuunnittelun ja -harjoitukset.	● (etenee suunnitellusti) Riskianalyysin päivityksessä on huomioitu kansalliset ohjeet ja alueellinen riskienarviointi.	

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Sopimushenkilöstö (sopimuspalokunnat, sivutoiminen henkilöstö) on tärkeä osa pelastustoimen järjestelmää.	Toimintakykytestaus ja koulutustoiminta toimivat sopimushenkilöstöllä tavoitteellisesti. Vapaaehtoiset järjestöt osallistuvat harjoituksiin ja yhteistoiminta on sujuvaa.	●	(etenee suunnitellusti) Sopimushenkilöstölle on järjestetty pelastussukellusohjeen mukaisia, toimintakykytestaukseen liittyviä teorialunteja ja toimintakykytestauspäiviä (lihaskunto + firefit) maakunnan eri pelastusasemilla vuosisuunnitelman mukaisesti. Sopimushenkilöstölle on määritelty toimintakykytasolauseunnot. Sopimushenkilöstön koulutusta on pidetty viikkoharjoituksina sekä TEAMS-koulutuksina.	
3. RESURSSIVIISAS KUOPIO					
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet		Seuranta 31.12.	Ohjelma
3.2. Kiertotalous ja resursien viisas käyttö	Edistetään etätyöskentelyä, verkko-opiskelua ja etäkokouksia.	Pelastuslaitos toteuttaa ulkoista ja sisäistä koulutusta verkko-opiskeluna ja kokouksina.	●	(etenee suunnitellusti) Noudatetaan Kuopion kaupungin etätyöohjetta. Koronavirusepidemian vuoksi etätyöhön/hybridityö -muotoon on siirrytty osassa toimisto-, päällikkö- ja asiantuntijatehtäviä. Kokoukset on siirretty pääosin verkkokokouksiksi. Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta on kokoustanut osin sähköisesti teams yhteydellä 22.4, 20.5, 17.6, 18.8, 9.9, 7.10, 11.12 ja 16.12. (Myös kokoustilassa on ollut mahdollista osallistua kokouksiin).	
3.3. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia	Kuljetushankintojen kilpailutuksessa suositaan vähäpäästöisiä käyttövoimia. Ajoneuvohankinnoissa tulee selvittää ensisijaisesti vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintamahdollisuus.	V. 2020 raskaan kaluston kilpailutuksessa suositaan vähäpäästöisiä ajoneuvoja ja selvitetään muun kaluston hankinnoissa vaihtoehtoisia polttoaineita	●	(etenee suunnitellusti) Raskaan kaluston alusta, korityöt ja pienkalusto sekä koura-auton päällirakenteet kilpailutettu Sansian kanssa.	

		käyttävien ajoneuvojen hankintamahdollisuus.	Korityökilpailutuksesta tuli haaste Puolasta markkinaoikeuteen. Sansian kanssa laadittu väliaikaista raskaan kaluston korityön hankintamallia markkinaoikeuskäsittelyn ajaksi. Henkilöautojen kilpailutus alkaa 2021.	
4. UUDISTUVA KUOPIO				
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen	Henkilöstön saatavuus turvataan koko toimialueella.	Kehitetään päätoimisen ja sivutoimisen pelastustoimen sekä ensihoidon rekrytointia.	 (etenee hitaasti tai osittain) Rekrytoinnit pohjautuvat henkilöstösuunnitelmaan. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen asiantuntija, päällikkö ja hallinnontehtävät ovat kaupungin täyttölupaprosessin piirissä. Operatiiviset virat asetetaan haettavaksi. Sisäistä liikkuvuutta on kehitetty muun muassa lisäämällä liikkuvuutta päiväpaloasemilta 24 h paloasemille. Lisäksi yli 3 kk sijaisuudet ovat sisäisessä haussa koko henkilöstön haettavana, jotka lisäävät työnkiertoa. Haasteena on saada päiväpaloasemille, yleistyöaikamuotoon kelpoisuusehdot täyttäviä hakijoita. 24 h työaikamuotoon kelpoisuusehdot täyttäviä hakijoita on useita kymmeniä.	

Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähteen sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
	Henkilöstön työhyvinvointi paranee ja sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti 15,1 pv/htv tasolle.	Sairaus- ja tapaturmapoissaolot vähenevät pelastuslaitoksella 14,0 pv/htv tasolle. Pelastuslaitos laatii työhyvinvointisuunnitelman.	 (etenee suunnitellusti) Sairaus- ja tapaturmapoissaolot olivat 1.1-31.12. ajanjaksolla 13,63 kal.pv/htv. Sairaus- ja tapaturmapoissaoloja on saatu vähennettyä edellisvuoden samaan tarkastelujaksoon verrattuna -1,5 kal.pv/htv. Työhyvinvointisuunnitelma vuonna 2020 on tehty ja suunnitelman toteutumista on seurattu Pohjois-Savon pelastuslaitoksen työsuojelutoimikunnassa.	Työhyvinvointisuunnitelma
	Pelastuslaitoksen tavoitteena on nolla työtaturmaa.	Työtaturmiin liittyvä läheltä piti -tilanteiden käsittelyprosessi on kunnossa. Johdon sisäinen kouluttaminen.	 (etenee suunnitellusti) Pohjois-Savon pelastuslaitoksella on käytössä PERA läheltä piti tilanteisiin liittyvä arviointi- ja raportointityökalu. Työtaturmia on käsitelty pelastuslaitoksen johtoryhmässä ja työsuojelutoimikunnassa. Johdon sisäinen kouluttaminen siirretään toteutettavaksi vuoden 2021 aikana.	
	Pelastustoimen henkilöstöllä on korkeatasoiseen koulutukseen pohjautuva, toiminnan tarpeita vastaava, jatkuvaan osaamiseen arviointiin ja kehittämiseen perustuva osaaminen ja ammattitaito.	Henkilöstön osaamista kehitetään koordinoimalla ja kehittämällä sisäistä koulutusta yhdenmukaiseksi. Pelastustoimen ja ensihoidon tehtäväalueiden henkilöstön osaamista kehitetään synergiaedun vahvistamiseksi. Esimiesten henkilöstöjohtamisen tukeminen ja koulutus.	 (etenee suunnitellusti) Pelastuslaitoksen henkilöstön koulutusta on toteutettu työvuoro- ja viikkokoulutuksina, verkkokoulutuksina sekä videokoulutuksina. Kaupungin yhteisiin koulutuksiin sekä ulkopuolisilta organisaatioilta hankittaviin koulutuksiin on osallistuttu yksilön tarpeiden ja tilanteiden mukaisesti.	

			Pelastuslaitoksen koulutus- ja resurssi-keskuksessa on aloittanut koulutusmes-tari sisäisen koulutuksen kehittämis-työssä.	
Kriittinen menestystekijä	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet	Seuranta 31.12.	Ohjelma
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitetään tiedolla johtamista (tie-don kerääminen, analysointi ja hyö-dyntäminen, mittarit) kaupunkitasoi-sesti, jotta se palvelee paremmin toi-minnan, palvelujen ja palveluverkos-ton suunnittelua ja seuranta.	Pelastuslaitos toteuttaa kump-panuushankkeen valmistelun mukaisten mittarien käyttöön-oton ja on mukana ict-hank-keessa ja onnettomuuksien eh-käisyhankkeessa.	● (etenee suunnitellusti) Pelastuslaitos osallistunut kumppanuus-verkoston asuinkiinteistöjen itsearvioin-nin prosessiin. Pelastuslaitos mukana pelastustoimen nettisivuja kehittävä hankkeen pilotoi-nissa.	
	Palvelujen saatavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Laaditaan digitalisaation tie-kartta ja viedään toimintaa eteen-päin.	Internetsivustojen kehittäminen. Liitytään kansallisesti yhtenäi-seen asuinkiinteistöjen arviointi-järjestelmään.	● (etenee suunnitellusti) Pelastuslaitos kehittänyt asuinkiinteistö-ten itsearvioinnin prosessia kumppa-nuusverkoston yhteisen ohjeistuksen mukaisesti.	
	Parannetaan henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.	Henkilöstö osallistuu palotarkas-tusten ja pelastustoiminnan osaamisvaatimuskartoituksiin.	● (etenee suunnitellusti) Paloriski-ilmoitusten prosessia ja ilmoi-tusten käsittelyä kehitetty. Yleisiä palo-tarkastuksia jatkettu ja aikaistettu syk-syyn.	
4.3. Kestävä talous	Talousarvioon sisältyvä 6 M€:n hen-kilöstömenojen säästötavoite toteu-tuu.	Pelastuslaitos toteuttaa sille asetetut henkilöstömenojen säästötavoitteet.	■ (etenee hitaasti tai osittain) Tiilikauden tulos ei ole talousarvion mu-kainen. Vaikka henkilöstökulut alittuivat ei niiden säästöt riittäneet kattamaan hankintamäärärahojen ylitystä. Myös tu-lokertymä jäi alle budjetoidun. Koronavirusepidemian aiheuttamat net-tokustannukset olivat 237.737,76. Epi-demia aiheutti myös merkittävät tulon-menetykset.	

POHJOIS-SAVON PELASTUSLAITOS

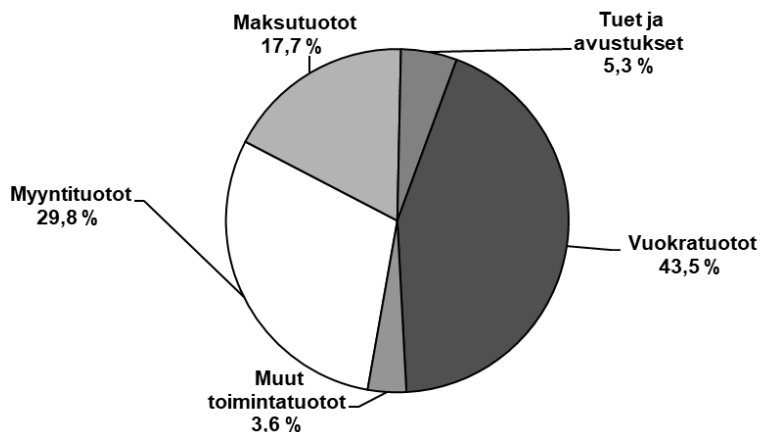
TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUMAVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio 2020	Talousarvio- muutokset 2020	Talousarvio 2020 muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
	€	€	€	€	€
Liikevaihto	26 351 354		26 351 354	26 262 638	-88 716
Liiketoiminnan muut tuotot	73 229		73 229	170 582	97 353
Tuet ja avustukset kunnalta	277 430		277 430	209 333	-68 097
	26 702 013	0	26 702 013	26 642 553	-59 460
Materiaalit ja palvelut					
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-1 050 870		-1 050 870	-1 142 368	-91 498
Ostot tilikauden aikana			0		0
Palvelujen ostot	-2 468 755	21 695	-2 447 060	-2 565 673	-118 613
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-3 519 625	21 695	-3 497 930	-3 708 041	-210 111
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-15 089 924	94 316	-14 995 608	-14 862 311	133 297
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-2 739 832	16 523	-2 723 309	-2 741 489	-18 180
Muut henkilösivukulut	-681 633	3 350	-678 283	-599 363	78 920
Henkilöstökulut yhteensä	-18 511 389	114 189	-18 397 200	-18 203 163	194 037
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 062 277		-1 062 277	-1 017 312	44 965
Arvonalentumiset					0
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-1 062 277	0	-1 062 277	-1 017 312	44 965
Liiketoiminnan muut kulut	-3 520 922		-3 520 922	-3 523 494	-2 572
Liikelylijäämä (-alijäämä)	87 800	135 884	223 684	190 543	-33 141
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut rahoituskulut	-15 939		-15 939	-15 083	856
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-15 939	0	-15 939	-15 083	856
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	71 861	135 884	207 745	175 460	32 285
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	71 861	135 884	207 745	175 460	32 285
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	119 552		119 552	119 552	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	191 413	135 884	327 297	295 012	32 285

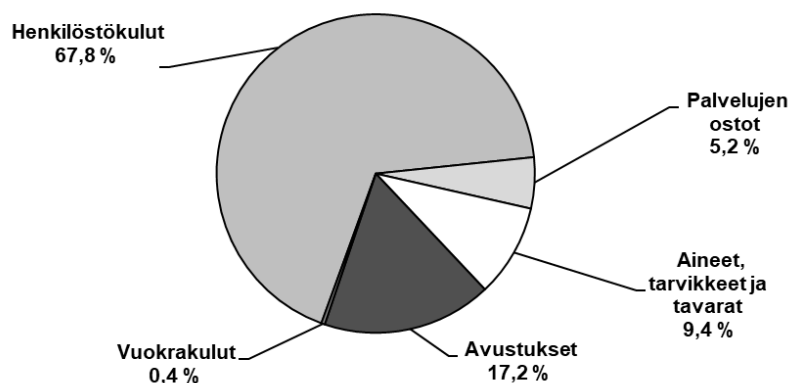
Käyttötalous ydinkaupunki ja taseyksiköt yhteensä

TULOSLASKELMAOSA 1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio yhteensä	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Myyntituotot	77 341	2 529	79 870	79 699	-170	99,8 %
Maksutuotot	44 433	-1 075	43 358	47 341	3 983	109,2 %
Tuet ja avustukset	10 469	2 002	12 471	14 136	1 664	113,3 %
Vuokratuotot	117 178		117 178	116 233	-945	99,2 %
Muut toimintatuotot	12 537	-2 978	9 559	9 681	122	101,3 %
TOIMINTATUOTOT	261 959	478	262 437	267 091	4 654	101,8 %
Henkilöstökulut	-322 533	-7 529	-330 063	-321 459	8 604	97,4 %
Palvelujen ostot	-436 553	-2 193	-438 746	-431 998	6 747	98,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-30 817	-3 431	-34 248	-33 016	1 232	96,4 %
Avustukset	-51 718	-4 887	-56 605	-60 122	-3 517	106,2 %
Vuokrakulut	-110 153	-80	-110 233	-109 803	430	99,6 %
Muut toimintakulut	-2 688	-110	-2 799	-2 261	538	80,8 %
TOIMINTAKULUT	-954 463	-18 230	-972 693	-958 659	14 034	98,6 %
TOIMINTAKATE	-692 504	-17 752	-710 257	-691 569	18 688	97,4 %
Poistot ja arvonalentumiset	-46 441		-46 441	-47 260	-819	101,8 %

Toimintatuottojen 267,1 milj. € jakautuminen

Toimintakulujen 958,7 milj. € jakautuminen

2.3 Talousarvion toteutumisvertailu

2.3.1. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelmaosassa seurattavia määrärahoja ja tuloarvioita ovat toimintakate, verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustulot ja – menot sekä satunnaiset erät.

Liikelaitosta sitovia tuloarvioita ovat korkotulot kunnan myöntämästä lainasta liikelaitokselle sekä muissa rahoitustuloissa liikelaitoksen korvaus peruspääomasta.

Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu sisältää kolme eri toteutumisvertailua: ydinkaupungin, ydinkaupungin ja taseyksiköiden sekä ydinkaupungin, liikelaitoksen ja muiden taseyksiköiden toteutumisvertailut. Toteutumisvertailut sisältävät sisäiset erät. Jäljempänä tarkastellaan koko kaupungin (sisältää ydinkaupungin, liikelaitoksen ja muut taseyksiköt) toteutumisvertailua.

Toimintatuotot, toimintakulut ja toimintakate

Toimintatuottojen toteutuma oli 288,8 milj. euroa ja valmistus omaan käyttöön 18,1 milj. euroa. Toimintatuotot toteutuivat 10,1 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ne toteutuivat 10,5 milj. euroa suurempina.

Toimintakulujen toteutuma oli 996,1 milj. euroa, ne toteutuivat 17 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä, mutta lähes alkuperäisen talousarvion mukaisesti. Suurimmat poikkeamat olivat henkilöstökuluissa, toteutuma 8,4 milj. euroa ja palvelujen ostoissa, toteutuma 7,3 milj. euroa pienempi kuin muutetussa talousarviossa.

Toimintakate oli -689,2 milj. euroa. Toimintakate toteutui sekä muutettua että alkuperäistä talousarviota parempana. Poikkeama muutettuun talousarvioon oli 18,9 milj. euroa ja alkuperäiseen talousarvioon 1,7 milj. euroa.

Tilinpäätösvuoden aikana hyväksytyt määrärahamuutokset heikensivät toimintakatetta 17,2 milj. euroa, kun lisättiin toimintatuottoja 0,5 milj. euroa ja toimintakuluja 17,7 milj. euroa. Talousarviomuutosten merkittävimmät toimintakatemuutokset olivat perusturvan palvelualueella ja yleishallinnossa. Perusturvan toimintakate heikkeni 10,2 milj. euroa ja yleishallinnon 8,9 milj. euroa.

Perusturvan toimintakateen heikentyminen syntyi pääasiassa vanhusten hoivapalveluiden henkilöstömenojen, palvelujen ostoista vammaispalveluissa ja kehitysvammahuollossa, sosiaalikutoutuksen palvelusetelimennoista sekä koronan vuoksi lisääntyneistä hoitotarvikke-, siivous- ja suojavarustekustannuksista sekä koronatestauksen aiheuttamista laboratoriokustannuksista. Tuloarvio ylittyi mm. veteraaniavustuksissa.

Yleishallinnon talousarvioon oli sisällytetty 6 milj. euron henkilöstömenosäästötavoite. Talousarviomuutoksissa se vähennettiin palvelualueiden, taseyksiköiden ja liikelaitoksen henkilöstömenojen, koulutusmäärärahoista sekä työllistämisestä. Lisäksi osakkeiden myyntivoittojen tuloarviota pienennettiin 3,0 milj. euroa.

Verotulot

Milj. €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	421,9	-8,4	413,4	421,6	8,2
Osuus yhteisöveron tuotosta	25,2	2,3	27,5	27,5	0,0
Kiinteistövero	41,8	-4,6	37,2	37,1	-0,1
Yhteensä	488,8	-10,7	478,1	486,2	8,1

Verotulojen toteutuma oli 486,2 milj. euroa, 8,1 milj. euroa (1,7 %) muutettua talousarviota suurempi, mutta 2,6 milj. euroa (0,5 %) pienempi kuin alkuperäisessä talousarviossa. Talousarviomuutoksena verotulokertymää pienennettiin 10,7 milj. eurolla. Kunnallisverotuotto ylittyi 8,2 milj. euroa muutetusta talousarviosta, yhteisövero- ja kiinteistöverotuotot olivat muutetun talousarvion mukaiset. Yhteisöverotulojen kertymää kasvatti yhteisöveron jako-osuuden korotus 10 prosenttiyksiköllä, sen vaikutus oli 5,6 milj. euroa. Kiinteistöverotulojen

toteutuma oli 37,1 milj. euroa, vähennystä 3 milj. euroa (-7,4 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Kiinteistövero-
tulojen alhainen kertymä johtui siirtymisestä verovelvolliskohtaiseen verotuksen valmistumiseen. Tämän takia
noin 10 % kiinteistöverotuotosta eli 4 milj. euroa siirtyi tilitettäväksi alkuvuodesta 2021.

Tuloveroprosenttia korotettiin 0,25 prosenttiyksiköllä ja muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöve-
roprosenttia korotettiin samoin 0,25 prosenttiyksiköllä vuodelle 2020. Näiden korotusten vaikutus oli 5,1 milj.
euroa.

Verovuosi	Tulovero%	Verotettava tulo M€	Muutos %
2017	20,5	1 836	-2,4
2018	20,5	1 906	3,8
2019	20,5	1 975	3,6
2020	20,75	2 023*	2,4*

*Suomen Kuntaliiton arvio

Kiinteistöveroprosentit olivat vuonna 2020:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,30 %
- vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 0,52 %
- muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 1,35 %
- rakentamattomien rakennuspaikkojen kiinteistöveroprosentti 3,0 %.

Valtionosuudet

Milj. €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	167,0	31,0	198,0	198,0	0,0
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2,5	-0,3	-2,8	-3,0	-0,2
Verotulomenetysten korvaus	51,1	2,4	53,5	53,5	0,0
Muut valtionosuudet				0,1	0,1
Yhteensä	215,6	33,0	248,6	248,5	-0,1

Valtionosuudet toteutuivat muutetun talousarvion mukaisesti. Talousarviomuutoksena valtionosuuksia korotet-
tiin 33 milj. euroa, koska peruspalvelujen valtionosuutta kasvatti useat kuntatalouden tukipaketit koronaepide-
mian kustannusten kattamiseen. Peruspalvelujen valtionosuuden koronatuotot olivat yhteensä 30 milj. euroa ja
verotulojen lykkäysmenettelyn kompensatio 2,3 milj. euroa. Lisäksi muut valtionosuuspäätökset mm. tehtä-
vämuutosten takia toivat 0,9 milj. euron kasvun.

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot olivat 11,1 milj. euroa, ne toteutuivat 0,2 milj. euroa talousarviota suurempina. Suurimmat erät
olivat Kuopion Energia Oy:n ja Kuopion Vesi Oy:n antolainojen korkotuottoja.

Muut rahoitustuotot toteutuivat 5 milj. euronä. Suurin kertymä oli osinkotuotoissa 4,1 milj. euroa. Liikelaitoksen
ja taseyksiköiden peruspääoman tuotto oli 14,8 milj. euroa talousarvion mukaisesti. Tilapalveluiden peruspää-
oman tuotto oli 14,6 milj. euroa ja Kuntatekniikkaliikelaitoksen 0,3 milj. euroa.

Korkokulut toteutuivat 0,3 milj. euroa budjetoitua suurempina, 3,9 milj. euronä.

Vuosikate, poistot ja satunnaiset erät

Vuosikate oli 57,6 milj. euroa. Se oli selvästi parempi sekä muutettua että alkuperäistä talousarviota. Alkuperäisessä talousarviossa vuosikate oli 26,3 milj. euroa ja muutetussa talousarviossa 31,4 milj. euroa. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 46,3 milj. euroa, 0,9 milj. euroa talousarviota pienemmät. Arvonalentumiset olivat 1,7 milj. euroa, ne koskivat tytäryhtiöitä.

Satunnaiset erät olivat 9,2 milj. euroa, jotka kertyivät Kuntatekniikkaliikelaitoksen yhtiöittämiseen liittyvistä omistusjärjestelyjen myyntivoitosta. Talousarviossa satunnaiset erät olivat 9 milj. euroa.

Tilikauden yli-/alijäämä

Tilikauden ylijäämä oli 19,4 milj. euroa, kun alkuperäinen talousarvio oli 13,7 milj. euroa alijäämäinen ja muutettu talousarvio 6,6 milj. euroa alijäämäinen.

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2020
YDINKAUPUNKI ILMAN LIIKELAITOKSIA JA MUITA TASEYKSIKÖITÄ
Sisältää sisäiset erät

	Alkuperäinen talousarvio 1000 €	Talousarvio- muutokset 1000 €	Talousarvio- yhteensä 1000 €	Toteuma 1000 €	Poikkeama 1000 €
Toimintatuotot					
Myyntituotot	47 656	2 529	50 185	50 103	82
Maksutuotot	43 739	-1 075	42 664	46 718	-4 053
Tuet ja avustukset	10 183	2 002	12 185	13 916	-1 731
Vuokratuotot	24 336	-2 978	21 358	24 088	-2 730
Muut toimintatuotot	11 864	0	11 864	9 209	2 655
	137 779	478	138 257	144 034	-5 778
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-235 345	-6 405	-241 750	-234 899	-6 851
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-54 054	-1 138	-55 191	-54 128	-1 064
Muut henkilösivukulut	-8 519	-227	-8 746	-8 570	-176
Palvelujen ostot	-404 355	-2 227	-406 581	-401 918	-4 663
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 875	-3 431	-21 306	-21 337	31
Avustukset	-51 654	-4 887	-56 541	-60 063	3 522
Vuokrakulut	-90 317	-80	-90 397	-89 955	-443
Muut toimintakulut	-2 232	-110	-2 343	-2 169	-173
	-864 351	-18 505	-882 856	-873 039	-9 817
Toimintakate	-726 573	-18 027	-744 599	-729 004	-15 595
Verotulot	488 830	-10 722	478 108	486 187	-8 079
Valtionosuudet	215 582	33 023	248 605	248 504	101
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot muilta	10 843	0	10 843	11 056	-213
<i>Korkotuotot liikelaitoksilta</i>	5	0	5	19	-14
Muut rahoitustuotot	5 560	0	5 560	5 009	551
<i>Peruspääoman tuotto liikelaita ja taseyks.</i>	14 805	0	14 805	14 805	0
Korkokulut	-3 627	0	-3 627	-3 922	295
<i>Liikelaita ja taseyks:lle maks. korkokulut</i>	0	0	0	-4	4
Muut rahoituskulut	-30	0	-30	-48	18
	27 557	0	27 557	26 915	642
Vuosikate	5 396	4 274	9 671	32 602	-22 931
Suunnitelman mukaiset poistot	-26 969	0	-26 969	-24 309	-2 660
Arvon alentumiset	0	0	0	-1 666	1 666
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot	7 000	2 000	9 000	9 214	-214
Tilikauden tulos	-14 573	6 274	-8 298	15 840	-24 138
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	9	-9
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys (+)	0	0	0	402	-402
Tilikauden yli- tai alijäämä	-14 573	6 274	-8 298	16 251	-24 550

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2020
YDINKAUPUNKI JA TASEYKSIKÖT YHTEENSÄ
Sisältää sisäiset erät

	Alkuperäinen talousarvio 1000 €	Talousarvio- muutokset 1000 €	Talousarvio yhteensä 1000 €	Toteuma 1000 €	Poikkeama 1000 €
Toimintatuotot					
Myyntituotot	77 341	2 529	79 870	79 699	170
Maksutuotot	44 433	-1 075	43 358	47 341	-3 983
Tuet ja avustukset	10 469	2 002	12 471	14 136	-1 664
Vuokratuotot	117 178	-2 978	114 200	116 233	-2 033
Muut toimintatuotot	12 537	0	12 537	9 681	2 856
	261 959	478	262 437	267 090	-4 654
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-254 810	-6 207	-261 016	-253 778	-7 239
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-58 366	-1 103	-59 469	-58 369	-1 101
Muut henkilösivukulut	-9 357	-220	-9 577	-9 312	-265
Palvelujen ostot	-436 553	-2 193	-438 746	-431 998	-6 747
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-30 817	-3 431	-34 248	-33 016	-1 232
Avustukset	-51 718	-4 887	-56 605	-60 122	3 517
Vuokrakulut	-110 153	-80	-110 233	-109 804	-429
Muut toimintakulut	-2 688	-110	-2 799	-2 260	-539
	-954 463	-18 230	-972 694	-958 659	-14 034
Toimintakate	-692 505	-17 752	-710 257	-691 569	-18 688
Verotulot	488 830	-10 722	478 108	486 187	-8 079
Valtionosuudet	215 582	33 023	248 605	248 504	101
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	10 848	0	10 848	11 080	-232
Muut rahoitustuotot	5 560	0	5 560	5 009	551
<i>Peruspääoman tuotto liikelaitoksilta</i>	255	0	255	255	0
<i>Peruspääoman tuotto taseyksiköiltä</i>	14 550	0	14 550	14 550	0
Korkokulut	-3 642	0	-3 642	-3 941	299
Muut rahoituskulut	-14 580	0	-14 580	-14 611	31
	12 991	0	12 991	12 341	650
Vuosikate	24 898	4 549	29 447	55 463	-26 016
Suunnitelman mukaiset poistot	-46 441	0	-46 441	-45 594	-847
Arvon alentumiset	0	0	0	-1 666	1 666
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot	7 000	2 000	9 000	9 214	-214
Tilikauden tulos	-14 543	6 549	-7 994	17 417	-25 411
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	161	0	161	171	-9
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys (+)	0	0	0	402	-402
Tilikauden yli- tai alijäämä	-14 381	6 549	-7 833	17 990	-25 823

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2020
YDINKAUPUNKI, LIIKELAITOKSET JA MUUT TASEYKSIKÖT YHTEENSÄ
Sisältää sisäiset erät

	Alkuperäinen talousarvio 1000 €	Talousarvio- muutokset 1000 €	Talousarvio- yhteensä 1000 €	Toteuma 1000 €	Poikkeama 1000 €
Toimintatuotot					
Myyntituotot	89 484	2 529	92 013	98 277	-6 264
Maksutuotot	44 783	-1 075	43 708	46 553	-2 845
Tuet ja avustukset	10 519	2 002	12 521	14 198	-1 677
Vuokratuotot	120 978	-2 978	118 000	120 085	-2 085
Muut toimintatuotot	12 537	0	12 537	9 733	2 804
	278 302	478	278 780	288 846	-10 066
Valmistus omaan käyttöön	26 250	0	26 250	18 078	8 172
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-263 291	-5 779	-269 070	-261 993	-7 077
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-59 955	-1 028	-60 983	-59 904	-1 079
Muut henkilösivukulut	-9 681	-205	-9 886	-9 628	-257
Palvelujen ostot	-453 950	-2 178	-456 128	-448 802	-7 327
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-41 124	-3 431	-44 555	-41 318	-3 237
Avustukset	-51 718	-4 887	-56 605	-60 122	3 517
Vuokrakulut	-112 672	-80	-112 752	-111 928	-824
Muut toimintakulut	-2 988	-110	-3 098	-2 390	-708
	-995 380	-17 697	-1 013 077	-996 086	-16 991
Toimintakate	-690 829	-17 219	-708 048	-689 162	-18 885
Verotulot	488 830	-10 722	478 108	486 187	-8 079
Valtionosuudet	215 582	33 023	248 605	248 504	101
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	10 848	0	10 848	11 080	-232
Muut rahoitustuotot	5 560	0	5 560	5 009	551
<i>Peruspääoman tuotto liikel:lta ja taseyks.</i>	14 805	0	14 805	14 805	0
Korkokulut	-3 642	0	-3 642	-3 945	303
Muut rahoituskulut	-14 835	0	-14 835	-14 866	31
	12 736	0	12 736	12 082	654
Vuosikate	26 319	5 082	31 401	57 611	-26 209
Suunnitelman mukaiset poistot	-47 201	0	-47 201	-46 299	-902
Arvon alentumiset	0	0	0	-1 666	1 666
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot	7 000	2 000	9 000	9 214	-214
Tilikauden tulos	-13 882	7 082	-6 800	18 859	-25 659
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	161	0	161	171	-9
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys (+)	0	0	0	402	-402
Tilikauden yli- tai alijäämä	-13 720	7 082	-6 638	19 432	-26 070

TULOSLASKELMA YRITYKSITTÄIN 2020

Sisältää sisäiset erät

	Ydinkau- punki	Taseyksiköt			Ydinkaupunki ja taseyksiköt yhteensä	Kuntatek. liikelaitos	Yhteensä
		P-S pelas- tuslaitos	Tilakeskus	Isäntäkunta- palvelut			
	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €
TOIMINTATULOT	144 034	26 643	93 095	3 318	267 090	39 834	306 924
Myyntitulot	50 103	25 941	639	3 017	79 699	35 218	114 917
Maksutulot	46 718	322		302	47 341	632	47 973
Tuet ja avustukset	13 916	209	10		14 136	62	14 198
Muut toimintatulot	33 298	170	92 446		125 914	3 904	129 818
Valmistus omaan käyttöön						18	18 078
TOIMINTAMENOT	-873 039	-25 435	-56 867	-3 318	-958 659	-37 427	-996 086
Henkilöstömenot	-297 597	-18 203	-3 612	-2 046	-321 459	-10 068	-331 526
Palvelujen ostot	-401 918	-2 566	-26 602	-912	-431 998	-16 803	-448 802
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-21 337	-1 142	-10 198	-338	-33 016	-8 302	-41 318
Avustukset	-60 063	-60			-60 122		-60 122
Muut toimintamenot	-92 124	-3 464	-16 454	-22	-112 064	-2 254	-114 318
TOIMINTAKATE	-729 004	1 208	36 228		-691 569	2 407	-689 162
Verotulot	486 187				486 187		486 187
Valtionosuudet	248 504				248 504		248 504
Rahoitustulot yhteensä	16 084		4		16 089		16 089
Korkotulot	11 076		4		11 080		11 080
Muut rahoitustulot	5 009				5 009		5 009
Rahoitusmenot yhteensä	-3 974	-15	-13		-4 003	-4	-4 007
Korkomenot	-3 926	-15			-3 941	-4	-3 945
Muut rahoitusmenot	-48		-13		-61		-62
Liikelayosten peruspääoman tuotto	14 805		-14 550		255	-255	
VUOSIKATE	32 602	1 193	21 669		55 463	2 147	57 611
Poistot ja arvonalentumiset	-25 975	-1 017	-20 267		-47 260	-705	-47 965
Satunnaiset erät							
Satunnaiset tulot	9 214				9 214		9 214
TILIKAUDEN TULOS	15 840	175	1 402		17 417	1 442	18 859
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	9	120	42		171		171
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys (+)	402				402		402
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	16 251	295	1 443		17 990	1 442	19 432

2.3.2. Investointien toteutuminen

Investoinnit 1.000 €		TA 2020	TA-muutos	TA + muutos	Toteuma 2020	Poikkeama
Atk-ohjelmat, projektit ja laitteet	Menot	-539		-539	-396	-143
Maa- ja vesialueet	Myynnit	450		450	113	337
	Menot	-2 000		-2 000	-880	-1 120
	Netto	-1 550		-1 550	-767	-783
Kuopion kuntatekniikkaliike- laitoksen yhtiöittämisen vaikutus	Myynnit	0		0	2 650	-2 650
	Menot	0		0	0	0
	Netto	0		0	2 650	-2 650
Yhdyskuntarakentaminen						
Lähiliikuntapaikat	Rah.osuus	0		0	195	-195
	Menot	-760		-760	-1 095	335
	Netto	-760		-760	-900	140
Satamat	Menot	-2 850		-2 850	-2 553	-297
Kunnallistekniikka	Rah.osuus	400		400	450	-50
	Menot	-22 780		-22 780	-22 136	-644
	Netto	-22 380		-22 380	-21 686	-694
Yleiset alueet, puistot ja virkistysalueet	Menot	-3 485		-3 485	-2 683	-802
Liikuntapaikat	Menot	-3 420		-3 420	-3 697	277
Yhdyskuntarakentaminen	Rah. osuudet yht.	400	0	400	645	-50
	Menot yht.	-33 295	0	-33 295	-32 165	-1 130
	Netto	-32 895	0	-32 895	-31 520	-1 180
Koneet ja kalusto						
Kaupunkirakennelautakunta	Menot	-30		-30	-31	1
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	Menot	-1 932		-1 932	-1 844	-88
Kasvun ja oppimisen lautakunta	Menot	-1 825		-1 825	-1 558	-267
Perusturva- ja terveyslautakunta	Menot	-725		-725	-701	-24
	Menot yht.	-4 512	0	-4 512	-4 134	-378
Muut aineelliset hyödykkeet						
	Menot	-80		-80	-79	-1
Osakkeet ja osuudet						
	Myynnit	580		580	1 638	-1 058
	Menot	-800		-800	-6 225	5 425
	Netto	-220	0	-220	-4 587	4 367
Ydinkaupungin investoinnit yhteensä	Myynnit yht.	1 030	0	1 030	4 401	-3 371
	Rah. osuudet yht.	400	0	400	645	-245
	Menot	-41 226	0	-41 226	-43 878	2 652
	Netto	-39 796	0	-39 796	-38 832	-964

Investoinnit 1.000 €		TA 2020	TA-muutos	TA + muutos	Toteuma 2020	Poikkeama
Tilapalvelut						
Talonrakennus		Koko hanke				
Pääterveysaseman autopaikkaveloitteet		0	-1 110	-1 110	-1 110	0
Kasvun ja oppimisen palvelualue (koulut ja nuorisotilat)						
Läntisen maaseutualueen koulu (ja päiväkot)	7 800	-4 900		-4 900	-4 712	-188
Lumit, musiikki- ja ilmaisutaidon lukio	23 200	-3 700	-1 100	-4 800	-3 935	-865
Niiralan koulun peruskorjaus koulu- ja päiväkotikäyttöön	15 500	-1 500		-1 500	-487	-1 013
Länsi-Puijon koulun lisätilat	1 400	-700	-400	-1 100	-1 177	77
Hatsalan klassillinen koulu (korvaava uudisrakennus)	25 300	-300		-300	0	-300
Riistaveden kouluratkaisu		-200		-200	-10	-190
Syvänniemen alakoulu	3 100	-100		-100	-6	-94
	76 300	-11 400	-1 500	-12 900	-10 328	-2 572
Kasvun ja oppimisen palvelualue(päiväkodit)						
Läntisen maaseutualueen päiväkot (koulun yhteyteen)	1 200	-800		-800	0	-800
Vehmersalmen päiväkotihanke ja koulun muutostyöt	2 160	-1 810		-1 810	-1 593	-217
Keskustan alueen päiväkot (Lastentie), 6 r	5 800	-200		-200	-36	-164
Mölymäen määräaikainen päiväkot, 10 r		0	-50	-50	-12	-38
Uudiskohteet (korvaavat nykyisiä peruskorjauskuntoisia)	26 680	-500		-500		-500
	35 840	-3 310	-50	-3 360	-1 641	-1 719
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue						
		Koko hanke				
Museon peruskorjaus ja laajennus	17 800	-8 300		-8 300	-6 479	-1 821
Pääkirjaston korjaus- ja muutos	1 140	-460	-450	-910	-915	5
Savilahden liikunta ja tapahtumakeskus	35 500	-5 000		-5 000	-2 331	-2 669
Lippumäen jäähallin muutos sisäliikuntahalliksi ja uimahallin peruskorjaus	6 000	-2 800	-810	-3 610	-3 144	-466
Keskuskentän jalkapallostadion		-600		-600		-600
Väestösuojien peruskorjaukset	2 800	-500		-500		-500
	63 240	-17 660	-1 260	-18 920	-12 870	-6 050
Palo- ja pelastustoimi						
Nilsin pelastusasema, uudisrakennus	3 600	-1 800		-1 800	-556	-1 244
	3 600	-1 800	0	-1 800	-556	-1 244

Investoinnit 1.000 €		TA 2020	TA-muutos	TA + muutos	Toteuma 2020	Poikkeama
Kalusto- ja valmiussuunnitelmahankinnat		540	-60	-60	0	-60
Pienet peruskorjauskohteet		34 000	-10 000	-10 000	-9 983	-17
Tulot						
Kiinteistöjen myynnit	Myynnit	1 270	-1 190	80	3	77
Museon peruskorjaus, OKM:n avustus	Rah. Osuus	840	1 064	1 904	2 014	-110
Lippumäen uimahalli / sisäliikuntahallimuutostyö, OKM:n avustus	Rah. Osuus	560	-160	400	0	400
Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskus, Savon koulutuskuntayhtymä	Rah. Osuus			0	75	-75
Länsirannan koulu, aurinkosähköprojekti	Rah. Osuus	0	0	0	3	-3
Klassillinen lukio, aurinkosähköprojekti	Rah. Osuus	0	0	0	9	-9
Myynnit		1 270	-1 190	80	3	77
Rah. Osuudet yht.		1 400	904	2 304	2 101	203
Tulot yhteensä		2 670	-286	2 384	2 104	280
Tilapalvelut yhteensä						
	Myynnit yht.	1 270	-1 190	80	3	77
	Rah. osuudet yht.	1 400	904	2 304	2 101	203
	Menot	-44 230	-3 920	-48 150	-36 487	-11 663
	Netto	-41 560	-4 206	-45 766	-34 383	-11 383
Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta						
	Rah. osuudet	437	38	475	177	298
	Menot	-1 743	-434	-2 176	-923	-1 254
	Netto	-1 306	-395	-1 701	-746	-956
Kuntatekniikkaliikelaitos						
	Myynnit yht.	20		20	0	20
	Menot	-689		-689	-777	88
	Netto	-669	0	-669	-777	108
Investoinnit yhteensä						
	Myynnit yht.	2 320	-1 190	1 130	4 405	-3 275
	Rah. osuudet yht.	2 237	942	3 179	2 923	256
	Menot	-87 888	-4 354	-92 241	-82 065	-10 176
	Netto	-83 331	-4 601	-87 932	-74 737	-13 195

2.3.3. Investointien seurantatekstit

Atk-ohjelmat, projektit ja laitteet

Tietoliikenneverkkoa laajennettiin rakentamalla systemaattisesti uusia kuituyhteyksiä uudisrakentamisen ja saneerauksien yhteydessä. Kuituyhteyksiä rakennettiin suunniteltua vähemmän, jonka takia kustannukset alittuivat n. 0,1 milj. eurolla budjetoidusta.

Savilahti-projektin ICT-infraa suunniteltiin edelleen ottaen huomioon tulevaisuuden tarpeet ja alueelle toteutettiin lisää mikroputkiasennuksia infra-rakentamisen yhteydessä. Toteutukset ylittivät budjetin vajaalla 20.000 eurolla.

Muut pienemmät kehityshankkeisiin liittyvistä investoinneista toteutuivat lähes budjetoidun mukaisesti, mutta osa jäi kokonaan toteuttamatta, jonka johdosta kustannukset olivat n. 45.000 euroa budjetoitua pienemmät.

Maa- ja vesialueet

Maanhankintaa on jatkettu kaupungin tulevilla kasvualueilla. Neuvotteluiden kohteena ovat olleet mm. Vanu-vuoressa ja Ranta-Toivalassa sijaitsevat maa-alueet. Juankoskelta ja Melalahdesta on hankittu laajoja yleisiä alueita kaupungin omistukseen. Lukumääräisesti kauppoja tehtiin suunnilleen edellisvuoden tahtiin, mutta maanhankintamenot toteutuivat arvioitua pienempinä. Tulot toteutuivat myös arvioitua pienempinä myytävien kiinteistöjen tasearvojen alhaisesta tasosta johtuen.

Kuopion kuntatekniikkaliikelaitoksen yhtiöittämisen vaikutus

Käyttöomaisuuden ja muun siirtyvän omaisuuden myynti Mestar Kuopion Oy:lle, 2,6 milj. euroa.

Yhdyskuntarakentaminen

Savilahti, 10,4 milj. euroa

Savilahden alueella Savilahdentien katusaneeraus Neulamäentien ja Neulaniementien välillä etenee aikataulussa. Myös Sarastuskaaren alueen rakentamistyöt ovat edenneet suunnitellusti. Alueelle syntyvän Viinanien järvipenkereen rakentaminen on edennyt lupaehtojen mukaisesti. Tämän lisäksi on toteutettu tilapäisiä pysäköintialueita tuleville pysäköintilaitos- ja yritystonteille. Alueen verkostosiirrot ulkopuolisten urakka-alueiden alta valmistuvat pääsääntöisesti vuoden loppuun mennessä.

Savilahdentien osalta Neulaniementien ja Niiralankadun välin sekä Savilahden rampin rakentamisen kilpailutus käynnistyi marraskuussa 2020. Urakkaan liittyvät väliaikaiset liikennejärjestelyt on tehty. Näiden osuuksien osalta rakentaminen käynnistyy keväällä 2021.

Ydinkeskustan hankkeet, 2,6 milj. euroa

Asemanseudun osalta hankkeet ovat edistyneet suunnitellusti. Matkaajanpolku, linja-autokentän muutostyöt ja uusi asematunneli valmistuivat vuoden loppuun mennessä. Asematunneli otetaan käyttöön Laptin hankkeen etenemisen mukaisesti.

Museokadun hanke valmistui lokakuussa.

Puijonkadulla on tehty Lumitin vaatimat kunnallistekniikan siirtotyöt. Viher- ja viimeistelytyötä lukuun ottamatta työt on saatu valmiiksi.

Snellmanipuisto on valmis ja otettu kokonaan käyttöön kesän aikana.

Katujen peruskorjaukset, 1,1 milj. euroa

Suurmäentie on valmistunut. Puijonlaaksossa on toteutettu Taivaankannenkadun ja Taivaanpankontien koh- teet.

Täydennysrakentaminen, 0,1 milj. euroa

Mölymäellä on tehty Kaartokadun ensimmäisen osuuden viimeistelytyöt valmiiksi.

Asuinalueiden rakentaminen, 3,6 milj. euroa

Saaristokaupungissa on töitä tehty Keilanrinteellä ja Lehtorinteellä. Hiltulanlahdessa rakennustyöt etenivät suunnitellusti.

Puijoon liittyvät hankkeet, 1,9 milj. euroa

Jalkapallokentän rakentaminen siirtyi kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti. Iivon lenkin päällystystyöt on tehty. Mäkialueen valaistusta on parannettu, hanke jatkuu vielä vuonna 2021. Hiihtohissin ja lakialueen yleissuunnitelma on hyväksytty ja niihin on saatu luonnonsuojelualueeseen liittyvät poikkeusluvut. Lakialueen toteutussuunnittelu on jatkunut. Hissihankinnan valmistelut ovat käynnissä.

Liikuntapaikat, 1,8 milj. euroa

Neulamäen urheilualue on valmistunut. Tässä yhteydessä on toteutettu myös alueelle johtava Raiviopolku. Heinjoella ampumahiihtoon liittyvät hankkeet valmistuivat. Myös muut Heinjoen hankkeet etenevät suunnitellusti.

Lähiliikuntapaikat sekä ulkoilu- ja leikkipaikat, 3,8 milj. euroa

Julkulaan tuleva Kiviniemenrannan lähiliikuntapaikka on valmis. Pirttilahdenpuiston tekonurmen asentaminen ja Savolanniemen uimaranta valmistuivat vuoden aikana. Lippumäen skeittiparkki valmistui loppukesästä. Sammakkolammenpuiston työt käynnistyivät

Elinkeinoin liittyvät hankkeet, 2,6 milj. euroa

Matkustajasataman rakennustyöt ovat valmistuneet. Kumpusaaren- ja Lökkisaarentiet ovat valmiit. Savilahden alueelle valmistuu uusia yritystontteja Sarastuskaaren toteutumisen myötä.

Maaseututaajamat, 0,3 milj. euroa

Karttulassa on tehty Lestien ja Teollisuustien saneeraukset. Juankosken Pikonniemen uimarannan peruskorjaus on käynnissä. Juankoskella on katuvalaistuksen uusimistyöt käynnissä. Karttulassa katuvalaistuksen uusimistyöt tehtiin yhdessä sähköverkkoyhtiön kanssa.

Muut kohteet, 4,0 milj. euroa

Sisältää mm. investointien suunnittelukustannukset, liikenneturvallisuuden sekä joukkoliikenteen parantamiskohteet, hulevesijärjestelyt ja muut pienkohteet.

Koneet ja kalusto

Kaupunkirakennelautakunta

Ilmanlaadun mittausasemien vanhoja tietokoneita ja ohjelmistoja on päivitetty.

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta

Suurimmat hankinnat kohdistuivat v. 2020 Kuntolaakson uuteen uimahalliin ja Kuopion museoon. Uimahalliin hankittiin mm. LED-lattia, sakara- ja lehtiportteja, rannekenäyttöjä, erilaisia allas- ja vesipallotarvikkeita, säilytys- ja mittaustarvikkeita, navigointi- ja opasratkaisut, kuntosalilaitteet ja toimistokalusteet. Kuopion uuden museon hankinnat painottuivat erilaisiin AV-laitteisiin, näyttelytekniikkaan, eri IT-hankintoihin sekä muihin laitteisiin ja kalusteisiin. Teatterille on hankittu mm. uusia valoheittimiä, laserprojektorin, uusi verhosto sekä muiden laitteiden ja kalustojen hankintaa. Musiikkikeskukselle on hankittu äänipöytäkokonaisuus, liikuteltava valokalusto sekä tanssimatto- ja näyttelyverho. Lisäksi kansalaisopiston ja kirjaston hankinnat painottuivat eri tilojen kalustukseen sekä AV-laitteiden uusimiseen.

Kasvun ja oppimisen lautakunta

Euromäärältään suurimpana kohteena oli Von Wrightin koulun ja päiväkodin kalustaminen n. 0,5 milj. euroa. Päiväkotien vanhentuneen kaluston uusimiseen ja ergonomian parantamiseen käytettiin n. 0,2 milj. euroa ja Vehmersalmen päiväkodin kalustamiseen n. 45.000 euroa. Peruskoulujen ja lukioden oppimisympäristön kehittämiseen uuden opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti käytettiin n. 0,7 milj. euroa. Nuorisotilojen ja kasvun ja oppimisen tuen kalustekannan ja laitteiston uusimiseen käytettiin n. 0,1 milj. euroa.

Keskustan päiväkodin valmistuminen siirtyi vuodelle 2021 ja teknisen työn koneiden hankintaan varattu määräraha jäi käyttämättä, koska kalustonhuollon toimintaan tehtiin muutos ja kalustonhuolto toteutuu Servican kautta. Jatkossa hankintaesitykset uusista koneista tekee Servica todettuun tarpeeseen perustuen ja palvelu-alue hankkii koneet myönnettyjen määrärahojen puitteissa.

Perusturva- ja terveyslautakunta

Investoinnit toteutuivat n. 96,6 %. Merkittävimmät investoinnit olivat suun terveydenhuollon hankinnat 0,3 milj. euroa sekä vanhuspalveluiden hoitajakutsujärjestelmät ja sähkölukolliset lääkekaapit 0,2 milj. euroa. Sairaalan asiakashoitosängyt 0,1 milj. euroa sekä Sakkyn terveydenhoidon tilojen kalustaminen 30.000 euroa. Vastaanottopalveluihin hankittiin mm. ekg-laitteita ja kuvamonitorit 0,1 milj. eurolla.

Muut aineelliset hyödykkeet

Määräraha käytetty taidehankintoihin, taidekuljetuksiin sekä taidekokoelmien hoitokustannuksiin.

Osakkeet ja osuudet

Tuloihin on kirjattu Kuopion Energia Oy:n pääoman palautus 1,6 milj. euroa.

Menoihin on kirjattu kaupungin apporttisijoitus 5,5 milj. euroa Mestar Kuopio Oy:öön, Kiinteistö Oy Kuopion Luukkaan ja Kiinteistö Oy Kuopion Palolaakson rahastoitavat rahoitusvastikkeet yhteensä 0,5 milj. euroa sekä Kuopio pääomasijoitukset Pohjois-Savon alueelliseen Pääomasijoitusrahastoon 0,3 milj. euroa.

Tilapalvelut

Läntisen maaseutualueen koulu ja päiväkot

Resurssiviisas hirsirakenteinen lähipalvelukeskus Von Wrightin koulu ja päiväkoti on valmistunut lokakuussa 2020 ja se otettiin käyttöön 7.1.2021 Kaislaistenlahdessa. Hankemuotona oli KVR-urakka ja kokonaiskustannus kohteelle oli 7,7 milj. euroa.

Lumit, musiikki- ja ilmaisutaidon lukio

Kohteen rakennustyöt ovat käynnissä. Rakentamisen aloitus viivästyi johtuen kaupunginvaltuuston lisärahoituspäätöksen lainvoimaisuuden vaatimasta odotusajasta. Hankemuotona on jaettu urakka ja kokonaiskustannusarvio on 27,2 milj. euroa. Rakentaminen alkoi maanrakennustöillä 28.10.2020. Urakoitsijoiden kanssa yhteisesti sovitun kohteen yleisaikataulun mukaan kohde valmistuu kesäkuun 2022 loppuun mennessä. Tällä hetkellä rakentaminen etenee laaditussa yleisaikataulussa. Kohde on erittäin vaativa rakennus- ja taloteknisten töiden sekä järjestelmien osalta.

Niiralan koulun peruskorjaus koulu- ja päiväkotikäyttöön

Hankesuunnittelu valmistui alkuvuonna 2020. Hankkeen suunnittelu on aloitettu keväällä 2020 ja suunnittelu on meneillään. Hankkeen toteutusmuotona on yhteistoiminnallinen urakka ja palveluntuottajan kilpailutus ja valinta on suoritettu syksyn 2020 aikana. Rakennustyöt ovat käynnistyneet purkutöillä talven 2020 aikana. Hankkeen tavoitteena on, että kohde valmistuu syyslukukauden 2022 alkuun mennessä. Kokonaiskustannusarvio on 15,5 milj. euroa.

Länsi-Puijon koulun lisätilat

Hankkeen ensimmäinen vaihe eli sisätilojen muutokset ovat valmistuneet suunnitellusti ennen koulujen alkua syksyllä 2020. Toisen vaiheen eli laajennusosan työmaavaihe on alkanut maanrakennustöillä kesällä 2020 ja ne ovat edenneet suunnitellusti siten, että laajennusosassa on nyt lämmöt päällä ja kuivatukset käynnissä. Kokonaisuudessaan laajennusosa on valmis käyttöön syksyllä 2021. Hankemuotona on projektinjohtopalvelu ja kokonaiskustannusarvio on 2,2 milj. euroa.

Hatsalan klassillinen koulu (korvaava uudisrakennus)

Hankesuunnittelu on keskeytetty. Nykyinen tontti ei ympäristöpuolen lausunnon perusteella sovellu jatkossa koulukäyttöön, joten on käynnistetty selvitys uuden sijaintipaikan löytämiseksi yhdessä eri palvelualueiden kanssa. Kaupunkisuunnittelutyöryhmä on kokouksessaan 27.01.2021 rajannut vaihtoehdot kahteen tonttiin,

joista ensisijainen edellyttää ostoneuvotteluita nykyisen omistajan kanssa. Sijaintipäätös tehdään kevään 2021 aikana.

Riistaveden yhtenäiskoulu

Hankesuunnitelmat on hyväksytty 1.6.2020. Hankkeen toteutussuunnittelu- ja työmaavaihetta valmistellaan yhtenä kokonaisuutena siten että hankkeen toteutusmuotona on yhteistoiminnallinen KVR (Kokonais-Vastuu-Rakentaminen). Kokonaiskustannusarvio on 13,6 milj. euroa. Toteutusmuoto mahdollistaa puun käytön rakennuksessa resurssiviisautsohjelman mukaisesti yhdistettynä kustannustehokkaisiin suunnitteluratkaisuihin ja yhteistyön suunnittelussa siten, että toiminnalliset tavoitteet tilojen suhteen varmuudella saavutetaan.

Syvänniemen alakoulu

Hankesuunnittelu on aloitettu 9.11.2020 tutkimalla yleiskaavassa rakennukselle osoitetun tontin sekä lähempänä kylän keskusta olevan urheilualueen tontin käyttökelpoisuutta koulu- ja päiväkotirakennuksen sijoittamiselle. Suunnittelun kohteena pidetään yleiskaavan mukaista tonttia ja hankesuunnittelu etenee vuoden 2021 puolella siten, että hankesuunnitelma olisi hyväksyttävissä kesään 2021 mennessä. Tämän jälkeen tontinrakennustyöt olisi mahdollista aloittaa ja kilpailutus tilatoimittajille julkaistaisiin syksyn 2021 aikana, ja tällöin tilat olisivat käyttöön otettavissa syyslukukaudelle 2022.

Vehmersalmen päiväkotihanke ja koulun muutostyöt

Vehmersalmella alakoulurakennus on muutettu päiväkotikäyttöön. Tilat valmistuivat suunnitellussa aikataulussa ja otettiin käyttöön vuoden 2021 alussa. Hankkeen kustannukset alittivat hankebudjetin ja hankkeen laadulliset tavoitteet saavutettiin. Hankemuotona oli jaettu urakka ja kokonaiskustannus kohteelle jäi 1,9 milj. euroon.

Keskustan alueen (Alarinne) päiväkoti, Alavan uusi päiväkoti

Hankkeen toteutussuunnittelu on käynnissä. Uusi päiväkoti sisältää tilat 6 -ryhmälle ja avoimelle päiväkodin toiminnalle (yht. 126 lasta), jonka toiminta on osin vuorottaista toimintaa päiväkodin yhteistiloissa. Hankkeelle on budjetoitu 5,8 milj. euroa. Alustavan hankeaikataulun mukaan hankkeen urakkalaskenta touko-kesäkuussa 2021 ja rakennustöiden arvioidaan alkavan syyskuussa 2021 ja arvioitu valmistumisaika on marraskuu 2022. Hankkeen urakamuoto on jaettu urakka.

Kuntolaakso

Kuntolaakson uima- ja jäähalli sekä pysäköintilaitos ovat valmistuneet ja otettu käyttöön. Työt käynnistyivät jo vuonna 2018 jäähallin laajennus- ja peruskorjaustöillä. Pysäköintilaitos, jossa on 350 autopaikka, oli käytössä jo vuonna 2019 ja uimahalli valmistui kesällä 2020.

Uima- ja jäähallin sekä pysäköintilaitoksen rahoittaa ja omistaa SEB Leasing Oy. Kuopion kaupunki tilaajana on solminut 20 vuoden mittaisen palvelusopimuksen YIT Rakennus Oy:n ja Caverion Suomi Oy:n kanssa. Investointien kokonaishinta on noin 46,2 milj. euroa.

Nilsin pelastusasema

Pelastusaseman rakennustyöt aloitettiin joulukuussa 2020 ja kohteen arvioitu valmistumisaika on marras-joulukuu 2021. Hankkeen urakamuoto on jaettu urakka ja kokonaiskustannusarvio 3,6 milj. euroa.

Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskus

Hankkeen kokonaisurakan urakkalaskenta on tehty kevään ja kesän 2020 aikana. Urakkatarjousten liittyessä hanke palautettiin suunnitteluvaiheeseen. Hankkeen kustannusarvio on 35,5 milj. euroa. Tarkennetun hankesuunnitelman hyväksyntä ja hankkeen uudelleen kilpailutuksen arvioidaan tapahtuvan alkuvuoden 2021 aikana. Rakennustöiden arvioidaan alkavan vuoden 2021 kesällä ja kohteen on ennustettu valmistuvan kesän 2023 aikana.

Keskuskentän jalkapallostadion

Hankesuunnitelman mukaisille vaihtoehdolle ei ole löytynyt operaattoria (vuokralaista). Jalkapallostadionin hankkeen sisällön täsmentämistä ja toteutusvaihtoehtojen selvittelyä on tehty vuonna 2020 yksityisenä hankkeena. Hankesuunnittelu on käynnistetty uudelleen vuonna 2021, tavoitteena ratkaista ensisijaisesti jalkapallostadionille asetetut FIFA kategorian 3 mukaisesti, 6 000 paikkainen katsomo.

Peruskorjaukset

Museon peruskorjaus ja laajennus

Hankkeen suunnittelu käynnistyi vuonna 2018 ja rakennustyöt aloitettiin vuoden 2018 lopussa. Rakennuskonaisuus on valmistunut sovitus- ja aikataulussa syyskuussa 2020. Hanke on pysynyt sille varatussa 17,8 milj. euron budjetissa. Hankkeen laatu- ja tavoitteet ovat yleisen käsityksen mukaan saavutettu. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt kokonaisuudessaan investointiavustusta 2,9 milj. euroa. Kulttuurihistoriallinen museo ja Luonnontieteellinen museo ovat aloittaneet näyttelyrakentamisen. Ensimmäinen näyttely on valmistumassa ja ovet avataan yleisölle huhtikuussa 2021.

Pääkirjaston korjaus- ja muutostyöt

Korjaus-/muutos-/yhdistelytarpeisiin liittyen kohteeseen on tehty toiminnallisia muutoksia, koska museo yhdistyy pääkirjaston kanssa. Samalla on ollut tarpeen tehdä päivityksiä rakennuksen rakenteiden ja talotekniikan kuntoon. Näillä toimenpiteillä varmistetaan rakennuksen turvallinen käyttö peruskorjaushetken saakka. Hankkeen työmaavaihe on päättynyt ja tilat ovat asiakkaiden käytössä.

Lippumäen jäähallin muutos sisäliikuntahalliksi ja uimahallin peruskorjaus

Lippumäen jäähalli muutettiin sisäliikuntatilaksi ja samalla tehdään uimahallin perusparannus. Ensimmäinen vaihe eli jäähallin muutos sisäliikuntatilaksi on valmistunut. Uimahallin peruskorjaus valmistuu vuoden 2021 ensimmäisellä puoliskolla ja on asiakkaiden käytössä viimeistään syksyllä 2021. Hankkeessa käytetään yhteistoiminnallista hankemuotoa, jolla pyritään kustannustehokkaaseen, tiloille asetettuihin vaatimukset täyttävään lopputulokseen. Mikäli hankkeessa ei tule suuria yllätyksiä, hanke alittaa sille varatun investointimäärärahan ja valmistuu alun perin sovitus- ja aikataulussa. Ensimmäinen vaihe on saavuttanut hyvin sille asetettuihin laatu- ja tavoitteet. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 6,0 milj. euroa.

Väestösuojien peruskorjaukset

Väestösuojien osalta tehdään selvitys, joka koostuu lähinnä väestösuojien korjaustarpeiden ja järkevän korjauslaajuuden selvittelystä huomioiden väestösuojakäyttö ja rauhanajan käyttö sisäliikuntatilana sekä Kotkankallion luolan kalliorakenteen selvityksestä jatkokäyttöön liittyen.

Kalusto- ja valmiussuunnitelmahankinnat

Vuonna 2020 ei tehty kalusto- ja valmiussuunnitelmahankintoja.

Pienet peruskorjauskohteet

Hankkeet ovat edenneet suunnitellusti ilman suuria yllätyksiä. Hankkeiden toteutussisältöä, aikatauluja ja kustannuksia on tarkennettu normaalimenettelyn mukaisesti hankkeiden aikana. Tulevina vuosina suunnitelmallisuus ja seuranta paranevat, kun peruskorjauskohteet suunnitellaan ajoissa ja jaetaan useammille vuosille PTS-tarpeiden mukaan.

Vuokratilakohteet

Vuoden 2020 aikana käynnistyivät seuraavat vuokratilahankkeet:

- Männistön päiväkotit
- Petosen pelastusasema
- Keskustan pelastusasema
- Keskustan päiväkotit Health City
- Mölymäen määräaikainen päiväkotit
- Kurkimäen viipalepäiväkotit

Elinkaarikohteet

Vuoden 2020 aikana käynnistyi Rajalan koulun lisätilat Elinkaari II –sopimuksen laajennushanke.

2.3.4 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutumisessa osoitetaan, miten kaupungin menot on rahoitettu. Sen avulla kootaan tulorahoitus, investoinnit, anto- ja ottolainaus sekä muu rahoitustoiminta yhteen laskelmaan. Toteutumisvertailut sisältävät sisäiset erät.

Rahoitusosa sisältää sellaisia eriä, joiden toteutumisen seuranta tapahtuu talousarvion tuloslaskelma- ja investointiosassa sekä sellaisia eriä, joiden toteutumista seurataan rahoitusosassa. Viimeksi mainittuja eriä ovat mm. antolainasaamisten lisäykset ja vähennykset, lainojen lisäykset ja vähennykset sekä oman pääoman muutokset.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Ydinkaupungin (kaupunki ilman liikelaitoksia ja taseyksiköitä) vuosikate oli 32,6 milj. euroa ja koko kaupungin 57,6 milj. euroa. Vuosikate on tulorahoituksen perusta. Tulorahoituksen korjauserät ovat tuloslaskelmaan kirjatut käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot sekä satunnaiset erät. Koska nämä sisältyvät myös rahoituslaskelman "pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloihin", korjataan kaksinkertainen vaikutus pois.

Toiminnan rahavirta koko kaupungissa oli 54,1 milj. euroa. Toteutunut toiminnan rahavirta on siten 35,4 milj. alkuperäistä talousarviota parempi. Toiminnan rahavirta toteutui parempana, koska vuosikate oli 31,3 milj. euroa alkuperäistä talousarviota korkeammalla tasolla.

Koko kaupungin investointimenot olivat 82,1 milj. euroa, toteutuma jäi 10,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienemmäksi. Talousarviomuutoksissa investointimenoja lisättiin 3,9 milj. euroa talonrakennusinvestointien eri kohteisiin ja 0,4 milj. euroa pelastuslaitoksen kalustohankintaan. Rahoitusosuudet investointeihin olivat 2,9 milj. euroa ja omaisuuden luovutuksia toteutui yhteensä 18,3 milj. eurolla.

Toteutuma jäi talousarvioon merkittävästi pienemmäksi maanhankinnan investoinneissa, Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskuksen rakentamisen kustannusten siirtyessä tuleviin vuosiin sekä joidenkin hankkeiden suunnittelun lykkääntyessä. Omaisuuden myyntituloja kertyi mm. kuntatekniikkaliikelaitoksen omaisuuden siirrosta osakeyhtiöön, maa- ja vesialueiden sekä kiinteistöjen myynneistä. Koko kaupungin investointien rahavirta oli 60,8 milj. euroa. Tämä oli 13,4 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi.

Erittely investointimenojen toteumasta kohteittain on esitetty investointimenojen toteutumisvertailussa sekä taseyksiköiden ja liikelaitoksen tilinpäätöksissä.

Ydinkaupungin toiminnan ja investointien rahavirta oli poikkeuksellisesti 4,1 milj. euroa positiivinen.

Koko kaupungin toiminnan ja investointien rahavirta oli 6,7 milj. euroa alijäämäinen. Se merkitsee sitä, että tämän verran oli rahoitettava velkamäärän lisäyksenä tai muilla rahoitusjärjestelyillä.

Rahoituksen rahavirta

Koko kaupungin antolainasaamisten lisäykset olivat 6,6 milj. euroa ja vähennykset 2,7 milj. euroa. Koko kaupungin pitkäaikaisten lainojen muutos oli 63,0 milj. euroa. Pitkäaikaisia lainoja nostettiin 115,0 milj. euroa ja lyhennettiin 51,6 milj. euroa. Lyhytaikaisten lainojen lisäys oli 11,5 milj. euroa. Lainakanta kasvoi noin 13,6 milj. euroa talousarviota vähemmän, koska parantuneen tulorahoituksen myötä lainanottotarve pieneni. Vuoden lopussa kuitenkin hyödynnettiin rahamarkkinoiden poikkeuksellista tilannetta kaupungin lainasalkun korkoriskin pienentämiseksi.

Talousarviossa oli varauduttu siihen, että rahavarojen muutos on 26,8 milj. euroa positiivinen. Toteutuma oli tätäkin parempi, 64,4 milj. euroa positiivinen.

Koko kaupungin rahoituksen rahavirta oli 71,2 milj. euroa, kun se muutetussa talousarviossa oli 78,6 milj. euroa.

Kuntatekniikkaliikelaitos Mestarin yhtiöittämisen vaikutukset

Kuntatekniikkaliikelaitoksen yhtiöittämiseen liittyvät järjestelyt ovat vaikuttaneet rahoituslaskelman eriin useassa kohdassa.

Satunnaisissa tuotoissa 9,2 milj. euroa on myyntivoittoa, joka syntyi kuntatekniikkaliikelaitokselta uudelle yhtiölle luovutetun omaisuuden käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotuksena. Tämä sama euromäärä merkitään miinusmerkkisenä tulorahoituksen korjauseriin, jotta myyntivoiton kaksinkertainen vaikutus saadaan laskelmasta poistettua. Myyntivoitto on myös osa "Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot" –erää, johon sisältyy lisäksi luovutetun omaisuuden tasearvo.

Investointimenoja kasvattaa kaupungin 5,5 milj. euron oman pääoman sijoitus Mestar Kuopio Oy:öön.

Omaisuuden kauppahinnasta 6,5 milj. euron osuus jää Mestar Kuopio Oy:n velaksi kaupungille. Tämä näkyy kaupungin rahoituslaskelmassa antolainasaamisten lisäyksenä.

Yhtiöittäminen ei vaikuta kaupungin rahoituslaskelman rahavarojen muutokseen. Siirtyvä käyttöomaisuus muuttuu kaupungin taseessa sijoitetuksi osakepääomaksi ja saamiseksi yhtiöltä. Rahaa omaisuusjärjestelyssä ei liikkunut.

Rahavarojen muutos

Kassavarat kasvoivat vuoden 2019 lopun tilanteeseen verrattuna 64,4 milj. euroa. Vuoden viimeisen päivän kassan korkea taso merkitsee sitä, että vuoden 2021 talousarviolainojen nostoja voidaan alkuvuodesta jossain määrin lykätä.

TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2020
YDINKAUPUNKI ILMAN LIKELAITOKSIA JA MUITA TASEYKSIKÖITÄ
Sisältää sisäiset erät

	Alkuperäinen talousarvio 1000 €	Talousarvio- muutokset 1000 €	Talousarvio- yhteensä 1000 €	Toteuma 1000 €	Poikkeama 1000 €
Toiminnan ja investointien rahavirta					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	5 396	4 274	9 671	32 602	-22 931
Satunnaiset erät	7 000	2 000	9 000	9 214	-214
Tulorahoituksen korjauserät	-14 600	978	-13 622	-12 612	-1 010
Toiminnan rahavirta yhteensä	-2 204	7 252	5 049	29 203	-24 154
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-41 226	0	-41 226	-43 878	2 652
Rahoitusosuudet investointimenoihin	400	0	400	645	-245
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	15 630	-978	14 652	18 162	-3 510
Investointien rahavirta yhteensä	-25 196	-978	-26 174	-25 072	-1 102
Toiminnan ja investointien rahavirta	-27 400	6 274	-21 125	4 131	-25 257
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille	-390	0	-390	-6 529	6 139
Antolainasaamisten vähennykset muilta	0	2 000	2 000	2 438	-438
<i>Antolainasaamisten vähennykset liikelaitoksilta</i>	<i>237</i>	<i>0</i>	<i>237</i>	<i>198</i>	<i>39</i>
Antolainauksen muutokset yhteensä	-153	2 000	1 847	-3 893	5 740
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	133 000	0	133 000	115 000	18 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-56 400	0	-56 400	-51 788	-4 612
Lainakannan muutokset yhteensä	76 600	0	76 600	63 212	13 388
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	0	0	4 032	-4 032
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	233	-233
Saamisten muutos	0	0	0	-7 146	7 146
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	3 839	-3 839
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	0	0	0	958	-958
Rahoituksen rahavirta	76 447	2 000	78 447	60 278	18 169
Rahavarojen muutos	49 047	8 274	57 322	64 409	-7 087
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.				99 647	
Rahavarat 1.1.				35 238	
Muutos				64 409	

TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2020
YDINKAUPUNKI, LIIKELAITOKSET JA MUUT TASEYKSIKÖT YHTEENSÄ
Sisältää sisäiset erät

	Alkuperäinen talousarvio 1000 €	Talousarvio- muutokset 1000 €	Talousarvio- yhteensä 1000 €	Toteuma 1000 €	Poikkeama 1000 €
Toiminnan ja investointien rahavirta					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	26 320	5 082	31 402	57 611	-26 209
Satunnaiset erät	7 000	2 000	9 000	9 214	-214
Tulorahoituksen korjauserät	-14 700	978	-13 722	-12 767	-955
Toiminnan rahavirta yhteensä	18 620	8 060	26 680	54 057	-27 377
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-87 888	-4 354	-92 241	-82 065	-10 176
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 237	942	3 179	2 923	256
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	17 020	-2 168	14 852	18 320	-3 468
Investointien rahavirta yhteensä	-68 631	-5 579	-74 210	-60 822	-13 388
Toiminnan ja investointien rahavirta	-50 011	2 481	-47 531	-6 765	-40 766
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-390	0	-390	-6 594	6 204
Antolainasaamisten vähennykset	0	2 000	2 000	2 483	-483
<i>Antolainasaamisten vähennykset liikelaitoksilta</i>	237	0	237	198	39
Antolainauksen muutokset yhteensä	-153	2 000	1 847	-3 914	5 761
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	133 390	0	133 390	115 000	18 390
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-56 637	0	-56 637	-51 986	-4 651
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	11 546	-11 546
Lainakannan muutokset yhteensä	76 753	0	76 753	74 561	2 192
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	0	0	4 032	-4 032
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	222	-222
Saamisten muutos	0	0	0	-9 114	9 114
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	5 387	-5 387
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	0	0	0	527	-527
Rahoituksen rahavirta	76 600	2 000	78 600	71 174	7 426
Rahavarojen muutos	26 589	4 481	31 069	64 409	-33 340
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.				99 647	
Rahavarat 1.1.				35 238	
Muutos				64 409	

RAHOITUSLASKELMA YRITYKSITTÄIN 2020

Sisältää sisäiset erät

	Ydinkau- punki	Taseyksiköt			Ydinkaupunki ja taseyksiköt yhteensä	Kuntatek. liikelaitos	Yhteensä
		P-S pelas- tuslaitos	Tilakeskus	Isäntäkunta- palvelut			
	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	32 602	1 193	21 669		55 463	2 147	57 611
Satunnaiset erät	9 214				9 214		9 214
Tulorahoituksen korjauserät	-12 612	-128	13		-12 728	-39	-12 767
Toiminnan rahavirta yhteensä	29 203	1 064	21 681		51 949	2 108	54 057
Investointien rahavirta							
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-43 878	-923	-36 487		-81 288	-777	-82 065
Rahoitusosuudet investointimenoihin	645	177	2 101		2 923		2 923
Pys. vastaavien hyöd.luov. tulot	18 162	128	-10		18 281	39	18 320
Investointien rahavirta yhteensä	-25 072	-617	-34 396		-60 084	-738	-60 822
TOIMINNAN JA INV. RAHAVIRTA	4 131	447	-12 714		-8 136	1 370	-6 765
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	-6 529		-66		-6 594		-6 594
Antolainasaamisten vähennykset	2 636		45		2 681		2 681
Antolainauksen muutokset	-3 893	0,00	-21		-3 914		-3 914
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	115 000				115 000		115 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-51 788	-198			-51 986		-51 986
Lyhytaikaisten lainojen muutos			11 546		11 546		11 546
Lainakannan muutokset	63 212	-198	11 546		74 561		74 561
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Toimeksiantojen varojen ja pääomien m.	4 032	0	0	0	4 032	0	4 032
Vaihto-omaisuuden muutokset	233	0	0	0	233	-11	222
Saamisten muutokset	-7 146	-488	-336	51	-7 920	-1 194	-9 114
Korottomien velkojen muutos	3 839	239	1 525	-51	5 552	-165	5 387
Muut maksuvalmiuden muutokset	958	-249	1 189		1 898	-1 370	527
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	60 278	-447	12 714		72 545	-1 370	71 174
RAHAVAROJEN MUUTOS	64 409	0	0	0	64 409	0,0	64 409

2.3.5 Valtuuston hyväksymien sitovien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Yhteenveto talousarvion toteutumisvertailusta 2020

1.000 euroa

Käyttötalousosa

Palvelualueet (Toimintakate)	Talous-arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteu-tuma	Poik-keama
Elinvoima- ja konsernipalvelujen palvelualue	-26 555	664	-25 891	-24 588	1 302
Kaupunkiympäristön palvelualue	-5 092	818	-4 274	6 205	10 479
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	-41 726	768	-40 958	-39 888	1 070
Kasvun ja oppimisen palvelualue	-208 867	1 830	-207 037	-202 415	4 621
Perusturvan palvelualue	-165 324	-10 208	-175 532	-170 223	5 309
Terveystalouden palvelualue	-262 934	-3 000	-265 934	-275 895	-9 962
Keskusvaalilautakunta	-31		-31	-30	1
Tarkastustoimi	-292	6	-286	-243	43
Yleishallinto	-15 753	-8 905	-24 658	-21 927	2 731
Käyttötalous yhteensä	-726 572	-18 027	-744 599	-729 004	15 594

Tuloslaskelmaosa					
Verotulot	488 830	-10 722	478 108	486 187	8 079
Valtionosuudet	215 582	33 023	248 605	248 504	-101
Rahoitustuotot ja -kulut (netto)	27 557		27 557	26 915	-642
Tuloslaskelmaosa yhteensä	731 969	22 301	754 270	761 606	7 336

	Tulot, 1000 €					Menot, 1000 €				
	Talous-arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteu-tuma	Poik-keama	Talous-arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteu-tuma	Poik-keama
Investointiosa (bruttositovuus)										
Atk-ohjelmat ja laitteet						-539		-539	-396	143
Maa- ja vesialueet	450		450	113	-337	-2 000		-2 000	-880	1 120
Kuopion kuntateknikkaliikelaitoksen yhtiöittämi-sen vaikutus				2 650	2 650					
Yhdyskuntarakentaminen										
Lähiliikuntapaikat				195	195	-760		-760	-1 095	-335
Satamat						-2 850		-2 850	-2 553	297
Kunnallistekniikka	400		400	450	50	-22 780		-22 780	-22 136	644
Yleiset alueet, puistot ja virkistysalueet						-3 485		-3 485	-2 683	802
Liikuntapaikat						-3 420		-3 420	-3 697	-277
Yhdyskuntarakentaminen yhteensä	400		400	645	245	-33 295		-33 295	-32 165	1 130

	Tulot, 1000 €					Menot, 1000 €				
	Talous- arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama	Talous- arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
Koneet ja kalusto										
Kaupunkirakennelautakunta						-30		-30	-31	-1
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta						-1 932		-1 932	-1 844	88
Kasvun ja oppimisen lautakunta						-1 825		-1 825	-1 558	267
Perusturva- ja terveyslautakunta						-725		-725	-701	24
Koneet ja kalusto yhteensä						-4 512		-4 512	-4 134	378
Muut aineelliset hyödykkeet						-80		-80	-80	
Osakkeet ja osuudet	580		580	1 638	1 058	-800		-800	-6 225	-5 425
Investointiosa yhteensä	1 430		1 430	5 046	3 616	-41 226		-41 226	-43 878	-2 653
RAHOITUSOSA										
Antolainauksen muutokset										
Antolainojen lisäykset						-390		-390	-6 529	-6 139
Antolainojen vähennykset	237	2 000	2 237	2 636	399					
Lainakannan muutokset										
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	133 000		133 000	115 000	-18 000					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys						-56 400		-56 400	-51 788	4 612
Lyhytaikaisten lainojen muutos										
RAHOITUSOSA YHTEENSÄ	133 237	2 000	135 237	117 636	-17 601	-56 790		-56 790	-58 316	-1 526

Taseyksiköiden kaupunginvaltuuston nähteen sitovien erien toteuma 2020 (1.000 €)

Pelastustoimi	Talous- arvio	TA:n muutokset	TA muut. jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
Käyttötalous					
Kaupungin maksuosuus pelastustoimen kustannuksista	8 031	0	8 031	8 009	-22
Pelastustoimen osuus kaupungin hallintokustannuksista	-542	0	-542	-542	0
Rahoituslaskelma					
Pitkäaikaisen lainan lisäys kunnalta	390		390	0	-390
Pitkäaikaisen lainan vähennys kunnalle	-237	0	-237	-198	39
Lainan korko kunnalle	-16	0	-16	-15	1
Investoinnit					
Investointitulot ja -menot, tulot	437	38	475	177	-298
Investointitulot ja -menot, menot	-1743	-434	-2176	-923	1254
Tilapalvelut					
Tuloslaskelma					
Korvaus peruspääomasta	-14 550	0	-14 550	-14 550	0
Tilikauden yli-/alijäämä	0	138	138	1 443	1 305
Investoinnit					
Investointitulot ja -menot ovat esitetyllä hanketasolla investointiosassa.					
Investoinnit yhteensä					
Tulot	2 670	-286	2 384	2 104	-280
Menot	-44 230	-3 920	-48 150	-36 487	11 663
Isäntäkuntatapa-					
Isäntäkuntatapa-					
Käyttötalous					
Toimintakate	0	0	0	0	0

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tuloslaskelma

Toimintakate

Toimintakate osoittaa paljonko toimintakuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikate

Vuosikatetta eli kunnan rahoitustulosta tulee arvioida sekä tuloksen muodostumisen että rahoituksen riittävyyden kannalta. Useamman tilikauden tarkastelujaksolla tuloslaskelman tulojen tulisi kattaa tuloslaskelman kulut.

Rahoitusnäkökulmasta vuosikatetta suhteutetaan investointeihin ja lainan lyhennyksiin. Heikkenevässä taloudessa vuosikate ei riitä poistoihin tai korvausinvestointeihin.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus. Vain ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin tai rahastoihin.

Tilikauden yli- tai alijäämä

Tilikauden ylijäämä lisää taseen omaa pääomaa ja tilikauden alijäämä vähentää taseen omaa pääomaa.

TULOSLASKELMA

Sisältää liikelaitokset ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

	2020 €	2019 €
Toimintatuotot		
Myyntituotot	69 120 609,26	92 992 828,54
Maksutuotot	46 034 972,45	40 390 358,25
Tuet ja avustukset	14 197 856,46	13 280 547,16
Vuokratuotot	26 453 308,49	26 730 664,23
Muut toimintatuotot	9 151 607,75	13 269 967,08
	164 958 354,41	186 664 365,26
Valmistus omaan käyttöön	17 689 535,29	24 287 113,37
Toimintakulut		
Palkat ja palkkiot	-261 993 347,22	-268 374 261,39
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-59 904 313,86	-60 788 691,14
Muut henkilösivukulut	-9 628 472,13	-9 355 585,29
Henkilöstökulut yht	-331 526 133,21	-338 518 537,82
Palvelujen ostot	-416 352 225,34	-413 264 534,97
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-40 691 000,46	-41 311 607,16
Ostot tilikauden aikana	-40 646 914,38	-41 196 098,07
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-44 086,08	-115 509,09
Avustukset	-60 122 105,86	-56 039 461,21
Vuokrakulut	-21 196 272,45	-19 842 063,91
Muut toimintakulut	-2 310 826,68	-1 982 837,12
	-872 198 564,00	-870 959 042,19
TOIMINTAKATE	-689 550 674,30	-660 007 563,56
Verotulot	486 186 722,96	464 000 285,85
Valtionosuudet	248 504 372,00	203 288 702,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	11 056 380,91	7 449 279,46
Muut rahoitustuotot	5 008 569,93	5 031 508,98
Korkokulut	-3 921 804,05	-3 215 713,31
Muut rahoituskulut	-61 410,32	-60 707,97
	12 081 736,47	9 204 367,16
VUOSIKATE	57 222 157,13	16 485 791,45
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-46 165 276,27	-51 203 909,81
Arvonalentumiset	-1 666 083,69	-3 442 332,37
	-47 831 359,96	-54 646 242,18
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	9 213 535,81	92 867 438,35
TILIKAUDEN TULOS	18 604 332,98	54 706 987,62
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	170 943,28	210 825,01
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys (+)	401 997,53	0,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	19 177 273,79	54 917 812,63

3.2 Rahoituslaskelma

Tulorahoitus

Tulorahoituksen osatekijät eritellään yksityiskohtaisesti tuloslaskelmassa. Rahoituslaskelmaan otetaan vain varsinaisen toiminnan tulorahoitusjäämän osoittava vuosikate sekä satunnaiset erät, jotka tuloslaskelmassa esitetään vuosikatteen jälkeen. Vuosikatteen korjaukset esitetään rivillä Tulorahoituksen korjauserät. Näitä eriä ovat pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot sekä pakollisten varausten käyttö menojen ja menetysten maksamiseen.

Investoinnit

Investoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyviin vastaaviin käytettyjä varoja tilivuoden aikana. Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä.

Investointien alla esitetään pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnit myyntihintaisina.

Rahoitustoiminnan rahavirta

Antolainauksen muutokset

Kunnan myöntämät lainat, jotka taseessa esitetään pysyvien vastaavien ryhmässä Sijoitukset (Joukkovelkakirjalainasaamiset, Muut lainasaamiset, Muut saamiset). Lainojen lisäykset vähentävät rahavirtaa ja takaisinmaksut lisäävät rahavirtaa.

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys osoittaa, kuinka paljon kunta on tilivuoden aikana ottanut uutta pitkäaikaista lainaa tai uusinnut niitä. Pitkäaikaisten lainojen vähennykseen merkitään kunnan pitkäaikaisten lainojen lyhennykset tilivuoden aikana. Huomattavaa on, että em. lainanlyhennykset on merkitty edellisvuoden tilinpäätöksessä taseen lyhytaikaisiin lainoihin.

Muut maksuvalmiuden muutokset

Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos

Valtion ja muiden toimeksiantojen varat osoittavat kunnan hoidossa olevien varojen ja pääomien muutoksen tilikauden aikana.

Vaihto-omaisuuden muutos

Vaihto-omaisuuden lisäys tilikauden aikana vähennetään rahoituksen rahavirrasta. Vaihto-omaisuuden vähennys tilikauden aikana puolestaan lisää rahoituksen rahavirtaa.

Saamisten muutos

Saamisia ovat vaihtuvien vastaavien saamisten ryhmässä esitetyt pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset (myyntisaamiset, lainasaamiset, muut saamiset ja siirtosaamiset).

Korottomien velkojen muutos

Korottomina velkoina käsitellään saadut ennakot, ostovelat, muut velat ja siirtovelat.

Rahavarojen muutos on Toiminnan ja investointien rahavirran ja Rahoituksen rahavirran summa ja osoittaa joko rahavarojen karttumisen tai vähenemisen.

RAHOITUSLASKELMA

Sisältää liikelaitokset ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

	2020 €	2019 €
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	57 222 157	16 485 791
Satunnaiset erät	9 213 536	92 667 104
Tulorahoituksen korjauserät	-12 767 202	-97 683 965
Toiminnan rahavirta yhteensä	53 668 491	11 468 930
Investoinnit		
Investointimenot	-81 676 604	-123 173 224
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 923 290	1 656 770
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	18 319 769	184 659 717
Investointien rahavirta yhteensä	-60 433 545	63 143 264
Toiminnan ja investointien rahavirta yhteensä	-6 765 054	74 612 194
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-6 594 384	-125 836 704
Antolainasaamisten vähennykset	2 482 749	4 460 941
Antolainauksen muutokset yhteensä	-4 111 635	-121 375 763
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	115 000 000	105 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-51 787 653	-51 734 415
Lainakannan muutokset yhteensä	63 212 347	53 265 585
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	4 031 742	-11 013
Vaihto-omaisuuden muutos	221 910	300 641
Saamisten muutos	4 020 192	2 649 473
Korottomien velkojen muutos	3 799 733	-14 697 625
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	12 073 577	-11 758 524
Rahoituksen rahavirta yhteensä	71 174 289	-79 868 702
Rahavarojen muutos	64 409 234	-5 256 508
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	99 647 273	35 238 038
Rahavarat 1.1.	35 238 038	40 494 546
Muutos	64 409 234	-5 256 508

3.3 Tase

Sisältää liikelaitokset ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

VASTAAVAA	31.12.2020 €	31.12.2019 €
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	710 563,91	1 888,68
Tietoliikenneohjelmat	128 440,87	360 698,80
Muut pitkävaikutteiset menot	1 230 715,09	1 889 160,60
	2 069 719,87	2 251 748,08
II Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	130 876 744,10	129 996 098,43
Rakennukset	229 695 540,89	214 659 770,70
Kiinteät rakenteet ja laitteet	107 343 367,69	99 732 581,30
Koneet ja kalusto	14 112 127,18	15 150 619,33
Muut aineelliset hyödykkeet	2 394 299,98	2 237 945,77
Ennakkomaksut ja keskener. hank.	29 462 229,61	28 328 427,97
	513 884 309,45	490 105 443,50
III Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	279 626 370,29	276 705 782,30
Muut lainasaamiset	260 755 969,53	256 681 913,74
Muut saamiset	1 943 263,66	1 905 684,48
	542 325 603,48	535 293 380,52
Pysyvät vastaavat yhteensä	1 058 279 632,80	1 027 650 572,10
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	1 229 468,83	227 259,71
Lahjoitusrahastojen varat	325 594,64	330 892,37
	1 555 063,47	558 152,08
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	723 038,81	944 949,12
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	32 941,31	37 673,11
Lainasaamiset	597 542,47	642 500,82
Muut saamiset	2 455 427,86	2 320 085,57
	3 085 911,64	3 000 259,50
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	7 616 090,85	9 139 083,15
Lainasaamiset	170 457,70	171 266,13
Muut saamiset	7 939 462,60	12 333 661,65
Siirtosaamiset	14 180 364,45	12 368 208,47
	29 906 375,60	34 012 219,40
Saamiset yhteensä	32 992 287,24	37 012 478,90
IV Rahat ja pankkisaamiset	99 647 272,53	35 238 038,08
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	133 362 598,58	73 195 466,10
VASTAAVAA	1 193 197 294,85	1 101 404 190,28

VASTATTAVAA	31.12.2020 €	31.12.2019 €
A OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	432 411 579,72	432 411 579,72
Arvonkorotusrahasto	67 757,35	67 757,35
Muut omat rahastot	672 751,71	1 074 749,24
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	157 061 076,21	102 143 263,58
Tilikauden yli-/alijäämä	19 177 273,79	54 917 812,63
	609 390 438,78	590 615 162,52
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	503 826,53	674 769,81
	503 826,53	674 769,81
C PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	210 298,02	220 586,94
Muut pakolliset varaukset	6 475 520,87	5 317 193,67
	6 685 818,89	5 537 780,61
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	5 189 854,37	419 124,50
Lahjoitusrahastojen pääomat	960 041,22	1 049 476,95
Muut toimeksiantojen pääomat	2 597 847,34	2 250 488,20
	8 747 742,93	3 719 089,65
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	396 608 183,61	346 505 939,00
Muut velat ja liittymismaksut	25 217,96	117 758,76
	396 633 401,57	346 623 697,76
II Lyhytaikainen		
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	62 897 755,39	49 787 653,00
Saadut ennakot	8 998 615,95	4 931 392,11
Ostovelat	36 449 658,30	32 530 109,51
Muut velat	15 107 878,56	15 390 441,25
Siirtovelat	47 782 157,95	51 594 094,06
	171 236 066,15	154 233 689,93
Vieras pääoma yhteensä	567 869 467,72	500 857 387,69
VASTATTAVAA	1 193 197 294,85	1 101 404 190,28

3.4 Konsernilaskelmat

Kuopio konserni
TULOSLASKELMA

	2020 €	2019 €
Toimintatulot	588 200 612	683 752 001
Toimintamenot	-1 212 591 513	-1 281 632 157
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	2 503 891	333 153
TOIMINTAKATE	-621 887 010	-597 547 003
Verotulot	486 186 723	464 000 286
Valtionosuudet	314 358 672	265 494 796
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotulot	485 031	685 498
Muut rahoitustulot	2 934 365	3 805 439
Korkomenot	-12 983 199	-11 672 402
Muut rahoitusmenot	-208 513	-47 408
Rahoitustulot ja -menot	-9 772 316	-7 228 873
VUOSIKATE	168 886 070	124 719 205
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-117 117 123	-114 761 740
Omistuksen eliminointierot	23 350	18 940
Arvonalentumiset	0	-1 334 317
Poistot ja arvonalentumiset	-117 093 773	-116 077 116
Satunnaiset erät	609 957	0
TILIKAUDEN TULOS	52 402 255	8 642 089
Tilinpäätössiirrot	367 774	-95 268
Tilikauden verot	-2 769 606	-3 003 302
Laskennalliset verot	-1 584 798	-4 420 410
Vähemmistöosuus	-2 707 551	-2 693 829
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	45 708 074	-1 570 719

Kuopio konserni

RAHOITUSLASKELMA	2020	2019
	€	€
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	168 886 070	124 719 205
Satunnaiset erät	609 957	0
Tilikauden verot	-2 769 606	-3 003 302
Tulorahoituksen korjauserät	-11 178 496	-20 449 569
Toiminnan rahavirta yhteensä	155 547 926	101 266 334
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-236 446 558	-247 355 822
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 948 737	2 767 772
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	49 210 757	65 338 448
Investointien rahavirta yhteensä	-184 287 064	-179 249 602
Toiminnan ja investointien rahavirta	-28 739 137	-77 983 268
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-770	-495 040
Antolainasaamisten vähennys	99 994	144 603
Antolainauksen muutokset yhteensä	99 223	-350 437
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	174 238 674	212 516 305
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-78 163 352	-92 597 427
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-4 214 480	261 848
Lainakannan muutokset yhteensä	91 860 842	120 180 726
Oman pääoman muutokset		
Oman pääoman muutokset	-1 448 469	-1 008 737
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	3 877 480	54 809
Vaihto-omaisuuden muutos	-3 839 557	-1 090 694
Saamisten muutos	947 132	-2 069 361
Korottomien velkojen muutos	16 407 441	8 034 270
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	17 392 496	4 929 025
Rahoituksen rahavirta	107 904 092	123 750 577
Rahavarojen muutos	79 164 954	45 767 308
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	296 917 187	217 752 233
Rahavarat 1.1.	217 752 233	171 984 924
Rahavarojen muutos	79 164 954	45 767 308

	12/2020	12/2019
	€	€
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	11 595 598	10 685 088
Muut pitkävaikutteiset menot	13 229 608	9 310 443
Ennakkomaksut ja keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	2 394 188	859 048
Aineettomat hyödykkeet	27 219 394	20 854 579
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	139 929 985	142 839 940
Rakennukset	1 044 603 959	840 215 191
Kiinteät rakenteet ja laitteet	105 732 646	261 329 281
Koneet ja kalusto	164 614 103	150 420 897
Muut aineelliset hyödykkeet	5 635 081	5 789 131
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	79 641 946	91 759 758
Aineelliset hyödykkeet	1 540 157 721	1 492 354 200
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	27 521 643	19 500 297
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonorotukset	47 508 628	39 078 785
Joukkovelkakirjasaamiset	131 922	219 871
Muut lainasaamiset	704 483	501 428
Muut saamiset	2 567 013	2 781 344
Sijoitukset	78 433 690	62 081 724
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 645 810 804	1 575 290 503
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	4 943 374	1 813 162
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 774 287	1 873 514
Muut toimeksiantojen varat	1 360 127	1 209 585
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	8 077 788	4 896 261
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	18 309 977	14 571 297
Keskeneräiset tuotteet	87 948	170 816
Muu vaihto-omaisuus	13 713	6 643
Vaihto-omaisuus	18 411 639	14 748 755
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	32 941	37 673
Lainasaamiset	112 992	157 950
Muut saamiset	2 035 802	1 715 103
Siirtosaamiset	1 273	1 273
Pitkäaikaiset saamiset	2 183 008	1 912 000
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	41 928 716	44 171 208
Lainasaamiset	121 626	87 172
Muut saamiset	15 691 592	23 106 916
Siirtosaamiset	19 785 122	26 131 565
Lyhytaikaiset saamiset	77 527 057	93 496 861
Saamiset	79 710 065	95 408 861
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	2 073 477	1 019 041
Rahoitusarvopaperit	2 073 477	1 019 041
Rahat ja pankkisaamiset	294 843 710	216 733 192
VAIHTUVAT VASTAAVAT	395 038 891	327 909 849
VASTAAVAA	2 048 927 483	1 908 096 613

	12/2020	12/2019
VASTATTAVAA		
OMA PAAOMA		
Peruspääoma	432 411 580	432 411 580
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	14 092	14 092
Ylikurssirahasto	93 167	93 167
Arvonkorotusrahasto	67 757	67 757
Muut omat rahastot	10 497 926	10 913 914
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	8 691 169	12 316 914
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	45 708 074	-1 570 719
OMA PAAOMA	497 483 764	454 246 705
VAHEMMISTOOSUUDET	47 049 912	51 167 587
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	210 298	220 587
Muut pakolliset varaukset	15 206 292	13 481 876
PAKOLLISET VARAUKSET	15 416 590	13 702 463
TOIMEKSIANTOJEN PAAOMAT		
Valtion toimeksiannot	8 270 808	2 051 365
Lahjoitusrahastojen pääomat	3 124 807	2 619 626
Muut toimeksiantojen pääomat	3 970 980	3 585 151
TOIMEKSIANTOJEN PAAOMAT	15 366 594	8 256 142
VIERAS PAAOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 005 190 083	926 740 133
Pääomalainat	9 283 755	9 444 224
Lainat julkisyhteisöiltä	42 066 179	48 652 342
Ostovelat	4 857	4 742
Liittymismaksut ja muut velat	62 993 006	63 074 621
Siirtovelat	1 411 443	
Laskennallinen verovelka	21 848 994	20 702 279
Pitkäaikainen vieras pääoma	1 142 798 318	1 068 618 341
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	104 568 674	84 278 465
Pääomalainat	160 469	160 469
Lainat julkisyhteisöiltä	6 520 430	6 653 117
Saadut ennakot	20 494 086	15 056 206
Ostovelat	62 833 337	61 074 454
Muut velat	29 220 876	34 102 982
Siirtovelat	99 731 433	103 898 106
Laskennalliset verovelat	7 282 998	6 881 576
Lyhytaikainen vieras pääoma	330 812 305	312 105 375
VIERAS PÄÄOMA	1 473 610 623	1 380 723 716
VASTATTAVAA	2 048 927 483	1 908 096 613

4 Liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat periaatteet

4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tasekirja

Tilinpäätöksen 2020 laadinnassa on noudatettu Kirjanpitolautakunnan Kuntajaoston antamia ohjeita ”Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta” (20.8.2019) ja ”Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista” (11.6.2019). Verotulomenetysten korvausten esittämisessä on noudatettu Kirjanpitolautakunnan Kuntajaoston päivitettyjä ohjeita ”Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta” (13.10.2020) ja ”Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista” (13.10.2020).

Liitetiedot jakaantuvat kunnan liitetietoihin ja konsernin liitetietoihin. Kunnan liitetiedot sisältävät myös liikelaitoksia koskevat tiedot.

1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot kirjataan Verohallinnon tilitysten suoritusajankohdan mukaan kalenterikuukausittain ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien osakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO -periaatteen mukaisesti hankintamenoa tai sitä alemman todennäköisen hankintamenoa tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Johdannaisten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kukin koronvaihtosopimus on kohdistettavissa yhteen tai useampaan lainaan. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa ja esitetty liitetiedoissa kohdassa *Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt*. Kaupunki on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon. Sopimukset päättyvät vuosina 2021 - 2029.

Avustukset

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennyksenä.

2. Tuloslaskelman ja taseen esittäminen

Tuloslaskelman ja taseen esittämistavassa ei ole muutoksia edelliseen tilikauteen verrattuna.

3. Oikaisut edellisen tilikauden vertailutietoihin

Liitetiedoissa kohdassa *Vuokravastuut* vertailutietoa on korjattu. Korjaus on vaikuttanut edelleen vertailutiedon taseen tunnuslukuihin *Lainat ja vuokravastuut 31.12.* sekä *Lainat ja vastuut, €/asukas*. Lisäksi liitetiedoissa kohdassa *Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt* vertailutietoa on korjattu yhteistyö- ja kumppanuussopimusten osalta.

4. Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee ottaa huomioon, että Kuopion Vesi Liikelaitos lakkautettiin 31.12.2019 ja liiketoiminta siirtyi Kuopion Vesi Oy:lle. Kuopion Vesi Liikelaitoksen luvut sisältyvät vertailutietoihin. Edellisessä tilinpäätöksessä kunnan vuosikate oli 16.485.791,45 euroa, josta liikelaitoksen osuus oli 9.764.346,87 euroa.

Kuntatekniikkaliikelaitos lakkautettiin 31.12.2020. Liiketoiminta siirtyi liiketoimintakaupalla Mestar Kuopio Oy:lle. Liiketoimintakaupasta on kirjattu myyntivoittoa satunnaisiin tuottoihin 9.170.701,02 euroa. Taseen omaisuus- ja velkaeristä Mestar Kuopio Oy:lle siirtyi pysyviä vastaavia 2.650.340,75 euroa, vaihto-omaisuutta 177.824,23 euroa ja saamisia 1.134,00 euroa. Myynnin seurauksena Kuopion kaupungin taseessa lisääntyivät osakkeet ja osuudet 5.500.000,00 euroa ja muut lainasaamiset 6.500.000,00 euroa.

Satunnaisiin tuottoihin on liiketoimintakaupan myyntivoiton lisäksi kirjattu Itä-Suomen huoltopalvelut liikelaitos-kuntayhtymän (Servica) vuoden 2018 liiketoimintakaupan aikaansaaman tuloverovelan tuloutus 42.834,79 euroa.

Tuloslaskelman muihin toimintatuottoihin sisältyy maa-alueiden myyntivoittoa yhteensä 4.570.169,66 euroa. Suurimmat Osuuskauppa Peeässä tonttien myynneistä kirjatut myyntivoitot 1.565.053,48 euroa ja Kiinteistö Oy Vuorikatu 29a 1.081.559,10 euroa.

Tilikauden avustuksiin sisältyy Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän taseeseen kertyneen alijäämän kattamista 10.706.787,20 euroa, josta vuonna 2020 on laskutettu 5.206.787,20 euroa ja 5.500.000,00 euroa on kirjattu pakollisena varauksena vuodelta 2020 syntyneen alijäämän kattamiseen.

Tilikauden arvonalentumisiin sisältyy Nilsin Teollisuuskylä Oy:n osakkeiden osittainen alaskirjaus 936.026,88 euroa ja Karttulan Virastokeskus Oy:n osakkeiden osittainen alaskirjaus 730.056,81 euroa.

Savon koulutuskuntayhtymän kanssa on tehty esisopimus kiinteistön määräalojen luovuttamisesta (v. 2018-2024). Tilikaudella esisopimukseen liittyen taseen pitkäaikaisiin saamisiin on kirjattu lisäystä 75.021,00 euroa, joten saamisia on 31.12.2020 yhteensä 1.929.297,00 euroa.

5. Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Taseen Oman pääoman erään Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ei ole kirjattu tuotto- eikä kulueriä.

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joiden jäsenkunta Kuopion kaupunki on.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tulot ja menot sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tulot ja menot sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Sisäiset vesi-, energia- ja kaukolämpöliittymät on eliminoitu. Olennaiset sisäiset katteet on eliminoitu. Olennaisuuden periaatteella sisäiset kiinteistöverot on jätetty eliminoimatta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on vuonna 2020 jaettu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston konsernitilinpäätöksen laatimista koskevan yleisohjeen mukaisesti konsernituloslaskelmassa laskennallisten verojen muutokseen ja tilikauden yli- tai alijäämään sekä konsernitaseessa omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Laskennallinen verovelka on jaettu pitkä- ja lyhytaikaiseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kuopion kaupungin vuoden 2015 suunnitelman mukaisten poistojen perusteiden muutosten takia poisto-oikaisun muutosta tilikaudelle kirjattiin vain niissä tapauksissa, joissa yhtiön jokin pysyvien vastaavien erä muodostui negatiiviseksi aiemmin tehdystä poisto-oikaisusta ja yhtiön vuonna 2020 tekemästä poistosta johtuen tai yhtiö ei tehnyt lainkaan poistoja vuonna 2020. Vuoden 2014 loppuun asti kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu konsernin emoyhteisön aiemmin noudattamien suunnitelman mukaisten poistojen perusteiden mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhtiöt

Osakkuusyhtiöistä Istekki Oy ja Jätekuukko Oy on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. Muut osakkuusyhtiöt on jätetty yhdistelemättä, koska niiden yhdistely ei ole tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Konsernirakenteessa tilikauden aikana tapahtuneet muutokset

Uutena tytäryhtiönä yhdisteltiin Mestar Kuopio Oy. Konsernin omistus yhtiöstä on 100,00%.

Konsernin omistus laski Servica Oy:ssä 78,13 %:iin, Järviseudun Työterveys Oy:ssä 70,82 %:iin ja Istekki Oy:ssä 49,85 %:iin. Istekki Oy:n laskeneesta omistuksesta johtuen yhtiö muuttui tytäryhtiöstä osakkuusyhtiöksi. Kiinteistö-KYS Oy jakautui Kiinteistö-KYS Oy:ksi ja Vapaarahoitteinen-KYS Oy:ksi, josta konsernin omistus on 78,42%.

Osakkuusyhtiöistä konsernin omistus laski Sansia Oy:ssä 44,38 %:iin.

Oikaisut edellisen tilikauden vertailutietoihin

Liitetiedoissa kohdassa *Vuokravastuut* vertailutietoa on korjattu. Korjaus on vaikuttanut edelleen vertailutiedon taseen tunnuslukuihin *Lainat ja vuokravastuut 31.12.* sekä *Lainat ja vastuut, €/asukas*. Lisäksi liitetiedoissa kohdassa *Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt* vertailutietoa on korjattu yhteistyö- ja kumppanuussopimusten osalta.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikaudet eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia, sillä konsernirakenteen muutos vaikuttaa vertailtavuuteen. Edellisellä tilikaudella Istekki Oy yhdisteltiin konsernitilinpäätökseen tytäryhtiönä ja vuonna 2020 yhdistely tapahtui osakkuusyhtiönä.

4.1.3 Tuloslaskelman liitetiedot

Kaupungin toimintatuotot ja -kulut palvelualueittain (6.)

Sisältää liikelaitokset ja muut taseyksiköt, sisäiset eliminoitu

	Toimintatuotot 2020	Toimintatuotot 2019	Toimintakulut 2020	Toimintakulut 2019
Keskusvaalilautakunta		418 385	9 120	556 663
Tarkastustoimi	2 286	103	237 595	260 851
Yleishallinto	2 100 638	2 577 391	16 138 847	16 564 152
Elinvoima- ja konsernipalvelu	12 862 118	12 848 780	36 354 747	36 820 369
Kaupunkiympäristön palvelualue	57 043 159	54 325 842	45 412 455	48 126 232
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	7 398 699	8 995 543	28 249 682	30 417 258
Kasvun ja oppimisen palvelualue	12 676 830	13 353 416	162 080 026	163 561 493
Perusturvan palvelualue	31 839 593	30 167 597	192 126 676	180 127 961
Terveystenhuollon palvelualue	11 668 093	12 077 730	279 803 171	269 627 792
Ydinkaupunki yhteensä	135 591 417	134 764 787	760 412 319	746 062 771
Liikelaitokset				
Kuopion Vesi		24 929 405		11 647 619
Kallaveden Työterveys				
Kuntatekniikka	20 161 434	22 951 165	32 051 913	34 142 120
Muut taseyksiköt				
Pohjois-Savon Pelastuslaitos	18 607 040	18 492 989	23 686 965	23 514 534
Tilakeskus	4 969 528	6 467 681	52 898 525	52 448 131
Isäntäkuntapalvelut	3 318 471	3 345 451	3 148 842	3 143 867
Liikelaitokset ja Muut taseyksiköt yht.	47 056 473	76 186 691	111 786 245	124 896 272
Ed.sis Valmistus omaan käyttöön Kunta	17 689 535	24 287 113	0	0
Ydinkaupunki, sekä liikelaitokset ja muut taseyksiköt yhteensä	164 958 354	186 664 365	872 198 564	870 959 042

Toimintatuotot tehtäväalueittain (6.)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Yleishallinto	41 556 693	18 389 213	14 965 042	15 844 660
Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	269 965 133	257 938 682	46 826 157	45 590 778
Opetus-, kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut	41 419 024	37 284 898	20 075 529	22 346 904
Yhdyskuntapalvelut	137 488 244	169 854 996	78 676 541	97 078 596
Vuokralliketoiminta	67 380 657	81 608 452	4 415 084	5 803 428
Tukipalvelut	30 390 860	118 675 759		
Toimintatuotot yhteensä	588 200 612	683 752 001	164 958 354	186 664 365

Verotulojen erittely (7.)

	Kunta	
	2020	2019
Kunnan tulovero	421 596 190	399 893 464
Osuus yhteisöveron tuotosta	27 485 162	24 027 899
Kiinteistövero	37 105 370	40 078 923
Verotulot yhteensä	486 186 722	464 000 286

Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely (8.)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	162 191 006	171 024 968	162 191 006	171 024 968
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	35 770 068	35 688 756	35 770 068	35 688 756
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	62 855 272	58 781 072	-2 999 028	-3 425 022
Muut valtionosuudet	91 506		91 506	
Verotulomenetysten korvaus	53 450 820		53 450 820	0
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	314 358 672	265 494 796	248 504 372	203 288 702

Kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta annetun yleisohjeen (v. 2015) mukaisesti, ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen yksikköhintarahoitusta, joka on esitetty toimintatuloissa, esitetään konsernituloslaskelmassa kohdassa Valtionosuudet. Vuonna 2020 opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet kohtaan sisältyy ko. yksikköhintarahoitusta 65.854.300,46 euroa.

Palvelujen ostojen erittely (9.)

	Kunta	
	2020	2019
Asiakaspalvelujen ostot	268 420 322	258 457 629
Muiden palvelujen ostot	147 931 904	154 806 906
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	416 352 225	413 264 535

Valtuustoryhmille annetut tuet (10.)

	Kunta	
	2020	2019
Suomen Keskusta	15 027	9 078
Kansallinen Kokoomus	8 054	7 993
Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue	5 398	11 897
Vihreä liitto	7 481	6 989
Vasemmistoliitto	973	1 642
Suomen Kristillisdemokraatit	942	4 058
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	37 875	41 658

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet (11.)

Aineettomat hyödykkeet	
Aineettomat oikeudet	2 - 20 vuotta
Liikearvo	2 - 20 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	2 - 20 vuotta
Aineelliset hyödykkeet	
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat	10 - 50 vuotta
Hallintorakennukset	20 - 50 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 50 vuotta
Asuinrakennukset	20- 40 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 - 50 vuotta
Koneet ja kalusto	3 - 20 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet, luonnonvarat	käytön mukainen poisto
Muut aineelliset hyödykkeet, taide- ja arvoesineet	ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa

Pakollisten varausten muutokset (12.)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Eläkevastuu 1.1.	220 587	230 750	220 587	230 750
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-10 289	-10 163	-10 289	-10 163
Eläkevastuu 31.12.	210 298	220 587	210 298	220 587
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus 1.1.	911 194	847 452	911 194	847 452
Lisäykset tilikaudella	64 327	63 741	64 327	63 741
Vähennykset tilikaudella				
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus 31.12.	975 521	911 194	975 521	911 194
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1.	11 898 682	13 202 543		
Lisäykset tilikaudella	2 332 089			
Vähennykset tilikaudella		-1 303 861		
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12.	14 230 771	11 898 682		
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.			3 734 000	
Lisäykset tilikaudella			5 500 000	3 734 000
Vähennykset tilikaudella			-3 734 000	
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.			5 500 000	3 734 000
Muut pakolliset varaukset 1.1.	672 000	130 527	672 000	
Lisäykset tilikaudella		672 000		672 000
Vähennykset tilikaudella	-672 000	-130 527	-672 000	
Muut pakolliset varaukset 31.12.	0	672 000	0	672 000

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot (13.)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Muut toimintatuotot, luovutusvoitot:				
Maa-alueista	10 197 226	8 752 521	4 567 770	8 501 789
Rakennuksista	22 624	10 308 090		743 002
Koneista ja kalustosta	189 234	177 272	167 634	158 745
Osakkeista ja osuuksista	22 218	65 023	22 218	78 224
Luovutusvoitot yhteensä	10 431 301	19 302 907	4 757 622	9 481 760
Muut toimintakulut, luovutustappiot:				
Maa-alueista	381	4 735	381	4 735
Rakennuksista	12 702		12 702	
Koneista ja kalustosta	1 749	39 616		
Osakkeista ja osuuksista		5 498		586
Luovutustappiot yhteensä	14 832	49 848	13 083	5 321

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely (14.)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Satunnaiset tuotot:				
Kuopion Kuntatekniikkaliikelaitoksen (Mestar)				
myynnin myyntivoitto			9 170 701	
(Servica) vuoden 2018 tuloveron tuloutus	42 835		42 835	
Savon kky:n oppilastyönä valmistettujen tavaroiden				
ja suoritettavien palveluiden myynti,				
arvonlisäveron palautus Verohallinnolta	567 123			
Kuopion Vesi Liikelaitoksen myynnin myyntivoitto				92 667 104
Kuopion Vesi Liikelaitoksen myyntiin liittyvä				
kertyneen poistoeron tuloutus				200 335
Satunnaiset tuotot yhteensä	609 957	0	9 213 536	92 867 438
Satunnaiset kulut:				
Satunnaiset kulut yhteensä	0	0	0	0

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely (15.)

	Kunta	
	2020	2019
Osinkotuotot muista yhteisöistä	4 087 278	3 821 182
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	48 400	48 400
Yhteensä	4 135 678	3 869 582

Erittely poistoeron muutoksista (16.)

	Kunta	
	2020	2019
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos		
(vähennys)	170 943	210 825
Poistoeron muutokset yhteensä	170 943	210 825

4.1.4 Taseen liitetiedot, vastaavaa

Arvonkorotukset (18.)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Kuntayhtymäosuudet				
Arvo 1.1.	0	0	67 757	67 757
Arvo 31.12.	0	0	67 757	67 757
Arvonkorotukset yhteensä 31.12.	0	0	67 757	67 757

Kuntayhtymäosuuksien arvonkorotus on tehty Karttulan kunnassa vuosina 1997-1999.

Vaalijalan kuntayhtymän ja Pohjois-Savon Sairaanhoidopiirin kuntayhtymän investointeihin saamista valtionosuuksista johtuva jäsenkuntaosuuden peruspääoman muutos on kirjattu kuntayhtymäosuuksien lisäykseksi ja arvonkorotus-rahastoon.

Pysyvät vastaavat / Sijoitukset

Olennot kuntaryhtymäosuusien arvomuutokset (19.)

KUNTA, 1000 €	Tasearvo 1.1. tili-	Lisäykset kaudella	Vähenn. tilikaudella	Tasearvo 31.12.	Kunnan osuus ky:n peruspääomasta	Ero
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin ky	60 402	0	0	60 402	57 041	3 361
Savon Koulutuskuntayhtymä	3 376	0	0	3 376	4 840	-1 464
Pohjois-Savon Liitto	14	0	0	14	14	0
Itä Suomen Päihdehuollon ky	236	0	0	236	237	-2
Vaalijalan kuntayhtymä	411	0	0	411	410	1
Yhteensä	64 438	0	0	64 438	62 543	1 896

Pysyvät vastaavat /

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet (19.)

KONSERNI, 1000 €

	Aineettomat hyödykkeet	Maa - ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yht.	Aineettomat ja aineell. hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	20 855	142 840	840 215	261 329	150 421	5 789	91 760	1 492 354	1 513 209
Lisäykset tilikauden aikana	13 242	4 925	63 674	74 071	26 775	896	84 391	254 733	267 974
Vähennykset tilikauden aikana	-2 181	-7 949	-63 756				-19 904	-91 610	-93 791
Siirrot erien välillä	1 423	114	270 762	-207 328	11 405	50	-76 434	-1 431	-8
Tilikauden poistot	-6 119		-64 169	-21 695	-23 904	-1 101		-110 868	-116 987
Arvonlennukset ja niiden palautukset			-70					-70	-70
Rahoitusosuudet tilikaudella			-2 052	-645	-82		-170	-2 949	-2 949
Poistamaton hankintameno 31.12.	27 220	139 930	1 044 604	105 733	164 615	5 635	79 642	1 540 159	1 567 378
Arvonkorotukset 1.1.								0	0
Arvonkorotusten muutokset								0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	27 220	139 930	1 044 604	105 733	164 615	5 635	79 642	1 540 159	1 567 378

Pysyvät vastaavat / Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet (19.)
KUNTA , 1000 €

	Aineettomat hyödykkeet	Maa - ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödykkeet	Keskener. hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.2020	2 252	129 996	214 660	99 733	15 151	2 238	28 328	490 105	492 357
Lisäykset tilikauden aikana	761	880	23 515	16 345	5 854	106	28 241	74 942	75 703
Rahoitusosuudet tilikaudella			-2 026	-645	-82		-170	-2 923	-2 923
Vähennykset tilikauden aikana	-37	-113	-224	-5	-2 387			-2 729	-2 767
Siirrot erien välillä		114	13 370	12 621	531	50	-26 686		
Tilikauden poisto	-906		-19 598	-20 706	-4 955		-251	-45 510	-46 416
Arvonlennukset ja niiden palautukset									
Poistamaton hankintameno 31.12.2020	2 070	130 877	229 696	107 343	14 112	2 394	29 462	513 884	515 954
Arvonkorotukset 1.1.2020									
Arvonkorotusten muutokset									
Kirjanpitoarvo 31.12.2020	2 070	130 877	229 696	107 343	14 112	2 394	29 462	513 884	515 954

Pysyvät vastaavat / Sijoitukset (19.)
KONSERNI, 1000 €

	Osakkeet ja Osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Konserni- yhtiöt	Omistusyht. yhteisöt	Kunta-yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk -laina- saamiset	Saamiset Konserni-yhtiöt	Saamiset Kunta- yhtymät	Saamiset Muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0	19 500	0	38 172	57 672	220	0	0	2 781	3 001
Lisäykset		5 195		18 281	23 476				1	1
Vähennykset		-1 272		-9 823	-11 095	-88			-215	-303
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta		2 504			2 504					0
Siirrot erien välillä		1 594			1 594					0
Hankintameno 31.12.	0	27 522	0	46 630	74 151	132	0	0	2 567	2 699
Arvonlennukset				-16	-16					
Arvonkorotukset										
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	27 522	0	46 613	74 135	132	0	0	2 567	2 699

Pysyvät vastaavat / Sijoitukset (19.)
KUNTA, 1000 €

	Osakkeet ja Osuudet				Yhteensä	Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Konserni-yhtiöt	Omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet		Jvk -laina-saamiset	Saamiset Konserni-yhtiöt	Saamiset Kunta-yhtymät	Saamiset Muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2020	205 548	3 130	64 438	3 590	276 706	0	257 749	0	838	258 588
Lisäykset	6 103	2 810		725	9 638		6 594			6 594
Vähennykset	-4 574	-464		-14	-5 051		-2 451		-32	-2 483
Hankintameno 31.12.2020	207 077	5 476	64 438	4 301	281 292	0	261 892	0	807	262 699
Arvonlennukset	-1 666				-1 666					0
Kirjanpitoarvo 31.12.2020	205 411	5 476	64 438	4 301	279 626	0	261 892	0	807	262 699

Arvonlennukset: Nilsin Teollisuuskylä Oy 936.026,88 €, Karttulan Virastokeskus Oy 730.056,81 €

Omistukset muissa yhteisöissä (20. - 22.)

TYTÄRYHTEISÖT, KUNTAYHTYMÄT SEKÄ OSAKKUUSYHTEISÖT

12/2020

	kunnan omistus- osuus %	konsernin omistus- osuus %	kuntakonsernin osuus			
			Omasta pääomasta euroa	Vieraasta pääomasta euroa	Tilikauden tuloksesta euroa	
Kotipaikka						
TYTÄRYHTEISÖT						
Järviseudun Työterveys Oy	Kuopio	60,60	70,82	2 039 449	961 359	823 041
Karttulan Virastokeskus Oy	Kuopio	75,80	75,80	343 998	4 188	-6 438
Kiinteistö-KYS Oy	Kuopio	51,11	78,42	1 484 824	22 351 756	0
As Oy Litmasenrinne	Kuopio		46,48	279 484	109 905	0
Kiinteistö Oy Juankosken Pankkitalo	Kuopio	63,00	63,00	361 739	4 381	-3 914
Kiinteistö Oy Juankosken Virastotalo	Kuopio	65,20	65,20	3 217 927	14 676	-488
Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat	Kuopio	100,00	100,00	587 077	70 807 293	0
Kiinteistö Oy Kuopion Luukas	Kuopio	87,29	87,29	5 629 132	939 510	2
Kiinteistö Oy Kuopion Palolaakso	Kuopio	100,00	100,00	914 769	2 224 243	0
Kiinteistö Oy Kelloniemen Teollisuustalo	Kuopio	57,21	57,21	764 436	7 537	0
Kiinteistö Oy Kuopion Keskuskenttä	Kuopio	100,00	100,00	302 333	2 225 582	40 230
Koillis-Savon Ympäristöhuolto Oy	Kuopio	64,00	64,00	683 743	346 373	116 456
Kuopion Energia Oy (alakonsernitp)	Kuopio	100,00	100,00	104 731 824	270 076 888	8 266 385
Kuopion Sähköverkko Oy	Kuopio		100,00			
Kuopio Innovation Oy	Kuopio	68,00	70,04	42 358	1 181	7 301
Kuopion Opiskelija-asunnot Oy (alakonsernitp)	Kuopio	100,00	100,00	31 505 224	57 712 699	1 587 597
Kiinteistö Oy Turontalo	Kuopio		73,70			
Kuopion Pysäköinti Oy	Kuopio	100,00	100,00	42 093 391	6 375 692	-505 834
Kuopion Vesi Oy	Kuopio	84,00	84,00	32 708 703	149 655 916	-893 397
Kys Invest Oy	Kuopio	48,78	76,03	224 701	1 108	-11 595
Mestar Kuopio Oy	Kuopio	100,00	100,00	5 502 495	6 500 000	5
Niiralan Kulma Oy	Kuopio	100,00	100,00	15 270 708	218 181 008	22
Asunto Oy Ruukkimäki	Kuopio	24,25	82,37	210 073	2 493	-826
Niilsän Teollisuuskylä Oy	Kuopio	99,66	99,66	188 350	1 217 093	5 722
Savonia-ammattikorkeakoulu Oy	Kuopio	51,00	51,00	29 457 580	6 755 212	3 666 481
Servica Oy	Kuopio	50,92	78,13	13 569 513	18 152 916	1 290 937
Vapaarahoitteinen-Kys Oy	Kuopio	51,11	78,42	-404 024	8 623 751	-104 873

Yhteensä 291 709 805 843 252 760 14 276 814

KUNTAYHTYMÄT

P-Savon sairaanhoitopiirin kuntayht.(alakonsernitp)	Kuopio	55,86	55,86	58 519 239	257 681 642	-2 182 828
Itä-Suomen Päihdehuollon ky	Mäntyharju	20,75	20,75	285 165	8 981	-31 500
Vaalijalan kuntayhtymä	Pieksämäki	19,53	19,53	3 799 056	5 685 369	1 514 496
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	45,50	45,50	485 213	229 239	80 513
Savon Koulutuskuntayhtymä (alakonsernitp)	Kuopio	43,97	43,97	27 746 168	21 607 272	-102 207

Yhteensä 90 834 841 285 212 502 -721 527

OSAKKUUSYRITYKSET

Istekki Oy	Kuopio	31,75	49,85	9 384 099	11 635 456	2 546 980
Jätekkukko Oy	Kuopio	49,51	49,51	5 610 343	3 196 457	-156 718

YHDISTELEMÄTTÖMÄT OSAKKUUSYRITYKSET

As Oy Pirtinketosato	Kuopio	36,45	36,45	405 451	365 992	0
Sansia Oy	Kuopio	24,90	44,38	1 454 408	561 612	87 752
Kiinteistö Oy Karttulan Valtiontalo	Kuopio	31,00	31,00	-20 619	2 417	-258 862
Kiinteistö Oy Kuopion Studentia	Kuopio	23,39	23,39	282 291	11 060	-1 950
Koillis-Savon Vesi Oy	Kuopio	25,20	25,20	79 903	360 123	9 642
Kuopio-Tahko Markkinointi Oy	Kuopio	29,00	29,00	4 000	40 686	199
Kuopion Ravirata Oy	Kuopio	29,00	29,00	81 208	237 227	-20 688
Savon Kuituverkko Oy	Lapinlahti	26,49	26,49	939 332	769 912	-30 906
Tahkon Markkinointi Oy	Kuopio	25,00	25,00	8 769	0	-260

Yhteensä 18 229 185 17 180 941 2 175 189

Kaikki yhteensä 400 773 830 1 145 646 204 15 730 476

Saamisten erittely (23.)

	Kunta 2020		Kunta 2019	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		411 372		1 315 626
Lainasaamiset	484 550	84 094	484 550	84 094
Siirtosaamiset		2 551 396		441 804
Muut saamiset		116 799	1 134	116 799
Yhteensä	484 550	3 163 660	485 684	1 958 322
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		100 524		247 712
Siirtosaamiset		978 644		2 563 674
Muut saamiset	1 929 297		1 439 139	
Yhteensä	1 929 297	1 079 168	1 439 139	2 811 386
Saamiset osakkuusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		296		68 047
Siirtosaamiset		98 043		146 468
Muut saamiset	18 649	1 554		1 554
Yhteensä	18 649	99 893	0	216 069
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	32 941	7 103 898	37 673	7 507 698
Lainasaamiset	112 992	86 364	157 950	87 172
Siirtosaamiset		10 552 283		9 216 263
Muut saamiset	507 481	7 821 110	879 813	12 215 309
Yhteensä	653 415	25 563 655	1 075 436	29 026 443
Saamiset yhteensä	3 085 912	29 906 376	3 000 260	34 012 219

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät (24.)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Muut tulojäämät	1 273	1 273		
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 273	1 273		
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot		102 792		
Kelan korvaus työterveyshuollosta	3 206 954	2 975 004	2 159 516	1 760 907
Avustukset ja rahoitusosuudet	7 097 101	8 094 316	2 201 929	2 943 779
Menoennakot	611 457	2 118 106	43 381	48 502
Muut tulojäämät	10 076 655	12 841 347	8 238 338	7 615 020
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	20 992 167	26 131 565	12 643 164	12 368 208

4.1.5 Taseen liitetiedot, vastattavaa

Oman pääoman erittely (25.)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Peruspääoma 1.1.	432 411 580	432 411 580	432 411 580	432 411 580
Peruspääoma vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	432 411 580	432 411 580	432 411 580	432 411 580
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 1.1.	14 092	23 492	0	
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma vähennykset		-9 400		
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	14 092	14 092		
Ylikurssirahasto 1.1.	93 167	93 167	0	
Ylikurssirahasto lisäykset				
Ylikurssirahasto vähennykset				
Ylikurssirahasto 31.12.	93 167	93 167		
Arvonkorotusrahasto 1.1.	67 757	67 757	67 757	67 757
Arvonkorotusrahasto ky-osuuksien lisäykset				
Arvonkorotusrahasto vähennykset				
Arvonkorotusrahasto 31.12.	67 757	67 757	67 757	67 757
Rakennusrahasto 1.1.	4 094 105	4 094 105	0	
Rakennusrahasto, vähennykset	-346 348			
Rakennusrahasto 31.12.	3 747 757	4 094 105		
Muut omat rahastot 1.1.	6 819 809	7 359 979	1 074 749	1 074 749
Muut omat rahastot ky-osuuksien lisäykset		200 807		
Muut omat rahastot lisäykset	44 332	56 300		
Muut omat rahastot vähennykset	-460 320	-738 083	-401 998	
Muut omat rahastot siirrot erien välillä	346 348	-59 194		
Muut omat rahastot 31.12.	6 750 168	6 819 809	672 752	1 074 749
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	10 746 195	10 874 619	157 061 076	102 143 264
Edellisten tilikausien ky-osuuksien lisäykset		664 649		
Osingonjako	-1 207 046	71 616		
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä muutos	-847 981	706 031		
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	8 691 169	12 316 915	157 061 076	102 143 264
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	8 691 169	12 316 915	157 061 076	102 143 264
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	45 708 074	-1 570 719	19 177 274	54 917 813
Oma pääoma	497 483 764	454 246 705	609 390 439	590 615 163

Poistoeron erittely (26.)

	Kunta	
	2020	2019
Investointivaraukseen liityvä poistoero	503 827	674 770
Poistoero yhteensä	503 827	674 770

Velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua (27.)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	609 751 959	621 547 942	187 509 327	179 871 372
Lainat julkisyhteisöiltä	34 264 242	17 040 713		
Yhteensä	644 016 201	638 588 655	187 509 327	179 871 372

Pakolliset varaukset (29.)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Eläkevaraukset				
Eläkevastuuvaraus	210 298	220 587	210 298	220 587
Eläkevaraukset yhteensä	210 298	220 587	210 298	220 587
Muut pakolliset varaukset				
Ympäristövastuu, jätehuolto	975 521	911 194	975 521	911 194
Potilasvahinkovastuuvaraus	14 230 771	11 898 682		
Osuus kuntayhtymän alijäämästä			5 500 000	3 734 000
Muut pakolliset varaukset		672 000		672 000
Muut pakolliset varaukset yhteensä	15 206 292	13 481 876	6 475 521	5 317 194

Vieras pääoma (30.)

	Kunta		Kunta	
	2020	2020	2019	2019
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		4 868 994		5 893 316
Liittymismaksut ja muut velat	25 218		117 759	426 350
Siirtovelat		37 214		5 083 234
Velat kuntayhtymille, joissa kunta jäsenenä				
Saadut ennakot				909
Ostovelat		2 913 538		2 103 220
Siirtovelat		4 128 118		837 032
Velat osakkuus- ja omistusyhteisöille				
Saadut ennakot				155
Ostovelat		2 510 131		117 273
Siirtovelat		1 525		405 703
Velat muille				
Saadut ennakot		8 998 616		4 930 328
Ostovelat		26 156 995		24 416 300
Liittymismaksut ja muut velat		15 107 879		14 964 091
Siirtovelat		43 615 301		45 268 125
Vieras pääoma yhteensä	25 218	108 338 311	117 759	104 446 037

Muiden velkojen erittely (32.)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Muut velat				
Liittymismaksuvelat				
- Kuopion Vesi Oy	23 402 545	22 064 783		
- Kuopion Energia Oy	39 161 123	38 177 027		
Muut velat, pitkäaikaiset	429 338	2 832 811	25 218	117 759
Muut velat, lyhytaikaiset	29 220 876	34 102 982	15 107 879	15 390 441
Muut velat yhteensä	92 213 882	97 177 603	15 133 097	15 508 200

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (33.)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	901 353	3 131 734	268 550	383 551
Menojäämät				
Lomapalkkajaksotus	76 333 385	80 514 637	39 695 619	39 999 751
Palkkojen ja henkilös.kulujen jaksotukset	5 322 939	5 390 902	591 336	721 874
Korkojaksotus/ottolainojen siirtyvät korot	1 777 272	1 469 857	568 603	470 823
Muut menojäämät	18 219 371	13 390 976	6 658 049	10 018 095
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	102 554 319	103 898 106	47 782 158	51 594 094

4.1.6 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin (34.)

	Konserni	
	2020	2019
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	241 444 702	227 632 831
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	365 040 660	344 360 608
Lainat julkisyhteisöiltä	34 287 181	40 909 537
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	179 215 948	175 786 905
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	544 256 609	520 147 513

Vakuudet (35. - 37.)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Sitoumusten vakuudeksi annetut:				
Kiinteistökiinnitykset	12 000 000	6 000 000		
Yrityskiinnitykset	21 420 537	18 543 471		
Kiinnitykset vuokraoikeuteen	391 002	391 002		
Pantatut arvopaperit		1 000 000		
Pantatut pankkisaamiset	1 217 732	1 405 377		
Muut omasta puolesta annetut vakuudet	1 032 512	1 032 512		
Yhteensä	36 061 782	28 372 361	0	0
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Takaukset	17 714 000	16 269 000		
Yhteensä	17 714 000	16 269 000	0	0
Vakuudet yhteensä	53 775 782	44 641 361	0	0

Kiinteistökiinnityksistä 12.000.000 euroa, yrityskiinnityksistä 21.000.000 euroa ja pantatuista pankkisaamisista 1.072.732 euroa sähkökaupan vakuutena.

Vuokravastuut (38.)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Vuokravastuut, voimassa 31.12.2052 asti				
Toimitilojen vuokravastuut	124 246 308	154 005 662	77 712 502	81 369 661
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	5 421 068	36 350 100	2 537 274	2 858 555
Maa-alueiden vuokravastuut	17 994 792	2 269	309	309
Muut vuokravastuut	80 239	49 236		
Vuokravastuut yhteensä	147 742 406	190 407 267	80 250 085	84 228 525
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	17 866 531	23 501 698	9 748 369	7 127 278
- siitä PPP-hankkeet (public-private partnerships)				
- siitä sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet				
- siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	47 774 145	51 182 160	47 358 814	50 857 353

Vuokravastuiden lisäksi kunnan leasing sopimuksiin sisältyy muita vastuita 3.621 euroa. Muut vastuut koostuvat jäljellä olevista laitevakuutusmaksuista. Kunnan kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut koostuvat kiinteistöistä; Nilsiä ja Melalahden päiväkotit, Pikkulinnan päiväkotit, Länsi-Puijon esiopetustila sekä Kuntolaakson uima- ja jäähalli.

Vuoden 2019 kunnan vertailutietoa on korjattu toimitilojen osalta 1.464.549 euroa, koneiden ja laitteiden osalta 106.850 euroa, maa-alueiden osalta 309 euroa ja seuraavalla tilikaudella maksettavan osuuden osalta 1.535.028 euroa

Vuoden 2019 konsernin vertailutietoa on korjattu toimitilojen osalta 2.149.328 euroa, koneiden ja laitteiden osalta 106.850 euroa, maa-alueiden osalta 309 euroa ja seuraavalla tilikaudella maksettavan osuuden osalta 1.559.854 euroa

Vastuusitoumukset (39. - 40.)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			340 403 072	346 669 689
Jäljellä oleva pääoma			199 260 407	213 596 910
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	22 124 470	23 606 580	22 012 755	23 494 866
Jäljellä oleva pääoma	8 600 606	9 608 705	8 488 891	9 496 991
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista				
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	795 684 737	714 392 237	795 684 737	714 392 237
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.				
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuustakauskeskuksen rahastosta 31.12.	495 784	470 022	495 784	470 022

Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annettuihin takauksiin sisältyy takaus Kuopion Energia Oy:n lainavastuista Euroopan Investointipankille. Kyseiseen takaukseen sisältyy sopimusvakuuksia eli kovenantteja. Sovitut kovenanttiehdot koskevat kaupungin maksuvalmiutta, omaisuuden vallintaa ja tietojenantovelvollisuutta takauksen voimassaoloaikana. Kovenanttien rikkoutuminen voi johtaa lisävakuusvaateisiin tai takauksen kohteena olevan luoton irtisanomiseen ja takausvastuun realisoitumiseen. Kovenanttiehdot ovat täyttyneet ja niitä seurataan.

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt (41.)

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Sopimusvastuut (alveineen)				
Autopaikkavelvoitteista				
kunnalle aiheutuva vastuu v. 2020		721 500		721 500
Ohjelmistopalvelusta Kuopion Vesi Oy:lle				
aiheutuva vastuu	114 640			
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	114 640			
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset yht.	99 248 928	102 093 293	99 248 928	102 093 293
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	4 740 000	3 999 540	4 740 000	3 999 540
<i>Elinkaarimallilla toteutettujen kiinteistöjen palvelumaksu yht. v. 2040 loppuun asti</i>	53 185 743	55 111 239	53 185 743	55 111 239
<i>Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus</i>	2 790 000	2 560 000	2 790 000	2 560 000
<i>Ylläpitösopimus Kuntolaakso v. 2040 asti</i>	46 063 186	46 982 054	46 063 186	46 982 054
<i>Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus</i>	1 950 000	1 439 540	1 950 000	1 439 540
Sopimusvastuut yhteensä	99 248 928	102 814 793	99 248 928	102 814 793
Osuus kuntayhtymän alijäämästä				
Arvonlisäveron palautusvastuu	35 047 045	36 942 032	2 082 154	2 057 091
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuut, päättyvät vuosina 2022-2034	14 546 683	12 262 994	11 862 429	9 836 054
Potilasvakuutusvastuu		8 452		

Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset**Elinkaarimallista tulevat sopimusvastuut**

Martti Ahtisaaren, Puijonsarven, Rajalan ja Pohjantien koulut, Puijonlaakson päiväkot.

Kiinteistöpalvelut (25 037 037 euroa alv 0) ja PTS-investoinnit (8 680 519 euroa alv 0), yhteensä 33 717 556 euroa ovat vuoden 2008 hintatasossa. Kiinteistöpalvelut ja PTS-investointi -maksut alkavat, kun kohteet valmistuvat. Martti Ahtisaaren ja Puijonsarven koulut valmistuivat 15.7.2011. Rajalan koulu ja Puijonlaakson uusi päiväkot valmistuivat 15.7.2012 ja Pohjantien koulu 15.7.2013. Palvelumaksujen vastuut tulevat alenemaan vuosittain ja ne nollautuvat, kun sopimus päättyy v. 2037.

Jynkän ja Karttulan Koulu

Jynkän ja Karttulan uusien koulujen elinkaarisopimuksista tulevia vastuita kiinteistöpalvelut yht. 8 763 014 euroa (alv 0) ja PTS-investoinnit yht. 1 825 400 euroa (alv 0), yhteensä 10 588 414 euroa. Jynkän koulu valmistui kesällä 2017. Karttulan koulu valmistui kesällä 2018. Palvelumaksujen vastuut tulevat alenemaan vuosittain ja ne nollautuvat, kun sopimus päättyy v. 2038.

Hiltulanlahden koulu ja päiväkoti

Hiltulanlahden koulun ja päiväkodin elinkaarisopimuksista tulevia vastuita kiinteistöpalvelut yht. 7 225 820 euroa (alv 0) ja PTS-investoinnit yht. 1 426 400 euroa (alv 0), yhteensä 8 652 220 euroa. Hiltulanlahden koulu ja päiväkoti valmistui kesällä 2019. Palvelumaksujen vastuut tulevat alenemaan vuosittain ja ne nollautuvat, kun sopimus päättyy v. 2040.

Optio Hiltulanlahden koulun laajennus

Hiltulanlahden koulun ja päiväkodin elinkaarisopimukseen sisältyy optio laajennuksesta. Option käytöstä on ilmoitettava viimeistään 30.9.2022. Jos optiota ei käytetä, sopimus raukeaa tältä osin. Mikäli optio käytetään, laajennuksesta tulevat vastuut ovat kiinteistöpalvelujen osalta 145 536 euroa (alv 0) ja PTS-investoinneista 87 300 euroa (alv 0). Laajennus valmistuisi kesällä 2025.

Elinkaarisopimusten kiinteistöpalvelujen ja PTS-investointien vastuut v. 2020 yhteensä 2.790.000 euroa ja vuosina 2021-2040 yhteensä 48.445.743 euroa (alv 0).

Johdannaisopimukset

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Koronvaihtosopimukset 7 kpl				
Koronvaihtosopimukset 7 kpl on kukin tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimukset erääntyvät vuosina 2021-2029.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yht.	88 300 000	118 416 670	88 300 000	118 416 670
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-4 430 378	-3 877 277	-4 430 378	-3 877 277
Koronvaihtosopimus 1680667				
Tulevaisuudessa voimaan tuleva koronvaihtosopimus suojaa koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella muutetaan vaihtuva korko kiinteäksi ajalle 2018-2026. Sopimus on alkanut 29.6.2018 ja päättyy 30.6.2026.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yht.	30 000 000	30 000 000	30 000 000	30 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 615 197	-1 527 467	-1 615 197	-1 527 467
Koronvaihtosopimus KUOPIO1				
Koronvaihtosopimuksella suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi ajalle 2017-2026. Sopimus on alkanut 30.6.2017 ja päättyy 30.6.2026.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yht.	35 000 000	35 000 000	35 000 000	35 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-2 089 013	-2 091 948	-2 089 013	-2 091 948

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Koronvaihtosopimukset 4 kpl				
Koronvaihtosopimukset 4 kpl on kukin tehty kiinteistöleasingosopimuksen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Leasingrahoituksen ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimukset erääntyvät vuonna 2029.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yht.	42 639 309	43 104 105	42 639 309	43 104 105
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-5 475 384	-3 707 967	-5 475 384	-3 707 967
Niiralan Kulma Oy				
Ehdollinen koronvaihtosopimus on tehty lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Sopimus erääntyy vuonna 2032.				
Nimellisarvo	6 452 700	6 860 900		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 584 722	-1 258 616		
Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2021-2025.				
Nimellisarvo	22 619 288	23 262 982		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 350 334	-1 368 924		
Tulevaisuudessa voimaan tuleva koronvaihtosopimus on tehty lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Sopimus alkaa 20.7.2021 ja erääntyy vuonna 2026.				
Nimellisarvo	12 036 924	12 036 924		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-530 265	-239 710		
Tulevaisuudessa voimaan tulevat koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimus alkaa 4.6.2023 ja erääntyy vuonna 2028.				
Nimellisarvo	11 431 131			
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-188 311			
Kuopion Opiskelija-asunnot Oy -konserni				
Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2021-2049.				
Nimellisarvo	103 414 516	103 414 516		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-8 284 565	-4 479 658		
Tulevaisuudessa voimaan tulevat koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla muutetaan vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2026-2044.				
Nimellisarvo	40 000 000	40 000 000		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-4 598 179	-1 988 194		
Kiinteistö-KYS Oy				
Koronvaihtosopimus on tehty lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Sopimus erääntyy vuonna 2027.				
Nimellisarvo	825 000	9 640 086		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-93 827	-1 881 667		

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Vapaarahoitteinen-KYS Oy				
Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2026-2027.				
Nimellisarvo	8 534 264			
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 747 997			
Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat				
Koronvaihtosopimus on tehty lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Sopimus erääntyy vuonna 2024.				
Nimellisarvo	15 104 000	15 784 000		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-618 573	-540 090		
Kuopion Energia Oy -konserni				
Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2021-2029.				
Nimellisarvo	23 353 074	26 044 522		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 414 549	-1 852 944		
Pohjois-Savon Sairaanhoidopiirin kuntayhtymäkonserni				
Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2021-2053.				
Nimellisarvo	59 653 129	58 628 753		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-2 993 050	-2 805 851		
Tulevaisuudessa voimaan tulevat koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla muutetaan vaihtuva korko kiinteäksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2024-2028.				
Nimellisarvo		4 524 453		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)		-499 444		
Jatko-oikeudelliset koronvaihtosopimukset suojaavat koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Kuntarahoitus Oyj:llä on yksipuolinen oikeus eräännyttää koronvaihtosopimukset 2025-2027. Sopimukset				
Nimellisarvo	16 757 220	16 757 220		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 385 363	-1 532 454		
Savon Koulutuskuntayhtymä				
Koronvaihtosopimukset on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2020-2021.				
Nimellisarvo	65 149	237 734		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-119	-3 966		

Kaupunginhallitus on 5.11.2018 § 304 hyväksynyt rahoitusriskien hallintapolitiikan, joka on tullut voimaan 1.1.2019. Rahoitusriskien hallintapolitiikan mukaan korkoriskiltä suojaudutaan kiinteäkorkoisilla lainoilla tai korkojohdannaisien avulla. Johdannaisia voidaan käyttää olemassa olevan lainasalkun tai yksittäisen lainan korkoprofiilin muuttamiseen. Kuopion kaupungin lainakannan suojaustaso voi vaihdella markkinatilanteen mukaan. Myös leasingrahoitukselle voidaan tehdä korkosuojaus muuttamatta leasing sopimuksen ehtoja. Leasing sopimuksia koskee sama suojaustaso kuin lainasalkkua, eli 30 – 80 prosenttia leasing sopimuksesta tulee olla suojattuna. Johdannaissopimuksia voidaan tehdä koronvaihto-, korkokatto- ja korkolattiasopimuksina sekä korkoputkisopimuksina. Käytettävien johdannaissopimusten tulee olla yksiselitteisiä, joihin ei sisälly ennakoimattomia elementtejä. Johdannaissopimuksia käytetään ainoastaan korkoriskin suojaamiseen.

Kuopion kaupungin lainakantaa on mainittua suojautumispolitiikkaa noudattaen suojattu sekä pitkäaikaisilla kiinteillä lainakoroilla että koronvaihtosopimuksilla vaihtuvien korkojen muutoksia vastaan. Koronvaihtosopimuksissa osapuolet ovat sopineet, että Kuopion kaupunki maksaa rahalaitokselle kiinteää korkoa. Vastineena rahalaitos maksaa Kuopion kaupungille sovittua euribor-korkoa.

Kuopion kaupungin koronvaihtosopimuksista kohde-etuudeltaan yhteensä 88.300.000 euron määräiset sopimukset (7 kpl) on tehty tiettyä yksiköityä lainaa varten. Osa koronvaihtosopimuksista alkaa myöhemmin kuin laina, mutta kaikkien koronvaihtosopimusten ja lainojen ehdot vastaavat toisiaan.

2 kpl sopimuksia kohde-etuudeltaan yhteensä 65.000.000 euroa, on tehty koko lainasalkun korkovirtojen suojaamiseksi. Lainasalkusta löytyy sopimuksia vastaavat vaihtuvakorkoiset lainat. Molemmat näistä koronvaihtosopimuksista ovat korkolattiallisia siten, ettei kaupungilla ole maksuvelvoitetta rahoituslaitokselle, mikäli vaihtuva markkinakorko on negatiivinen.

4 kpl sopimuksia kohde-etuudeltaan yhteensä 42.639.309 euroa on tehty kiinteistöleasingin korkovirtojen suojaamiseksi. Näiden koronvaihtosopimusten ja leasing sopimusten ehdot vastaavat toisiaan.

Jos koronvaihtosopimuksia ei pureta ennen alkuperäistä eräpäivää, realisoitumattomat markkina-arvot eivät aiheuta tulosvaikutteisia kirjauksia. Sopimuksen markkina-arvoon vaikuttaa arvostushetken korkotaso, jäljellä oleva pääoma ja jäljellä olevan koronvaihtosopimuksen maturiteetti. Kiinteän koron maksajan kannalta suurin koronvaihtosopimukseen liittyvä riski on lyhyiden ja pitkien korkojen yleinen lasku, joka kasvattaa tulevan maksuvelvollisuuden nykyarvoa. Sen sijaan kun korot nousevat, kiinteän koron maksajan maksuvelvollisuuden nykyarvo laskee.

Kuopion kaupungin koronvaihtosopimuksille on markkina-arvon määrittämisen lisäksi tehty korkoherkkyysanalyysit 31.12.2020 tilanteen mukaan. Korkoherkkyysanalyysissa on määritetty -1 %-yksikön ja +1 %-yksikön markkinakorkojen paralleelimuutoksen vaikutus sopimusten markkina-arvoon. Markkinakorkojen +1 %-yksikön paralleelimuutos vaikuttaa markkina-arvoon positiivisesti 8.552.562,64 euroa siten, että markkina-arvo on muutoksen jälkeen – 5.057.409,36 euroa. Markkinakorkojen -1 %-yksikön paralleelimuutos vaikuttaa markkina-arvoon negatiivisesti 6.894.785,78 euroa siten, että markkina-arvo on muutoksen jälkeen -20.504.757,78 euroa. Koronvaihtosopimusten maksuvelvoitteiden kassavirrat ajoittuvat vuosille 2021 - 2029.

Niiralan Kulma Oy:llä on kahdeksan lainoihin liittyvää koronvaihtosopimusta, jotka on tehty korkomenojen suojaamisen tarkoituksessa. Pitkäaikaisten lainojen vaihtuva korko on tällöin sidottu koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon.

Kuopion Opiskelija-asunnot Oy -konsernilla on kaksitoista lainoihin liittyvää koronvaihtosopimusta, joilla suojataan yhtiön lainasalkkua. Sopimukset ovat perinteisiä koronvaihtosopimuksia, joilla vaihdetaan korko kiinteäksi, eikä niissä ole erityisehtoja.

Kiinteistö-KYS Oy:llä on yksi lainaan liittyvä koronvaihtosopimus, joilla yhtiö suojaa vaihtuvakorkoisen lainan korkoriskiä. Koronvaihtosopimuksella vaihdetaan yhtiön rahalaitoslainan vaihtuva korko kiinteäksi koroksi. Valtaosa yhtiön koronvaihtosopimuksista siirtyi osittaisjakautumisessa Vapaarahoitteinen-KYS Oy:lle.

Vapaarahoitteinen-KYS Oy:llä on kolme lainoihin liittyvää koronvaihtosopimusta, joilla yhtiö suojaa vaihtuvakorkoisten lainojen korkoriskiä. Koronvaihtosopimuksilla vaihdetaan yhtiön rahalaitoslainojen vaihtuva korko kiinteäksi koroksi.

Kiinteistö Oy Kuopion Koulutiloilla on yksi koronvaihtosopimus, jolla suojataan yksittäisen lainan korkoriskiä. Koronvaihtosopimuksella vaihdetaan vaihtuva korko kiinteäksi koroksi eikä se sisällä erityisehtoja.

Kuopion Energia Oy -konsernilla on viisi lainoihin liittyvää koronvaihtosopimusta, joilla suojataan yhtiön lainakantaa. Koronvaihtosopimuksilla on suojauduttu vaihtuvien korkojen muutoksiin vaihtamalla korko kiinteäksi.

Pohjois-Savon Sairaanhoidopiirin kuntayhtymäkonsernilla on 16 koronvaihtosopimusta, joilla suojataan yksittäisten lainojen ja lainasalkkujen korkoriskiä. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Suurin osa koronvaihtosopimuksista erääntyy ennen suojattavaa lainaa.

Savon Koulutuskuntayhtymällä on kaksi koronvaihtovaihtosopimusta, jotka on tehty lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on vaihdettu vaihtuva korko kiinteäksi.

Muut johdannaisopimukset

Kuopion Energia Oy käyttää sähköjohdannaisia suojaamaan sähkön tuotannosta ja myynnistä aiheutuvaa sähkön markkinahintariskiä. Kuopion Energia Oy:llä oli tilinpäätöshetkenä ainoastaan forward- ja futuurisopimuksia. Forward- ja futuurisopimuksilla voidaan kiinnittää vaihteleva spot-hinta kiinteähintaiseksi. Forward-sopimusten markkina-arvo tuloutuu sopimuksen toimitusjakson aikana. Futuurisopimusten markkina-arvon muutokset selvitetään käteisellä päivittäin kaupankäyntipäivästä alkaen. Futuurisopimusten käypä arvo on kirjattu taseeseen ja on myös mukana oheisissa luvuissa.

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Myyntisopimukset				
Määrä MWh	523 028	603 111		
Käypä arvo	-1 583 207	728 114		
Kirjaamaton käypä arvo	-1 583 207	728 114		
Ostosopimukset				
Määrä MWh		0		
Käypä arvo		0		
Kirjaamaton käypä arvo		0		

Sähköjohdannaisien käyvät arvot perustuvat tilinpäätöshetken markkinahintoihin. Kaikki sähköjohdannaisopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Sopimuksilla on suojattu sähkön tuotantoa ja sähkön myyntisopimuksia. Suojaamistarkoituksessa tehtyjen sopimusten tulos kirjataan tuotoksi ja kuluksi, kun vastaava tuotto tai kulu toteutuu.

Sähköjohdannaisien ajoittuminen

Määrä, MWh		
alle 1 vuosi	1-5 vuotta	yli 5 vuotta
435 428	87 600	0

Sähköjohdannaiset

Käypä arvo, euroa		
alle 1 vuosi	1-5 vuotta	yli 5 vuotta
-1 484 268	-98 939	0

Sähköjohdannaiset kohdistuvat ajallisesti suojaamaan konsernin kokonaissähköpositiosta aiheutuvaa sähkön markkinahintariskiä. Konsernin sähköjohdannaispositio on ostopainotteinen, koska suojattavien myyntisopimusten määrä ylittää sähkön tuotantomäärän.

Sähköjohdannaisien herkkyytstarkastelu

Sähkön markkinahinnan muutoksen vaikutus sähköjohdannaisien käypiin arvoihin.

Herkkyytstarkastelussa oletetaan, että sähköjohdannaisien hintataso muuttuu +/- 1 euron koko pohjoismaisella markkinalla. Systeemi hinta muuttuu ja aluehintaerot säilyvät muuttumattomina.

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Hinnanmuutos +/- 1 EUR/MWh				
Sähköjohdannaisien käypien arvojen muutos, euroa	268 141	289 520		

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Päästöoikeudet	tonnia (CO ₂)	tonnia (CO ₂)	tonnia (CO ₂)	tonnia (CO ₂)
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	59 129	76 507		
Päästöoikeuksien osto tai taseesta kirjaus	117 480	133 935		
Toteuneiden päästöjen määrä	174 285	208 130		
Päästöoikeuksien myynti	0	0		
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	2 324	2 312		

Muita vastuita

Kuopion kaupunki

Kuopion kaupunki on sitoutunut osallistumaan Pohjois-Savon pääomasijoitusrahaston toimintaan enintään 1,2 milj. euron osuudella 10 milj. euron rahastosta ja enintään 12 prosenttia perustettavan rahaston koosta. Vuoden 2020 loppuun mennessä sitoumuksesta on käytetty 283.200 euroa.

Pohjois-Savon pelastuslaitos

Pohjois-Savon pelastuslaitokselle on saapunut varallaolovaatimuksia Korkeimman oikeuden (KKO:2015:48) ratkaisuun perustuen. Vaatimuksissa on vaadittu varallaolo luettavaksi työajaksi. Vaatimuksen esittäneiden 67 henkilön vaatimussumma on 12.075.813 euroa, 41 henkilöä ei ole vaatimuksessaan esittänyt vaatimaansa summaa. Yhteensä vaatimuksia on 108. Kokonaisvaatimussumma on arvioitu olevan noin 20.000.000 euroa.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen varallaolovaatimuskäsittely on vireillä työtuomioistuimessa, asiaan odotetaan työtuomioistuimen ratkaisua vuoden 2021 aikana.

Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat

Tonttiin 297-33-19-1 kohdistuu pysyvä autopaikkarasite, joka oikeuttaa viereisen tontin 297-33-18-1 sijoittamaan rasitetulle tontille 26 kpl autopaikkoja. Rasitesopimuksen mukaan autopaikat ovat sekä rasitetun että oikeutetun tontin yhteiskäytössä.

Hiltulanlahden koulu- ja päiväkotikiinteistön elinkaariurakkasopimus (vaihe 1.) allekirjoitettiin 22.12.2017. Sopimus sisältää tilaajan option laajennusvaiheeseen mikäli ko. alueenpalvelutarve niin edellyttää. Optio on käytettävissä 30.9.2022 saakka. Hiltulanlahden kiinteistön rakennustyöt alkoivat tammikuussa 2018 ja kohde luovutettiin käyttöön kesällä 2019. Hiltulanlahden elinkaarikohteen sopimuksen mukainen urakkahinta on 17.815.000 euroa (alv 0), josta vaiheen 1 osuus 16.055.000 euroa (alv 0) ja vaiheen 2 osuus 1.760.000 euroa (alv 0).

Savonia-ammattikorkeakoulu oy

Valtio on luovuttanut korvauksetta Kuopion kaupungille Opistotie 2:n kiinteistön (kiinteistötunnus 297-6-14-2) rakennuksineen ja irtaimistoineen 13.2.1995. Kuopion kaupunki on siirtänyt mainitun kiinteistön rakennuksineen ja irtaimistoineen sekä palautusvelvollisuuksineen Pohjois-Savon ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymälle 21.6.1995. Lisäksi valtio on luovuttanut korvauksetta Pohjois-Savon ammatilliselle korkeakoulutuksen kuntayhtymälle 29.1.1996 Sairaalakatu 6-8:n kiinteistön rakennuksineen ja irtaimistoineen (kiinteistötunnus 297-5-6).

Pohjois-Savon ammatillisen korkeakoulukuntayhtymän nimi muuttui Savonia-ammattikorkeakoulu kuntayhtymäksi 1.10.2004. Savonia-ammattikorkeakoulun kuntayhtymä yhtiöitettiin ammattikorkeakoulu-uudistuksen myötä Savonia-ammattikorkeakoulu osakeyhtiöksi 1.1.2015 lukien.

Luovutukset perustuvat lakiin eräiden valtion ammatillisten oppilaitosten kiinteistöjen luovuttamisesta kunnalle tai kuntayhtymälle (1094/1994), joka sisältää ehdon, jonka mukaan Opistotie 2:n ja Sairaalakatu 6-8 kiinteistöjä voi koskea lain mukainen palautusvelvollisuus.

Savonia-ammattikorkeakoulu oy on hakenut palautusvelvollisuudesta luopumista. Valtioneuvoston raha-asiaivaliokunnan puollon ja opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen 26.1.2018 (Dnro 3 ja 4/511/2015) mukaan valtion luovuttaman omaisuuden suhteelliseen osaan 13.371.777 euroon ei liity palautusvelvollisuutta, kun Savonia-ammattikorkeakoulu oy käyttää valtiolta vastikkeetta saatujen kiinteistöjen vastaavan suhteellisen osan hakemuksessa tarkoitettujen kiinteistöjen käyvästä arvosta Savilahden kampuksen toteuttamiseksi edellyttäen, että kampus on valtionavustuksen oikeuttavassa käytössä vähintään vuoteen 2026 saakka. Alkuperäisiin luovutussopimuksiin sisältyy ehto palautusvelvollisuudesta tilanteissa, joissa valtion luovuttama omaisuus luovutetaan toiselle, sen käyttötarkoitus muutetaan pysyvästi, toiminta lopetetaan, omaisuus tuhoutuu tai vahingoittuu eikä omaisuutta käytetä muuhun valtionosuuteen oikeuttavaan toimintaan.

Kuopion Pysäköinti Oy

Kiinteistö Oy Kuopion Kauppakatu 26-30 (kiinteistötunnus 297-4-27-5), kulkuoikeusrasite ja sopimus kulkuyhteyden toteuttamisesta.

As. Oy Kuopion Pankkitalo (kiinteistötunnus 297-4-29-1), oikeus toteuttaa pysyviä pohjarakenteita.

Oy Carlson (kiinteistötunnus 297-4-19-5), sopimus hissiyhteyden rakentamisesta, käyttöoikeudesta ja ylläpidosta.

Kiinteistö Oy Kuopion Valtakulma (kiinteistötunnus 297-4-14-3) kulkuyhteys-/kulkuväylärasite.

Kiinteistö Oy Kuopion Kauppakatu 41 (kiinteistötunnus 297-4-18-3) kulkuyhteys-/kulkuväylärasite.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymäkonserni

Sakupe Oy:n valuuttatermiinitakaus 83.786 euroa.

Käynnissä olevat oikeudenkäynnit

Pohjois-Savon käräjäoikeus

Potilasvahinkoasia. Kuopio-konsernin vastuu 670.289 euroa.

Pohjois-Savon käräjäoikeus

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän päivystysosastoa (POS1) koskeva riita urakoitsijan sopimusrikko-muksen vuoksi. Urakoitsijan vaatimus 1 milj. euroa. Kuntayhtymän vastakanne n. 2 milj. euron saatavista. Oikeudenkäyntikuluriski on yli 100.000 euroa. Itä-Suomen hovioikeus on antanut päätöksen, että sairaanhoitopiirillä oli oikeus purkaa sopimus. Kuopio-konsernin vastuu 586.503 euroa.

Pohjois-Savon käräjäoikeus

Työturvallisuusrikosasia, yhteisösakkovaatimus syyttäjällä 50.000-100.000 euroa. Asianomistajan vaatimus 5.000 euroa. Oikeudenkäyntikuluriski 12.000 euroa. Kuopio-konsernin vastuu 55.857 euroa.

Markkinaoikeus

Lääkinnällisen laitteen suorahankinta-asia. Oikeudenkäyntikuluriski 10.000-20.000 euroa. Kuopio-konsernin vastuu 27.929 euroa.

4.1.7 Henkilöstöä, tilitarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12. (42.)

	Kunta	
	2020	2019
Palvelualue		
Tarkastustoimi	2	2
Yleishallinto	4	3
Elinvoima- ja konsernipalvelut	353	395
Kaupunkiympäristön palvelualue	226	234
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	401	440
Kasvun ja oppimisen palvelualue	2 786	2 776
Perusturvan palvelualue	1 784	1 809
Terveystieteiden palvelualue	1 013	1 010
Ydinkaupunki yhteensä	6 569	6 669
Liikelaitokset		
Kuopion kuntateknikkaliikelaitos	205	225
Kuopion Vesi Liikelaitos		93
Liikelaitokset yhteensä	205	318
Taseyksiköt		
Pohjois-Savon pelastuslaitos	304	290
Tilapalvelut	44	51
Isäntäkuntapalvelut	49	49
Taseyksiköt yhteensä	397	390
Yhteensä	7 171	7 377
Työllistämismäärä palkkatut	39	99
Oppisopimuskoulutus	18	12
Kunta yhteensä	7 228	7 488

Henkilöstökulut (43.)

	Kunta	
	2020	2019
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan		
Palkat ja palkkiot	266 477 348	272 650 350
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	59 904 314	60 788 691
Muut henkilösivukulut	9 628 472	9 355 585
Henkilösivukulut yhteensä	69 532 786	70 144 276
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-4 484 001	-4 276 089
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	331 526 133	338 518 538
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin *)	9 867	14 810
Henkilöstökulut yhteensä	331 536 000	338 533 348

*) Summa sisältää vain ydinkunnan, liikelaitosten ja taseyksiköiden omat aktivoitavat henkilöstökulut, ei em. yksiköiden välisten investoinneille myyntien sisältämiä henkilöstökuluja.

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetut luottamushenkilömaksut (44.)

	Kunta	
	2020	2019
Suomen Keskusta	30 697	33 494
Kansallinen Kokoomus	27 437	33 983
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	21 455	23 312
Perussuomalaiset	3 098	3 200
Vihreä liitto	10 690	11 557
Vasemmistoliitto	10 494	12 522
Suomen Kristillisdemokraatit	2 475	5 525
Sydän-Savon Siniset	2 025	1 785
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	108 370	125 378

Tilintarkastajan palkkiot (45.)

	Kunta	
	2020	2019
Tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	63 135	51 483
Tilintarkastajan lausunnot	42 905	69 239
Palkkiot yhteensä	106 040	120 722

Intressitaholiiketoimet (46.)

Intressitaholiiketoimet ovat liiketoimia konsernin tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden kanssa.

1000 euroa	2020	2019
Kaupungin tavaroiden ja palveluiden myynti intressitahoille		
Myyntituotot	6 513	6 437
Maksutuotot	4 316	380
Vuokratuotot	3 104	3 145
Liiketoiminnan muut tuotot	508	500
Kaupungin tavaroiden ja palveluiden ostot intressitahoilta		
Palvelujen ostot	64 120	65 094
Muut ostot	10 874	8 845
Maksetut vuokrat	9 522	9 565
Kaupungin korot ja osingot intressitahoilta		
Korkotuotot	10 935	7 310
Osinkotuotot	2 000	1 661
Korko- ja rahoituskulut	-2	0
Lainoja yhteensä	260 760	256 686
Lainojen korot ovat 0% - 6%		
Avustukset konserniyhtiöille	66	164

Muut liiketoimet intressitahojen kanssa

Kaupunkikonsernissa on käytössä konsernitili

Intressitaho	Liiketoimen arvo € ja luonne	Intressisuhteen luonne
Kuopio-Tahko Markkinointi Oy	447 000 €, avustus	Kuopion ja Tahkon alueen matkailun yhteismarkkinoinnin johtaminen ja toteuttaminen, osakkuusyhtiö
Riuttalan Talonpoikauskulttuurin suojelusäätiö	30 000 €, avustus	Yleisavustus toimintaan, määräysvaltayhteisö
Tahkovuoren koulutus- ja valmennuskeskushdistys ry	190 000 €, yhteistyösopimukseen perustuva avustus	Vahvistaa Kuopion kaupungin vetovoimaa ja edistää Tahkon alppikoulun kehittymistä

Kilpailulain 30d §:n mukaiset eriytetyt tilinpäätökset (47.)

TULOSLASKELMA

Kino Kuvakukon ja Kino Mantun toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla

	2020 €
Toimintatuotot	
Maksutuotot	91 268,01
Tuet ja avustukset	6 811,00
Vuokratuotot	2 694,34
Muut toimintatuotot	2 142,45
	102 915,80
Toimintakulut	
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-75 942,57
Henkilösivukulut	
Eläkekulut	-13 555,77
Muut henkilösivukulut	-2 688,40
Henkilöstökulut yhteensä	-92 186,74
Palvelujen ostot	-11 404,49
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 416,60
Vuokrakulut	-177 127,11
Muut toimintakulut	-331,07
	-291 466,01
Toimintakate	-188 550,21
Vuosikate	-188 550,21
Poistot ja arvonalentumiset	
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 561,78
	-1 561,78
Tilikauden tulos	-190 111,99
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-190 111,99

Kustannuslaskennan kuvaus

Toiminta on eriytetty omalle kustannuspaikalleen.

Kustannuspaikalle kirjataan toimintaan välittömästi liittyvät henkilöstömenot: elokuvatoiminnan ohjaaja (100%) ja kaksi näytös vastaavaa (85% ja 80%).

Lisäksi kirjataan muut menot, jotka koostuvat pääasiassa tilan sisäisestä vuokrasta, ict-menoista ja elokuvavuokrista.

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta päättää vuosittain elokuvatoiminnan lippujen hinnoittelun perusteet. Toiminta saa vuosittain tukea EU-rahoitteisen Europa Cinemas-elokuvateatteriverkostosta, jonka jäsen Kuvakukko on ollut vuodesta 2012.

TULOSLASKELMA**Musiikkikeskuksen toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla**

	2020
	€
Toimintatuotot	
Maksutuotot	26 589,00
Tuet ja avustukset	173,08
Vuokratuotot	192 249,84
Muut toimintatuotot	26 493,74
	245 505,66
Toimintakulut	
Palkat ja palkkiot	-273 196,22
Henkilösivukulut	
Eläkekulut	-55 311,95
Muut henkilösivukulut	-9 653,69
Henkilöstökulut yhteensä	-338 161,86
Palvelujen ostot	-96 484,81
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-59 071,44
Vuokrakulut	-744 150,49
Muut toimintakulut	-7 348,20
	-1 245 216,80
Toimintakate	-999 711,14
Rahoitustuotot ja -kulut	
Muut rahoituskulut	-10,60
	-10,60
Vuosikate	-999 721,74
Poistot ja arvonalentumiset	
Suunnitelman mukaiset poistot	-135 738,74
	-135 738,74
Tilikauden tulos	-1 135 460,48
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 135 460,48

Kustannuslaskennan kuvaus

Toiminta on eriytetty omalle kustannuspaikalleen.

Hinnoittelu perustuu alueen hintatasoon, sekä valtakunnallisesti vastaavaan hintatasoon, huomioiden todelliset kustannukset, salien paikkamäärä sekä tarvittava tekniikka, henkilöstö ja muu palvelu.

Toimintasäännön mukaan teatterinjohtaja ja musiikkikeskuksen johtaja päättävät pääsylippujen ja tilavuokrien hinnoitteluperusteista.

TULOSLASKELMA

Tilapalveluiden toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla

	2020 €
Liikevaihto	4 478 646,87
Materiaalit ja palvelut	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	
Ostot tilikauden aikana	-759 466,68
Palvelujen ostot	-604 671,94
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-1 364 138,62
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-66 524,05
Henkilösivukulut	
Eläkekulut	-19 015,39
Muut henkilösivukulut	-2 349,24
Henkilöstökulut yhteensä	-87 888,68
Poistot ja arvonalentumiset	
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 537 075,94
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-1 537 075,94
Liiketoiminnan muut kulut	-1 105 441,80
Liikeylijäämä (-alijäämä)	384 101,83
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	384 101,83
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	384 101,83
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	384 101,83

Kustannuslaskennan kuvaus

Tilojen vuokraamistoiminnan tulot ja menot on laskettu ulkoisten vuokralaisten suhteellisella osuudella kaikista vuokralaisista.

Alueen ja tilan vuokrausperuste on markkinahintainen, joka kattaa hoitokulut kokonaisuudessaan.

Juankosken vuokrasopimukset on tehty ennen liittymistä Kuopion kaupunkiin ja ne kattavat hoitokulut osittain.

Iso osa ulos vuokrattuista tiloista ja niiden vuokrasopimukset ovat vanhoja vuokrasopimuksia.

TULOSLASKELMA**Kuntatekniikkaliikelaitoksen toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla**

	2020
	€
Liikevaihto	248 791,58
Materiaalit ja palvelut	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	
Ostot tilikauden aikana	-6 249,98
Palvelujen ostot	-80 773,92
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-87 023,90
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-58 845,05
Henkilösivukulut	
Eläkekulut	-11 256,31
Muut henkilösivukulut	-2 258,87
Henkilöstökulut yhteensä	-72 360,23
Poistot ja arvonalentumiset	
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 605,88
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-6 605,88
Liiketoiminnan muut kulut	-18 337,28
Liikeliikenne (-alijäämä)	64 464,29
Rahoitustuotot ja -kulut	
Muut rahoituskulut	-1,87
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-1,87
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	64 462,42
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	64 462,42
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	64 462,42

Kustannuslaskennan kuvaus

Toiminta on eriytetty omille kustannuspaikoille.

Kustannuspaikoille kirjataan ylläpitotöitä sekä Kuopion kaupungin yhteisrakentamis- ja asfaltointikohteissa laskutuksen jakaantumista vähäisessä määrin myös yksityiselle sektorille.

Toimintaan välittömästi liittyvien tulojen ja menojen lisäksi kustannuspaikoille kirjataan hallintokulujen vyörytys laskennallisilla prosenttiosuuksilla.

Eriytetyn liiketoiminnan piiriin lukeutuva urakointi on hinnoiteltu normaalin urakkalaskentakäytännön mukaisesti.

5 Eriytetyt tilinpäätökset

5.1 Liikelaitoksen tilinpäätös

5.1.1 Kuntatekniikkaliikelaitos (Mestar)

Vs. toimitusjohtaja Pekka Kilpimaa

Toimintakertomus 2020

Toiminta

Vuosi 2020 oli Kuopion Kuntatekniikkaliikelaitoksen kymmenes ja samalla viimeinen toimintavuosi kunnallisena liikelaitoksena. Kuntatekniikka laatii erillisen tilinpäätöksen, joka yhdistetään kaupungin tilinpäätökseen. Tilinpäätös sisältää tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä toimintakertomuksen ja talousarvion toteutumisvertailun.

Toiminnallisesti pystyimme vuoden aikana parantamaan tehokkuutta. Toteutimme kaupungin ja Mestarin strategiaa tehokkaasti ja saavutimme vuodelle asetetut tavoitteet. Toiminnallisena painopisteenä olivat kunnossapidon sisäisten prosessien kehittäminen sekä rakentamisen kokonaisprosessien ja sidosryhmien välisen vuorovaikutuksen kehittäminen. Painopisteenä oli myös koko Mestarin osalta esimiestyön kehittäminen ja vaikuttavuus sekä talouden hallinnan ja ymmärryksen kehittäminen. Koko kulunutta vuotta leimasivat kevään YT:t ja yhtiöittämisprosessin läpivienti.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Liikevaihto oli 34,8 miljoonaa euroa. Liikevaihtoon on laskettu vain ulkoinen liikevaihto. Suurimmat tilaajat olivat kaupunkiympäristön palvelualueen rakentamisen ja kunnossapidon palvelut, Kuopion Vesi Oy, hyvinvoinnin edistämisen palvelualue, Kuopion Sähköverkko Oy ja Tilakeskus. Talousarvion mukainen ylijäämätaavoite oli 661 033 euroa. Tilikauden tulos oli 1 441 845 euroa.

Henkilöstö

Kuluneena vuonna henkilöstökulut pysyivät hyvin kurissa ja liikelaitokselle asetettu hieman yli 500 000 euron henkilöstösäästötaavoite toteutettiin (493 084 euroa). Keväällä järjestettiin tuta – perusteiset YT:t joiden lopputulemana irtisanottiin 12 henkilöä, joista kolmen osalta irtisanominen peruttiin heidän sijoituksessa muihin tehtäviin Mestarin palveluksessa.

Henkilöstön sairaspöissaolat laskivat 0,5 henkilötyövuotta edellisvuoteen nähden. Työtapaturmista aiheutuneet sairaspöissaolat laskivat 0,2 henkilötyövuoden verran.

Arvio tulevasta kehityksestä

Ympäristötekijät

Ympäristöä on huomioitu Mestarin auto- ja konekaluston hankinnassa laatupesteytyksenä. Pyrimme myös vaikuttamaan, että tilaajalla olisi kaikki tieto suunnitella läjitysalueita ja välivarastopaikkoja mahdollisimman kustannustehokkaasti lähelle rakentamista. Olemme mukana Ekokompassi-hankkeessa ja käytämme sen tuottamia palveluita toimintamme kehittämiseen. Selvityksessä on myös oman henkilöautokaluston osittainen muuttaminen biokaasulle.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Säännösten ja määräysten noudattaminen

Lakien ja säännösten sekä hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne tai oikeusseuraamus ei ole tapahtunut vuoden 2020 aikana.

Tavoitteiden toteutuminen, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus, varojen valvonta

Talousarvion toteutumisesta, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta tai poikkeamista sekä niiden johdosta tehdyistä toimista on tiedotettu osavuositarkastuksessa neljän kuukauden välein ja toimintakertomuksessa kerran vuodessa. Johtokunnan päättämä ylijäämätavoite vuodelle 2020 toteutui huomattavasti suurempana. Kuntatekniikka maksoi kaupungille korvausta peruspääomasta 255 150 euroa. Varojen käytön valvontaa on tehty sisäisen valvonnan suunnitelman mukaisesti ja esille ei ole tullut puutteita tai väärinkäytöksiä.

Talousarvion investointimääräraha 669.000 euroa ylittyi 68.684 euroa, joka johtui kaupungin talousjohtajan kanssa sovitusta leasingrahoitteisen työkoneen lunastamisesta.

Riskienhallinnan järjestäminen

Liikelaitoksen merkittävimpiä riskejä ovat toiminnalliset ja vahinkoriskit. Toiminnallisista riskeistä suurin on tilaajien ennakoimattomista toimista aiheutuvat volyyimiriskit. Liikelaitoksen ei ole mahdollista sopeutua suuriin volyyymivaihteluihin. Vahinkoriskit ovat hallinnassa vakuutusten kautta. Olemme varautuneet häiriötilanteisiin ja jatkuvuuden hallintaan. Ainoastaan polttoaineen saatavuus sähkökatkosten aikaan on ratkaisematta.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Tilikauden aikana ei ole todettu hankinnoissa, omaisuuden luovutuksessa tai käyttöarvossa menetyksiä, merkittäviä arvonalennuksia tai jouduttu korvausvastuuseen tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen.

Sopimusten hallinta

Johdolla ei ole tiedossa sopimuksista aiheutuvia mahdollisia negatiivisia seurauksia toiminnalle.

Oma arvio riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan nykytilasta ja kehittämistarpeista

Liikelaitoksen johto katsoo, että sisäinen valvonta on pääosin tyydyttävällä tasolla.

Eniten parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat asiat, jotka huomioidaan v. 2021 uuden yhtiön sisäisen valvonnan suunnitelmassa:

- 1) Kassavirran hallinta yhtiöittämisen jälkeen
- 2) Liiketoimintasuunnitelman rakentaminen ja sen jalkauttaminen käytäntöön

Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden ylijäämä on 1 441 845,88 euroa. Kuntatekniikkaliikelaitoksen johtokunta esittää sen siirtämistä taseen oman pääoman erään edellisten tilikausien yli- ja alijäämä.

Kuntatekniikkaliikelaitos**TULOSLASKELMA**

	1.1.-31.12.2020	1.1.-31.12.2019
	€	€
Liikevaihto	34 795 179,41	36 438 309,82
Liiketoiminnan muut tuotot	55 360,95	183 736,69
Tuet ja avustukset	62 289,33	56 836,60
	34 912 829,69	36 678 883,11
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-7 949 402,04	-8 382 044,76
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	11 481,06	-35 264,74
Palvelujen ostot	-13 047 823,63	-14 207 972,55
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-20 985 744,61	-22 625 282,05
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-8 215 797,12	-8 628 715,60
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-1 535 746,95	-1 620 443,19
Muut henkilösivukulut	-315 977,93	-311 447,39
Henkilöstökulut yhteensä	-10 067 522,00	-10 560 606,18
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-705 466,02	-706 066,53
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-705 466,02	-706 066,53
Liiketoiminnan muut kulut	-1 452 930,99	-1 546 732,00
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 701 166,07	1 240 196,35
Rahoitustuotot ja -kulut		
Kunnalle maksetut korkokulut/korkotuotot	-4 174,37	606,68
Korvaus peruspääomasta	-255 000,00	-255 000,00
Muut rahoituskulut	-145,82	-244,73
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-259 320,19	-254 638,05
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	1 441 845,88	985 558,30
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	1 441 845,88	985 558,30
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 441 845,88	985 558,30
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	27,74	25,21
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	27,74	25,21
Voitto, %	4,14	2,70

Kuntatekniikkaliikelaitos**RAHOITUSLASKELMA**

	2020	2019
	€	€
Toiminta ja investoinnit		
Toiminnan rahavirta		
Liikelyjäämä (-alijäämä)	1 701 166,07	1 240 196,35
Poistot ja arvonalentumiset	705 466,02	706 066,53
Rahoitustuotot ja -kulut	-259 320,19	-254 638,05
Tulorahoituksen korjauserät	-39 156,85	-158 744,86
	2 108 155,05	1 532 879,97
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-776 841,03	-662 313,20
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	39 156,85	161 045,64
	-737 684,18	-501 267,56
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 370 470,87	1 031 612,41
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	-11 481,06	35 264,74
Saamisten muutos kunnalta	-1 194 840,69	-1 369 908,20
Saamisten muutos muilta	830,15	6 815,94
Korottomien velkojen muutos kunnalta	0,00	0,00
Korottomien velkojen muutos muilta	-164 979,27	296 215,11
	-1 370 470,87	-1 031 612,41
Rahoituksen rahavirta	-1 370 470,87	-1 031 612,41
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	5 744	3 857
Investointien tulorahoitus, %	324,2 %	255,4 %
Quick ratio	2,20	1,67
Current ratio	2,51	1,96

5.2 Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätökset

5.2.1 Pohjois-Savon pelastuslaitos

TULOSLASKELMA	1.1. - 31.12.2020	1.1. - 31.12.2019
Liikevaihto	26 262 638,10	26 022 527,90
Liiketoiminnan muut tuotot	379 914,92	416 495,64
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-1 142 367,89	-1 044 880,47
Palvelujen ostot	-2 565 673,24	-2 550 859,04
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-3 708 041,13	-3 595 739,51
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-14 862 311,20	-14 749 040,53
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-2 741 488,97	-2 744 672,19
Muut henkilösivukulut	-599 363,00	-705 389,63
Henkilöstökulut yhteensä	-18 203 163,17	-18 199 102,35
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 017 311,78	-1 032 203,54
Arvonalentumiset		
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-1 017 311,78	-1 032 203,54
Liiketoiminnan muut kulut	-3 523 493,53	-3 493 304,33
Liikeliikelyjäämä (-alijäämä)	190 543,41	118 673,81
Rahoitustuotot ja -kulut		
Kunnalle/kuntayht. maksetut korkokulut	-15 076,56	-17 665,69
Muille maksetut korkokulut	-6,56	-2,00
Muut rahoituskulut		
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-15 083,12	-17 667,69
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	175 460,29	101 006,12
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	175 460,29	101 006,12
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	119 552,05	122 261,69
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	295 012,34	223 267,81
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,13	2,63
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	4,13	2,63
Voitto, %	0,67	0,39

POHJOIS-SAVON PELASTUSLAITOS

RAHOITUSLASKELMA

	2020	2019
Toiminta ja investoinnit		
Toiminnan rahavirta		
Liikeliikäämä (-alijäämä)	190 543,41	118 673,81
Poistot ja arvonalentumiset	1 017 311,78	1 032 203,54
Rahoitustuotot ja -kulut	-15 083,12	-17 667,69
Tulorahoituksen korjauserät	-128 477,45	0,00
	<u>1 064 294,62</u>	<u>1 133 209,66</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-922 820,94	-1 039 376,40
Rahoitusosuudet investointimenoihin	177 240,00	141 180,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	128 477,45	
	<u>-617 103,49</u>	<u>-898 196,40</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	447 191,13	235 013,26
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	0,00	312 360,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-197 883,47	-206 216,80
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta		
	<u>-197 883,47</u>	<u>106 143,20</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-478 602,51	-643 098,40
Saamisten muutos muilta	-9 631,34	383 415,29
Korottomien velkojen muutos muilta	238 926,19	-81 473,35
	<u>-249 307,66</u>	<u>-341 156,46</u>
Rahoituksen rahavirta	-447 191,13	-235 013,26
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	477 218,88	-65 494,49
Investointien tulorahoitus, %	159,98	126,17
Laskennallinen lainanhoitokate	23,2	14,5
Lainanhoitokate	5,67	5,14
Quick ratio	1,11	1,03
Current ratio	1,11	1,03

TASE	31.12.2020	31.12.2019
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	16 555,50	30 635,52
	16 555,50	30 635,52
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	31 430,49	41 616,68
Koneet ja kalusto	3 834 021,71	4 025 257,83
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	146 742,10	202 970,61
	<u>4 012 194,30</u>	<u>4 269 845,12</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	4 028 749,80	4 300 480,64
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta	3 624 651,32	3 146 048,81
Muut saamiset	124,70	
Siirtosaamiset	644 969,68	635 463,04
	<u>4 269 745,70</u>	<u>3 781 511,85</u>
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	4 269 745,70	3 781 511,85
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>8 298 495,50</u>	<u>8 081 992,49</u>
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	-861 451,12	-861 451,12
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-2 811 262,14	-2 587 994,33
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-295 012,34	-223 267,81
	<u>-3 967 725,60</u>	<u>-3 672 713,26</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	-336 149,09	-455 701,14
	<u>-336 149,09</u>	<u>-455 701,14</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta/ kuntayhtymältä	-147 422,73	-295 639,53
	<u>-147 422,73</u>	<u>-295 639,53</u>
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	-148 216,80	-197 883,47
Ostovelat	-554 568,14	-458 584,06
Siirtovelat	-3 144 413,14	-3 001 471,03
	<u>-3 847 198,08</u>	<u>-3 657 938,56</u>
Vieras pääoma yhteensä	-3 994 620,81	-3 953 578,09
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>-8 298 495,50</u>	<u>-8 081 992,49</u>
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	51,9	51,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	15,0	15,0
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	3 106	2 811
Lainakanta 31.12., 1000 €	296	494
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	3 694	3 887
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	31	33

5.2.2 Kuopion Tilapalvelut

TULOSLASKELMA (eliminoitu)	1.1.-31.12.2020	1.1.-31.12.2019
	€	€
Liikevaihto	92 889 349,72	88 566 045,69
Liiketoiminnan muut tuotot	24 342,05	854 274,37
	92 913 691,77	89 420 320,06
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-10 198 268,43	-10 421 771,37
Palvelujen ostot	-26 602 292,00	-28 136 623,96
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-36 800 560,43	-38 558 395,33
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-2 329 440,32	-2 490 703,16
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-1 200 130,76	-1 202 607,21
Muut henkilösivukulut	-82 767,16	-82 955,15
Henkilöstökulut yhteensä	-3 612 338,24	-3 776 265,52
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-20 267 182,48	-17 469 365,34
Arvonalentumiset, kertaluonteiset poistot	0,00	-2 108 015,56
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-20 267 182,48	-19 577 380,90
Liiketoiminnan muut kulut	-16 273 018,00	-14 892 294,56
Liikeliikenne (-alijäämä)	15 960 592,62	12 615 983,75
Rahoitustuotot ja -kulut		
Kunnalta saadut korkotuotot	4 415,14	1 895,01
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	-12 401,72	0,00
Korvaus peruspääomasta	-14 550 000,00	-14 550 000,00
Muut rahoituskulut	-1 040,35	-829,32
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-14 559 026,93	-14 548 934,31
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	1 401 565,69	-1 932 950,56
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	1 401 565,69	-1 932 950,56
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	41 923,08	41 923,08
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 443 488,77	-1 891 027,48
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT:		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	6,9 %	5,5 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	6,9 %	5,5 %
Voitto, %	1,52 %	-2,20 %

RAHOITUSLASKELMA

	2020 €	2019 €
Toiminta ja investoinnit		
Toiminnan rahavirta		
Liikelyjäämä (-alijäämä)	15 960 592,62	12 615 983,75
Poistot ja arvonalentumiset	20 267 182,48	19 577 380,90
Rahoitustuotot ja -kulut	-14 559 026,93	-14 548 934,31
Tulorahoituksen korjauserät	12 701,81	-743 002,20
	21 681 449,98	16 901 428,14
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-36 486 956,81	-37 018 597,08
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 101 010,00	1 280 705,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	-9 563,35	2 034 944,48
	-34 395 510,16	-33 702 947,60
Toiminnan ja investointien rahavirta	-12 714 060,18	-16 801 519,46
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasamisten lisäykset kunnalle	0,00	-36 519,12
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-65 854,00	-243 077,35
Antolainasaamisten vähennykset kunnalta	0,00	129 501,35
Antolainasaamisten vähennykset muilta	44 716,02	23 591,74
	-21 137,98	-126 503,38
Lainakannan muutokset		
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	11 546 138,05	617 576,60
	11 546 138,05	617 576,60
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	0,00	16 442 990,19
Saamisten muutos muilta	-335 941,99	9 671,49
Korottomien velkojen muutos muilta	1 525 002,10	-142 215,44
	1 189 060,11	16 310 446,24
Rahoituksen rahavirta	12 714 060,18	16 801 519,46
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Tunnusluvut:		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-29 920 407	-11 914 656
Investointien tulorahoitus, %	65,1 %	51,1 %
Current ratio	0,04	0,08
Quick ratio	0,04	0,08

TASE	31.12.2020	31.12.2019
VASTAAVAA	€	€
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	1 042 166,63	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	195 801,20	382 337,83
	<u>1 237 967,83</u>	<u>382 337,83</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet, kiinteistöjen liittymismaksut	152 000,00	38 000,00
Rakennukset	229 211 355,61	213 802 810,48
Koneet ja kalusto	1 392 606,67	1 640 072,14
Muut aineelliset hyödykkeet	50 000,00	0,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	15 054 973,56	17 120 057,35
	<u>245 860 935,84</u>	<u>232 600 939,97</u>
Sijoitukset		
Muut saamiset	1 434 395,69	1 413 257,71
	<u>1 434 395,69</u>	<u>1 413 257,71</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	248 533 299,36	234 396 535,51
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Siirtosaamiset	782 270,50	446 328,51
	<u>782 270,50</u>	<u>446 328,51</u>
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	782 270,50	446 328,51
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>249 315 569,86</u>	<u>234 842 864,02</u>
VASTATTAVAA	€	€
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	210 271 560,77	210 271 560,77
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	18 700 499,67	20 591 527,15
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 443 488,77	-1 891 027,48
	<u>230 415 549,21</u>	<u>228 972 060,44</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	129 804,84	171 727,92
	<u>129 804,84</u>	<u>171 727,92</u>
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	12 163 714,65	617 576,60
Ostovelat	5 900 752,72	4 297 070,73
Muut velat	44 664,50	34 910,50
Siirtovelat	661 083,94	749 517,83
	<u>18 770 215,81</u>	<u>5 699 075,66</u>
Vieras pääoma yhteensä	18 770 215,81	5 699 075,66
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>249 315 569,86</u>	<u>234 842 864,02</u>
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT:		
Omavaraisuusaste, %	92,47 %	97,57 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	20,16 %	6,36 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	20 144	18 700

5.3 Liikelaitoksen vaikutus kunnan talouteen

LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN V.2020
1000 €

	Tuloslaskelmaosa toteutumisvertailussa		Eliminoinnit			Kunnan tuloslaskelma tilinpäätöksessä
	Ydin- kaupunki	Liikelaitos ja muut taseyksiköt	Ydin- kaupunki	Liikelaitos ja muut taseyksiköt	Kunta yhteensä -taso	
Toimintatuotot						
Myyntituotot	50 103	64 833	-5 681	-23 476	-16 658	69 121
Maksutuotot	46 718	1 255	-47	-472	-1 420	46 035
Tuet ja avustukset	13 916	282				14 198
Vuokratuotot	24 088	95 997	-1 782	-91 850		26 453
Muut toimintatuotot	9 209	524	-545	-36		9 152
Toimintatuotot yhteensä	144 034	162 890	-8 054	-115 833	-18 078	164 958
Valmistus omaan käyttöön					17 690	17 690
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-297 597	-33 929				-331 526
Palvelujen ostot	-401 918	-46 884	25 611	6 838		-416 352
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-21 337	-19 981	261	366		-40 691
Avustukset	-60 063	-60				-60 122
Vuokratulot	-89 955	-21 974	86 687	4 045		-21 196
Muut toimintakulut	-2 169	-221	68	11		-2 311
Toimintakulut yhteensä	-873 039	-123 047	112 626	11 261	0	-872 199
Toimintakate	-729 004	39 842	104 572	-104 572	-389	-689 551
Verotulot	486 187					486 187
Valtionosuudet	248 504					248 504
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	11 076	4	-19	-4		11 056
Muut rahoitustuotot	5 009	0				5 009
Liikel. korvaus peruspääomasta	14 805		-14 805			
Korkokulut	-3 926	-19	4	19		-3 922
Muut rahoituskulut	-48	-14 819		14 805		-61
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	26 915	-14 833	-14 820	14 820	0	12 082
Vuosikate	32 602	25 009	89 752	-89 752	-389	57 222
Suunnitelman mukaiset poistot	-24 309	-21 990			134	-46 165
Arvon alentumiset	-1 666					-1 666
Satunnaiset erät	9 214					9 214
Poistoeron lisäys/vähennys	9	161				171
Varausten lisäys/vähennys						
Rahastojen lisäys/vähennys	402					402
Tilikauden ylijäämä	16 251	3 180	89 752	-89 752	-255	19 177

LIKELAITOKSEN VAIKUTUS KUNNAN TOIMINNAN RAHOITUKSEEN
V.2020 1000 €

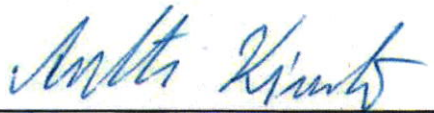
	Rahoituslaskelmaosa		Eliminoinnit			Kunnan rahoituslaskelma tilinpäätöksessä
	Ydin- kaupunki	Liikelaitokset ja muut taseyksiköt	Ydin- kaupunki	Liikelaitokset ja muut taseyksiköt	Kunta yht. - taso	
Toiminnan ja investointien rahavirta						
Tulorahoitus						
Vuosikate	32 602	25 009	89 752	-89 752	-389	57 222
Satunnaiset erät	9 214	0				9 214
Tulorahoituksen korjauserät	-12 612	-155				-12 767
	29 203	24 854	89 752	-89 752	-389	53 668
Investoinnit						
Investointimenot	-43 878	-38 187			389	-81 677
Rahoitusosuudet investointimenoihin	645	2 278				2 923
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	18 162	158				18 320
	-25 072	-35 750			389	-60 434
Toiminnan ja investointien rahavirta	4 131	-10 896	89 752	-89 752	0	-6 765
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-6 529	-66				-6 594
Antolainasaamisten vähennykset	2 636	45	-198			2 483
	-3 893	-21	-198		0	-4 112
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	115 000	0				115 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-51 788	-198		198		-51 788
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	11 546		-11 546		0
	63 212	11 348	0	-11 348	0	63 212
Oman pääoman muutokset						
	0	0	0		0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Toimeksiant. varojen ja po:n muutoks.	4 032					4 032
Vaihto-omaisuuden muutos	233	-11				222
Saamisten muutos	-7 146	-1 967	11 546	1 588		4 020
Korottomien velkojen muutos	3 839	1 548	-1 588			3 800
	958	-431	9 959	1 588	0	12 074
Rahoituksen rahavirta	60 278	10 896	9 761	-9 761	0	71 174
Rahavarojen muutos	64 409	0	99 513	-99 513	0	64 409
Rahavarojen muutos						
Rahavarat 31.12.	99 647	0				99 647
Rahavarat 1.1.	35 238	0				35 238
Muutos	64 409	0				64 409

6 Allekirjoitukset ja merkinnät

Kuopion kaupunki

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Kuopiossa 29. maaliskuuta 2021

Antti Kivelä
kaupunginhallituksen pj.

Ari (Allu) Koskinen
kaupunginhallituksen I vpj.

Jaakko Kosunen
kaupunginhallituksen II vpj.

Harri Auvinen
kaupunginhallituksen jäsen

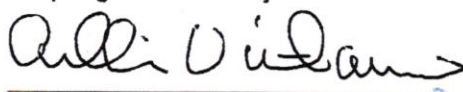
Miia Eskelinen-Fingerroos
kaupunginhallituksen jäsen

Leila Savolainen
kaupunginhallituksen jäsen

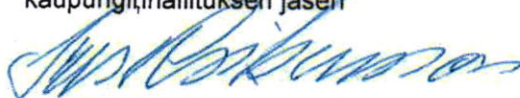
Tapio Tolppanen
kaupunginhallituksen jäsen

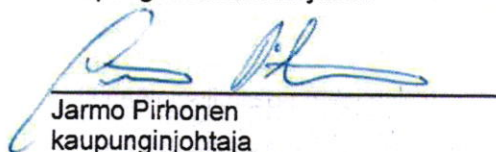
Erkki Virtanen
kaupunginhallituksen jäsen

Eija Vähälä
kaupunginhallituksen jäsen

Iris Asikainen
kaupunginhallituksen varajäsen

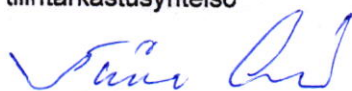

Jarmo Pirhonen
kaupunginjohtaja

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen

Kuopiossa 22. 4 2021

BDO Audiator Oy
tilintarkastusyhteisö

Tiina Lind
JHT, KHT

7 Luettelot ja selvitykset

7.2 Tositelajit

1	Tiliotetositteet	70	Varhe jaksotukset 1/12
2	Palvelukassat (kp-liittymä)	71	Eläkemenoperust. jaks. 1/12
3	ASTA-Muistiotositteet, tilinpäätös	72	Muut jaksotukset 1/12
4	Muistiotositteet, manuaal., tilinpäätös	73	Arviopoistot 1/12
5	Muistiotositteet, manuaaliset	74	Sumu-poistot kom
7	Kassatositteet, manuaaliset	75	Muut käyttöomaisuuskirjaukset
10	ASTA-muistiotositteet	79	Tilavuokrat sisäiset (Haahtela)
12	Muistiotositteet, kuntaliitos	80	EFFICA-YPH Yksilö- ja perhehuolto
13	Ostolaskujen automaat.maksatus	81	Aineistosiirrot (Kys, Islab, Servica)
14	Rondolaskut	82	Varastolaskutus (Maise)
15	Ostolaskujen kohdistus	83	Laitevuokraus sisäinen
17	BSM kp-liittymä ostot, Mestar	84	Konekustannuslaskutus sisäinen
19	Ceepos-maksupäätösuoritukset	85	Puhelinlaskutus sisäinen
20	Viitesuoritukset	87	Aineistosiirrot Servica (EVÄS)
21	Mr-suor.käsinkirjaus Intime	88	K.Energia/K.Vesi sisäinen laskutus
23	Mr Luottotappiot	89	RONDO sisäinen laskutus
24	Perintätsto ja uo-suoritukset	91	Hyvityslaskujen kohdist.MRHKOH
25	Myyntilaskut mitätöinti	92	Laskennalliset SL
26	Viivästyskorkolaskutus	93	Laskennalliset KP
27	Ylioppilastutkintolaskutus	94	Vyörytykset SL
28	Liikuntapalvelut (Hellewi)	96	Kirjanpidon tulos
29	Pusatec laskutus, liikuntahall	97	Kirjanpidollinen tulos, laskennallinen
30	Lomituspalvelulaskutus	98	Sisäisen laskennan tulos
31	Yleislaskutus (IntimeWeb)	99	Sisäisen laskennan tulos, laskennallinen
32	Tilavuokrat (Haahtela)		
33	Varaustenhallinta (Timmi)		
34	Kansalaisopisto (Hellewi)		
35	Hammashoito (Effic)		
36	Terveyskeskusmaksut (Aluepegasos)		
38	Hammashoito (Winhit 1.1.2017)		
39	Maanvuokrat (Koki)		
40	Antolainat		
41	HeadPower Mestar		
42	Päivähoito (Effic)		
43	Talvikunnossapito		
44	Lupalaskutus		
45	Venepaikkalaskutus		
46	Vesi- ja jätevesilaskutus		
47	Viljelypalstat		
48	Laitushoito (Aluepegasos)		
49	Asumispalvelut (Aluepegasos)		
50	Kotihoito (Aluepegasos)		
52	Sairaankuljetus (Saku)		
53	Lasten iltapäivähoito		
54	LK Lumenkaatolaskutus		
55	Hulevesilaskutus		
56	Painatuskeskuslaskutus		
57	Kuntalaskutus (Aluepegasos)		
58	Ceepos-laskutus		
59	VATI-laskutus		
61	KK-palkat ja eläkkeet		
62	Tuntipalkat		
63	Luottamushenk, palkkiot		
64	Populus Matkalaskut		